

Møtebok

Venstres landsmøte 2015

VENSTRE
Folk først.

VENSTRE

Innhald:

LM-1	Godkjenning av innkalling og saksliste	Side 5
LM-2	Konstituering	Side 6
LM-3	Godkjenning av dagsorden og program	Side 9
LM-4	Leiars tale og generell politisk debatt	Side 12
LM-5	Årsmelding 2014	Side 13
LM-6	Rekneskap 2014	Side 14
LM-7	Kontingent 2016	Side 15
LM-8	Vedtekter	Side 16
LM-9	LM-tema: Kunnskap, klima og grøn vekst	Side 28
LM-10	Politiske fråsegner	Side 29
LM-11	Innkomne saker	Side 30
LM-12	Tema for LM 2016	Side 31
LM-13	Val	Side 189

Oppdatert 26.3.2015

LM-1 Sakliste

- 1
- 2
- 3
- 4 **Landsstyrets innstilling:**
- 5
- 6
- 7 LM-1: Godkjenning av innkalling og sakliste
- 8 LM-2: Konstituering
- 9 LM-3: Godkjenning av dagsorden og program
- 10 LM-4: Leiars tale og generell politisk debatt
- 11 LM-5: Årsmelding 2014
- 12 LM-6: Rekneskap 2014
- 13 LM-7: Kontingent 2016
- 14 LM-8: Vedtekter
- 15 LM-9: LM-tema: Kunnskap, klima og grøn vekst
- 16 LM-10: Politiske fråsegner
- 17 LM-11: Inkomne saker
- 18 LM-12: Tema for LM 2016
- 19 LM-13: Val
- 20

LM-2 Konstituering

Landsstyrets innstilling:

1 Konstituering

Møtedirigentar

Trine Skei Grande, Eva Kvelland, (leiar for dirigentkorpset), Inge Carlén (nestleiar), Jonas Stein, Guri Melby, Iselin Nybø, Sveinung Rotevatn.

Møterefereantar

Runolv Stegane (leiar for referentkorpset), Kjartan Almenning, Eirik Brautaset, Simon Dyhr, Camilla Hille, Tove Hofstad, Paal Kvasheim, Geir Olsen, Audun Rødningsby, Signe Lill Sletmoen, Anne Solsvik, Monica Tjelmeland.

Møtesekretærar

Trond Enger (leiar for sekretærkorpset), Kjartan Almenning, Eirik Brautaset, Ole Bruseth, Simon Dyhr, Karl Arthur Giverholt, Morten A. Hagen, Steinar Haugsvær, Camilla Hille, Tove Hofstad, Guri W. Kinneberg, Jan-Christian Kolstø, Paal Kvasheim, Geir Olsen, Audun Rødningsby, Torild Skogsholm, Signe Lill Sletmoen, Anne Solsvik, Hans Andreas Starheim, Runolv Stegane, Monica Tjelmeland, Anja Zabelberg.

Tellekorps

Guro Svenkerud Fresvik (leiar for tellekorpset), *øvrige namn vert ettersendt*

Fullmaktsnemnd

Per A. Thorbjørnsen (leiar), Elisabeth Krathe Steve, Ingrid Keenan.

Protokollsignatarar

Anja Johansen, Jonas Vevatne.

Redaksjonsnemnd for LM 2015 (vald av LM 2014):

Guri Melby	(leiar)	(Oslo)
Kjartan Alexander Lunde		(Rogaland)
Eirik Bøe		(Akershus)
Erling Moe		(Sør-Trøndelag)
Ingebjørg Winjum		(Hordaland)
Irene Dahl		(Troms)

+ ein representant frå NUV

1. vara:	Sara Sægrov Ruud	(Agder)
2. vara:	Stein Hoseth	(Hedmark)

Konstituering

Landsstyrets innstilling:

2 Forretningsorden

1. Landsmøtet vert leia av møteleiarar som blir valde ved konstitueringa av møtet. Møteleiarane sørgjer for at dei oppsette rammene for debattane vert overhaldne, og har difor høve til å bestemme avgrensa taletid og når «strek» skal settast. Møteleiar kan vere vald blant delegatane, og kan då nytte stemmeretten sin med mindre vara møter.
2. Alle landsstyrets medlemmer og alle delegatar lovleg valt på Venstres fylkesårsmøter eller av Venstres sideorganisasjonar, har tale-, forslags- og stemmerett i samsvar med Venstres vedtekter. Alle Venstres stortingsrepresentantar, generalsekretæren og andre med tillitsverv frå Landsmøtet, har tale- og forslagsrett. Observatørar frå fylkeslaga og inviterte gjester har talerett når det er gjort vedtak om dette i dagsorden eller i kvar einskild sak.
3. Landsmøtedeltakarar med talerett melder seg på talarlista ved tydeleg å vise nummerskilt, eller ved å levere inn særskilt skjema dersom dette vert brukt. Møteleiar kan gje taletid til andre landsmøtedeltakarar i kvar einskild sak. Alle innlegg, bortsett frå møteleiar sine, skal skje frå talarstolen.
4. Møteleiar kan tillate inntil to replikkar til debattinnlegg med påfølgjande svarreplikk. Ein replikk kan maksimum være eitt minutt lang, og skal omhandle siste debattinnlegg. Landsmøtedeltakarar teiknar seg til replikk ved tydeleg å vise nummerskilt saman med eit farga ark. Møteleiar gjev replikk til dei som først ber om det.
5. Alle forslag må leverast skriftleg til møteleiarane, og på eige skjema om slikt finst. Møteleiarane har høve til å be om at alle forslag vert levert elektronisk.
6. Forslag om å utsetje eller oversende ei sak skal handsamast umiddelbart når det vert lagt fram. Møteleiarane har utover dette høve til å bestemme vateringsorden.
7. Vedtak på landsmøtet vert fatta med simpelt fleirtal når anna ikkje er bestemt i Venstres vedtekter. Vedtak skal fattast ved framsyning av delegatskilt. Ved stemmelikskap skal det gjerast ei ny votering. Ved andre gongs stemmelikskap vert innstillinga ståande.
8. Forslag til saker eller politiske fråsegner som kjem inn etter vedtektsfesta fristar (27. februar eller for fråsegner 20. mars) må oppnå 2/3-fleirtal for å kunne realitetshandsamast.
9. Ved personval gjeld følgjande:
  - a) Valkomiteen, dersom valet er førebudd av denne, presenterer først sitt arbeid og

- 98 si innstilling. Alternative forslag til valkomiteen si innstilling skal settast opp mot
99 ein bestemt person i denne innstillinga. Kandidatane har høve til opp til tre
100 støttetaler kvar, og avgjer sjølve om dei vil nytte ei av desse personleg.
101 b) Dersom det er fleire enn to kandidatar til eitt bestemt verv, må kandidaten ha
102 minimum 50% av røystene for å bli vald. Oppnår ingen av kandidatane 50% av
103 røystene i første valomgang, fell den av kandidatane med færrest røyster ut. Slik
104 held ein fram til ein av kandidatane har oppnådd dei naudsynte 50% av røystene.
105 Ved stemmelikskap skal det gjerast ei ny votering. Ved andre gongs
106 stemmelikskap vert valet avgjort ved loddtrekking.
107 c) Personval skal gjennomførast skriftleg om minst ein av landsmøtedelegatane
108 krev det.
109
- 110 10. Ved handsaming av politiske fråsegner gjeld følgjande:
111 a) Ved starten av møtet skal redaksjonsnemnda ha distribuert forslag til antal
112 fråsegner som skal handsamast, og ei innstilling på innhaldet i desse fråsegnene,
113 basert på forslag som er levert innan fristen. Alternative fråsegner skal fremjast
114 innan den fristen Landsmøtet set i programmet.
115 b) I prioriteringsdebatten vedtek Landsmøtet først talet på fråsegner som skal
116 handsamast. Alternative forslag til redaksjonsnemndas innstilling må deretter
117 settast opp mot ei konkret fråsegn i innstillinga, eller på open plass. Dersom det
118 er fleire enn to alternativ til ein "plass" vert det votert alternativt mellom to og to
119 forslag. Forslaget som får flest stemmer går vidare til neste voteringsrunde inntil
120 det står eitt forslag att.
121 c) Dersom sentralstyret gjer framlegg om generell politisk fråsegn, vert denne
122 handsama i plenum.
123 d) Alle andre fråsegner vert først handsama i parallellsesjonar. Parallellsesjonane
124 skal handsame endringsforslaga som er levert innan fristen fastsett i dagsorden,
125 og kome fram til ei sams innstilling ovanfor plenum. Sesjonane kan løfte enkelte
126 konfliktrar inn for Landsmøtet i plenum dersom ein ikkje kjem fram til rimeleg
127 semje. Landsmøtedelegasjonane pliktar å fordele seg jamnt mellom sesjonane,
128 slik at sesjonane vert representative. Sesjonane vert leia av ein av dei
129 landsmøtevalde ordstyrarane. Redaksjonsnemnda er også til stades.
130 e) Fråsegner som er handsama i parallellsesjonar skal vedtakast i plenum etter at
131 sesjonane er avslutta. Berre deltakarar i dei einskilde sesjonane kan løfte fram
132 endringsforslag til votering i plenum. Ordstyrar kan avgjere at det skal setjast ei
133 grense for maksimalt antal innlegg for og mot kvart endringsforslag som vert løfta
134 i plenum, og tilsvarande i debatten om heilskapen i fråsegna.
135
- 136 11. Eventuelle endringar i vedteken forretningsorden krev 2/3-fleirtal.
137
138
139

LM-3 Dagsorden/program

Landsstyrets innstilling:

TORSDAG 09. APRIL

- 14:00 Lunsj
- 15:00 Sentralstyremøte
- 17:00 Kaffe
- 17:30 Landsstyremøte
- 20:30 Middag

FREDAG 10. APRIL

- 12:00 Lunsj
- 12:00 Ny på landsmøtet
Arr. Norges Venstrekvinnelag
- 13:00 Opning
  - Godkjenning av innkalling og sakliste (LM-1)**
  - Konstituering (LM-2)**
  - Godkjenning av dagsorden og program (LM-3)**
  - Politiske fråsegner (LM-10)**
  - Presentasjon
- 13:45 Pause
  - Frist for innlevering av forslag til alternative fråsegner og for endringsforslag til dokument om grønn vekst*
- 14:00 **Leiars tale (LM-4)**
Trine Skei Grande, leiar av Venstre
- 15:00 Kaffipause med lett mat
- 15:15 **Generell politisk debatt (LM-4)**
- 18:00 **Helsingstale / Grøn vekst (LM-9)**
Plenumsinnleiing 1: **Annie Lööf**, leiar av Centerpartiet og tidl. næringsminister i Sverige
- 18:20 **Politiske fråsegner (LM-10)**
Prioriteringsdebatt
- 19:00 Landsmøteforhandlingane vert avslutta

- 49
 50 20:00 Middag: **Polaria**
 51 Plenumsinnleiing 2: **Jan-Gunnar Winther**, direktør Norsk Polarinstitut
 52
 53 22:00 *Frist for innlevering av endringsforslag til fråsegner*
 54
 55

LAURDAG 11. APRIL

- 57
 58 09:00 **Politiske fråsegner (LM-10)**
 59 Arbeid i grupper - bolk 1
 60

Nr	Tema / kapittel	Sted
1	A. Fråsegn 1 og B. Fråsegn 2	Sal 1
2	C. Fråsegn 3 og D. Fråsegn 4	Sal 2
3	E. Fråsegn 5 og F. Fråsegn 6	Sal 3

- 61
 62 10:25 Pause
 63
 64 10:35 **Politiske fråsegner (LM-10)**
 65 Arbeid i grupper - bolk 2
 66

Nr	Tema / kapittel	Sted
1	A. Fråsegn 1 og B. Fråsegn 2	Sal 1
2	C. Fråsegn 3 og D. Fråsegn 4	Sal 2
3	E. Fråsegn 5 og F. Fråsegn 6	Sal 3

- 67
 68 12:00 Lunsj i bymarka
 69 Ca kl 12:45 Plenumsinnleiing 3: **Nina Jensen**, generalsekretær WWF
 70 *Ved uvær blir innleiinga i salen kl 13:30*
 71
 72 13:30 **Landsmøtetema 2015: Grønn vekst (LM-9)**
 73 Alfred Bjørlo, leiar for det landsmøteførebuaende utvalet
 74
 75 13:45 **Landsmøtetema 2015: Grønn vekst (LM-9)**
 76 Plenumsinnleiing 4: **Jens Ulltveit-Moe**, investor og konsernsjef, UMOE
 77 Plenumsinnleiing 5: **Anita Krohn Traaseth**, adm. dir i Innovasjon Norge
 78 *Samtale, ordstyrer Alfred Bjørlo*
 79
 80 15:00 **Landsmøtetema 2015: Grønn vekst (LM-9)**
 81 Presentasjonar frå bedrifter i ulike grøn vekst-sektorar
 82

- 83 15:45 **Marknad: Møt bedriftene**
 84 Kaffepause med lett mat
 85
 86 16:30 **Landsmøtetema 2015: Grønn vekst (LM-9)**
 87 Plenumsinnleiing 6: **Bjørn K. Haugland**, konserndirektør for bærekraft i DNV-GL
 88 Plenumsinnleiing 7: **Alvhild Hedstein**, direktør i Norsk institutt for bioøkonomi
 89 *Samtale, ordstyrer Alfred Bjørlo*
 90
 91 17:20 **Grønn vekst i den lokale valkampen (LM-9)**
 92 **Runar Bålsrud**, ordfører i Hurdal
 93 **Guri Melby**, byråd for miljø og samferdsel i Oslo
 94 **Iver Nordseth**, tidl ordfører i Smøla og leiar av Landssamanslutninga av norske
 95 vindkraftkommunar
 96 **Solveig Schytz**, leiar av hovudutval for plan, næring og miljø i Akershus
 97
 98 18:00 Landsmøteforhandlingane vert avslutta
 99
 100 20:00 Festmiddag
 101
 102
 103

SØNDAG 12. APRIL

- 104
 105 09:00 **Politiske fråsegner (LM-10)**
 106 Plenumsdebatt og vedtak
 107
 108 10:30 **Landsmøtetema 2015: Grønn vekst (LM-9)**
 109 Plenumsinnleiing 8: **Agnes Tvinnereim**, *daglig leder Bærekraftige Liv Landås*
 110
 111 11:00 **Landsmøtetema 2015: Grønn vekst (LM-9)**
 112 Plenumsdebatt og vedtak
 113
 114 12:30 Kaffipause / utsjekking
 115
 116 13:00 **Vedtekter (LM-8)**
 117
 118 13:20 **Årsmelding 2014 (LM-5)**
 119 **Rekneskap 2014 (LM-6)**
 120 **Kontingent 2016 (LM-7)**
 121 **Innkomne saker (LM-11)**
 122 **Tema for LM 2016 (LM-12)**
 123
 124 13:50 **Avslutning**
 125 14:00 Lunsj og heimreise.
 126
 127
 128
 129

1 **LM-4 Leiarers tale og generell politisk debatt**

2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

Etter Trine Skei Grandes tale til landsmøtet vil det bli gitt taletid til leiarane av sideorganisasjonane Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag, og Noregs Liberale Studentforening.

Sidan blir det generell politisk debatt der alle delegatar kan delta med innlegg og replikkar i samsvar med reglane i forretningsorden.

Dei av landsstyret innstilte ordstyrarane vil i eige brev til delegasjonsleiarane be om førehandspåmelding til denne debatten, for å sikre at alle delegasjonar får høve til å få ordet.

Leiarers tale og den generelle politiske debatten vert overført live på www.venstre.no.

LM-5 Årsmelding for Venstres Hovedorganisasjon 2014

Denne årsmeldingen gjelder for kalenderåret 2014.

1. LANDSMØTET

Venstres landsmøte 2014 ble holdt på Fornebu 4.-6. april. Det vises til egen landsmøteprotokoll.

2. LANDSSTYRET

2.1. a Landsstyrets sammensetting før LM 2014

Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer, et medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og to medlemmer valgt av Norges Unge Venstre. Etter landsmøtet i 2012 og fram til Landsmøtet i 2014 har landsstyret hatt følgende sammensetting:

Sentralstyret:

Trine Skei Grande	(leder)
Ola Elvestuen	(1. nestleder)
Terje Breivik	(2. nestleder)
Guri Melby	(sentralstyremedlem)
Hans Antonsen	(sentralstyremedlem)
Iselin Nybø	(sentralstyremedlem)
Arne Ivar Mikalsen	(sentralstyremedlem)

Direktevalgte landsstyremedlemmer:

Abid Q. Raja	(1. vara sentralstyret)
Rebekka Borsch	(2. vara sentralstyret)
Alfred Bjørlo	(3. vara sentralstyret)
Trine Noodt	(4. vara sentralstyret)

Odd Einar Dørum
Eva Kvelland
Britt Giske Andersen
Per Magnus Finnanger Sandmark

1. vara: Inger Noer	2. vara: Jonas Stein
3. vara: Andre N. Skjelstad	4. vara: Eivind Brenna
5. vara: Julie Andersland	6. vara: Torgeir Fossli
7. vara: Ina Roll Spinnanger	8. vara: Kåre Pettersen
9. vara: Ragnhild Helseth	10. vara: Vigdis Tonning
11. vara: Naomi Ichihara Røkkum	12. vara: Kjell M. Veivåg

49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97

2.1. b Landsstyrets sammensetting fra LM 2014

Etter landsmøtet i 2014 har landsstyret hatt følgende sammensetting:

Leder:	Trine Skei Grande	(Oslo)
1. nestleder:	Ola Elvestuen	(Oslo)
2. nestleder:	Terje Breivik	(Hordaland)
<i>Sentralstyremedlemmer:</i>		
	Guri Melby	(Oslo)
	Arne Ivar Mikalsen	(Nordland)
	Rebekka Borsch	(Buskerud)
	Alfred Bjørlo	(Sogn og Fjordane)
<i>Varamedlemmer til sentralstyret og direktevalgte landsstyremedlemmer:</i>		
1.vara:	Trine Noodt	(Finnmark)
2.vara:	Jon Gunnes	(Sør-Trøndelag)
3.vara:	Petter N. Toldnæs	(Agder)
4.vara:	Solveig Schytz	(Akershus)
<i>Direktevalgte landsstyremedlemmer:</i>		
	Per A. Thorbjørnsen	(Rogaland)
	Maren Hersleth Holsen	(Østfold)
	Inger Noer	(Hedmark)
	Odd Einar Dørum	(Oslo)
<i>Vara til direktevalgte landsstyremedlemmer:</i>		
1. vara:	Jonas Stein	(Troms)
2. vara:	Britt Giske Andersen	(Møre og Romsdal)
3. vara:	Torgeir Fossli	(Telemark)
4. vara:	Julie Andersland	(Hordaland)
5. vara:	Eddy Robertsen	(Vestfold)
6. vara:	Peder Lofnes Hauge	(Sogn og Fjordane)
7. vara:	Toril Berge Flatabø	(Oslo)
8. vara:	Sanna Sarromaa	(Oppland)
9. vara:	Irene V. Dahl	(Troms)
10. vara:	Daniel Heggelid-Rugaas	(Oslo)
11. vara:	Cecilie Nissen	(Agder)
12. vara:	Erik Ringnes	(Hedmark)

Møtende for fylkeslagene i 2014:

Joakim Sveli (Østfold), Solveig Schytz, Edvard Værland og Jonas Vevatne (Akershus), Toril Berge Flatabø og Espen Ophaug (Oslo), Sjur Skjævesland (Hedmark), Roger Granum (Oppland), Erik Hørluck Berg og Helge Stiksrud (Buskerud), Kåre Pettersen og Eddy Robertsen (Vestfold), Torgeir Fossli (Telemark), Torunn Sandvand, Sara Sægrov Ruud og Torunn Tjomsland (Agder) Kjartan Alexander Lunde og Anja Berggård Endresen (Rogaland), Geir Kjell Andersland, Sverre Kleivkås og Idun Bortne (Hordaland), Gunhild Berge Stang (Sogn og Fjordane), Ragnhild Helseth (Møre og Romsdal), Trond Åm (Sør-Trøndelag), Tor

98 Arne Garnvik (Nord-Trøndelag), Anja Johansen (Nordland), Jonas Stein og Irene Dahl
99 (Troms), Terje Soløy, Raymond Londal og Margoth Thomassen (Finnmark)

100
101 *Møtende for Norges Unge Venstre:*

102 Bård Salvesen, Kjersti Møller, Tord Hustveit, Alva Eide og Yvonne Ruyter.

103
104 *Møtende for Norges Venstrekvinnelag:*

105 Åsta Årøen og Carola Karl Urvik.

106
107 *Møtende for Norges Liberale Studentforbund:*

108 Simen Eriksen og Morten Grinna Normann.

109
110
111 **2.2 Landsstyrets møter**

112 Landsstyret har hatt 5 møter i årsmeldingsperioden, inkludert ett telefonmøte.

113
114 *1. møte:*

115 Tid: 1. - 2. mars i Oslo

116 Viktige saker: Innstillinger til Landsmøtet (LS-05/14) og Generasjonsregnskap: Økonomi og
117 miljø (LS-04/14, felles debatt med Unge Venstres landsstyre)

118
119 *2. møte:*

120 Tid: 3. april på Fornebu

121 Viktige saker: Innstillinger til det påfølgende landsmøtet (LS-15/14)

122
123 *3. møte:*

124 Tid: 14. -15. juni i Kirkenes

125 Viktige saker: Evaluering LM 2014 med godkjenning av landsmøteprotokoll (LS-24/14),
126 Landbrukspolitikk (LS-22/14), Handlingsplan 2015-2017, organisasjonsanalyse (LS-32/14),
127 møteplan 2015-2017(LS-25/14) og listestilling (LS-31/14). I tillegg var det årsmøte i Venstres
128 Opplysningsforbund (VO)

129
130 *4. møte:*

131 Tid: 17. - 18. oktober i Oslo

132 Viktige saker: Kommune-og rgeionreform (LS-41/14) og listestilling 2015 (LS-46/14)

133
134 *5. møte :*

135 Tid: 6. - 7. desember i Oslo

136 Viktige saker: LS-54/14: Eierskapsmelding, L3-55/14: Skolepolitikk, LS-56/14 miljøpolitikk,
137 landsmøtetema 2015: Grønn Vekst (LS-59/149 og listestilling (LS-60/14)

138
139
140

141 **2.3 Landsstyrets politiske uttalelser**

142
143
144
145
146

Vedtatt av landsstyret 1. - 2. mars:

147 **Frigjør alle offentlige kartdata**

148
149
150
151
152

Venstre mener at all offentlig informasjon som hovedregel skal være fri og tilgjengelig for borgerne. Til nå har det vært et unntak for kartdata. Venstre vil fjerne dette unntaket og gjøre alle offentlige kartdata tilgjengelig for borgerne.

153
154
155
156
157

Innsamling av kartdata er en lovpålagt og skattefinansiert oppgave, men har lenge vært administrert av Statens Kartverk som ren næringsvirksomhet. Salg av kartdata utgjør rundt 10 pst. av inntektsgrunnlaget til Statens Kartverk, som hovedsaklig er finansiert over statsbudsjettet. Likevel har de gjentatte ganger bedt om og fått innvilget unntak fra hovedregelen om at offentlig produsert informasjon skal være fritt tilgjengelig.

158
159
160
161
162

Venstre mener at fri offentlig informasjon er en del av den fundamentale infrastrukturen i informasjonsalderen. Selv om en del av det mindre detaljerte offentlige kartmaterialet i dag er frigitt, er det fremdeles kostbart å få tilgang på kart som har et tilstrekkelig kvalitetsnivå.

163
164
165

Å gjøre kartdata fritt tilgjengelig legger til rette for at gründere kan bruke disse i nye tjenester. Resultatet blir flere og bedre tjenester for innbyggerne, økt verdiskaping og skatteinntekter.

166
167
168
169
170

Kostnader ved kjøp av kartdata fra det offentlige kan føre til at frivillige eller bedrifter av økonomiske hensyn lar være å bruke digitale kart eller må bruke gamle kart. Rederier kan måtte la være å kjøpe oppdaterte sjøkart og redningstjenester kan bli nødt til å bruke papirkart, noe som vanskeliggjør arbeidet og øker responstiden deres.

171
172
173
174

En stadig større del av IT-sektoren baserer seg på fri programvare, der en fundamental egenskap er at det ikke legges begrensninger på bruk. For slike programmer vil det være umulig å bruke offentlige kartdata med bruksrestriksjoner.

175
176
177

Personopplysninger fra matrikkeldatabasen skal ikke utleveres uten særskilt grunn etter §30 i lov om eiendomsregistrering.

178

Venstre vil:

179
180
181

- At Statens Kartverk gjør alle sine kartdata tilgjengelig for borgerne under fribrukslisens.

182 **Vann – vår viktigste ressurs**

183
184
185
186

Vann er en avgjørende fornybar ressurs og vårt viktigste næringsmiddel. Det er en del av arvesølv et vi skal overlevere til generasjonene etter oss.

187
188

Investeringene i vann- og avløpssystemet er i dag så små at det vil ta 200 år å fornye den grunnleggende infrastrukturen som skal sikre rent drikkevann og hindre kloakkutslipp. Det er

189 behov for store investeringer i vann og avløp de nærmeste årene dersom vi skal sikre rent
190 vann i fremtiden.

191
192 Vi har også gamle synder som må rettes opp der vannkraften har lagt elvene tørre. Det må
193 bli fart på moderniseringen av gamle vannkraftkonsesjoner og -anlegg, slik at vi kan få bedre
194 forhold for fisken, vann i tørrlagte elver og mer kraft.

195
196 I landbruket er det også mye som kan gjøres for bedre vannmiljø gjennom å redusere
197 avrenningen av forurensing og gjenåpne bekker som er lagt i rør. Dette vil i tillegg styrke
198 landbrukets omdømme knyttet til ren og miljøvennlig matproduksjon.

199
200 *Venstre vil:*

- 201 • Ha en betydelig økning i andelen øremerkede midler til vannmiljøtiltak i
- 202 landbruksoppkjøret
- 203 • Sette av stimuleringsmidler til hus- og hytteeiere som av miljøhensyn må legge om
- 204 avløpsløsningene, slik ENOVA i dag støtter utbedring av energiløsninger
- 205 • Få til spleiselag/samarbeidsløsninger mellom stat og kommuner for å muliggjøre raskere
- 206 oppgradering av vann- og avløpsnett og renseanlegg
- 207 • Få fortgang i revisjoner av gamle vassdragskonsesjoner der elver er tørrlagt i dag
- 208 • Øke satsingen på å bygge opp kapasitet og kompetanse i vannforvaltningen
- 209 • Ha fortgang i arbeidet med en helhetlig sektorlov for vann og avløp, tilpasset dagens og
- 210 framtidens utfordringer.
- 211 • Øke satsingen på digital sikkerhet innen kritisk infrastruktur, herunder vann og avløp.

212
213

214 **Varig vern for Skagerrak**

215
216 **Venstre er urolige for økt forurensningsfare ved den norske sørlandskysten. Området**
217 **er viktig som matfat, for reiselivet og for det biologiske mangfoldet.**

218
219 Forvaltningsplanen for Nordsjøen-Skagerrak som ble lagt frem 26. april 2013 slår fast at
220 kysthavet har store utfordringer, med blant annet omfattende taredød, overgjødning,
221 forsøpling og miljøgifter, kollaps i fiskebestander og nedgang i sjøfuglbestander.

222
223 Sommeren 2009 havarerte det Panama-registrerte Full City-lasteskipet ved Langesund etter
224 dårlig vær i Skagerrak. Det er blitt anslått at grunnstøtingen førte til at mellom 50 og 200 tonn
225 tungolje lakk ut i sjøen, og at rundt 120 km av kystlinjen mellom Grimstad og Larviksfjorden
226 ble tilgriset. Hendelsen fikk store konsekvenser for det biologiske mangfoldet i området,
227 inkludert flere rødlistearter. Grunnet forholdene på stedet hvor blant annet store deler av
228 strendene og havbunnen består av rullesteiner, er det mulig at det kan ta opp mot 10-15 år
229 før skadevirkningene er borte.

230
231 Skal vi klare å nå målene i klimapolitikken og begrense klimaendringene, er det en
232 forutsetning at utvinnings- og forbrenningstempoet av fossile ressurser flater ut og på sikt
233 synker. Dette forutsetter at majoriteten av verdens kjente olje- og gassressurser blir liggende.
234 Derfor er det rimelig at man allerede nå sikrer varig vern av havområder med spesiell verdi.
235 Lofoten, Vesterålen og Senja er et slikt område som må vernes. Venstre mener at også
236 Skagerrak har tilsvarende verdier, og vil jobbe for varig vern av området.

237

238 *Venstre vil:*

- 239 • Ha varig vern av Skagerrak.
- 240 • Stoppe overgjødsling og råkloakkutslipp i havet.
- 241 • Forsere opprydding av miljøgift-dumpeplasser og ikke akseptere nye miljøgiftutslipp og
- 242 avfallsdumping på sjøbunnen.
- 243 • Ikke tillate introduksjon av fremmede arter via ballastvann, og fjerne unntaket for
- 244 Skagerrak i ballastvannforskriften.
- 245 • Være beredt mot store utslipp fra skipskatastrofe gjennom å øke oljevernberedskapen
- 246 • Ha statlig dekning av akutt forurensningsberedskap og opprydding når ulykker skjer.
- 247 • Opprette beredskap for å undersøke og hjelpe forurensningsskadedt vilt.
- 248 • Gjenoppbygge ødelagte leveområder og bestander.
- 249 • Forsere kommunal kartlegging av naturtyper i kystsonen.
- 250 • Kartlegge hotspots for marinbiologisk mangfold på dypt vann.
- 251 • Beskytte oppvekstområder mot inngrep, forurensning og forsøpling.
- 252 • Åpne for lokale bevaringsområder for fisk og skalldyr.

253

254

255 **Leveringsplikt og lønnsomme arbeidsplasser**

256

257 **Fiskeressursene og andre marine ressurser er felleskapets eiendom, som må forvaltes**
258 **på en slik måte at det kan bidra til verdiskaping også i fremtiden. Arbeidsplasser i**
259 **fiskeindustrien kan best sikres ved at vi utvikler lønnsomme og trygge arbeidsplasser.**

260

261 Deler av fiskeindustrien har hatt lav lønnsomhet over flere år. Flere tusen arbeidsplasser er
262 forsvunnet, og spesielt har filetindustrien hatt betydelige utfordringer. Det er dessverre ingen
263 automatikk i at tilgang på store mengder fisk i havet fører til lønnsomme arbeidsplasser og
264 en vellykket næring kun basert på denne naturressursen. Det er til syvende sist markedene
265 som bestemmer. Forbrukerne er villige til å betale en pris for et fiskeriprodukt av en bestemt
266 kvalitet, og skal industrien være økonomisk bærekraftig, betyr det at produksjonen må være
267 lønnsom. Torskekvoten har i løpet av de siste fem årene blitt dobbelt så stor, noe som har
268 gjort det utfordrende å holde prisen oppe.

269

270 Skal utsatte kystkommuner klare å forsvare sine lovpålagte oppgaver i fremtiden, er det en
271 forutsetning at primærnæringene er oppegående og bidrar til kommuneøkonomien. Venstre
272 ser nødvendigheten av å opprettholde en god og framtidsrettet primærnæring i
273 kystkommunene.

274

275 Venstre fastholder viktigheten av at forpliktelser knyttet til trålkonsesjoner overholdes.
276 De trålerne som har konsesjon med leveringsplikt, har godtatt premisene som ligger til
277 grunn for tildelt kvote. Leveringsplikten er livsnerven til mange samfunn langs kysten, som
278 sikrer at verdiskapinga som følge av den ressursen som finnes i havet like utenfor stuedøra,
279 kommer samfunnet til gode.

280

281 Venstre forventer at fiskeriministeren sørger for at plikt om levering ut fra avtaler overholdes
282 slik som forutsatt.

283

284

285 Vedtatt av landsstyret 14.-15. juni:

286

287

288 **Styrk forbrukermakten**

289

290 **Venstre mener at forbrukerne skal ha god og tilstrekkelig informasjon om varer og**
291 **tjenester som tilbys i markedet. God og pålitelig informasjon fremmer forbrukermakt**
292 **og gjør det mulig for forbrukerne å ta opplyste valg, og er derfor et av de mest sentrale**
293 **virkemidlene i forbrukerpolitikken.**

294

295 I dag finnes det ikke ensartet og likestilt digitalt tilgjengelig informasjon som forteller oss hva
296 dagligvarer inneholder. Dagens globale handelssystem er kompleks og uoversiktlig, med
297 lange forsyningskjeder. Relevant informasjon om varer må derfor gjøres enkelt og digitalt
298 tilgjengelig.

299

300 Venstre er bekymret over omfanget av hormonforstyrrende stoffer og andre skadelige
301 kjemikalier som finnes i dagligvareprodukter, også i mat og drikke. FNs miljøprogram og
302 WHO peker på at hormonforstyrrende stoffer sannsynligvis bidrar til økningen av en rekke
303 raskt voksende folkesykdommer som diabetes, fedme, ulike kreftformer og redusert
304 forplantningsevne. Venstre krever derfor - i likhet med Forbrukerrådet - et forbud mot 17
305 stoffer som står på EUs prioriterte liste over hormonforstyrrende stoffer.

306

307 I både Sverige og Danmark er det utarbeidet egne handlingsplaner for en giffri hverdag.
308 Norge har satt seg et mål om at utslipp og bruk av stoffer som utgjør en alvorlig trussel mot
309 helse og miljø skal stanses innen 2020. Venstre mener Norge må ha en egen handlingsplan
310 for å kunne nå disse målene.

311

312 Venstre er bekymret over tilsetning av mikroplast i såpe, tannkrem og annen kosmetikk.
313 Mikroplastbitene er så små at de ikke fanges opp i avløpsrensingsystem og finnes igjen i
314 magen på fisk og annet marint liv i alle hav. Nedbrytningstiden er over 50 år og plasten
315 akkumuleres i marint liv frem til mengden er dødelig. Venstre ønsker tydeligere merking av
316 produkter med mikroplast og på sikt stans i omsetning av produkter med mikroplast.

317

318 For at forbrukerne skal kunne ta kvalifiserte produktvalg, må informasjonen om ulike
319 produkter være både objektive, pålitelige og lett tilgjengelige. Den enkleste måten å løse
320 dette på er, gjennom etablering av en informasjonsportal for dagligvarer. For Venstre er det
321 et selvstendig politisk mål både å styrke forbrukermakten, bedre hverdagen til grupper som
322 f.eks. allergikere og synshemmede, bedre folkehelsen, bekjempe matkriminalitet, øke
323 konkurransen og styrke en bærekraftig utvikling.

324

325 *Derfor vil Venstre:*

326

327

328

329

330

331

332

333

- At alle varer skal følges av digitalt lesbar produktinformasjon
- Etablere en gratis tilgjengelig informasjonsportal for dagligvarer
- Utarbeide en handlingsplan for en giffri hverdag
- Forby 17 hormonforstyrrende stoffer i produkter
- Jobbe for strengere regulering i EUs kosmetikkdirektiv
- Utarbeide handlingsplan for fjerning av mikroplast i kosmetikk omsatt i Norge.

334 **Det trengs en satsing på kvinnehelse!**

335
336 **Vi kan ikke lenger akseptere de store hullene i den medisinske kunnskapen på**
337 **kvinnehelse. Forskning er avgjørende for å forebygge og behandle mer effektivt. Det**
338 **vil gi bedre livskvalitet til mange!**
339

340 Kvinner dominerer sykmeldingsstatistikken, uførestatistikken og legemiddelstatistikken i
341 Norge. Kvinner lever riktignok lenger enn menn, men lever også oftere med kroniske
342 sykdommer. Samtidig vet vi lite om dette skyldes at dagens medisinske behandling i mindre
343 grad er effektiv på kvinner, eller om kvinner faktisk er sykere enn menn. Mange kvinner er
344 dessuten brukere av alternativ behandling, fordi de håper dette kan endre deres
345 sykdomsbilde. For Venstre er det viktig at helseproblemer møtes på en kunnskapsbasert
346 måte, og det er derfor viktig at medisinsk forskning inkluderer kjønnsforskjeller både av
347 biologisk og sosial art.
348

349 I 1999 kom NOU' en om Kvinnehelse, og i 2003 Stortingsmeldingen "Resepten for et
350 sunnere liv". Der var det et kapittel om kvinnehelse. I forlengelsen av dette kom en egen
351 kvinnehelsestrategi med øremerkede forskningsmidler på kvinnehelse. I 2006 ble det
352 opprettet et kompetansesenter for kvinnehelse, med fokus på reproduksjon. Det er imidlertid
353 viktig å se kvinnehelse i et bredere perspektiv enn bryst og underliv. I den kommende
354 Likestillingsmeldingen, kommer det et eget kapittel om kvinnehelse. I fortsettelsen kan det
355 være et riktig skritt å etablere en egen kvinnehelseplan og at kommende helseplaner, som
356 Folkehelsemeldingen, inkluderer et kjønnsperspektiv ettersom at dette mangler i dag.
357

358 Det har historisk sett vært praksis innen medisinsk forskning å bare inkludere menn i kliniske
359 studier, og anvende resultatet på kvinner som om det ikke var noen biologiske forskjeller
360 mellom kjønnene. At kvinner er utelatt eller underrepresentert i forskningen fører til mindre
361 kunnskap om kvinners helse når det gjelder sykdommer som rammer begge kjønn. Samtidig
362 kan et kjønnsperspektiv gi bedre forskning for alle kjønn.
363

364 Store hull i den medisinske kunnskapen på kvinnehelse kan ikke aksepteres. Det er viktig å
365 få fram kunnskap om hvorvidt nye medikamenter har ulik virkning på kvinner og menn.
366 Denne kunnskapen kan framskaffes ved at de nasjonale legemiddelmyndighetene etterspør
367 den i forbindelse med godkjenning av nye medikamenter. Venstre vil at forskning på
368 kvinnehelse må prioriteres gjennom øremerking av midler.
369
370

371 **Jernbaneforbindelse mellom Kirkenes og Rovaniemi**

372
373 **Venstre ser det som viktig å få satt i gang nødvendige utredninger av en mulig**
374 **fremtidig jernbaneforbindelse mellom Kirkenes og Rovaniemi, en strekning på ca. 50**
375 **mil. Norske myndigheter må bli en aktiv medspiller til initiativet fra EU og Finland som**
376 **er igangsatt på dette området.**
377

378 Et betydelig økt behov for transport vil gjøre det nødvendig å utvikle et kostnadseffektivt og
379 økologisk bærekraftig transportsystem for nordområdene og Nordishavet. Spesielt vekst
380 innen turisme og utnyttelse av naturressurser krever raske og kostnadseffektive
381 transportforbindelser. Det er viktig å sørge for at det blir lagt til rette for mer gods fra vei til

382 jernbane. Nordområdene er i dag er mer eller mindre uten mulighet for godstransport på
383 jernbane.

384
385 Venstre mener det er viktig å få utredet et transportsystem i Barentsregionen, med gode
386 interne forbindelser for å legge til rette for regional utvikling og skape nye muligheter for
387 viktige næringer, og utnytte muligheten for gode eksterne forbindelser til verdensmarkedene
388 gjennom Nordøstpassasjen. Venstre vil også utrede en jernbaneforbindelse som vil knytte
389 Kirkenes til Russland. Disse utredningene må danne en del av grunnlaget for arbeidet med
390 neste nasjonale transportplan.

391
392 Det er allerede i dag nok transportbehov for å kunne realisere en jernbanetrase mellom
393 Rovaniemi og Kirkenes. Det fremtidige transportpotensialet vil øke 6-8 ganger når
394 Nordøstpassasjen blir en realitet for sjøtransport. Nordøstpassasjen vil redusere
395 transporttiden med 40% fra Europa til viktige områder i Asia (bl.a Kina og Japan) og dermed
396 være bedre for miljø og økonomi.

397
398
399 *Vedtatt av landsstyret 17.-18. oktober:*

400
401

402 **Ikke glem de fattige barna!**

403
404 **Norge er et av de rikeste, tryggeste og friskeste landene i verden med et av verdens**
405 **beste velferdssystemer. Likevel vokser 78.200 norske barn opp i fattigdom. Venstre**
406 **har et mål om å løfte alle barn ut av fattigdom. Vi forventer at regjeringen følger opp**
407 **løftene i samarbeidsavtalen, og støtter opp om en målrettet tiltakspakke mot fattigdom**
408 **i årets budsjettforhandlinger.**

409
410 Fattigdom i Norge handler ikke bare om å ha en lavere levestandard, men at man blir
411 stående på utsiden av samfunnet og fratatt mulighet til å delta på fellesskapets ulike arenaer.
412 For noen handler det om å ikke ha mulighet til å delta på ulike fritidsaktiviteter, dra på ferie,
413 eller gå på kino og kafé. Mens for andre handler det om muligheten til å kunne ha verdige
414 boforhold, kjøpe sunn mat, klær og leker, samt ha mulighet til å gå i barnehage eller
415 skolefritidsordningen.

416
417 Mens pensjonister var en del av de største gruppene innenfor lavinntektsgruppen tidligere, er
418 det i dag ungdom, unge voksne, enslige forsørgere og særlig barnefamilier med
419 innvandrerbakgrunn som utgjør en større andel.

420
421 Årsakene til fattigdom er sammensatte, men den viktigste årsaken til lavinntekt er manglende
422 yrkesdeltakelse. Lav inntekt kan imidlertid også skyldes en krevende omsorgssituasjon med
423 mange barn, eller at flere lever på en inntekt.

424
425 Arbeidsmarkedet er og blir likevel den viktigste arenaen for fordeling av inntekter og
426 beskyttelse mot fattigdom. Vi må derfor senke terskelen for å komme inn i arbeidslivet og
427 legge bedre til rette for at flere kommer i jobb.

428
429 Selv om det er et overordnet mål at flest mulig skal kunne forsørge seg gjennom arbeid, vil
430 det alltid finnes personer som av ulike grunner ikke kan stå i ordinært arbeid. Da må vi sørge

431 for å ha gode ordninger for personer som ikke kan forsørge seg selv, og som ivaretar barn av
432 fattige foreldres behov.

433
434 Regjeringen har i samarbeidsavtalen med Venstre forpliktet seg til en målrettet tiltakspakke
435 rettet inn mot barn i fattige familier. I samarbeidsavtalen heter det:

436
437 *«Samarbeidspartiene bygger sin politikk på sosialt ansvar og internasjonalt solidaritet.*
438 *Samarbeidspartiene vil jobbe for å løfte mennesker ut av fattigdom, både i Norge og i fattige*
439 *land. Barn som vokser opp i fattige familier i Norge skal gis mer likeverdige muligheter.»*

440
441 *«Det utarbeides en tiltakspakke rettet mot barn i fattige familier og differensieringen av*
442 *foreldrebetaling i barnehager og SFO økes.»*

443
444 Regjeringen lovet i forrige budsjettavtale å innføre skjermingsordninger for barnefamilier med
445 dårlig råd i revidert budsjett for 2014. Det skjedde ikke. I forslaget til årets statsbudsjett kom
446 det heller ingen tiltakspakke rettet inn mot barn i fattige familier.

447
448 Venstre forventer nå at regjeringspartiene følger opp løftene i samarbeidsavtalen i
449 budsjettforhandlingen og blir med på et felles løft mot fattigdom.

450
451 Venstre vil:

- 452 • Innføre gratis kjernetid i barnehagen for 3-5 åringer til foreldre med lav inntekt.
- 453 • Gi barn i asylmottak rett til barnehageplass på linje med andre barn.
- 454 • Differensiert foreldrebetaling i skolefritidsordningen.
- 455 • Differensiere barnetrygden med høyere utbetaling til lavinntektsfamilier.
- 456 • Barnetrygden skal ikke inngå i beregningsgrunnlaget ved utmåling av
- 457 kommunal sosialhjelp.
- 458 • Elever som har fullført grunnskolen, men som har for dårlig grunnlag til å kunne
- 459 gjennomføre videregående oppæring, får tilbud om et ekstra år før videregående.
- 460 • Flere helsesøstre i skolen.
- 461 • Voksenopplæringen for nyankomne innvandrere skal regnes som et utdanningspolitisk
- 462 tiltak.
- 463 • Ansvaret for voksenopplæringen skal være hjemlet i Opplæringsloven.
- 464 • Læreplanen i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere må revideres.
- 465 • Analfabeter skal ha eget undervisningsopplegg og rett til flere timer norskopplæring.
- 466 • Tilbud om leksehjelp og kurs for foreldre som ønsker opplæring i hvordan
- 467 man kan hjelpe til med lekser.
- 468 • Differensiering av tilbud om språkopplæring etter behov, og vurdere om foreldre kan
- 469 tilbys norskopplæring i tilknytning til fødselspermisjon, barnehage, skole eller på
- 470 arbeidsplassen.
- 471 • Tiltak som er knyttet opp mot ordinært arbeid er mest effektive for å få folk over i ordinær
- 472 sysselsetting og bruken av ordinært arbeidsliv som arena for arbeidsrettede tiltak bør
- 473 derfor økes.
- 474 • Fjerne kontantstøtten, og erstatte med en ventestøtte som gis til en har fått tilbud om
- 475 barnehageplass.
- 476 • Barnetillegget til uføre bør være behovsprøvd.

- 477 • Målrette husbankens innsats mot vanskeligstilte i boligmarkedet, spre den kommunale
478 boligmassen og unngå samlokalisering av barnefamilier og beboere som har utfordringer
479 knyttet til rusavhengighet og psykiatri
480 • Styrke helsestasjonene og utvide aldersgrensen for gratis helsehjelp fra 16 til 18 år.
481 • Barn med redusert sats på skolefritidsordning/AKS bør også tilbys støtte til dekning av
482 egenandel ved betalingsaktiviteter som formidles gjennom SFO/AKS.
483 • Organisere leie av sportsutstyr tilpasset idrettstilbudet i kommunen og tilby gratis bruk av
484 egnede lokaler til mindre sammenkomster som barnebursdager og lignende.
485 • Tilrettelegge for uorganisert aktivitet ved eksempelvis åpne dager i gymsaler,
486 idrettshaller, kulturhus eller lignende.
487
488

489 Utdanning på tvers av landegrenser!

491 **Det er bred enighet om at gratisprinsippet ligger til grunn for norsk høyere utdanning.**
492 **Likevel foreslår regjeringen å rokke ved dette prinsippet. I regjerings forslag til**
493 **statsbudsjettet blir det foreslått å utrede skolepenger for studenter som kommer fra**
494 **utenfor EØS-området. Begrunnelsen er at man har innført dette i våre naboland. De**
495 **argumenterer også med at de ønsker at studenter skal tiltrekkes av kvalitet og ikke av**
496 **at det er gratis å studere i Norge. Venstre er prinsipielt mot skolepenger i offentlig**
497 **utdanning, og er derfor sterkt imot det foreslåtte bruddet på gratisprinsippet.**
498

499 Ved å innføre skolepenger for internasjonale studenter jobber regjeringen direkte mot sine
500 egne mål om økt internasjonalisering. Tall fra Sverige viser et fall på rundt 90 prosent over to
501 år i søkningen fra denne gruppen etter innføring av skolepenger. Dette viser at man
502 ekskluderer en stor gruppe med studenter som er ønsket ved institusjonene. Ved å
503 gjennomføre dette tiltaket sørger regjeringen for at Norge mister et av sine viktigste
504 konkurransefortrinn i kampen om de beste hodene på en nordisk og internasjonal
505 utdanningsarena. Inntektene som kommer av skolepengene (23 millioner i følge
506 Finansdepartementets utregning fra 2012) er forsvinnende små, og vil ha meget liten effekt
507 på utdannings- og forskningskvaliteten i Norge.
508

509 Den siste tiden har flere land over hele verden valgt å innføre skolepenger for internasjonale
510 studenter. Norge bør ikke bidra til en trend hvor internasjonal utveksling blir stadig dyrere, og
511 forbeholdt få og privilegerte. Venstre mener at utdanning er et gode som skal være
512 tilgjengelig for alle, uavhengig av hvor mye dine foreldre tjener og hvor du kommer fra.
513 Empiri fra land som Nederland, Irland og Storbritannia viser at vår bekymring er berettiget. I
514 disse landene har skolepenger for internasjonale studenter vært det første skrittet mot
515 skolepenger for alle. Det er uakseptabelt at regjeringen vil ta betalt for et gode som bør være
516 allment tilgjengelig.
517

- 518 • Venstre vil bevare gratisprinsippet.
519 • Venstre vil ikke innføre skolepenger for internasjonale studenter.
520
521

522 *Vedtatt av landsstyret 6.-7. desember:*
523
524

525 **Stans oljeletingen utenfor Vest-Sahara**

526
527 **Det amerikanske selskapet Kosmos Energy starter i løpet av kort tid oljeleting utenfor**
528 **kysten av okkuperte Vest-Sahara. Det franske selskapet Total har fått tildelt blokker og**
529 **forbereder tilsvarende boring. Venstre ser med bekymring på at selskaper som Total**
530 **bidrar til å legitimere den marokkanske okkupasjonen og krever at de umiddelbart**
531 **trekker seg ut av Vest-Sahara.**

532
533 Vest-Sahara har status som Afrikas siste koloni, og størstedelen av territoriet har siden 1975
534 vært okkupert av Marokko. Halvparten av den saharawiske befolkningen lever som
535 flykninger i leirer i ørkenen i sydlige Algerie. Den andre halvparten lever under
536 konstant press og uten å få oppfylt sine grunnleggende menneskerettigheter i de okkuperte
537 områdene. Det rapporteres om brudd på menneskerettigheter, og okkupasjonsmakten har
538 bygget en mur gjennom Vest-Sahara som begrenser sarawienes mulighet til å bevege
539 seg fritt i eget hjemland.

540
541 Den marokkanske okkupasjonen er klart folkerettsstridig, og derfor har Statens pensjonsfond
542 utland tidligere solgt seg ut av selskaper som har lett etter olje i Vest-Sahara. Venstre krever
543 at denne praksisen også følges når det kommer til Total, hvor oljefondet investerte over
544 milliarder ved utgangen av fjoråret.

545
546 Venstre ser det som særlig viktig at det sendes et tydelig signal til Total som er et av
547 verdens største oljeselskaper. Når et så stort selskap går inn og driver oljeleting er det med
548 på å legitimere den marokkanske okkupasjonen. Folkeretten er klar på at det å drive
549 ressursutvinning i et Vest-Sahara er i strid med folkeretten, så lenge folket i territoriet
550 selv ikke ønsker det. Vest-Saharas folk protesterer kraftig mot Totals planer.

551
552 *Venstre krever at:*

- 553 • Etikkrådet foretar en gjennomgang av Statens pensjonsfond utlands investeringer i
554 selskap som driver oljeleting eller utvinning i Vest-Sahara.
- 555 • Norske myndigheter legger økt press på FN for å rapportere på overgrepene som finner
556 sted i territoriet.

557
558

559 **Venstres krav til Norges klimamål for 2030**

560
561 **I forbindelse med klimatoppmøtet i Paris neste år, skal landene presentere sine**
562 **klimamål og klimaforpliktelser til FNs klimasekretariat i løpet av første kvartal i 2015.**
563 **Venstres krav til Norges klimamål er at Norge skal kutte klimagassutslippene**
564 **med minst 40 % innen 2030. Dette skal skje utelukkende gjennom tiltak i Norge, ikke**
565 **gjennom kjøp av klimakvoter. I tillegg må vi innføre et mål for energieffektivisering**
566 **slik EU har gjort.**

567
568 Dersom vi skal sikre at klimagassutslippene faktisk blir redusert, er vi nødt til å starte med
569 å få ned utslippene på vår egen hjemmebane. Kun på denne måten kan vi synliggjøre at det
570 er mulig å redusere klimagassutslippene og samtidig oppnå grønn vekst. Kjøp av kvoter
571 gjennom dagens kvotesystem er en svært usikker og lite handlekraftig måte å redusere

572 utslippene på. Derfor bør Norge følge EUs eksempel og ikke basere seg på kjøp av kvoter
573 i perioden etter 2020.

574
575 Internasjonalt er det enighet om at alle verdens land har et felles, men ulikt fordelt ansvar for
576 å redusere klimagassutslippene. Det er de rike landene som har skapt klimaproblemene,
577 mens det er de fattigste som blir hardest rammet av konsekvensene. Hvis Norge skal
578 være sitt ansvar bevisst, betyr det at vi må sette ambisiøse og forpliktende klimamål. Venstre
579 mener at Norges prosentvise forpliktelse må stå i forhold til vårt historiske ansvar
580 for utslippskutt.

581
582 Norge har i tillegg et stort ansvar for å bidra til å redusere klimagassutslippene internasjonalt.
583 Venstre mener at det grønne klimafondet som ble opprettet i 2010 var et målrettet og riktig
584 initiativ, men forventer at de norske overføringene styrkes/økes i årene som
585 kommer. Venstre mener at fondet har et stort potensial for å kunne finansiere både
586 internasjonale klimakutt og klimatilpasninger, men utviklingslandene må selv få mulighet til å
587 avgjøre hvordan fondets midler skal fordeles og benyttes, slik at vi sikrer at midlene går til
588 faktiske miljøtiltak og utvikling lokalt.

589
590 Venstre vil i tillegg styrke det internasjonale arbeidet med fornybar energi i
591 utviklingsland gjennom Norfund.

592
593 Bevaring av regnskogen er avgjørende for å redusere klimagassutslippene. Nærmere 8 %
594 av verdens klimagassutslipp kommer fra avskoging. Venstre mener at FNs globale
595 skogbevaringsprogram REDD + kan bidra til raske utslippskutt og bærekraftig utvikling
596 for berørt lokalbefolkning i regnskogsområder. Venstre ønsker ikke at ordningen kommer
597 inn under et kvotesystem.

598
599 Venstre mener at den norske regnskogsatsingen bør videreutvikles til å også omfatte
600 blå skog i havet. Både klimapanelet IPPC, Verdens meteorologiske organisasjon (WMO) og
601 en rekke vitenskapelige studier er tydelige på at havet er en av de mest
602 avgjørende komponentene når det gjelder klimaendringene. Over halvparten av naturens
603 opptak av karbon skjer i havet, gjennom såkalt blå skog som mangrove og tare. Klimapanelet
604 har i sin siste rapport fremhevet verdens behov for å binde opp CO2 som allerede er i
605 atmosfæren, i tillegg til utslippskutt. Dette må til i stor skala hvis vi skal klare togradersmålet.
606 Norge må løfte tematikken i de internasjonale klimaforhandlingene.

607
608 *Venstre vil:*

- 609 • Kutte klimagassutslippene med minst 40 % av 1990-nivå innen 2030. Kuttene skal tas
610 innenlands.
- 611 • At Norge skal bidra med finansiering av klimatilpasning- og utslippstiltak i utviklingsland
612 gjennom det grønne fondet, og øke overføringene til det i året som kommer
- 613 • Videreføre klima- og skogsatsingen på dagens nivå som et minimum fram til 2020.
- 614 • Etablere en satsning for å støtte opp under prosjekter som verner eksisterende blå skog
615 eller som gjenoppbygger for eksempel tareskog og mangroveskog. – Vedtatt
- 616 • Innføre et nasjonalt mål for energieffektivisering slik EU har gjort.

617
618
619
620

621 **Nasjonal sykehusplan – til beste for pasientene**

622
623 **Venstre har programfestet at vi vil at Stortinget skal vedta en rullerende**
624 **nasjonal helse- og sykehusplan som definerer og konkretiserer sykehusstrukturen,**
625 **behandlingstilbudet og de overordnede prioriteringene i helsevesenet.**
626 **Samarbeidsavtalen mellom Høyre, Frp, Krf og Venstre i Stortinget omtaler dette**
627 **og Helse- og omsorgsdepartementet har varslet et planutkast til Stortinget i 2015.**

628
629 Venstre mener tre hensyn må ivaretas i sykehusstrukturen: kort tid og avstand til behandling
630 ved akutte skadetilfeller, høy kvalitet på behandlingen ved planlagte operasjoner og et
631 fullgodt fødetilbud i alle deler av landet. Befolkningssammensetning, sykdomsspekter,
632 medisinsk utvikling og teknologi er i rask endring. Dette påvirker etterspørselen etter helse-
633 og omsorgstjenester og krever
634 endringsvilje og fleksibilitet. Sykehusstruktur og behandlingstilbud må derfor
635 vurderes fortløpende.

636
637 Venstre ser ikke for seg storstilt sentralisering i sykehus i Norge. Fram mot 2030 vil vi bli om
638 lag en million flere innbyggere, samtidig som andelen eldre over 75 år øker raskt. Begge
639 deler tilsier at kapasiteten må økes, men det blir ulike utfordringer i ulike deler av landet. Den
640 aldrende befolkningen vil kreve et distribuert akutt- og indremedisinsk tilbud i distriktene,
641 mens den store befolkningsveksten rundt de store byene vil kreve noe mer
642 allsidig kapasitet.

643
644 Den overordnede strukturen med nasjonale tjenester, høyspesialisert medisin og medisinsk
645 forskning fordelt i hovedsak på de seks universitetssykehusene må ligge fast. Derne må
646 det være robuste akutt sykehus som danner en ryggrad for å sikre beredskap og
647 øyeblikkelig hjelp samt akutt kirurgi med et pasientgrunnlag på minst 100 000 pasienter
648 fordelt i naturlige regioner og derne nærsykehus med akuttfunksjon i indremedisin, anesthesi
649 i døgnvakt, planlagt kirurgi, og bredt tilbud av poliklinikk/dagtilbud som minimum og et
650 pasientgrunnlag på minst 20 000 pasienter. Alle disse bør drives av spesialisthelsetjenesten.
651 Lokalmedisinske sentre med pasientgrunnlag under 20 000 pasienter bør i hovedsak drives
652 av kommuner og ikke inneholde akuttfunksjoner og indremedisin.

653
654 Når det gjelder de særskilte utfordringene i hovedstadsregionen, så støtter ikke Venstre de
655 framlagte planene for et Campus Oslo med et investeringsanslag opp mot 43 milliarder
656 kr. Venstre vil rendyrke Rikshospitalet som et sykehus med nasjonale oppgaver og for
657 nordisk samarbeid innen høyspesialisert medisin. Venstre vil bygge videre på
658 Radiumhospitalet som nasjonalt kreftsykehus og internasjonalt innovasjonssenter for kreft og
659 etablere et protonsentre der. Det anses som en rimelig og fornuftig investering å rive dagens
660 utdaterte pasientbygg ved Radiumhospitalet og erstatte det med et nytt anslått til 3,0 mrd kr
661 så snart som mulig. Ullevål bør rendyrkes som regionsykehus for Oslo. Venstre mener derfor
662 at organisasjonsform for dagens OUS gjennomgås på nytt, inkludert tilknytningsform mellom
663 Ullevål, Rikshospitalet og Radiumhospitalet. Venstre mener også at Oslo må suppleres med
664 et nytt lokalsykehus øst eller sør i Oslo, der et gjenåpnet Aker sykehus er ett av
665 alternativene.

666
667
668

669 **3. SENTRALSTYRET**

670

671 **3.1.a Sentralstyrets sammensetting inntil LM 2014**

672 Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som
 673 også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg
 674 suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre og
 675 Norges Venstrekvinnelag. Medlemmer:

676

677 Trine Skei Grande (leder)
 678 Ola Elvestuen (1. nestleder)
 679 Terje Breivik (2. nestleder)
 680 Guri Melby (sentralstyremedlem)
 681 Hans Antonsen (sentralstyremedlem)
 682 Iselin Nybø (sentralstyremedlem)
 683 Arne Ivar Mikalsen (sentralstyremedlem)

684

685 1. vara: Abid Q. Raja   2. vara: Rebekka Borsch
 686 3. vara: Alfred Bjørlo   4. vara: Trine Noodt

687

688

689 **3.1.b Sentralstyrets sammensetning etter LM 2014**

690 Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som
 691 også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg
 692 suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre og
 693 Norges Venstrekvinnelag. Etter landsmøtet i 2014 har sentralstyret hatt følgende
 694 sammensetning:

695

696 Leder: Trine Skei Grande (Oslo)
 697 1. nestleder: Ola Elvestuen (Oslo)
 698 2. nestleder: Terje Breivik (Hordaland)

699

700 *Sentralstyremedlemmer:*

701 Guri Melby (Oslo)
 702 Arne Ivar Mikalsen (Nordland)
 703 Rebekka Borsch (Buskerud)
 704 Alfred Bjørlo (Sogn og Fjordane)

705

706 *Varamedlemmer til sentralstyret (og direktevalgte landsstyremedlemmer):*

707 1.vara: Trine Noodt (Finnmark)
 708 2.vara: Jon Gunnes (Sør-Trøndelag)
 709 3.vara: Petter N. Toldnæs (Agder)
 710 4.vara: Solveig Schytz (Akershus)

711

712 *Møtende for sideorganisasjonene i 2014:*

713 Tord Hustveit (NUV), Åsta Årøen (NVK).

714

715

716

717

718 **3.2 Sentralstyrets møter**

719 Sentralstyret har hatt 10 møter i årsmeldingsperioden, inkludert strategiseminar for
720 sentralstyret og stortingsgruppa 10.-12. januar.

721
722 Sentralstyret har gjennom året arbeidet kontinuerlig med flere store og viktige saker:

- 723 • Ny kommunikasjonsprofil
- 724 • Internkommunikasjon
- 725 • Strategisk plan for 2015-2017
- 726 • Valgkamplan
- 727 • Statsbudsjettet 2015
- 728 • Kommune-og regionreform

729
730 I januar vedtok sentralstyret retningslinjer for nominasjonsprosessen, jf. vedtektene.

731
732 I mai ble det, på bakgrunn av vedtak i landsstyret og etter en søknadsrunde, vedtatt å tildele
733 Buskerud, Vestfold og Telemark sentrale midler (tilskudd) til å ansette en regionsekretær.
734 Dette er en prøveordning for 2014-2015.

735
736 Sentralstyret utpekte ledere for tre politiske arbeidsgrupper i juni:

- 737 • Klima, kunnskap og grønn vekst (landsmøtetema 2015)
- 738 • Skole
- 739 • Miljø

740
741 Sentralstyret har iverksatt flere politiske prosesser, utarbeidet notater og diskutert saker som
742 har blitt sendt videre til enten stortingsgruppa eller landsstyret.

743
744

745 **3.3 Sentralstyrets politiske uttalelser**

746
747

748 *Vedtatt av sentralstyret 11.-12. mai:*

749
750

751 **Venstres krav til regjeringens menneskerettighetspolitikk**

752

753 Venstre er dypt skuffet over regjeringens håndtering av aktuelle
754 menneskerettighetsspørsmål. Ikke minst gjelder det besøket til Dalai Lama der regjeringen
755 sviktet prinsippet om å stå rakrygget opp for demokrati og menneskerettigheter overfor press
756 fra Kina. Norge har tatt et kynisk valg og tapt ansikt. Nå må norsk menneskerettighetspolitikk
757 styrkes. Venstre har klare krav til regjeringens påbegynte arbeid med en Stortingsmelding
758 om menneskerettigheter i utenriks- og utviklingspolitikken.

759

760 Regjeringspartiene har i sin plattform lagt vekt på at menneskerettighetene skal prioriteres i
761 utenriks- og utviklingspolitikken. Venstre forutsetter at disse ordene nå følges opp av konkret
762 politisk handling. Etter Venstres syn bør stortingsmeldingen ta for seg hele bredden av saker
763 og tema som kan påvirke både Norges forhold til enkeltland og Norges øvrige påvirkning
764 internasjonalt, herunder bistands-, handels-, næringslivs-, investerings-, forsvars-,
765 likestillings- og miljøpolitikk.

766
767 Norge skal bekjempe diskriminering av utsatte grupper og verne om grunnleggende
768 rettigheter friheter ved å bruke av våre utenriks- og utviklingspolitiske virkemidler mer
769 systematisk og effektiv. Norges menneskerettighetspolitikk skal henge sammen. Venstre
770 etterlyser en mer verdibasert og konsekvent politikk også overfor land som kjennetegnes av
771 menneskerettighetsbrudd og som Norge har utstrakt økonomisk samarbeid med. Norge har
772 et særlig ansvar for å fremme menneskerettigheter og demokrati i land hvor norske
773 selskaper har store interesser heller enn å være særlig tilbakeholdende i forhold til slike land.
774

775 Statens pensjonsfond utland er en av verdens største investeringsfond. Fondets
776 investeringsprofil og utøvelse av eierskap innebærer et potensial for påvirkning som bør
777 inngå i en helhetlig menneskerettighetspolitikk. Slik etikkreglene setter grenser mot
778 investeringer i enkeltforetak, bør det også settes grenser mot investeringer i
779 statsobligasjoner til land med omfattende og systematiske menneskerettighetsbrudd.
780

781 Venstre mener at arbeidet med menneskerettigheter også bør omfatte et
782 generasjonsperspektiv. Realiseringen av mange menneskerettigheter, inkludert retten til en
783 tilstrekkelig levestandard for alle, er bare mulig med biologisk mangfold og velfungerende
784 økosystemer både globalt og lokalt. De miljøvalgene vi tar i dag vil påvirke fremtidige
785 generasjoners mulighet til å realisere sine menneskerettigheter. Flere hundre millioner
786 mennesker vil trolig ha flyktet fra hjemmene sine på grunn av klimaendringer mot slutten av
787 dette århundret, varsler FNs klimapanel i sin siste rapport. Disse menneskenes rettsvern
788 dekkes ikke av internasjonale konvensjoner.
789

790 *Venstre vil at stortingsmeldingen tar opp følgende tiltak:*

- 791 • Holde god kontakt med diskriminerte folkegrupper og bidra til at lederne får møte
792 regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter.
- 793 • Tilby humanitære visum til varslere, politiske aktivister, studenter, akademikere og andre
794 som er blitt utvist eller er i akutt fare på bakgrunn av sitt arbeid for menneskerettigheter
795 og demokrati, og som trenger midlertidig oppholdstillatelse, og anledning til å fullføre sin
796 utdanning.
- 797 • At Norge reduserer stat-til-stat bistanden til regimer som systematisk bryter
798 menneskerettighetene (basert på Freedom House sin rangering "Worst of the worst") slik
799 at institusjoner og organisasjoner som jobber for menneskerettighetene styrkes.
- 800 • At kvinners reproduktive helse og rettigheter skal være en prioritert oppgave for Norge i
801 internasjonale fora og i dialog og samarbeid med andre land.
- 802 • At retten til mat skal være en prioritert oppgave for Norge.
- 803 • At menneskerettighetene får en sentral plass i FNs utviklingsmål fra 2015.
- 804 • Arbeide for at norske bedrifter i større grad ivaretar menneskerettighetshensyn og
805 arbeidstakerrettigheter og at de viser større åpenhet om sin utenlandsvirksomhet.
- 806 • Ansvarliggjøre næringslivet i større grad når det gjelder menneskerettigheter, bl.a. ved å
807 kartlegge hvordan norske selskaper forholder seg til OECD og FNs normer for utøvelse
808 av samfunnsansvar på menneskerettighetsområdet i sin internasjonale virksomhet, og
809 utvikle internasjonale sanksjonsmuligheter overfor bedrifter som bryter med disse
810 normene.
- 811 • At Norge ikke skal tjene penger på virksomhet som krenker menneskerettighetene,
812 verken gjennom SPU eller helt eller delvis statseide bedrifter.
- 813 • Legge til rette for sertifisering av produkter etter samfunnsansvars- og
814 menneskerettighetskrav etter modell fra hvordan miljøsertifisering foregår i dag.

- 815 • At Norge løfter fram menneskerettigheter – utover arbeidstakerrettigheter og barnearbeid
 816 – i bilaterale investeringsavtaler og handelsavtaler.
 817 • Styrke det globale rettsvernet for mennesker på flukt, både over grenser og internt
 818 fordrevne, og styrke FNs høykommissær for flyktninger.
 819 • Ta initiativ til en FN-resolusjon som tar opp klimaflyktningers rettslige status.
 820 • Ta initiativ til en FN-resolusjon som tar opp menneskerettigheter i et
 821 generasjonsperspektiv.
 822
 823

824 *Vedtatt av sentralstyret 11. august:*
 825
 826

827 Tiltakspakke mot forsøpling av havet

828
 829 **Hvert år havner 6,4 millioner tonn søppel i verdenshavene, og 75 prosent av dette er**
 830 **plastikk, ifølge en rapport utarbeidet av FNs matvareprogram og FNs miljøprogram.**
 831 **Dette utgjør en trussel for alt marint liv og dyr som nyttiggjør seg av ressurser fra**
 832 **havet – ikke minst oss mennesker.**
 833

834 Marin forsøpling kan ikke løses gjennom ett eller to tiltak. Det trengs både opprydding,
 835 forebygging, forskning, bevisstgjøring og strengere straffer mot forsøpling.
 836

837 Flere internasjonale avtaler arbeider med å redusere utslipp av søppel til havene. Dette
 838 gjelder London «Dumping» konvensjonen (fra 1972 - mot dumping av avfall), MARPOL
 839 konvensjonen (73–83 - hindring av fourensing fra skip) og Oslo-Paris konvensjonen for
 840 beskyttelse av det marine miljø i nord-øst deler av Atlanterhavet (OSPAR).
 841

842 I 2010 vedtok ministrene i OSPAR at medlemslandene skal sette mål for reduksjon av
 843 strandsøppel innen 2012. Grunnen til at en skulle vente til 2012 var at flere land, deriblant
 844 Norge, ikke hadde en god nok oversikt over forsøplingen av strendene.
 845

846 *Venstre vil:*

- 847 1. Følge opp OSPAR med å sette mål for reduksjon av forsøpling i havet
 848 2. Sette av 50 millioner kroner til en systematisk og jevnlig opprydding av norske strender
 849 (strandryddedagen+) fra og med 2015
 850 3. Innføre og øke miljøavgifter på plastposer og all engangsemballasje av plast
 851 4. Innføre miljøavgifter på andre plastprodukter.
 852 5. Forby mikroplast i kosmetikk- og rengjøringsprodukter
 853 6. Opprette returordning for fiskeredskap, der fiskere får betalt for å levere inn gammel eller
 854 ødelagt redskap (etter modell fra Nederland/Italia)
 855 7. Innføre ordning der fiskere får betalt for å "fiske" søppel - initiativet "Fishing for Litter"
 856 finnes i andre land
 857 8. Innføre panteordning for fritidsbåter.
 858 9. Følge opp bransjene som forsøpler mest, som fiskeri, oppdrett, shipping og petroleum.
 859 Disse må gis strengere retningslinjer for håndtering, innsamling og gjenbruk av gammelt
 860 og ødelagt utstyr.
 861 10. Trappe opp forskning på miljøgifter og på nedbryting av plast, på havforskningen generelt
 862 og på havovervåking
 863

864

865 **Elsykkelen er framtidens transportmiddel**

866

867 **Transport utgjør en stor og voksende andel av klimagassutslippene våre.**

868 **Personbiltrafikken alene utgjør omtrent 10 prosent av Norges totale klimagassutslipp,**

869 **så for å nå klimamålene våre, er det avgjørende at vi lykkes med å få en grønnere**

870 **transportsektor. Sykkelen er kanskje vår tids mest undervurderte transportmiddel.**

871 **Sykkel er miljøvennlig, plasseffektivt og samfunnsøkonomisk lønnsomt. Dessuten**

872 **bidrar fysisk aktivitet til å redusere risikoen for å pådra seg alvorlige sykdommer, noe**

873 **som kan spare samfunnet for store utgifter og bidra til økt livskvalitet. Derfor ønsker**

874 **Venstre at flere skal sykle.**

875

876 For noen finnes det imidlertid barrierer mot å sykle i hverdagen. Tunge motbakker eller lange

877 distanser på vei til eller fra jobb kan være nok til at folk velger bilen. For denne gruppen er

878 elsykkelen et godt alternativ. Elsykkel er en helt vanlig sykkel med en liten, elektrisk

879 assistansemotor. Motoren gir deg det lille ekstra dyttet i motbakkene og over lange distanser.

880 Nettopp derfor blir sykkelen ofte veldig populær blant dem som prøver den og de sykler mer

881 og oftere. Elsykler gjør det lettere å sykle uten at det trenger å bli en treningsøkt, f.eks. i

882 motbakke, med barn i sykkelvogn eller over lengre distanser. Dette gjør også at elsykkel

883 bidrar til å gjøre sykling til et aktuelt valg for et bredere lag av befolkningen enn de som i dag

884 sykler.

885

886 Venstre vil bidra til en omstilling i fra fossildrevne kjøretøy og over til miljøvennlige

887 transportformer. En elsykkel kan stimulere flere til å velge bort bilen i hverdagen og avlaste

888 kollektivtrafikken i storbyene.

889

890 Elsykler er dyrere enn vanlige sykler. For å oppmuntre flere til å prøve elsykkel, ønsker

891 Venstre derfor å fjerne momsens på elsykler, i første omgang i en prøveperiode på to år.

892 Etter hvert som flere sykler, øker kravene til trafikksikker og kapasitetssterk

893 sykkelinfrastruktur. Venstre vil derfor trappe opp de nasjonale bevilgningene som øremerkes

894 til sykkeltilrettelegging.

895

896 *Venstre vil:*

897 • Innføre momsfritak på elsykler i en prøveperiode på 2 år

898 • Dobbel belønningsordningen for sykkel for å øke tempoet i bygging av sykkelveier og

899 annen sykkelinfrastruktur

900

901

902 *Vedtatt av sentralstyret 25. september:*

903

904

905 **Norges neste regnskogsatsing bør handle om blå skog**

906

907 **FNs klimapanel har i sin siste rapport understreket verdens behov for å binde opp**

908 **CO2 som allerede er i atmosfæren, i tillegg til utslippskutt. Mens skogens bidrag i å**

909 **lagre CO2 er velkjent og støttet gjennom finansielle ordninger som REDD+, har lagring**

910 **av CO2 i havet fått for lite oppmerksomhet. Over halvparten av naturens opptak av**

911 **karbon skjer i havet, og kan dermed kalles "blue carbon", ifølge en FN-rapport fra**

912 **2009. Venstre ønsker derfor at Norge i tillegg til regnskogsatsingen også skal bidra**
913 **med storstilt støtte til vern av såkalt blå skog, både her hjemme og i et globalt**
914 **perspektiv.**

915
916 Kystnær vegetasjon som mangroveskog, saltmarsker, tareskog og sjøgressenger dekker
917 under 0,5 % av sjøbunnen, men står for 50-70 % av CO₂-lagringen i sedimenter i havet.
918 Dette gjør disse naturtypene til et av de mest effektive naturlige karbonopptak i verden. Ifølge
919 FN tar blå skog opp CO₂ tilsvarende rundt halvparten av utslippene fra den globale
920 transportsektoren hvert år.

921
922 Mangroveskog er et av de mest truede økosystemer i verden. Uten omfattende vern og
923 gjenoppbygging vil mangroveskogen være borte i løpet av 20 år. Mangroveskog binder fem
924 ganger mer CO₂ enn regnskog. Den hindrer også erosjon av kystområder, beskytter mot
925 stormer og er tilholdssted for fugler, sjøpaddedyr og fiskeyngel. Mangrove verner mot
926 kysterosjon og høyner landområder i kystsonen – noe som blir stadig viktigere med tanke på
927 at havnivået stiger. Nyplanting og bevaring av mangroveskog vil være viktig i kampen mot
928 klimaendringer og et sentralt klimatilpasningstiltak for lavt liggende landområder verden
929 rundt. Venstre vil sette av midler til bevaring av regnskog og samtidig jobbe for å inkludere
930 mangrove i REDD+, noe som anbefales av bla amerikanske skogmyndigheter (US Forest
931 Service).

932
933 I Norge er det spesielt tareskog som faller inn under blue carbon-begrepet. Tareskogen
934 dekker rundt 8000 km². Dagens tareskog tar opp 29 millioner tonn CO₂, som er
935 sammenlignbart med det årlige opptaket av CO₂ fra skog i Norge. De siste tiårene har det
936 vært en stor nedgang i utbredelse av tareskogen. Ifølge en rapport fra NIVA vil norsk
937 tareskog kunne lagre 4,5 millioner tonn CO₂ – like mye som den årlige lagringen av CO₂ i
938 skogsjord hvert år - hvis tareskogen hadde fått vokse tilbake til sin opprinnelige utbredelse.

939
940 Norge er verdens største bidragsyter innen regnskogbevaring. Satsingen, som har eksistert
941 siden 2007 og er unik i verden, har stort sett vært vellykket. Men det er rom for forbedring, og
942 tiden er inne for å utvide satsingen til også å omfatte blå skog.

943
944 Venstre vil:

- 945 • Ta initiativ til å integrere mangroveskog i det eksisterende REDD+-programmet i regi av
- 946 FN, som ledd i binding av CO₂ gjennom skogplanting og -bevaring.
- 947 • Sette av 200 millioner til tiltak knyttet til mangroveskog. På sikt bør Norge etablere en
- 948 egen satsting på blå skog.
- 949 • Gjenoppbygge norske tareskogforekomster og sette av midler til forskning rundt blå
- 950 økosystemer i årets statsbudsjett.
- 951 • Ta initiativ til en bred politisk debatt i Stortinget om Norges satsing på regnskog og blå
- 952 økosystemer i et klimaperspektiv fram mot 2020.

953
954
955 *Vedtatt av sentralstyret 10. november:*

956
957
958
959
960

961 **Til kamp mot vold i nære relasjoner**

962
963 **Oppimot 70% av kvinner opplever vold i løpet av sitt liv, og vold dreper og skader flere**
964 **kvinner mellom 15-44 enn kreft, malaria, trafikkulykker og krig til sammen.**
965 **Kjønnsbasert vold er således en global epidemi som krever global handlekraft.**
966 **Venstre mener retten til et liv uten vold er en viktig del av arbeidet for mer likestilte**
967 **samfunn lokalt, nasjonalt og internasjonalt.**

968
969 Hvert år setter FN og WHO fokus på vold i nære relasjoner med en kampanje kalt «16
970 dager». I løpet av 16 dager løftes fakta om seksuell vold og vold i nære relasjoner. Venstre
971 støtter kampanjen og mener at det er avgjørende å sette vold mot kvinner i et
972 menneskerettighetsperspektiv.

973
974 Venstre mener at vold i nære relasjoner er en av de største truslene mot kvinners
975 menneskerettigheter og egenverdi. Således må politisk engasjement for kjønn og likestilling
976 også handle om å se på de bakenforliggende årsakene til brudd på kvinners rettigheter.
977 Disse bruddene kan handle om alt fra at kvinner mangler formell eller reel eiendomsrett,
978 arverett, reell tilgang på utdanning, mangel på tilgang til arbeid og inntekt, vold i nære
979 relasjoner, kjønnslemlestelse og voldtekt.

980
981 Forskning viser at det er en klar sammenheng mellom likestilling og vold. Samfunn som er
982 mer likestilte har mindre vold, er mindre korrupte og har mer respekt for
983 menneskerettigheter. I dag opplever en av tre kvinner i verden vold, en av fire kvinner i
984 Norge opplever vold i nære relasjoner og andelen menn som oppsøker krisesentre er
985 økende. Den langsiktige løsningen er å endre skadelige sosiale normer og holdninger. Derfor
986 må også menn dras aktivt inn i likestillingsarbeidet internasjonalt. Dessuten er utdanning en
987 viktig brikke. Utdanning på linje med menn vil gi kvinner større valgfrihet og bedre
988 forutsetninger for å delta i og påvirke samfunnets politiske, sosiale, økonomiske og
989 miljømessige utvikling. Samtidig må vi følge opp de som utsettes for vold i nære relasjoner i
990 Norge. Styrkning av politiets etterforskningskapasitet, barnehusene og krisesentrene vil være
991 en del av dette.

992
993 Kampen for global likestilling er den største menneskerettighetsutfordringen i vår tid. Venstre
994 mener at norsk utenrikspolitikk bør ta et særskilt ansvar i det internasjonale
995 likestillingsarbeidet og sette vold mot kvinner og kvinners rett til utdanning på agendaen
996 gjennom internasjonale fora. Det må også settes på agendaen i internasjonale bilaterale
997 kontakter Norge har, på lik linje med andre felles interesser som næringslivssamarbeid, miljø
998 og bistand.

999
1000 I det utviklingspolitiske arbeidet må tema som handler om årsaker til brudd på
1001 menneskerettighetene stå sentralt. Myndigheter i de enkelte land må ansvarliggjøres, og
1002 sivilsamfunnet må styrkes for å balansere makt. Når ledere for diskriminerte folkegrupper
1003 besøker Norge og ønsker å møte representanter fra den norske regjering og Storting, må
1004 ikke markedsmessige og handelsmessige hensyn føre til at disse blir avvist. Venstre mener
1005 at norsk utenriks- og utviklingspolitikk må innrettes i større grad mot tiltak for å få bukt med
1006 både formelle og reelle hindringer.

1007

1008 16 dagers-kampanjen viser at det å lykkes med likestillingspolitikken internasjonalt er
1009 viktigere enn noen gang. Venstre håper at regjeringen vill ta denne anledningen til å øke
1010 Norges innsatts i kampen mot kjønnsbasert vold både internasjonalt og her hjemme.

1011
1012 Venstre vil:

- 1013 • At kvinners rettigheter skal være en prioritert oppgave for Norge i internasjonale fora og i
- 1014 dialog og samarbeid med andre land.
- 1015 • Styrke kvinner deltagelse i fredsprosesser, da vold mot kvinner ofte har vært et akutt
- 1016 problem i en krig. Det er viktig at kvinner også spiller en aktiv rolle som fredsbyggere.
- 1017 • Arbeide internasjonalt for at alle jenter skal få fullføre grunnskolen på lik linje med gutter.
- 1018 • At menneskerettighetene får en sentral plass i FNs utviklingsmål fra 2015.
- 1019 • Øke norske bevilgninger til politiets etterforskningskapasitet, barnehusene og
- 1020 krisesentrene og arbeide for økt kvalitet på disse områdene.
- 1021 • Grunnlovsfeste forbudet mot diskriminering på bakgrunn av kjønn, opprinnelse,
- 1022 funksjonsevne, seksuell orientering, livssyn eller andre vesentlige forhold ved en person.
- 1023 • At norske myndigheter prioriterer å bekjempe tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og vold
- 1024 mot barn.

1025
1026
1027

4. SEKRETARIATET

1028
1029

Venstres Hovedorganisasjon har i 2014 hatt følgende ansatte:

- 1030
- 1031 • Generalsekretær Trond Enger. *)
- 1032 • Kommunikasjonssjef Steinar Haugsvær. *)
- 1033 • Kontorsjef Morten A. Hagen i 100% stilling.
- 1034 • Organisasjonssjef Kjartan Almenning i 100% stilling.
- 1035 • Organisasjonsrådgiver Runolv Stegane i 50% stilling
- 1036 • Organisasjonsrådgiver Tove Hofstad i 100% stilling.
- 1037 • Organisasjonsrådgiver Signe Lill Sletmoen i 100% stilling fra 01.04.2014.
- 1038 • Kommunikasjonsrådgiver Ole Bruseth i 100% stilling.
- 1039 • Administrasjonssekretær Thori Sundåshagen i 100% stilling.
- 1040 • Resepsjonist Anja Zabelberg i 100% stilling.
- 1041 • Prosjektleder kommunikasjonsprofil Hans Andreas Starheim i 100% engasjement fra
- 1042 01.03.2014.
- 1043 • Organisasjonsrådgiver Simon Dyhr i 100% prosjektstilling i perioden 01.04. til 30.06.2014.
- 1044 • Regionsekretær Per Martin Berg i 100% prosjektstilling fra 01.10.2014.
- 1045 • Web-programmerer Bård Holtbakk i 10 % stilling.

1046
1047
1048
1049
1050
1051

*) *Enger og Haugsvær har hele året blitt lønnet 50% hver fra hhv VHO og Venstres Stortingsgruppe.*

1052 **5. MEDLEMSUTVIKLING**

1053 Venstre hadde 8.515 betalende medlemmer i 2014, 100 færre enn i 2013. Medlemmene
 1054 fordelte seg slik på fylkene:
 1055
 1056
 1057

FYLKE	2013	2014
Østfold	273	278
Akershus	785	820
Oslo	1376	1301
Hedmark	251	249
Oppland	299	272
Buskerud	359	353
Vestfold	352	351
Telemark	300	285
Aust-Agder	269	264
Vest-Agder	289	288
Rogaland	592	593
Hordaland	850	833
Sogn og Fjordane	406	420
Møre og Romsdal	569	589
Sør-Trøndelag	544	524
Nord-Trøndelag	412	396
Nordland	331	336
Troms	245	252
Finnmark	99	90
Svalbard	4	6
Utenlands	10	15
TOTALT	8615	8515

1058
 1059
 1060 **5.1 Medlemsregister**
 1061 I 2013 ble Venstres medlemsregister tatt i bruk og i 2014 har registeret blitt videreutviklet
 1062 med blant annet nye funksjoner, forbedret brukergrensesnitt og en helt ny medlemsside med
 1063 flere funksjoner. Vi har også tilpasset medlemssidene til Venstres nye grafiske profil og
 1064 integrert løsningen tettere med Venstres nettsider.
 1065
 1066
 1067

1068 **6. OPPSLUTNING**

1069

År/mnd	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Snitt
2004	2,9	2,8	3,3	3,1	3,5	2,6	2	2,9	2,7	2,7	2,9	2,4	2,8
2005	3,1	2,8	2,5	3	2,7	2,9	2,75	3,2	4,8	5,4	4,9	4,8	3,6
2006	4,5	4,1	4,2	4,5	4,4	4,8	5,7	4,4	4,4	5,3	5,1	4,4	4,7
2007	5	5	5,3	5	5,1	4,9	5,4	4,7	6,3	7	6,1	6,3	5,5
2008	6,5	6,6	6,3	6,8	6,2	5,8	5,4	6	5,8	5,6	5,8	5,5	6
2009	4,8	6	5,1	4,8	5,2	5,6	4,8	5,1	3,9	4	4,2	3,9	4,8
2010	4,1	3,9	4,1	3,8	4,1	3,8	4,3	4,6	4,5	4,1	4,4	4,2	4,2
2011	4,3	4,6	4,5	5,4	5,2	4,3	4,4	4,1	5,6	5	5,2	5	4,8
2012	4,9	5,3	4,6	5,2	4,7	4,8	4,4	4,7	3,9	4,5	4,9	5,2	4,8
2013	4,4	4,5	4,7	4,5	4,7	4,2	5,2	5,3	5,5	5,6	5,4	5,2	4,9
2014	4,7	4,8	5,1	5,3	5,2	4,8	5,3	4,7	4,8	4,6	4,7	4,7	4,9

Gjennomsnittet for 2014 var 4,9 prosent.

1070

1071

1072

1073

7. REGNSKAP/ØKONOMI

1074

1075

Det vises til årsregnskap for 2014 med revisjonsberetning (LM-6).

1076

1077

1078

1079

8. KOMMUNIKASJON

1080

1081

Venstres kommunikasjonsarbeid kan i 2014 kort sammenfattes til å omfatte omstilling til en ny situasjon i Stortinget og omlegging av flere kommunikasjonsplattformer i 2015 (herunder ny visuell profil og nytt system for nettsideproduksjon).

1082

1083

1084

8.1. Kommunikasjonsprofil og visuell profil

1085

1086

1087

1088

1089

1090

1091

1092

1093

1094

VHO.»

1095

1096

1097

1098

På tiltakssiden ble det bedt om følgende: «Venstres visuelle kommunikasjonsprofil videreutvikles fram mot valgene i 2015, med utgangspunkt i dagens uttrykk, og med vekt på bruk av bilder og evt. video.» Prosjektet «Ny kommunikasjonsprofil for Venstre» omfatter en fornying av den visuelle kommunikasjonen til partiet, samt en gjennomgang av den skriftlige

1099 hovedkommunikasjonen. Vi tilsatte en egen prosjektleder, Hans Andreas Starheim, til dette
1100 arbeidet.

1101

1102 *A): Visuell kommunikasjon*

1103 Prosjektet skal videreutvikle den eksisterende visuelle profilen med mål om å få et enhetlig
1104 og oppdatert visuelt uttrykk. Den nye visuelle profilen skal være en naturlig videreutvikling av
1105 den eksisterende, hvor elementer som logo og valg av farger som hovedregel skal ligge fast.
1106 Det hentes inn ekstern kompetanse for utformingen av visuell profil. Det skal gjennomføres
1107 en anbudskonkurranse. Det skal utvikles en ny grafisk manual for Venstre.

1108

1109 Etter en anbudsrunde vant Dinamo dette oppdraget. Venstres nye visuelle profil ble vedtatt
1110 høsten 2014. Den er presentert for Sentralstyret, Landsstyret og på lokalpolitiske nettverk.
1111 Resultatet av arbeidet implementeres for fullt i 2015, blant annet på nye nettsider og i
1112 brosjyremateriell.

1113

1114 *B) Skriftlig hovedkommunikasjon*

1115 I prosjektet ligger Venstres hovedslagord, Folk Først, fast. Forbedringen av skriftlig
1116 hovedkommunikasjon skal skal bidra til å styrke bruken av dette slagordet i alle ledd av
1117 Venstres eksterne kommunikasjon. Effektive kommunikasjonsgrep som er enkle, tydelige og
1118 lett å sette i praktisk bruk. Hvilke elementer i den skriftlige kommunikasjonen dette
1119 innbefatter kan utvides eller innskrenkes i samråd med andre ledd i organisasjonen. Noen
1120 naturlige elementer kan være kommunikasjonsknagger og slagord, retoriske grep,
1121 kampanjeutvikling og hovedtekster i valgkampmateriell.

1122

1123 I løpet av høsten 2014 og våren 2015 ble det utviklet en kommunikasjonshåndbok. Denne er
1124 godkjent i Sentralstyret, og bl.a. implementert i skoleringen på Lokalpolitisk nettverk og i
1125 annen medieskolering. Resultatet fra dette arbeidet skal benyttes i Venstres
1126 annonsekampanje 2015.

1127

1128 Venstres hovedsaker er fortsatt skole, miljø, velferd og verdiskaping.

1129

1130

1131 **8.2. Annonsekampanjen og valgkampforberedelser 2015**

1132 Forhandlinger om Venstres annonsekampanje 2015 ble startet høsten 2014. Parallelt har det
1133 vært tett kontakt med fylkeslag og store bylag. Det er jobbet systematisk for å dokumentere
1134 Venstres velgergrunnlag og målgrupper, og se dette i forhold til aktuelle
1135 annonseringskanaler. Sentralstyret ble forelagt dette arbeidet i januar 2015, og alle rammer
1136 for annonsekampanjen 2015 er lagt. Sentralstyret, Landsstyret, fylkesstyret og en rekke
1137 lokallag er orientert om arbeidet.

1138

1139

1140 **8.3. Mediearbeid og -skolering**

1141 Mediearbeidet har konsentrert seg rundt tre hovedoppgaver: Daglig mediehandtering,
1142 politiske utspill nasjonalt, bidrag og tips til det lokale mediearbeidet og skolering. Skolering
1143 og tips har vært gjennomført i forbindelse med lokalpolitisk nettverk. Mediestatistikken viser
1144 tydelig et synlig Venstre i 2014. Som følge av den nye politiske situasjonen er partiet langt
1145 synligere enn tidligere.

1146

1147 En viktig del av dette kommunikasjonsarbeidet har vært å forbedre info ut til egen
1148 organisasjon, for å gjøre egne tillitsvalgte bedre rustet til å stå i debatter om aktuelle saker
1149 som avgjøres i Stortinget og der Venstres stemmer er avgjørende. Høsten 2014 startet vi
1150 med mer systematisk arbeid med håndnotater på epost, nyhetsbrev, sms-varslinger og
1151 nettsaker (se også punkt 8.6). Eksempelvis under høstens budsjettforhandlinger gitt det ut
1152 slik informasjon før budsjettfremleggelse, under forhandlinger og når resultat forelå.
1153 Tilsvarende gjelder nå for en rekke andre større saker. I den tilknytninger det i økende grad
1154 sendt ut tips til aktuelle lokale saker.

1155
1156 Våren 2014 gjennomførte vi også medieskolering i stortingsgruppen i samarbeid med
1157 Dinamo.

1158
1159

1160 **8.4. Medlemsbladet Liberal**

1161 Medlemsbladet Liberal kom i 2014 ut i 1 utgave. Ansvarlig redaktør var Trond Enger, og
1162 redaktør for avisen var Signe Lill Sletmoen. Nummeret ble dedikert til høstens kampanjetema
1163 som var fattigdom. Opplaget av Liberal var ved årsskiftet ca. 11.000. Avisen går ut til
1164 medlemmer av Venstre, Unge Venstre, Venstrekvinnelaget og Liberale Studenter, samt til en
1165 rekke redaksjoner, journalister og bibliotek.

1166
1167

1168 **8.5. Internett**

1169 Venstres primære informasjonskanal er nettsiden www.venstre.no. Her blir alt av
1170 pressemeldinger, presseutspill, uttalelser fra partiets organer, programmer og offentlige
1171 dokumenter, samt informasjon om arrangementer og møter lagt ut. Venstre arbeider
1172 systematisk for at partiet skal ha oppdaterte nettsider. I tillegg drifter Venstre diskusjons- og
1173 dialogplattformen www.liberal.no.

1174
1175

1176 I 2014 startet arbeidet med å utvikle nye nettsider og nytt publiseringsystem for Venstre. De
1177 gamle nettsidene har kjørt på samme plattform siden 2007. Vi innledet våren 2014 et
1178 samarbeid med Metronet, som tidligere bl.a. har utviklet liberal.no og stemvenstre.no. I det
1179 dette skrives er Venstres nye nettsider lansert (mars 2015), etter et omfattende arbeid i
1180 2014. Ole Bruseth har vært prosjektleder for arbeidet. 55 000 artikler fra gamle venstre.no er
1181 overført til den nye løsningen. Skolering er gjennomført for fylkessekretærer, valgkampsjefer,
1182 prioriterte kommuner og på lokalpolitisk nettverk. Hovedutfordringen er å få flest mulig
1183 lokallag oppdatert på nett. Sidene er meget godt mottatt.

1184
1185

1185 **8.6. Nyhetsbrev og sosiale medier**

1186 Gjennom året har nyhetsbrev i stadig større grad blitt brukt aktivt til internkommunikasjon.
1187 Venstre kjøpte i 2014 inn ny programvare, APSIS, for å imøtekomme nye krav til design,
1188 brukervennlighet og effektivisering av epostutsendinger. Nyhetsbrevene går ut til både
1189 medlemmer og ikke-medlemmer med oppdateringer på politikk og organisasjon.
1190 Nyhetsbrevene har en god åpningsrate, men med stort potensiale. Målet med nyhetsbrevene
1191 er å komme tidligere ut med tydelige standpunkter og informasjon til velgere og medlemmer.
1192 Dette har i noen grad redusert usikkerhet knyttet til politiske prosesser og saker blant velgere
1193 og medlemmer.

1194

1195 Venstre har i 2014 lagt grunnlaget for en ny valgkamp på nett. Venstre er tilstede på
1196 Facebook og Twitter. Løpende oppdatering av "bak scenen"-bilder fra Trine på Instagram har
1197 også blitt brukt som en del av vår strategi på sosiale medier.

1198
1199 Sosiale medier er en viktig førstelinjefunksjon, og fungerer godt som plattform for å spre
1200 informasjon og budskap i tekst og bilder. Venstre har hatt et jevnt trøkk på infographics og
1201 positiv bildebruk. Sosiale medier har også blitt brukt som inngangsport til nettsider,
1202 innmelding og arrangementer. Sosiale medier brukes fortsatt som en kanal for
1203 toveiskommunikasjon med velgere. Facebook har manglet en helhetlig strategi, og har derfor
1204 et stykke igjen før det fungerer optimalt. I tillegg til den åpne Facebooksiden har Venstre
1205 også driftet en lukket gruppe for medlemmer. Denne gruppen brukes til å spre
1206 medlemsinformasjon på en rask og effektiv måte, og har blitt veldig populær.

1207
1208 Direkte kommunikasjon fra partileder til medlemmer via SMS ble benyttet ved enkelte
1209 anledninger. Det nye medlemsregisteret gir anledning til rask og effektiv SMS-
1210 kommunikasjon.

1211
1212

8.7. Venstre-TV

1213 Hele landsmøtet i 2014 og partileders tale på landsstyremøtene overføres fra Venstres nett-
1214 TV og venstre.no. Dette får vi mange positive tilbakemeldinger på, og besøksstatistikken er
1215 god.

1216
1217
1218

8.8. Stand og bekledning

1219 Alt valgkampmateriell bestilles via Venstres nettbutikk. Det gjelder klær, brosjyrer, materiell,
1220 standstelt, m.m. Rutinene fra tidligere er videreført, om mye forberedelser til materiell 2015
1221 er gjort i 2014. Herunder også tilpassing til ny visuell profil: Det gjelder bl.a. valgkampfelt,
1222 beachflagg, standsdisker, klær og annet materiell. Forberedelsene til utsending og
1223 distribusjon i 2015 er godt i gang.

1224
1225
1226

9. SKOLERING

1227
1228

9.1 venstre-skolen

1229 venstre-skolen trinn 1 tilbys nye medlemmer i partiet, og arrangeres i hovedsak av
1230 lokallagene. Kurset gjennomføres over 4 timer på kveldstid, og har fokus på historie,
1231 ideologi, samt innføring i politikk og organisasjonskunnskap. venstre-skolen trinn 2 tilbys
1232 medlemmer som vil bli mer aktive i partiet, og arrangeres oftest av fylkeslag, større lokallag
1233 eller flere lokallag sammen. Kurset gir blant annet en mer dyptgående innføring i politikk,
1234 pressearbeid, og tale- og debatteknikk.

1235
1236
1237

9.2 Lokalpolitisk nettverk

1238 I samarbeid med VHO gjennomførte de fleste fylkeslagene to runder med Lokalpolitisk
1239 nettverk i 2014. LPN har flere funksjoner. Samlingene skal bidra til å øke synligheten rundt
1240 Venstres samlede politikk i kommunene, skape trygghet for tillits- og folkevalgte i å fremme
1241 egen politikk, sikre en bevisst strategi bak arbeidet i lokallaget, kommunestyret og i
1242 valgkampen, og å tilby en arena der man lærer av hverandre.

1243

1244
1245 Dette skjer gjennom skolering i valgkampforberedelse, lokallagsarbeid, informasjonsarbeid
1246 og kampanjearbeid. Men like viktig er nettverksfunksjonen mellom lokallag, fylkeslag og
1247 sentrallet, og politikktvinkligningsfunksjonen der fylkeslagene kan sette i gang debatt og
1248 skolering om aktuelle lokalpolitiske temaer. Målet er tryggere lokalpolitikere, kandidater og
1249 folkevalgte, å sikre en bevisst strategi bak lokallagenes daglige arbeid, og å lære av
1250 hverandre.

1251
1252 Samlingene i mars hadde lokallagsarbeid og ideologi som tema, mens samlingene i
1253 september hadde grønn vekst og valgkamporganisering som tema. Både i mars og i
1254 september var det ca 400 deltakere til stede, og nær 500 unike deltakere var innom
1255 konseptet i løpet av året. Nær 200 av lokallagene var representert.

1256
1257
1258 **9.3 Rikspolitisk nettverk**

1259 Det ble ikke avholdt noen ordinære samlinger i Rikspolitisk nettverk, som er begrepet som
1260 brukes på de nasjonale skoleringssamlingene der heltidspolitikere og nøkkelpersoner i
1261 valgkampene på fylkesnivå samles. Det vises til 10.1 Fylkessekretærer.

1262
1263
1264

10. SAMARBEID MED FYLKES- OG LOKALLAG

1265
1266 Venstres Hovedorganisasjon har i meldingsåret hatt god kontakt med lokal- og fylkeslag
1267 gjennom utsendinger, møter, kurs, e-post og ved møte- og reiseaktivitet.

1268
1269 Gjennom skoleringsoppleggene i Lokalpolitisk nettverk ble lokal- og fylkeslagenes fremste
1270 politikere og tillitsvalgte og samlet til skolering flere ganger, se pkt. 9: Skolering.

1271
1272 VHO samordnet og organiserte sentralt besøk på de fleste fylkesårsmøtene. I tillegg ble det
1273 prioritert å imøtekomme ønsker om sentralt besøk ved politiske og organisatoriske møter i
1274 regi av lokal- og fylkeslag.

1275
1276 Etter sommeren ble det ekstra fokus på -og tett samarbeid med- fylkeslagene i
1277 listestillingsarbeidet, jf. omtale i pkt. 14.

1278
1279
1280 **10.1 Regionssekretær**

1281 VHO iverksatte etter vedtak i landsstyret en forsøksordning med regionssekretær. Etter
1282 søknad fra flere fylkeslag i fellesskap ble Buskerud, Telemark og Vestfold ble valgt som
1283 forsøkskandidater.

1284
1285 Prosjektet skal gjennomføre en utprøving av regionssekretærer i en region, for å høste
1286 erfaringer før man vurderer tilsvarende regionssekretærer i andre deler av landet.
1287 Prøveprosjektet med regionssekretær ble igangsatt med full virkning fra 1. oktober.

1288
1289 Prosjektet har som hovedmål å løfte organisasjonen i regionen. Regionssekretæren har hatt
1290 hovedansvar for Lokalpolitisk nettverk i september og mars, og har igangsatt strategiarbeid i
1291 fylkene og bidratt til målsetting for året. Videre har regionssekretæren fulgt opp lokallagene

1292 for innrapportering av studiestøtte til VO, oppfølging av innrapportering av årsmeldinger,
1293 innrapportering av kontonummer og kontaktinformasjon til partistøtte.no, listestillingsarbeid,
1294 og fulgt opp bruken av medlemsregisteret i lokallagene. Det har også vært et
1295 gjennomgående tema å rekruttere Venstrevener ved de fleste fellessamlinger.
1296 Regionssekretæren har også bidratt sentralt der det har vært sammenfallende oppgaver.

1297
1298

10.2 Fylkessekretærer

1299 VHO arrangerte i september 2014 et nettverksmøte for fylkessekretærene i samtlige fylker,
1300 både de som er ansatt og de som har sekretærverv i fylker uten ansattressurs. Dette er en
1301 del av strategien om å styrke det daglige arbeidet i fylkeslagene og holde fylkeslagene
1302 oppdatert på arbeidet i VHO også utover det fylkeslederne får gjennom landsstyremøtene.
1303 Samlingen fungerte også som en forberedelse til LPN i september 2014.

1304
1305
1306
1307

11. SAMARBEID MED VENSTRES FOLKEVALGTE

1308

1309 VHO arbeider med å styrke samarbeidet mellom hovedorganisasjonen og de folkevalgte i
1310 fylker og kommuner. Lokalpolitisk nettverk har vært et viktig og nyttig verktøy for å forbedre
1311 kommunikasjonen mellom nivåene. VHO bruker også ressurser sentralt i form av rådgiver i
1312 ½ stilling som har et særlig ansvar for å bistå lokale folkevalgte i spørsmål relatert til
1313 kommunal forvaltning, spesielt bestemmelsene i kommuneloven om saksbehandling i
1314 folkevalgte organer.

1315

1316 VHO og politisk ledelse har i 2014 besøkt fylkeslag og mange lokallag. Det legges vekt på
1317 kontakt med de folkevalgte i disse besøkene, særlig de mange folkevalgte som har heltid-
1318 eller deltidsstillinger gjennom sitt Venstreengasjement.

1319

1320 18.- 19. oktober inviterte VHO til den årlige Landskonferansen. I år var Kommunereformen
1321 satt opp som hovedtema under overskriften "Det nye kommunelandskapet".
1322 Landskonferansen hadde godt over 200 deltakere. I tillegg til temaet kommune- og
1323 regionreform med en rekke kjente innledere, var det egne grupper for tema som miljø, skole,
1324 fattigdom, finans og næring. Det ble også lagt vekt på arbeid mot valget i 2015,
1325 kommunikasjonsprofil og ulike medlemstilbud.

1326

1327

11.1 Ordførernettverk

1329 Venstre har 48 ordførere og varaordførere fordelt på samtlige fylker i Norge utenom Oslo, og
1330 tre byråder i Oslo og Tromsø. Venstres ordførere og varaordførere har organisert seg i et
1331 eget ordførernettverk som har jevnlig samlinger og løfter viktige Venstre-saker i kommune-
1332 Norge inn til Venstres stortingsgruppe. Alfred Bjørlo, ordfører i Eid kommune er leder for
1333 nettverket.

1334

1335 Ordførernettverket har hatt fire møter i 2014:

- 1336 • 13.-14. januar, med informasjon om arbeidet på Stortinget og direkte møte med
- 1337 stortingsrepresentantene.
- 1338 • 31. mars med hovedtema Kommunereform, samferdsel og utdanning.
- 1339 • september: Kommunereform og statsbudsjettet 2015.

- 1340 • 17. oktober, under Venstres landskonferanse. Hovedtema: Statsbudsjettet 2015 (etter
 1341 framleggelse) og Kommunereform.

1342
 1343 På dette møtet vedtok ordførernettverket en uttalelse som krass kritikk til Regjeringens
 1344 forslag til statsbudsjett. Flere av punktene kom med i budsjettforliket seinere på høsten.

1345
 1346
 1347
 1348
 1349

Uttalelse fra Venstres ordførernettverk 17. oktober

Krev at Regjeringa følgjer opp samarbeidsavtalen

1350
 1351
 1352 - Regjeringa har lagt fram eit budsjettframlegg med ein sosial profil som Venstre sine
 1353 ordførarar og varaordførarar ikkje kan akseptere. I tillegg må budsjettet få ein heilt
 1354 annan klima- og miljøprofil. Det seier Venstre sine nær 50 ordførarar og varaordførarar
 1355 i Venstres ordførarnettverk.

1356
 1357 Venstres ordførarnettverk har nær 50 ordførarar og varaordførarar frå alle fylke i landet, og
 1358 er leia av ordførar Alfred Bjørlo i Eid kommune. Venstres ordførarnettverk har i helga vore
 1359 samla i Oslo for å diskutere Regjeringa sitt framlegg til statsbudsjett. I møtet vart det gitt ei
 1360 krystallklar melding til Venstre si stortingsgruppe om å køyre eit hardt løp i forhandlingane
 1361 om statsbudsjettet.

1362
 1363 - Det er direkte provoserande at Regjeringa ikkje følgjer opp samarbeidsavtalen som vart
 1364 signert av H, Frp, V og Krf i fjor. I staden for å stå på avtalen, reverserer regjeringa viktige
 1365 gjennomslag Venstre fekk - mellom anna for å styrke kommune-økonomien. Det kan ikkje
 1366 Venstre finne seg i, seier ordførarane og varaordførarane.

1367
 1368 Venstre sine ordførarar og varaordførarar er naturleg nok særleg opptatt av kommunane sine
 1369 høve til å gi gode tenester til dei som treng det mest. Venstre sitt ordførarnettverk stiller no
 1370 tre felles krav til endringar i statsbudsjettet:

- 1371
 1372 • Reversering av kutt i allereie framforhandla semje om støtte til kommunene si oppfølging
 1373 av personar med særleg store hjelpebehov, såkalla "ressurskrevjande brukarar".
 1374 Ordninga må òg omfatte brukarar eldre enn 67 år
 1375 • Barnevernet må tilførast ekstra ressursar
 1376 • Auka overføring til busetjing av flyktningar - særleg mindreårige

1377
 1378 - Dette er oppgåver som er svært tyngande i ein stram kommuneøkonomi. Vi føreset at
 1379 Venstre set desse sakene på dagsorden i budsjettforhandlingane og oppnår betre
 1380 rammevilkår for kommunene, seier Venstre sine ordførarar og varaordførarar.

1381
 1382 - Venstre si stortingsgruppe må forhandle fram eit budsjett som er i tråd med
 1383 samarbeidsavtalen. Venstre sine ordførarar og varaordførarar deler fullt ut dei skarpe
 1384 reaksjonane på Regjeringa sitt budsjettforslag frå Venstres stortingsgruppe. Vi gir våre
 1385 forhandlarar vår fulle støtte, seier leiar av Venstres ordførarnettverk, Alfred Bjørlo.

1386
 1387
 1388

1389 **11.2 Representasjon i hovedstyret i KS**

1390 Gunn Berit Gjerde (fylkesvaraordfører i Møre og Romsdal) er Venstre sin representant i
1391 hovedstyret i KS. 1. Vara er Ina Roll Spinnanger.

1392
1393 Gunn Berit Gjerde er gjennom hovedstyret i KS også medlem i gruppa som gjennomfører
1394 konsultasjoner og bilaterale møter med departement og statsråder på vegne av kommunene.
1395 Hun møter også i Europarådet sin kongress på vegne av norske fylkeskommuner. Ina Roll
1396 Spinnanger er medlem i Europapolitisk Forum.

1397
1398
1399
1400

12. SAMARBEID MED SIDEORGANISASJONENE

1401

12.1. Norges Unge Venstre (NUV)

1402 Gjennom 2014 har det vært et tett samarbeid mellom VHO og Unge Venstre. Unge Venstre
1403 har bidratt aktivt med politikktutvikling og listestiling. I Venstres sentralstyre har Unge Venstre
1404 møtt ved leder Tord Hustveit. I landsstyret har Tord Hustveit, Alva Eide, Ingrid Keenan,
1405 Kjersti Møller, Baard Salvesen, Kjersti Brevik Møller, Kevin Johnsen og Yvonne Ruyter møtt.
1406 Unge Venstre har også møtt i gruppemøtene på Stortinget.

1407
1408
1409 Unge Venstre arrangerte i 2014 en skoleringsrekke med fire trinn, hvor det første er et
1410 kveldsmøte i lokallagene og det siste trinnet var en uke på Stortinget. Unge Venstres
1411 sommerleir ble som vanlig arrangert på Hove leirsenter på Tromøya 29. juli til 3. august. Det
1412 var rundt 160 deltakere på sommerleiren, hvorav ti av disse var internasjonale gjester. Leiren
1413 hadde besøk av en rekke Venstrepolitikere og hadde på flere tidspunkt flere
1414 stortingsrepresentanter på besøk enn Venstre hadde på Stortinget i forrige periode. I 2013
1415 satte Unge Venstres landsmøte ned en programkomité som skulle skrive en helt ny politisk
1416 plattform. Denne komiteen jobbet gjennom 2014 med å utvikle ny politikk. Unge Venstre
1417 hadde landsmøte i Larvik 24.-26. oktober. Der ble Tord Hustveit gjenvalgt som leder av
1418 Norges Unge Venstre. Der ble også den nye politiske plattformen vedtatt.

1419
1420 Sekretariatet i Unge Venstre bestod i 2014 av generalsekretær Mikal Kvamsdal frem til
1421 1.august. Fra 1.august tok Ann Helen Skaanes over som generalsekretær. Sekretariatet
1422 bestod også av organisasjonssekretær Eirik Brautaset. I tillegg var Tord Hustveit 100%
1423 frikjøpt som leder.

1424
1425 Unge Venstre har fortsatt sitt sterke internasjonale engasjement gjennom 2014. Prosjektet i
1426 Hviterussland er videreført gjennom jevnlig møter med samarbeidspartnere i prosjektlandet.
1427 Det samme gjelder prosjekt med samarbeidspartnere i Midtøsten. I 2014 ble det også startet
1428 arbeidet med et nytt prosjekt i Kaukasusregionen som skal komme i gang i 2015. Unge
1429 Venstre er også aktive i sine internasjonale paraplyorganisasjoner LYMEC (Europa) og
1430 IFLRY (internasjonalt). Unge Venstre har fremmet uttalelser på de fleste møtene.

1431
1432 Unge Venstre hadde i medlemsvekst i 2014 og hadde ved utgangen av året 1551 betalende
1433 medlemmer. Den økonomiske situasjonen er god og det er nå fylkeslag i alle 19 fylker.

1434

12.2 Norges Venstrekvinnelag (NVK)

1435
1436 Åsta Årøen, Hordaland har vært Venstrekvinnelagets leder i meldingsperioden.
1437

1438 Styremedlemmer: Ulla Nordgarden (org. nestleder Buskerud), Ellen Bjørge (pol. nestleder,
1439 Møre og Romsdal), Liv Irene Haug (Oslo), Carola Karl Urvik (Nordland), Marit Meyer
1440 (Akershus) og Tove Hofstad (Buskerud)

1441
1442 På årsmøtet 01.02. møtte det 26 delegater. Dagen før ble det arrangert årsmøteseminar på
1443 Stortinget med 37 deltakere. Det har blitt avholdt 10 styremøter (telefonmøter) i 2014.

1444
1445 Aktiviteter gjennom året: Sentralstyresamling 28.-28. mars (konstituering av styret), "Ny på
1446 landsmøtet", debattseminar om kvinner og ledelse (17. oktober), kvinnehelseseminar på
1447 Stortinget samarbeid med kvinner fra KrF, H og Frp. Under Arendalsuka arrangerte NVK
1448 debattkveld på Café Victor. Tema: Kvinner og partnervold. Seminaret hadde flest tilhørere av
1449 alle Venstres arrangementer i Arendal.

1450
1451 Framgang i organisasjonen: NVK har i 2014 hatt 9 fungerende fylkeslag: Oslo, Hedmark,
1452 Buskerud, Agder, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal, Nordland og Finnmark. Hedmark
1453 VK stifta på høsten. Størst aktivitet er det i Buskerud, Rogaland, Hordaland, Oslo. NVK har
1454 609 registrerte medlemmer. Antall betalende medlemmer er 216, en økning på 88 fra 2013.
1455 Politisk plattform for NVK ble utarbeida og vedtatt på årsmøtet.

1456
1457 I løpet av året har det blitt sendt ut nyhetsbrev til alle medlemmer fire ganger.
1458 Venstrekvinnelagets Facebookside blir brukt flittig, og nettsiden har blitt oppdatert hyppigere
1459 enn i tidligere år. NVK har i løpet av 2014 utviklet sin egen profil og brosjyre, og styret har
1460 gått til innkjøp av en "rollup" som blir brukt i forbindelse med større møter. NVK har deltatt og
1461 holdt innlegg ved flere lokalpolitiske nettverkssamlinger og fylkesårsmøter.

1462
1463 NVK har deltatt på samtlige sentral- og landsstyremøter i Venstre. En uttalelse fra NVK om
1464 kvinnehelse ble vedtatt på landsstyremøtet i juni. Denne ble seinere fulgt opp i Stortingets
1465 helsekomité. Marit Meyer har representert NVK i Internasjonalt utvalg. Ellen Bjørge har møtt
1466 på gruppemøtene på Stortinget.

1467
1468
1469 **12.3 Norges Liberale Studentforbund (NLSF)**

1470 Organisatorisk har 2014 vært et utfordrende år for NLSF. Det har vist seg vanskelig å skape
1471 et vedvarende engasjement med den nåværende strukturen, samtidig som man har vært
1472 preget av at viktige enkeltmennesker har kunnet bidra mindre enn ønskelig. Dette har ført til
1473 at aktiviteten har vært lavere enn ønskelig, i likhet med medlemstallet. Det er imidlertid gode
1474 liberale miljøer i flere byer og ved flere studiesteder.

1475
1476 2014 har derimot vært en godt år for den liberale studentpolitikken. Det har i 2014 vært
1477 liberale studentstemmer i flere sentrale posisjoner ved store studiesteder og viktige
1478 institusjoner. Blant disse kan nevnes Universitetet i Oslo, Universitetet i Tromsø,
1479 Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus og NTNU, m.fl. Det utvikles kontinuerlig dyktige
1480 liberale studentpolitikere, og i skrivende stund driver Liberal Liste ved UiO valgkamp i
1481 studentvalget.

1482
1483 NLSF har i perioden skrevet et dokument 8-forslag i samarbeid med stortingsrepresentant
1484 Ketil Kjenseth. Forslaget, som dreide seg om studenthelse, ble dessverre ikke vedtatt i sin
1485 helhet, men representanter fra Høyre var tidlig ute i mediene og markerte enighet med flere

1486 punkter i forslaget. Det gir håp om at deler av initiativet skal kunne tas med i den kommende
1487 stortingsmeldingen om ungdomshelse.

1488
1489 NLSF har, både gjennom påvirkning i Venstre og gjennom dyktige studenter mange steder i
1490 landet, vært en del av studentbevegelsen i Norge. Vi er fornøyde med at Venstre, som første
1491 parti på mange år, har innfridd valgloftene sine på studentboliger. Med Venstre i en posisjon
1492 hvor vi kan påvirke har både studiestøtten og studentboligbyggingen økt. Det skal Venstre
1493 være svært stolte av, og det legges merke til i studentmiljøene.

1494
1495 NLSF har vært representert på de fleste stortingsgruppemøter og landsstyremøter i
1496 perioden. NLSF har jobbet for å fremme studentenes synspunkt der det er relevant, og være
1497 en konstruktiv partner i diskusjonene. Internasjonalt har NLSF markert seg mindre i perioden,
1498 da det har blitt nedprioritert til fordel for annet arbeid.

1499
1500

1501 **12.4 Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO)**

1502

1503 *God respons i mellomvalgår*

1504 Venstres opplysnings- og studieforbund har mottatt søknader for studieaktiviteter for 12 582
1505 timer fra medlemsorganisasjonene. Disse timene genererer en studiestøtte til lokal/fylkeslag
1506 på 629.100,-. Dette vil bli utbetalt i løpet av mars måned, 2015.

1507 VO har klart å passere trappetrinns grensen på 10000 timer også i 2014, slik at grunnstøtten
1508 fra VOX blir 300.000,- i 2016, som i 2015.

1509

1510 *Høyere kvalitet på fullførte kurs*

1511 VO stilte høyere krav til kvalitet på innleveringer av studieaktivitet for 2014. Alle kurs måtte
1512 ha minimum 2 deltakere for å kvalifisere til støtte. I tillegg ønsket VO å få en reell
1513 tilbakemelding på hvor mange av kurstimene som ble gjennomført med lærer/innleder.
1514 Søknader om studiestøtte for kurs som har færre enn 2 deltakere med 75% oppmøte, har
1515 blitt avslått.

1516

1517 I 2014 har VO sine medlemsorganisasjoner gjennomført 453 kurs. 2377 personer har deltatt.
1518 I snitt gir dette 5,25 deltakere per kurs, og et gjennomsnittlig kurs har hatt varighet på 28
1519 timer. Av 12582 timer har 3078 vært gjennomført med lærer/innleder. Dette er 24% av totalt
1520 antall timer, og opp fra 9,8% i 2013. Dette er VO svært fornøyd med.

1521

1522 *Flere aktive lokallag*

1523 I mellomvalgsår er det normalt lavere aktivitet i lokallagene, og det viser også nedgangen i
1524 antall innrapporterte kurs. Det som er gledelig, er at vi har en fin økning i antall lag som har
1525 rapportert inn aktiviteter. Totalt 147 lag har arrangert studieaktiviteter i 2014, mot 129 i 2013,
1526 og 109 i 2012.

1527

1528

1529

Nr	Fylke	Antall kurs	Antall deltakere	Antall timer	Sum støtte
1	Østfold	9	27	151	7 550,-
2	Akershus	38	156	1021	51 050,-
3	Oslo + nasjonal	51	346	1474	73 700,-
4	Hedmark	23	81	867	43 350,-
5	Oppland	10	42	330	16 500,-
6	Buskerud	49	264	1297	64 850,-
7	Vestfold	34	1251	1042	52 100,-
8	Telemark	23	103	652	32 600,-
9	Aust-Agder	15	65	382	19 100,-
10	Vest-Agder	16	96	390	19 500,-
11	Rogaland	30	132	1043	51 150,-
12	Hordaland	35	145	1013	50 650,-
14	Sogn og Fjordane	29	174	802	40 100,-
15	Møre og Romsdal	28	212	664	33 200,-
16	Sør-Trøndelag	10	87	147	7 350,-
17	Nord-Trøndelag	9	42	429	21 450,-
18	Nordland	28	166	492	24 600,-
19	Troms	11	74	296	14 800,-
20	Finnmark	5	14	90	4 500,-
21	Svalbard	0	0	0	0
	Sum	453	2377	12582	629 100,-

1530

1531

1532

Fordeelingen på hvilke studieaktiviteter som har blitt gjennomført ser slik ut:

Studieplan	Tittel	Antall timer
10001	Ny i Venstre	98
10002	Organisasjonsarbeid i Venstre	287
10003	Ny som leder i Venstre	24
10004	Lokalpolitikker i Venstre	310
10005	Kursleder i Venstre	0
12014	Politisk verksted	4 376
22014	Styrearbeid i praksis	3 961
32014	Programarbeid i praksis	1 607
42014	Nominasjonsarbeid i praksis	831
52014	Kampanjearbeid	701
62014	Valgkampevaluering	0
72014	Menneskerettigheter	18
82014	Lokalt utarbeidet studieplan	407
	Sum	12 582

1533

1534

1535

13. UTVALGS- OG KOMITÉARBEID

1536

1537

1538

Venstre har i meldingsåret hatt følgende utvalg/komiteer i arbeid:

1539

13.1 Internasjonalt utvalg 2014

1540 Venstres internasjonale utvalg er et utvalg under Venstres sentralstyre. Det ble oppnevnt for
1541 en toårsperiode høsten 2012 og avløst med et nytt utvalg oppnevnt i september 2014.

1542

1543

1544

Sammensetning

1545

1546 Utvalg 2012-2014:

1547 Terje Breivik (leder), Jørn Stave, Øyvind Eggen, Gøril Havro, Harald Hove, Joachim Nahem,
1548 Naomi Ichihara Røkkum, Rebekka Borsch, Tom Varghese, Erling Kvernevik og Torhild
1549 Skogsholm. I tillegg: Kjersti Breivik Møller (NUV) og Marit Brochmann (NVK)

1550

1551 Utvalg 2014-2016:

1552 Rebekka Borsch(leder), Øyvind Eggen, Joachim Nahem, Naomi Ichihara Røkkum, Erling
1553 Kvernevik, Ragnhild Holmås, Sofie Høgestøl, Tor-Hugne Olsen og Håvard Sandvik. Gøril
1554 Havro gikk ut av utvalget vinteren 2014.

1555

1556 I tillegg møter Trine Skei Grande og Ola Elvestuen.

1557

1558 Sideorganisasjonene møter med en representant hver.

1559

Mandat:

1561 • Bistå partiet og stortingsgruppen i utviklingen av politikk, utarbeide posisjonsnotater og
1562 fremme aktuelle forslag til møter og prosesser i partiet.

1563 • Lage et skoleringsopplegg på internasjonal politikk til bruk på lokale samlinger og
1564 medlemsmøter. Medlemmer i IU avholder skoleringen der det er aktuelt.

1565 • Arrangere et møte av internasjonal karakter i løpet av perioden, og et seminar i året for
1566 medlemmer.

1567 • Legge til rette for bruk av ressurspersoner på internasjonal politikk i organisasjonen inn
1568 mot aktiviteter, arbeid med relevante saker i Stortinget og partiorganisasjonen og i det
1569 internasjonale arbeidet Venstre deltar i.

1570

Aktivitet:

1572 Gjennom 2014 møttes utvalgene relativt få ganger. Første halvdel av året var arbeidet med
1573 prioriteringer av saker på utenriksfeltet på Stortinget hovedfokus. Andre halvdel har
1574 oppfølging av mandat stått i fokus. Utvalget har levert forslag til politiske uttalelser til alle
1575 landsstyremøter og de fleste sentralstyremøter i Venstre.

1576

Internasjonale organisasjoner

1578 Venstre er medlem av Liberal International(LI) og Alliance of Liberals and Democrats for
1579 Europe(Alde). Det har vært en prioritering å stille med delegater på møter i Alde i
1580 2014. Under Aldes kongress i Lisboa i november søkte Venstre offisielt om å få avholde
1581 halvtårsmøte i mai 2015 i Oslo og fikk tilslutning til dette

1582

1583

13.2 Valgkomite

1585 Landsmøtet 2013 valgte følgende medlemmer til valgkomite for 2013-2014:

1586

1587 Rita Sletner (leder, Østfold)

1588 Espen Ophaug (nestleder, Oslo)
 1589 Synnøve Handeland (Hordaland)
 1590 Jan Kenneth Stavenes (Agder)
 1591 Berit Woie Berg (Nordland)
 1592 Trond Åm (Sør-Trøndelag)
 1593 *Per A. Thorbjørnsen (Rogaland) *)*
 1594 Repr. valgt av NUV (Matilde Monsen)
 1595 Repr. valgt av NVK (Liv Irene Haug)

1596

1597 Varamedlemmer: :

1598 1. vara: *Ulla Nordgarden (Buskerud) *)*

1599 2. vara: Ketil Kjenseth (Oppland)

1600 3. vara: Hulda Tronstad Nydal (Akershus)

1601 4. vara: Kåre Pettersen (Vestfold)

1602

1603 **) Per A. Thorbjørnsen (Rogaland) trakk seg som medlem i valgkomiteen etter at han ble*
 1604 *foreslått som kandidat til sentral- og/eller landsstyret. Som følge av dette ble Ulla Nordgarden*
 1605 *(Buskerud) nytt fast medlem i valgkomiteen, mens de øvrige varamedlemmene rykket ett*
 1606 *hakk opp.*

1607

1608 Valgkomiteen startet sitt arbeid 24.09.2013 og hadde i alt 5 møter frem til innstillingen for LM
 1609 2014 ble presentert 20.01.2014.

1610

1611

1612 **13.3 Menneskerettighetsutvalget**

1613 Sentralstyret satte på sitt møte i oktober 2013 ned et utvalg som skulle forberede
 1614 behandlingen av temaet menneskerettigheter på Landsmøtet 2014. Utvalget ble ledet av
 1615 Rebekka Borsch. Øvrige medlemmer: Øyvind Eggen, Iselin Nybø, Erling Kvernevik, Anja
 1616 Johansen, Sunniva Rebekka Skjeggstad, Joachim Nahem, Johan Kristian Meyer og Sofie
 1617 Høgestøl, hvorav noen ble supplert i etterkant og noen bidro utenom de fysiske møtene.

1618

1619 I 2014 hadde utvalget hektisk møteaktivitet i årets første måneder. I januar hadde utvalget
 1620 utarbeidet et problemnotat om menneskerettigheter, som gav utgangspunkt for diskusjon på
 1621 lokallags- og fylkeslagsårsmøtene. Et ferdig dokument ble deretter lagt fram til behandling i
 1622 LM 2014 og ble vedtatt der.

1623

1624

1625 **13.4 Utvalg for landsmøtetema: Klima, kunnskap og grønn vekst**

1626 Sentralstyret satte i juni 2014 ned et utvalg som skulle arbeide spesielt med vedtatt
 1627 landsmøtetema for 2015: "Klima, kunnskap og grønn vekst". Alfred Bjørlo ble valgt som
 1628 leder. Han fikk med seg Guri Melby, Jonas Stein, Trine Noodt, Per A. Thorbjørnsen,
 1629 Rebekka Borsch, Jonas Vevatne og Tord Hustveit. Utvalget fikk i oppdrag å lage et opplegg
 1630 som skal sikre at temaet preger programmet på Landsmøtet, og at møtet tegner en tydelig
 1631 og klar profil av Venstre på disse sakene. Utvalget møttes til to fysiske møter i 2014 og
 1632 arbeidet for øvrig per epost.

1633

1634

1635 **13.5 Utvalg for skolepolitikk**

1636 Iselin Nybø ble valgt som leder for utvalget. Resultatet av utvalgetes arbeid, dokumentet "Best

1637 for barna” ble behandla i landsstyremøtet i desember.

1638

1639

1640 **13.6 Utvalg for miljø**

1641 Rebekka Borsch ble valgt som leder for utvalget. Utvalgets dokument, ”Det grønne skiftet

1642 skjer lokalt” ble behandla første gang i landsstyrets møte i desember 2014.

1643

1644

1645

14. LISTESTILLINGSARBEID

1646

1647 VHO har arbeidet for at flest mulig skal ha muligheten til å stemme Venstre i 2015 med minst

1648 311 lister. Landsstyremedlemmene Per Magnus Sandsmark og Odd Einar Dørum har siden

1649 høsten 2013 sammen med organisasjonssjefen koordinert listestillingsarbeidet. Sandsmark

1650 fortsatte i denne funksjonen da han gikk av som landsstyremedlem på landsmøtet 2014.

1651

1652 Det er innført sentralt rapporteringssystem og koordinering av ressursene som brukes på

1653 listestillingsarbeid. Alle kommuner der det har vært kartlagt utfordringer er blitt fulgt opp

1654 undervegs.

1655

1656 Fra desember 2014 oppbemannet VHO med ett årsverk til å bistå med å koordinere

1657 reisevirksomhet fra stortingsrepresentanter og partiledelse for listestillingsarbeid.

1658

1659

1660

15. INTERNASJONAL AKTIVITET

1661

1662 Venstre er medlem i Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE Party), den

1663 europeiske paraplyorganisasjonen for liberale partier, og Liberal International (LI), den

1664 verdensomfattende paraplyorganisasjon for liberale partier. I tillegg har vi godt samarbeid

1665 med den liberale gruppen i Europaparlamentet, ALDE, gjennom praktikantordning,

1666 besøksprogram og uformell kontakt.

1667

1668 Utdrag av internasjonale møter Venstre har deltatt på i 2014:

1669 • En delegasjon fra VHO møtte med vårt danske søsterparti Radikale Venstre i mai og vårt

1670 nederlandske søsterparti D66 i juni for å hente informasjon knyttet til kampanjeutvikling,

1671 profilbygging og generell organisasjonsutvikling.

1672 • ALDE Party-kongressen i Lisboa, Portugal den 20. - 23. november. Trond Enger,

1673 Rebekka Borsch og Anne Solsvik deltok.

1674

1675

LM-6 Regnskap 2014

Årsberetning for Venstres Hovedorganisasjon 2014

Venstres Hovedorganisasjon presenterer her regnskapet for aktiviteten i 2014.

Årsregnskapet viser et overskudd på kr 3.419.035. Partiet har pr 31.12.2014 en egenkapital (valgkampfond og fri egenkapital) på i alt kr. 8.304.683.

Inntektene ble cirka kr. 250.000 lavere enn oppsatt i budsjettet, mens utgiftene til sammen ble cirka kr. 2.010.000 lavere enn budsjettet. Dermed fikk vi et overskudd på kr. 1.822.000 mer enn budsjettet.

På inntektssiden kom det inn litt mer enn budsjettet i statsstøtte, medlemskontingenter og materiellsalg, mens tallet for valgkampbidrag ble tilnærmet som budsjettet. I posten for andre inntekter hadde vi i budsjettet lagt inn utleggsrefusjoner fra Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO). I regnskapet ble utleggsrefusjonene fra VO ført som utleggsrefusjoner på utgiftspostene lønn og kontor- og driftskostnader noe som gjorde at kostnadene på disse utgiftspostene ble ca 400.000 mindre.

På utgiftspostene har vi hatt et merforbruk i forhold til budsjettet på to av postene; på posten "Materiell & lager" ble det et merforbruk på ca. kr. 119.000. Merforbruket her skyldes at verdien på profileringsartiklene i nettbutikken ble nedskrevet ganske kraftig siden vi i 2015 vil få ny grafisk profil. Merforbruket på posten Valgkampkostnader på ca. kr. 44.000 gjelder kostnad for "Web2publishing" som vi ikke hadde tatt høyde for i budsjettet. På de øvrige utgiftspostene hadde vi til dels store kostnadsreduksjoner i forhold til budsjettet.

For ytterligere beskrivelse av organisatoriske og økonomiske forhold henvises det til notene til resultat- og balanseregnskapsoppstillingen, samt til årsmeldingen for Venstres Hovedorganisasjon for 2014.

Forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelse av årsregnskapet. Virksomheten er lokalisert i kontorbygg i Møllergata 16 i Oslo sentrum og forurenser ikke det ytre miljø. Venstres Hovedorganisasjon er en inkluderende arbeidslivsvirksomhet (IA-bedrift). Ligestillingen er ivaretatt både i sentralstyret og blant de direktevalgte i landsstyret. Det er 3 kvinner og 4 menn i sentralstyret og 4 kvinner og 4 menn blant de direktevalgte medlemmene i landsstyret.

Oslo, 23. mars 2015

Trine Skei Grande
Leder

Ola Elvestuen
1. Nestleder

Terje Breivik
2. Nestleder

Trond Enger
Generalsekretær

Resultatregnskap

Venstres hovedorganisasjon

Noter **Regnskap 2014** **Budsjett 2014** **Regnskap 2013**

Driftsinntekter og -kostnader

Driftsinntekter :

Offentlig støtte	1	16 262 996	16 200 000	12 007 398
Medlemskontingenter	2	1 413 572	1 375 000	1 265 229
Materiellsalg	3	85 869	30 000	874 314
Valgkamp innsamling og v-venn	4	83 359	87 000	1 051 723
Andre inntekter	5	0	400 000	0
Sum driftsinntekter		17 845 796	18 092 000	15 198 664

Driftskostnader :

Lønnsrelaterte kostnader	6	-6 025 888	-7 025 000	-5 817 809
Kontor- og driftskostnader	7	-1 497 171	-1 795 000	-1 950 062
Materiell & lager	8	-518 844	-400 000	-122 444
Kommunikasjon og markedsføring	9	-1 252 457	-1 415 000	-624 083
Organisasjon og skolering	10	-3 051 676	-3 695 000	-3 221 721
Valgkampkostnader	11	-43 665	0	-5 468 445
Støtte sideorg	12	-2 149 537	-2 175 000	-1 358 751
Andre utgifter	13	-46 069	-90 000	-13 344
Sum driftskostnader		-14 585 307	-16 595 000	-18 576 659

Driftsresultat før finansposter		3 260 489	1 497 000	-3 377 995
--	--	------------------	------------------	-------------------

Finansposter

Finansinntekter		194 803		166 186
Finansutgifter		-36 257		-35 706
Resultat av finansposter	14	158 546	100 000	130 480

Årsresultat		3 419 035	1 597 000	-3 247 515
<i>Avsetning til/fra valgkampfond</i>		<i>-3 400 000</i>	<i>-1 500 000</i>	<i>3 200 000</i>
<i>Overf. egenkapital</i>		<i>-19 035</i>	<i>-97 000</i>	<i>47 515</i>
Sum overføringer		-3 419 035	-1 597 000	3 200 000

BALANSE

EIENDELER		2014	2013
Anleggsmidler			
<i>Aksjer</i>	15	3 779	3 779
<i>Depositum</i>		0	15 141
Sum anleggsmidler		3 779	18 920
Omløpsmidler			
<i>Materiellbeholdning</i>	16	226 613	470 502
<i>Kundefordringer</i>	17	1 078 973	1 012 318
<i>Andre kortsiktige fordringer</i>		91 835	96 034
<i>Forskuddsbetalte utgifter</i>		220 834	254 716
<i>Bankinnskudd og kontanter</i>	18	9 902 377	6 298 661
Sum omløpsmidler		11 520 632	8 132 231
SUM EIENDELER		11 524 411	8 151 151
EGENKAPITAL OG GJELD		2014	2013
Egenkapital			
<i>Egenkapital</i>		2 081 111	2 062 076
<i>Klimafond</i>		23 572	19 087
<i>Valgkampfond</i>		6 200 000	2 800 000
Sum egenkapital	19	8 304 683	4 881 163
Gjeld			
Langsiktig gjeld:			
<i>Avsetning for forpliktelser</i>	20	777 402	694 212
Sum langsiktig gjeld		777 402	694 212
Kortsiktig gjeld:			
<i>Leverandørgjeld</i>	21	933 456	1 419 395
<i>Forskuddstrekk</i>		268 670	227 598
<i>Skyldig arbeidsgiveravgift</i>		156 595	129 494
<i>Påløpte feriepenge og arbeidsgiveravgift</i>		761 084	726 211
<i>Prosjektmidler</i>		0	0
<i>Annen kortsiktig gjeld</i>	22	322 521	73 078
Sum kortsiktig gjeld		2 442 326	2 575 776
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		11 524 411	8 151 151

Noter til regnskapet

51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99

1. Offentlig støtte

Posten består av statsstøtte på kr. 16.262.996. Statsstøtten til politiske partier er et resultat av årlige forhandlinger i forbindelse med statsbudsjettet og er basert på en grunnstøtte samt stemmestøtte for avgitte stemmer ved sist avholdte Stortingsvalg.

2. Medlemskontingenter

Det ble i 2014 innbetalt i alt kr. 3.092.982 i kontingenter fra Venstres medlemmer. Av dette utgjorde fylkeslagenes andel kr. 1.047.909, mens lokallagenes andel utgjorde kr. 598.391. I tillegg var det 96 medlemmer som betalte kontingenten to ganger hvilket utgjorde kr. 33.110. (Disse pengene er satt av som gjeld til disse medlemmene.) Venstres hovedorganisasjon fikk dermed netto kr. 1.413.572 i kontingentinntekter til sentralledet. Det henvises til årsmeldingen for oppsett over medlemsfordeling pr. fylke.

3. Materiellsalg

Posten består av salg av profil- og valgkampmateriell fra nettbutikken vi har hos Logistikkhuset AS. Materiellet selges til innkjøpspris, og det ble solgt materiell for i alt kr. 85.869 fordelt på 44 bestillinger i løpet av 2014. (Se forøvrig note 8. Materiell og lager)

4. Valgkamp innsamling

Det ble innbetalt i alt kr. 333.559 i bidrag til Venstre nasjonalt i løpet av 2014.

I valgkampbidrag mottok vi til sammen kr 13998 fra 54 enkeltpersoner og kr. 69.000 fra 2 bedrifter. Det var ingen enkeltgiver som til sammen ga bidrag som overstiger beløpsgrensen på kr. 35.000 pr år og som dermed skal oppgis særskilt.

I tillegg til "valgklampbidrag" mottok vi i alt kr. 250.561 gjennom prosjektet "venstre-venn" – faste månedlige avtalegirotrekk/betalinger - fra i alt 280 enkeltpersoner. Av disse midlene ble 250.200 utbetalt til fylkeslagene der "venstre-venn" giverne er medlemmer.

5. Andre inntekter

Det ble budsjettet med kr. 400.000 i inntekt ved at Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO) skulle faktureres for refusjon av utlegg til lønn og driftskostnader. Siden dette gjelder refusjon av utlegg er dette ført på hhv. refusjon av utlegg til lønn og refusjon av utlegg til driftskostnader under respektive utgiftsposter. Utlegg vi fikk refundert fra VO ble i 2014 på i alt kr. 394.656.

6. Lønnskostnader

Venstres Hovedorganisasjon har i 2014 hatt følgende ansatte:

- Generalsekretær Trond Enger i 100 % stilling. *)
- Kommunikasjonssjef Steinar Haugsvær i 100% stilling. *)
- Kontorsjef Morten A. Hagen i 100% stilling.

- 100 • Organisasjonssjef Kjartan Almenning i 100% stilling.
 101 • Organisasjonsrådgiver Runolv Stegane i 50% stilling
 102 • Organisasjonsrådgiver Tove Hofstad i 100% stilling.
 103 • Kommunikasjonsrådgiver Ole Bruseth i 100% stilling.
 104 • Administrasjonssekretær Thori Sundåshagen i 100% stilling.
 105 • Resepsjonist Anja Zabelberg i 100% stilling.
 106 • Web-programmerer Bård Holtbakk i 10 % stilling.
 107 • Prosjektleder kommunikasjonsprofil Hans Andreas Starheim i 100% prosjektstilling fra
 108 01.03.2014.
 109 • Organisasjonsrådgiver Signe Lill Sletmoen i 100% stilling fra 01.04.2014
 110 • Organisasjonsrådgiver Simon Dyhr i 100% prosjektstilling i perioden 01.04 til 30.06.2014
 111 • Regionsekretær Per Martin Berg i 100% prosjektstilling fra 01.10.2014.

112
 113 *) *Generalsekretæren og kommunikasjonssjefen ble fra 01.12.-31.12.2014 lønnet 50% hver*
 114 *fra hhv VHO og Venstres Stortingsgruppe.*

115
 116 Generalsekretæren har mottatt lønn og godtgjørelse på totalt kr 439.437.
 117 Utover dette mottar partilederen og nestlederne et honorar på hhv. 20%, 10% og 10% av
 118 godtgjørelsen til en stortingsrepresentant. I 2014 utgjorde honoraret til partilederen kr
 119 171.527, honoraret til 1. nestleder utgjorde kr. 85.792 og honoraret til 2. nestleder utgjorde
 120 kr. 111.760.

121
 122 Posten lønnsrelaterte kostnader består av:

123 Lønn, feriepenger og arbeidsgiveravgift	7.025.052,-
124 Tjenestepensjon	250.853,-
125 Personalforsikringer	21.149,-
126 Div. sosiale utgifter	52.747,-
127 Refusjon lønn utbetalt for andre	-1.323.913,-
128	
129 Totalt:	6.025.888,-

130
 131
 132 **7. Kontor- og driftskostnader**
 133 Posten består av lokalleie, strøm, kontorforsikring og renhold på i alt kr. 564.914. Av disse
 134 kostnadene fikk vi refundert kr. 185.492 fra andre organisasjoner/brukere i kontorlokalene.

135
 136 Posten består videre av kopiering/utskrifter og leie av kopimaskiner/skrivere på kr 103.460
 137 hvor vi fikk refundert kr. 54.965 fra andre brukere, av porto og leie av frankeringsmaskin på
 138 kr. 221.419 hvor vi fikk refundert 133.573 fra andre brukere, av drift og utvikling av
 139 medlemsregisteret samt kostnader knyttet til trykking, pakking og utsending av
 140 medlemskontingentkrav inkl. purringer og eFakturering av kontingentkrav, og for
 141 adresseoppdateringstjeneste fra Posten/Bring på til sammen kr 499.286.

142
 143 Videre består posten av e-postsystem og bredbånd på kr. 118.374 hvor vi fikk refundert
 144 35.688 fra andre brukere, av telefoni/mobiltelefoni på kr. 137.708 hvor vi fikk refundert
 145 79.303 av andre brukere, og posten består av av datamaskiner, programvarelisenser,
 146 inventar, mobiltelefoner/nettbrett og kontorrekvisita på til sammen kr. 234.457 hvor vi fikk
 147 refundert 15.636 fra andre brukere.

148

149 Posten består også av revisjonskostnader på kr. 45.625, kontingenter i andre organisasjoner:
150 Virke, VO og Visma Advantage på kr. 23.806, support/vedlikehold av web-systemet til
151 Proviso som brukes ifm landsmøter, landsstyremøter og landskonferansen som beløper seg
152 til kr. 15.818, og til slutt aviser/tidsskrifter og faglig oppdatering på kr. 36.961.

153
154

155 **8. Materiell og lager**

156 Posten består av kjøp av profilmateriell på kr. 71.261 for salg gjennom nettbutikken.
157 Beholdningsendring på varelageret er justert ned med kr. 243.889. Videre består posten av
158 lagerleie, samt porto og ekspedering av bestillinger på profilmateriell i nettbutikken på til
159 sammen kr. 203.694.

160
161

162 **9. Kommunikasjon og markedsføring**

163 Posten består av utvikling nye nettsider kr. 447.431 og domeneleie, serverleie og drift av
164 eksisterende nettsider 159.845 hvor andre brukere refunderte kr. 140.484 av kostnadene.

165

166 Posten består videre av kostnader til prosjektet ny grafisk design og kommunikasjonsprofil
167 på kr. 535.465, av Web-TV som bl.a. brukes til streaming fra landsmøtet og
168 landsstyremøtene på kr. 115.275, og av produksjon/utsendelse av medlemsavisen "Liberal"
169 på kr. 82.899.

170

171 Forøvrig består posten av trykksaker, sms-system/utsendelser, annonsering,
172 pressekonferanser, meningsmålinger, kampanjekostnader frakt og katalogoppføringer på til
173 sammen kr. 52.026.

174

175

176 **10. Organisasjon og skoloring**

177

178 Landsmøtet

179 Posten består av reise-, oppholds og arrangementskostnader på totalt kr. 2.438.894, hvor vi
180 fikk dekke inn kr. 1.790.529 i form av egenbetalinger for opphold og arrangementskostnader
181 for deltagerne fra fylkeslagene og sideorganisasjonene.

182

183 Landsstyret

184 Posten består av møteroms-, oppholds- og reisekostnader til 4 ordinære landsstyremøter på
185 i alt kr. 811.827 hvor vi fikk dekket 294.492 i egenbetaling fra fylkeslagene og
186 sideorganisasjonene for deres deltagere.

187

188 Sentralstyret

189 Posten består av kostnader til reiser, overnattinger og møter i sentralstyret og ledertrio som
190 til sammen ble kr. 175.253.

191

192 Andre utvalg, møter og reiser

193 Posten består av kostnader til Landskonferansen på kr. 628.472 hvor deltagerne dekket kr.
194 379.936, Lokalpolitisk Nettverk (LPN) inkl. tilskudd til fylkeslagene og medieprispremier til
195 lokallag på kr. 659.756, egne møter og arrangementer på kr. 159.943, egne utvalg
196 (Internasjonalt utvalg, valgkomiteen, miljøutvalget, skoleutvalget og utvalget "grønn vekst")
197 på kr. 121.545, grupper og nettverk (Ordførernettverket og Sosialliberalt forum) kr. 91.633,

198 kurs inkl venstre-skolen og skolering av fylkessekretærer på kr. 36.846 og kostnader knyttet
 199 til listestilling på kr. 16.949.
 200 Posten består videre av Arendalsuka på kr. 238.046 hvor deltagerne dekket kr. 100.400,
 201 sentral reisevirksomhet på kr. 38.466, blomster og gaver på kr. 11.858, deltagelse på andres
 202 møter og arrangementer på kr. 11.046, og avsetning til klimafond på kr. 4.485.

203

204 Internasjonal aktivitet

205 Posten består av kontingenter til Liberal International (LI) og European Liberal Democrat and
 206 Reform Party (ELDR) på kr. 91.718, deltagelse på møter i regi av disse organisasjonene på
 207 kr. 25.383 og internasjonale prosjekter på kr. 54.901.

208

209

210 **11. Valgkampkostnader**

211 Posten består av kostnaden for det lagringsplass og drift av "Web2Publishing" – et nettbasert
 212 brosjyreredigeringsverktøy for produksjon av lokale brosjyrer.

213

214

215 **12. Støtte**

216 Norges Unge Venstre:	1.626.300,-
217 Norges Venstrekvinnelag:	100.000,-
218 Liberale Studenter:	35.000,-
219 Støtte til VO:	202.150,-
220 Støtte til andre:	19.844,-
221 Nominasjonsmøter i fylkeslagene (7 fylkeslag):	166.243,-

222

223

224 **13. Andre utgifter**

225 Posten består av kostnader for kjøring av "venstre-venn"-krav på kr. 4.417 og tap på
 226 fordringer på kr. 41.652.

227

228

229 **14. Finansinntekter**

230 Finansinntektene består av renteinntekter for innskudd på Venstres bankkonti kr. 193.483 og
 231 utbytte på aksjer i Mentor Medier på kr. 600. og fra Berner på kr. 720.

232

233

234 **15. Aksjer**

235 Aksjeporteføljen ved årsskiftet er:

- 236 • 30 aksjer i selskapet Bernergruppen (Dagbladet) pålydende kr. 50 med en bokført verdi
 237 på kr. 1.500.
- 238 • 10 aksjer i selskapet Mentor Medier (Vårt Land) pålydende kr. 10 med en bokført verdi
 239 på kr. 1.
- 240 • 1 aksje i LL Inntrøndelagen pålydende kr. 8.588 med en bokført verdi på kr. 2.278.

241

242

243 **16. Materiellbeholdning**

244 Verdien på profilmateriellet som ligger i nettbutikken anslås til kr. 226.613.

245

246

247 **17. Kundefordringer**

248 Posten består i hovedsak av "interne kunder", dvs. Venstres lokallag og fylkeslag for
249 deltagelse på landsmøter, landsstyremøter, lokalpolitisk nettverk og landskonferansen 2014.

250

251	Saldo "interne" kunder:	kr. 1.129.661
252	Saldo "eksterne" kunder:	kr. 13.845

253

254

255 **18. Bankinnskudd og kontanter**

256 Posten består av kontanter på kr. 477 og bankinnskudd fordelt på 9 forskjellige bankkonti (kr.
257 9.901.898).

258

259

260 **19. Egenkapital**

261	Inngående balanse egenkapital:	kr: 4.881.163
262	+ årets avsetning til klimafond	kr: 4.485
263	- Årets resultat	kr: 3.419.035
264	= utgående balanse egenkapital:	kr: 8.304.683

265

266 Egenkapitalen fordeler seg på valgkampfond på kr. 6.200.000, klimafond på kr. 23.572 og
267 annen egenkapital på kr. 2.081.111.

268

269

270 **20. Avsetning for forpliktelser**

271 Posten gjelder avsetning til pensjonsforpliktelser.

272

273

274 **21. Leverandørgjeld**

275 Posten er delt inn i hhv. "interne leverandører", dvs. Venstres lokallag og fylkeslag som har
276 penger tilgode (venstre-venn innbetalinger og opptjent kontingent for 2. halvår 2014) og gjeld
277 til "eksterne leverandører":

278

279	Saldo "interne" leverandører:	kr. 841.258,88
280	Saldo "eksterne" leverandører:	kr. 92.196,82

281

282

283 **22. Annen kortsiktig gjeld**

284 Posten består av påløpte kostnader, forhåndsinnbetalinger på valgkamputstyr, avsetning for
285 forpliktelser, og annen kortsiktig gjeld på i alt kr. 322.521.

286

287

LM-7 Kontingent 2016

Landsmøtet 2014 gjorde et foreløpig vedtak om kontingent for 2016. Dette vedtaket ligger til grunn for innstillingen.

Kontingentsatsen til Venstre sentralt økte fra kr 150,- til kr 175,- fra og med 2014. Samtidig ble ordningen med differensiert kontingent og reduserte satser utvidet fra å gjelde studenter til også å gjelde andre ikke-yrkesaktive, for eksempel pensjonister og personer som får sin inntekt fra ulike trygdeordninger.

Venstres vedtekter §2 fastslår:

Samlet kontingent fastsettes av Venstres landsmøte og gjelder alle fylkes- og lokallag. Det enkelte fylkes- og lokallag kan rapportere inn tilleggskontingent etter vedtak på sitt årsmøte. Landsmøtet fastsetter hvem som er berettiget til redusert kontingent. (Avsnittet får effekt fra 2016 ihht vedtak på Venstres landsmøte i 2014).

Landsstyrets innstilling:

For yrkesaktive blir kontingentsatsene som følger:

- Den sentrale kontingenten for 2016 forblir kr 175,-.
- Fylkeslagskontingenten for 2016 blir kr 75,-
- Lokallagskontingenten for 2016 blir kr 50,-

For ikke-yrkesaktive blir kontingentsatsene som følger:

- Den sentrale kontingenten for 2016 blir kr 75,-
- Fylkeslagskontingenten for 2016 blir kr 50,-
- Lokallagskontingenten for 2016 blir kr 25,-

Kontingent 2017

Ettersom fylkes- og lokallagene allerede skal fastsatt sin kontingent for 2016, bør Landsmøtet for å sikre forutsigbarhet også gi signaler om kontingent for 2017. Dette vil gjøre det mulig for lagene å ta hensyn til dette på sine årsmøter i januar og februar 2016.

Landsstyrets innstilling:

Kontingenten for 2017 blir uforandret, både for yrkesaktive og ikke-yrkesaktive.

For yrkesaktive blir kontingentsatsene som følger:

- Den sentrale kontingenten for 2017 forblir kr 175,-.
- Fylkeslagskontingenten for 2017 forblir kr 75,-
- Lokallagskontingenten for 2017 forblir kr 50,-

LM-7

- 48 For ikke-yrkesaktive blir kontingentsatsene som følger:
49 • Den sentrale kontingenten for 2017 forblir kr 75,-
50 • Fylkeslagskontingenten for 2017 forblir kr 50,-
51 • Lokallagskontingenten for 2017 forblir kr 25,-
52

LM-8 Venstres vedtekter

Innen fristen ble det levert 4 forslag til vedtektsendringer.

Forslag 1.

Forslagsstiller: Generalsekretæren
Sted: § 4 Lokallagene
Type: Tillegg

Dagens tekst: Venstres lokallag følger samme geografiske inndeling som landets kommuner, og får sin representasjon i Venstres fylkeslag sine organer deretter.

Ny tekst: Venstres lokallag følger samme geografiske inndeling som landets kommuner, og får sin representasjon i Venstres fylkeslag sine organer deretter.

I tillegg kan medlemmer på Svalbard eller i geografisk avgrensede områder utenfor Norge samles i lokallag uten fylkeslagsrepresentasjon. Lokallag i utlandet har ingen forpliktelser i forbindelse med valg.

Begrunnelse:

Henger sammen med begrunnelsen i forslag 3.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 2.

Forslagsstiller: Generalsekretæren
Sted: § 5 Fylkeslagene
Type: Tillegg

Dagens tekst: Venstres fylkeslag følger samme geografiske inndeling som landets fylkeskommuner, og får sin representasjon i Venstres nasjonale organer deretter.

46 Ny tekst: Venstres fylkeslag følger samme geografiske inndeling som landets
47 fylkeskommuner, og får sin representasjon i Venstres nasjonale
48 organer deretter.

49
50 Egne regler for nasjonal representasjon gjelder for Svalbard Venstre
51 og for Utlandet Venstre. Utlandet Venstre omfatter alle medlemmer
52 utenfor Norge.

53
54 **Begrunnelse:**

55 Henger sammen med begrunnelsen i forslag 3.

56
57 **Landsstyrets innstilling:**

58 Vedtas.

61
62
63 **Forslag 3.**

64 Forslagsstiller: Generalsekretæren

65 Sted: § 9 Landsmøtet

66 Type: Tillegg

67
68
69 Dagens tekst: Landsmøtet består av landsstyrets medlemmer og av delegater valgt
70 av fylkesårsmøtene i Venstre etter følgende regler:
71 - Etter stemmetall i det enkelte fylkeslag avgitt ved siste
72 fylkestingsvalg:
73 1 delegat pr. påbegynt 1.200 stemmer inntil 8.000 stemmer og deretter
74 en delegat pr. påbegynte 2.000 stemmer.
75 - Etter antall betalende medlemmer i det enkelte fylkeslag pr. 31.
76 desember i året før landsmøtet:
77 1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer.

78
79 Derneft har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre,
80 Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund 15
81 delegater fordelt etter medlemstall, dog slik at hver organisasjon har
82 minst 2 delegater.

83 Det er en forutsetning for representasjonsretten at den tilknyttede
84 organisasjon har avholdt årsmøte samme år som landsmøtet eller året
85 forut, og at de har underorganisasjoner i minst 4 fylker eller minst 4
86 utdanningsinstitusjoner i landet. Derneft må den enkelte organisasjon
87 ha minst 100 medlemmer totalt.

88
89 Ny tekst: Landsmøtet består av landsstyrets medlemmer og av delegater valgt
90 av fylkesårsmøtene i Venstre etter følgende regler:
91 - Etter stemmetall i det enkelte fylkeslag avgitt ved siste
92 fylkestingsvalg:

93 1 delegat pr. påbegynt 1.200 stemmer inntil 8.000 stemmer og deretter
94 en delegat pr. påbegynte 2.000 stemmer.
95 - Etter antall betalende medlemmer i det enkelte fylkeslag pr. 31.
96 desember i året før landsmøtet:
97 1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer.
98

99 Dernest har hhv Svalbard Venstre og Utlandet Venstre delegater etter
100 følgende regler:
101 - Etter antall betalende medlemmer i det enkelte lag pr. 31. desember i
102 året før landsmøtet: 1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer.
103 Det er en forutsetning for representasjonsretten at delegatene er
104 demokratisk valgt på et lovlig innkalt medlemsmøte. Slike møter kan
105 avholdes via nett forutsatt at valgsikkerhet og anonymitet ivaretas
106 tilfredsstillende.
107

108 Til sist har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre,
109 Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund 15
110 delegater fordelt etter medlemstall, dog slik at hver organisasjon har
111 minst 2 delegater.
112 Det er en forutsetning for representasjonsretten at den tilknyttede
113 organisasjon har avholdt årsmøte samme år som landsmøtet eller året
114 forut, og at de har underorganisasjoner i minst 4 fylker eller minst 4
115 utdanningsinstitusjoner i landet. Dernest må den enkelte organisasjon
116 ha minst 100 medlemmer totalt.
117

Begrunnelse:

118 Venstres vedtekter slår fast at «Venstre består av partiets medlemmer organisert gjennom
119 lokallag, fylkeslag og partiets nasjonale organisasjon» (§3), «I hver kommune skal det være
120 et lokallag (...)» (§4) og «Medlemskap, og de rettigheter medlemskap gir, oppnås bare i ett
121 lokallag, og medlemmet kan bare være med å behandle og stemme over samme sak i ett
122 lokallag» (§2).
123

124
125 En del medlemmer i Venstre er tilknyttet lokallag som ikke er gitt demokratiske rettigheter i
126 henhold til vedtektenes intensjon. Dette gjelder de medlemmene som har tilholdssted utenfor
127 landets 19 fylker, enten i andre land eller i et av Norges kommunefrie områder eller biland (i
128 praksis Svalbard). Disse medlemmene deltar dermed ikke i den demokratiske
129 konstitueringen av organisasjonen.
130

131 Landsstyret bad generalsekretæren i LS-sak 45/14 om å utforme et forslag til
132 vedtektsendringer på dette området. Forslaget bygger på landsstyrets anbefalte modell.
133

Landsstyrets innstilling:

134 Vedtas.
135
136
137
138
139
140
141

142 Forslag 4.

143
144 Forslagsstiller: Norges Unge Venstre
145 Sted: § 9 Landsmøtet
146 Type: Endring

147
148 Dagens tekst: Dernest har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre,
149 Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund 15
150 delegater fordelt etter medlemstall, dog slik at hver organisasjon har
151 minst 2 delegater.

152
153 Ny tekst: Dernest har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre,
154 Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund 25
155 delegater fordelt etter medlemstall, dog slik at hver organisasjon har
156 minst 2 delegater.

157
158 **Landsstyrets innstilling:**
159 Avvises.

160
161
162
163
164
165

---

166 **VENSTRES VEDTEKTER**

167 *Vedtatt av Venstres landsmøte 6.-8. mars 1981 og revidert siste gang på Venstres landsmøte 2013.*

168
169
170

§ 1. FORMÅL

171
172 Venstre har til formål å samle personer med et sosialt liberalt grunnsyn til innsats for fred og
173 internasjonalt samarbeid, og for sosial, kulturell og økonomisk framgang i vårt land og i
174 verden som helhet, samt gjennom opplysning å øke forståelsen og interessen for
175 samfunnsspørsmål og å virke for å få Venstrefolk valgt inn i landets representative organer.

176
177
178

§ 2. MEDLEMSKAP

179
180 Personer over 15 år som ikke er medlem i noe annet parti, og som deler Venstres grunnsyn,
181 kan bli medlem av Venstre.

182
183 Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn. Medlemsrettigheter oppnås når
184 kontingent er betalt.

185
186 Medlemskap, og de rettigheter medlemskap gir, oppnås bare i ett lokallag, og medlemmet
187 kan bare være med å behandle og stemme over samme sak i ett lokallag. Det enkelte
188 medlem kan selv velge hvilket lokallag man vil være medlem i.

189
190 Rettigheter som medlem utøves personlig.

191
192
193

§ 3. ORGANISASJON

194
195 Venstre består av partiets medlemmer organisert gjennom lokallag, fylkeslag og partiets
196 nasjonale organisasjon.

197
198 Venstres nasjonale partiorganer er sentralstyret, landsstyret og landsmøtet.

199
200 Venstre har følgende tilknyttede selvstendige og likestilte organisasjoner hvis representasjon
201 i Venstres organer fordeles i disse vedtekter: Norges Unge Venstre (NUV), Norges
202 Venstrekvinnelag (NVK) og Norges Liberale Studentforbund (NLSF).

203
204 Venstre er tilknyttet studieforbundet Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO).

205
206 Andre grupperinger som ønsker å bruke tittelen "Venstre" skal ha et klart mandat fra partiet
207 og skal være klart tidsavgrenset.

208
209 Folkevalgt for Venstre blir man bare ved å stille til valg på Venstres valgliste og på Venstres
210 program. Har man stilt til valg på Venstres program så er dette den kontrakten man har med
211 velgerne.

212

213 Venstres partiorganer kan ikke instruere folkevalgte som er innvalgt for Venstre utover det
214 program de er valgt på. Dersom det er punkter i et partiprogram en folkevalgt ikke kan følge,
215 så er den folkevalgte forpliktet til å informere vedtaksorganet om dette.

216
217 Venstre folkevalgte representanter plikter å skape gode politiske prosesser og lytte til innspill
218 fra eget parti.

219
220 Venstre folkevalgte representanter danner i hvert av de folkevalgte organer
221 (kommunestyrene, fylkestingene og Stortinget) egne grupper med styrer og
222 gruppreglementer.

223
224 Begge kjønn skal som en hovedregel være representert med minst 40 prosent i Venstres
225 styrer, utvalg og komitéer.

226
227 Voteringsregler

228 Møtelederen foreslår hvordan voteringene skal foregå. Vedtak i andre saker enn de som
229 gjelder vedtektsendringer gjøres med flertallsvedtak. Dersom stemmetallene for og mot i en
230 sak er like, faller forslaget.

231
232 Ved personvalg og nominasjoner kreves over halvparten av de avgitte stemmene for å bli
233 valgt. Oppnås ikke dette ved første gangs votering faller den av kandidatene med færrest
234 stemmer ut. Det foretas nye valgomganger inntil én av kandidatene har fått over halvparten
235 av avgitte stemmer. Ved stemmelikhet foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet
236 foretas loddrekning.

237
238 Dersom resultatet ved andre former for personvalg blir like stemmetall, skal det foretas
239 loddrekning.

240
241 Personvalg skal foretas skriftlig dersom minst én person krever det. Stemmesedler ved valg
242 skal inneholde det samme antall navn som det antall personer som skal velges.

243 244 245 § 4. LOKALLAGENE

246
247 I hver kommune skal det være et lokallag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes
248 av fylkestyret før de trer i kraft. Dersom lokallaget ikke har egne vedtekter gjelder
249 "Normalvedtekter for lokallag i Venstre".

250
251 Venstres partiorganer på lokalt nivå er årsmøtet, medlemsmøte og lokallagsstyret.
252 Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:

253
254 Lokallagsårsmøtet skal holdes innen utgangen av januar hvert år.

255
256 Lokallaget ledes mellom årsmøtene av et lokallagsstyre. Lokallagsstyret består av leder og
257 minst to medlemmer valgt av lokallagsårsmøtet. Styret består dessuten av en representant
258 valgt av Unge Venstres lokallag og eventuelt en representant valgt av Venstrekvinnelagets
259 lokallag. Lederen for Venstres kommunestyregruppe tiltrer styret uten stemmerett.

260

261 Lokallagsstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for lokallagets økonomi,
262 nettsider, politikkskaping, informasjonsvirksomhet, skoloring, medlemsverving og utadrettede
263 virksomhet. Lokallagets leder tegner for laget.

264
265 Lokallagsstyret har videre ansvar for at det stilles valglister for Venstre ved kommunevalget,
266 og at det i god tid før valget utarbeides lokalt valgprogram.

267
268 Foran stortings- og fylkestingsvalg skal forslag til valgprogram behandles av et
269 medlemsmøte før det behandles på fylkesårsmøtet.

270
271 Venstres lokallag følger samme geografiske inndeling som landets kommuner, og får sin
272 representasjon i Venstres fylkeslag sine organer deretter.

273
274 To eller flere lokallag i samme fylke kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i
275 forhold til Venstres hovedorganisasjon og fylkeslaget, har samme rolle som et lokallag, dog
276 slik at hver av de opprinnelige lokallagene beholder sin representasjon i Venstres organer
277 som de hadde fått hver for seg. Slike regionlag må i vedtektene ivareta de organisatoriske
278 løsninger som er nødvendige i forhold til oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av
279 lister til kommunevalg, og til valg av delegater til nominasjonsmøter for fylkestingsvalg og
280 stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i den enkelte kommune kan være med
281 å sette sammen valglister for denne kommunen.

282
283 Det kan også opprettes lokallag som har til formål å organisere medlemmer fra flere
284 kommuner. Et eksisterende lokallag kan endre sine vedtekter slik at det tar sikte på å være
285 lokallag også for en eller flere andre kommuner der det ikke på forhånd er et lokallag.

286
287 Ved sammenslåing av to eller flere eksisterende lokallag til et lokallag eller ved at et lokallag
288 omfatter mer enn en kommune krever en slik prosess 2/3-flertall i samtlige berørte lag.
289 Oppløsningen av sammenslåtte lag skjer ved simpelt flertall.

290
291

292 § 5. FYLKESLAGENE

293
294 I hvert fylke skal det være et fylkeslag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av
295 sentralstyret før de trer i kraft. Dersom fylkeslaget ikke har egne vedtekter gjelder
296 "Normalvedtekter for fylkes- og regionlag i Venstre".

297
298 Venstres partiorganer på fylkesnivå er fylkesårsmøtet og fylkesstyret. Vedtektene må
299 inneholde disse bestemmelser:

300
301 Fylkesårsmøtet skal holdes innen utgangen av februar hvert år.

302
303 Fylkesstyret leder fylkeslagets arbeid mellom fylkesårsmøtene. Fylkesstyret består av
304 fylkesleder og minst fire fylkesstyremedlemmer valgt av fylkesårsmøtet. I tillegg har styret et
305 medlem valgt av Unge Venstre og eventuelt et medlem valgt av Venstrekvinnelaget. Lederen
306 for Venstres fylkestingsgruppe tiltrer styret uten stemmerett.

307

308 Fylkesstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for fylkeslagets økonomi, nettsider,
309 politikkskaping, informasjonsvirksomhet, skoloring, medlemsverving og utadrettede
310 virksomhet. Fylkesleder tegner for laget.

311
312 Fylkesstyret har videre ansvar for å stifte nye lokallag samt å følge opp de eksisterende
313 lokallagenes arbeid. Videre skal fylkesstyret bidra til at det utarbeides lokale valgprogrammer
314 og at det stilles valglister for Venstre i alle kommuner i fylket.

315
316 Fylkesstyret skal i mellomvalgår før hhv. stortings- og fylkestingsvalg sette i gang en åpen
317 nominasjonsprosess og sørge for at nominasjonsmøtet blir holdt innen utgangen av februar (i
318 valgåret). Nærmere regler om nominasjonsprosesser utarbeides av landsstyret.

319
320 I fylkestingsvalgår sørger styret for at det i god tid blir utarbeidet et forslag til eget valgprogram
321 for Venstre i fylket som vedtas på fylkesårsmøtet, eller etter vedtektene for det enkelte
322 fylkeslag av et annet representativt fylkesmøte.

323
324 I stortingsvalgår sørger fylkesstyret for at fylkesårsmøtet behandler programkomiteens siste
325 avgitte utkast til stortingsvalgprogram.

326
327 Venstres fylkeslag følger samme geografiske inndeling som landets fylkeskommuner, og får
328 sin representasjon i Venstres nasjonale organer deretter.

329
330 To eller flere fylkeslag kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i forhold til Venstres
331 hovedorganisasjon, og i forhold til lokallagene, har samme rolle som et fylkeslag, dog slik at
332 hver av de opprinnelige fylkeslagene beholder sin representasjon i Venstres organer som de
333 hadde fått hver for seg. Slike regionlag må i vedtektene ivareta de organisatoriske løsninger
334 som er nødvendige i forhold til oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av lister til
335 fylkestingsvalg og stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i det enkelte fylke
336 kan være med å sette sammen listen for det respektive fylket.

337
338 Ved sammenslåing av to eller flere fylkeslag til et regionlag krever en slik prosess 2/3-flertall i
339 samtlige berørte fylker. Oppløsingen av et eventuelt regionlag skjer ved simpelt flertall.

340

341

342

§ 6. SEKRETARIATET

343

344 Venstre har et sekretariat med en generalsekretær og med det personale landsstyret til
345 enhver tid gjør vedtak om. Generalsekretær ansettes av landsstyret, på det første
346 landsstyremøtet etter landsmøtet i det første året etter et avholdt stortingsvalg, i
347 åremålsstilling med virketid på fire år.

348

349 Generalsekretæren har tale- og forslagsrett på lands-, landsstyre- og sentralstyremøter.

350

351 Generalsekretær har fullmakt til å foreta ansettelser og til å utøve personalpolitikk etter
352 retningslinjer gitt av sentralstyret. Generalsekretær kan forøvrig gjøre vedtak etter
353 delegasjon.

354

355 Ansatte i Venstres organisasjon kan ikke ha tillitsverv på samme nivå, eller ha tillitsverv som
356 innebærer representasjon på samme nivå som ansettelsesforholdet utgår fra.

357
358
359

§ 7. SENTRALSTYRET

360
361
362
363
364
365
366

Sentralstyret leder Venstres arbeid mellom landsstyremøtene i samsvar med vedtektene og de vedtak som gjøres av landsmøtet og landsstyret. Sentralstyret møtes så ofte lederen finner det formålstjenlig eller når minst fire medlemmer krever det. Sentralstyret er beslutningsdyktig når minst fem medlemmer, deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller sentralstyret sammen og leder møtene.

Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre og Norges Venstrekvinnelag.

Lederen i Venstres stortingsgruppe tiltrer sentralstyret uten stemmerett. 1. varamedlem til sentralstyret deltar på alle sentralstyremøter, uten stemmerett med mindre et fast sentralstyremedlem har meldt forfall.

Sentralstyret oppnevner én av sine medlemmer som ansvarlig for partiets internasjonale utvalg.

Sentralstyret godkjenner fylkeslagenes og regionlagenes vedtekter og behandler eventuelle søknader om dispensasjon fra vedtektene.

Sentralstyret kan foreta budsjettendringer (innenfor vedtatt budsjett) begrenset til 10 prosent av budsjettet. Melding om budsjettendringer gis fortløpende til landsstyret.

384
385
386

§ 8. LANDSSTYRET

Landsstyret leder Venstres arbeid mellom landsmøtene i samsvar med vedtektene og de vedtak som blir fattet av landsmøtet. Landsstyret møtes minst to ganger mellom hvert ordinære landsmøte og ellers så ofte som lederen eller fire sentralstyremedlemmer, eller minst sju landsstyrestyremedlemmer skriftlig krever det. Landsstyret er beslutningsdyktige når minst to tredeler av medlemmene, deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller landsstyret sammen og leder møtene. Landsstyremøtene er i utgangspunktet åpne.

Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer, et medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og to medlemmer valgt av Norges Unge Venstre.

Venstres statsråder og stortingsrepresentanter tiltrer landsstyret uten stemmerett.

Landsstyret skal drøfte retningslinjene for det organisasjonsmessige og politiske arbeidet og skal hvert år legge frem forslag til mål, strategier og handlingsplaner. Landsstyret kan for

405 særskilte oppgaver oppnevne egne utvalg. På det siste landsstyremøtet hvert år skal
406 budsjett behandles.

407
408 Landsstyret fastsetter tid og sted for landsmøtet og har ansvar for å gi nødvendige
409 innstillinger overfor landsmøtet.

410
411 Landsstyret ansetter generalsekretær og bestemmer rammene for sekretariatets størrelse.
412 Landsstyret fungerer som årsmøte i Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO).
413 Landsstyret kan delegere oppgaver og beslutningsmyndighet til sentralstyret.

414
415 I god tid før stortingsvalg oppnevner landsstyret en programkomite med leder og minst seks
416 medlemmer. Programkomiteens 1. utkast til stortingsvalgprogram sendes til høring i
417 organisasjonen senest 1. september året før stortingsvalget. Høringsfrist settes til 1.
418 november. Deretter utarbeides det et 2. utkast som skal være klart innen 10. desember. Det
419 gjennomføres ny høring med behandling på fylkesårsmøtene innen utgangen av februar.
420 Landsstyret gir deretter innstilling overfor landsmøtet.

421
422 Landsstyret kan innføre mulighet for medlemmer til å stille direkte spørsmål i landsstyrets
423 møter (ved personlig fram møte eller via Internett). Landsstyret vedtar nærmere
424 bestemmelser om dette.

425
426
427

§ 9. LANDSMØTET

428
429 Landsmøtet er Venstres øverste organ.

430
431 Ordinært landsmøte holdes innen utgangen av april hvert år. Tid og sted fastsettes av
432 landsstyret.

433
434 Ekstraordinært landsmøte holdes når landsstyret vedtar det eller når minst halvparten av
435 fylkesstyrene skriftlig krever det. Tid og sted fastsettes av landsstyret. Møtet innkalles med
436 minst 14 dagers varsel.

437
438 Fylkeslagene skal da straks sammenkalle til ekstraordinært fylkesårsmøte for valg av
439 delegater og behandling av de saker som er ført opp på saklisten for det ekstraordinære
440 landsmøtet. Ekstraordinært landsmøte kan bare behandle den eller de saker som er angitt i
441 innkallingen til møtet.

442
443 Ordinært landsmøte kalles sammen med minst to måneders varsel. Forslag til politiske
444 uttalelser må være innsendt minst tre uker før landsmøtet.

445
446 Alle andre forslag skal være innsendt minst seks uker før landsmøtet. Forslag til vedtak som
447 kommer senere enn disse fristene kan behandles av landsmøtet bare dersom landsmøtet
448 vedtar dette med 2/3 flertall.

449
450 Sakliste og saksdokumenter skal sendes senest fire uker før landsmøtet til de lag og
451 organisasjoner som har representasjonsrett på landsmøtet.

452

453 Landsmøtet består av landsstyrets medlemmer og av delegater valgt av fylkesårsmøtene i
454 Venstre etter følgende regler:

455 Etter stemmetall i det enkelte fylkeslag avgitt ved siste fylkestingsvalg:
456 1 delegat pr. påbegynt 1.200 stemmer inntil 8.000 stemmer og deretter en delegat pr.
457 påbegynte 2.000 stemmer.

459 Etter antall betalende medlemmer i det enkelte fylkeslag pr. 31. desember i året før
460 landsmøtet:
461 1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer.

462
463
464 Derneft har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre, Norges
465 Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund 15 delegater fordelt etter
466 medlemstall, dog slik at hver organisasjon har minst 2 delegater.

467
468 Det er en forutsetning for representasjonsretten at den tilknyttede organisasjon har avholdt
469 årsmøte samme år som landsmøtet eller året forut, og at de har underorganisasjoner i minst
470 4 fylker eller minst 4 utdanningsinstitusjoner i landet. Derneft må den enkelte organisasjon
471 ha minst 100 medlemmer totalt.

472
473 Venstres statsråder og stortingsrepresentanter har tale- og forslagsrett på landsmøtene.

474
475 Landsmøtet er i utgangspunktet et åpent møte.

476 Konstituering

477 Landsmøtet åpnes av partilederen som leder konstitueringen av møtet hvor følgende velges:

- 478 • Møteledere
- 479 • Fullmaktsnemnd med leder og to medlemmer som avgir innstilling om godkjenning av
- 480 delegatenes fullmakter til landsmøtet.
- 481 • Møtesekretærer og -referenter.
- 482 • Tellekorps.
- 483 • To personer til å underskrive protokollen.

484
485 Protokollen skal være underskrevet og tilgjengelig senest én måned etter landsmøtet.
486 Endelig godkjenning av protokollen skjer i det første landsstyremøtet etter landsmøtet.

487 Valg

488 Landsmøtet skal foreta valg av:

489 *Sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer*

490 Det første og det tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden velger:

- 491 • Partileder
- 492 • første og andre nestleder
- 493 • fire medlemmer til sentralstyret
- 494 • åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, hvorav halvparten velges i nummerert
- 495 rekkefølge. Disse fire er samtidig varamedlemmer til sentralstyret.
- 496 • tolv direktevalgte varamedlemmer til landsstyret.

497
498 Første varamedlem til sentralstyret tiltrer automatisk alle møter, uten stemmerett.

499
500
501

502 *Revisor.*

503 Det første og tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden velger en statsautorisert revisor
504 til å stå for revisjon av Venstres regnskaper.

505

506 *Valgkomite.*

507 Det andre og det fjerde ordinære landsmøte i stortingsperioden velger en valgkomite etter
508 forslag fra landsstyret, bestående av leder, åtte medlemmer og fire varamedlemmer, som på
509 det etterfølgende landsmøtet legger frem forslag til valg av sentralstyre og direktevalgte
510 landsstyremedlemmer samt revisor.

511

512 *Redaksjonskomite.*

513 Hvert ordinære landsmøte velger, etter innstilling fra landsstyret, leder, fire medlemmer og to
514 varamedlemmer til en redaksjonskomite som før og under det etterfølgende landsmøtet
515 gjennomgår, redigerer og innstiller overfor landsmøtet innkomne forslag til politiske uttalelser
516 og de forslag landsmøtet oversender til komiteen.

517

518 Andre arbeidsoppgaver

519 Alle ordinære landsmøter skal:

- 520 • Behandle landsstyrets årsmelding og regnskap.
- 521 • Behandle landsstyrets forslag til mål, strategier og hovedretningslinjer for partiets
522 virksomhet.
- 523 • Fastsette den sentrale medlemskontingenten for det påfølgende kalenderår.
- 524 • Behandle og stemme over andre saker som er fremmet i samsvar med vedtektene.
- 525 • Fastsette hovedsak for det påfølgende landsmøtet og legge rammer for fremdriften av
526 forberedelsesarbeidet for denne saken.
- 527 • I stortingsvalgår skal landsmøtet behandle og vedta stortingsvalgprogram.

528

529

530

§ 10. URAVSTEMMING

531

532 Politiske eller organisasjonsmessige saker som ikke gjelder vedtektene, budsjett, regnskap,
533 valg av tillitsvalgte eller ansettelser i sekretariatet, kan forelegges medlemmene til
534 rådgivende uravstemming når landsstyret eller landsmøtet gjør vedtak om det, når fem
535 fylkesmøter ber om det eller dersom minst 400 medlemmer skriftlig forlanger det.
536 Stemmeberettigede er alle som er registrert som medlemmer i Venstre senest tre måneder
537 før avstemningen skal finne sted og som har betalt kontingent. Landsstyret gir nærmere
538 regler om gjennomføring av uravstemminger.

539

540

541

§ 11. VEDTEKTENE

542

543 Disse vedtektene endres av landsmøtet med 2/3 flertall. Forslag til vedtektsendringer legges
544 på forhånd frem for landsstyret, de tilknyttede organisasjonene og fylkeslagene.
545 Vedtektsendringer trer i kraft straks landsmøtet er hevet.

546

547

548

549

PLATTFORM FOR EN LIBERAL ORGANISASJON

550

Vedtatt av Venstres landsmøte 2009

551

552

553

1. Demokratisk grunnholdning

554

I Venstre skal demokratiske verdier ligge til grunn i hele organisasjonen. Meningsbrytninger og debatter er avgjørende for å fatte riktige vedtak.

556

557

Det må ikke lages byråkratiske strukturer i partiet som gjør det vanskelig å komme inn som ny eller som gjør prosesser i partiet vanskelig å ha oversikt over.

558

559

560

2. Medlemskap og rettigheter

561

Du er medlem i Venstre fra det tidspunkt du melder deg inn. Medlemskap kan bare utøves personlig. Medlemsrettigheter oppnås når du har betalt kontingent.

562

563

Medlemsrettigheter kan kun utøves i ett lokallag (og tilhørende fylkeslag), men du kan selv velge hvilket lokallag du vil være medlem i.

564

565

566

3. Maktspredning

567

I Venstre skal makten være spredd. Partiet tilhører medlemmene. Aktive medlemmer sikrer kloke vedtak og meningsfylte medlemskap. Det er et mål å involvere flest mulig i alle viktige prosesser i partiet.

568

569

570

571

4. Åpenhet

572

I Venstre er åpenhet et sentralt mål. Åpenheten skal knyttes til alle deler av partiets arbeid.

573

Politiske partier som ikke kan møte borgere og media på sine egne arenaer kan ikke forvente borgernes tillit.

574

575

576

5. Folkevalgt for Venstre

577

Du blir bare folkevalgt for Venstre ved å stille til valg på Venstres liste og på Venstres program. Har du stilt til valg på Venstres program så er dette din kontrakt med velgerne.

578

579

580

Venstres partiorganer kan ikke instruere folkevalgte for Venstre utover det program de er valgt på. Dersom det er punkter i et partiprogram en folkevalgt ikke kan følge, så er den folkevalgte forpliktet til å informere vedtaksorganet om dette.

581

582

583

584

Folkevalgte har selvsagt som oppgave å skape gode politiske prosesser og lytte til innspill fra eget parti.

585

586

587

6. Bruk av navnet Venstre

588

Venstre har tre sideorganisasjoner. Det er Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund.

589

590

Andre grupperinger som bruker (eller ønsker å bruke) tittelen "Venstre" skal ha et klart mandat til det i partiet.

591

592

593

7. Nominasjon

594

Venstre har ønske om at nominasjonsprosessene skal være åpnere enn de er i dag, ved at flere skal få mulighet til å delta, også i prosessen frem til nominasjonsmøtene.

595

596

Flere engasjerte, gir bedre løsninger og mer eierskap til løsningene. Det er like viktig at prosesser for å utvikle politikk er åpne i partier som nominasjonen.

597

598

599 8. Normalvedtekter - standardvedtekter

600 Lagene organiserer sine vedtekter selv så lenge de ikke bryter med de grunnleggende
601 prinsippene i Venstres vedtekter.

602

603 Normalvedtektene ligger til grunn og bør være et godt utgangspunkt for lokale vedtekter.

604 Lokale vedtekter og endringer av disse som vedtas på et årsmøte skal behandles av

605 organisasjonsleddet som ligger over før de trer i kraft. Godkjenning skal finne sted med

606 mindre endringene bryter med prinsippene med Venstres politikk, ikke ulike måter å

607 organisere politisk arbeid på.

608

609 Dersom laget ikke har egne godkjente vedtekter så gjelder Venstres normalvedtekter.

610

611 9. Eksklusjon

612 Venstre har tro på den åpne debatt i møte mellom ulike meninger. Derfor er vi i mot

613 eksklusjonsparagraf. Det at et flertall skal kunne overprøve et mindretall ved å ekskludere

614 mindretallet skaper ikke en god partikultur.

615

616

LM-9 Tema: Grøn vekst

Landsmøtet i 2014 vedtok at "Kunnskap, klima og grøn vekst" skal vere tema for landsmøtet i 2016. Landsmøtetemaet er førebudd av eit utval sett ned av sentralstyret. Utvalet er leia av Alfred Bjørlo. Andre medlemmer har vore Rebekka Borsch, Guri Melby, Tord Hustveit, Trine Noodt, Jonas Stein, Per A. Thorbjørnsen og Jonas Vevatne.

Utvalet har arbeidd med å lage eit opplegg som sikrar at temaet pregar programmet på Landsmøtet, og at møtet teiknar ein tydeleg og klar profil av Venstre på desse sakene.

Utvalet vart også bedt om å levere politikk til handsaming i vedtaks form på landsmøtet, i form av eitt dokument eller fleire mindre forslag. Utvalet førebudde eit problemnotat som vart sirkulert i organisasjonen før fylkesårsmøtene. Basert på innspel i organisasjonen har utvalet utarbeidd ei fråsegn som skal handsamast på Landsmøtet.

Struktur og endringsforslag

Dokumentet er delt inn i 4 deler: 1) ei innleiing, 2) ein bakgrunnsdel, 3) ein presentasjon av utvalde sektorar der utvalet meiner Noreg har eit særskilt komparativt potensial, og 4) Venstres veg til grøn vekst.

Det er del 4 som skisserer dei politiske tiltaka, og det er denne delen Landsmøtet vert invitert til å delta med endringsforslag til.

Endringsforslag må leverast elektronisk innan den fristen som vert sett i dagsorden (sjå LM-3). Skjema for elektronisk levering av endringsforslag til sak LM-9 Grøn vekst kan ein finne her:

<http://venstre.no/lm9>

Grønn framtid - grønn vekst

DEL 1. INNLEDNING

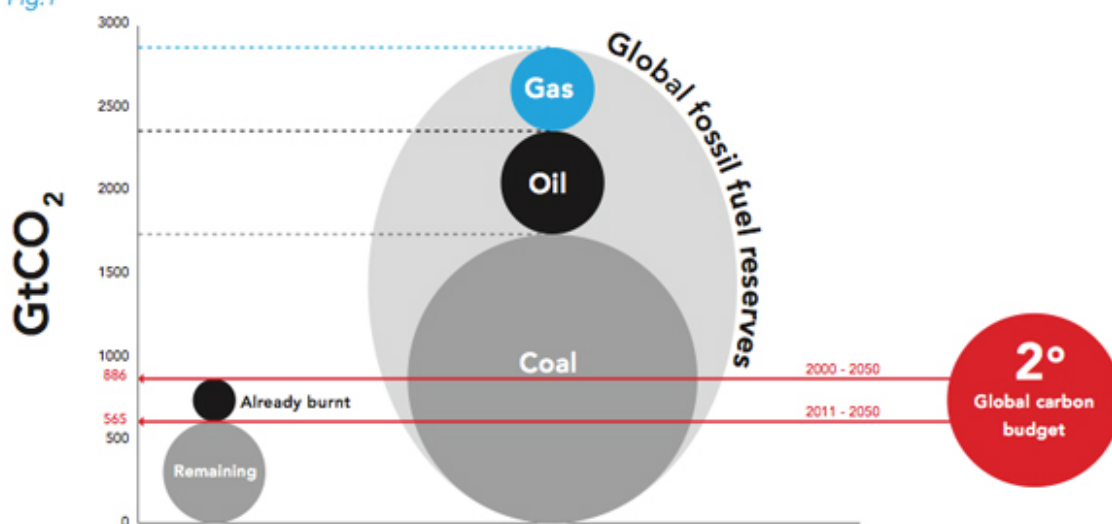
575 000 milliarder kroner. To grader. 565 milliarder tonn CO₂.

De neste 15 årene skal det investeres i ny energiproduksjon, bygninger og transport verden over for ufattelige 575 000 milliarder kroner. Mer enn to milliarder mennesker skal løftes ut av fattigdom. Byene skal bygges ut for å ta imot ca. en milliard flere innbyggere. Verdensøkonomien vil vokse med mer enn 50% - på bare 15 år.

De samme 15 årene vil være avgjørende for om verden når 2-gradersmålet - å begrense temperaturstigningen på jorda til to grader. Skal vi klare det, må de samlede utslippene av CO₂ fra fossilt kull, olje og gass ikke overstige 565 milliarder tonn. Det betyr at mesteparten av de kjente fossile energireservene på jorda (kull, olje, gass) må forbli uutnyttet.

Comparison of the global 2°C carbon budget with fossil fuel reserves CO₂ emissions potential

Fig.1

Kilde: <http://www.greenbiz.com/blog/2011/07/15/carbon-bubble-growing-markets-arent-listening>

Samlet sett er dette en kolossal utfordring. Men det gir oss også fantastiske muligheter for ny vekst, ny verdiskaping og en bedre hverdag for folk flest. Vi må systematisk og raskt realisere det grønne skiftet: Å gå fra en «fossil økonomi», der vekst og velstand er basert på stadig økt bruk av olje, kull, gass og andre ikke-fornybare ressurser, til en "grønn økonomi", der veksten er basert på fornybar energi, klok husholdering med knappe ressurser og kretsløpstankegang.

Venstres visjon er at Norge fram mot 2030 skal lede an i den globale overgangen fra fossil til grønn økonomi. Norge har mulighet til å vise at det å gjøre grønne valg for energiproduksjon,

62 arealbruk, matproduksjon og infrastruktur-investeringer gir et bedre liv for hver enkelt
63 menneske - i tillegg til å være lønnsomt for økonomien som helhet.

64
65 Mindre bruk av kull og olje bedrer luftkvaliteten. Bedre kollektivtransport gjør at færre må
66 bruke tiden sin i bilkøer. I utviklingsland vil reduserte subsidier til bensin og parafin frigjøre
67 midler til helse og utdanning. Massive investeringer i grønn teknologi kan være akkurat det
68 som trengs for å skape ny vekst, både i Norge og ellers i verden.

69
70 Grønn omstilling er derfor ingen trussel mot framtidens velferd. Det gir oss som lever i dag et
71 bedre liv - og er en forutsetning for en trygg framtid for våre barn og barnebarn.

72
73 I dette dokumentet presenterer Venstre vårt program for grønn vekst, omstilling og
74 verdiskapning. Vi peker på bransjer og næringer hvor Norge har spesielle muligheter for å
75 vise vei globalt, og hvilke politiske grep som nå må gjøres dersom det nye grønne
76 næringslivet innen 2030 skal bli like viktig for norsk økonomi som petroleumssektoren har
77 vært for vår velstands- og velferdsutvikling til nå.

78
79
80

81 DEL 2. BAKGRUNN FOR DET GRØNNE SKIFTET

82
8384 **Grønn vekst er mulig og gjennomførbar**

85

86 Siden den industrielle revolusjonen har særlig den vestlige delen av verden opplevd vekst i
87 velstand basert på økende uttak av fossilt brennstoff og andre verdifulle naturressurser. I dag
88 opplever vi en global klima- og ressurskrise som gjør dagens ressursbruk og
89 klimagassutslipp uholdbar. Fram mot 2050 vil verdens befolkning øke fra sju til ni milliarder
90 mennesker, og middelklassen – som er de som forbruker mest ressurser og utfordrer miljøet
91 - kan vokse fra to til fem milliarder. Behovet for mat, energi og materialer vil øke kraftig, og
92 konkurransen om begrensede naturressurser blir større. Ifølge det europeiske miljøbyrået
93 EEA overskrider forbruket av naturressurser allerede i dag planetens bæreevne med 50
94 prosent.

95

96 I løpet av et par tiår må vi finne en måte å skape vekst på helt andre forutsetninger enn i dag.
97 Utslipp av klimagasser må reduseres raskt, og på sikt må vi utvikle et samfunn basert på
98 nullutslipp. Forbruket av naturressurser må bremses betydelig, skog og grøntareal må
99 bevares og arealbruk minimeres, samtidig som produksjonen av olje og tilgangen på flere
100 andre strategiske ressurser vil begynne å falle globalt.

101

102 Det er et faktum at vi i dag overforbruker naturens ressurser, samtidig som verden fortsatt
103 trenger økonomisk vekst slik at fattige mennesker kan heve sin levestandard. Det store
104 spørsmålet blir da om det er mulig å bryte koblingen mellom overforbruk av naturen,
105 klimakrise og økonomisk vekst. Er det mulig å kombinere velstandsutvikling med en
106 bærekraftig forvaltning av naturressursene? Kan vi bekjempe fattigdom og sosial ulikhet uten
107 at det går på bekostning av klimaet?

108

109 I følge [«The New Climate Economy Report»](#), som ble lagt frem høsten 2014, er dette både
110 mulig og fullt gjennomførbart.

111

112 Bak rapporten står en global kommisjon som fikk i oppdrag å se på sammenhengen mellom
113 klima og økonomi, og undersøke om det er mulig å oppnå varig økonomisk vekst og samtidig
114 bekjempe klimaendringene. Rapportens hovedkonklusjon er at en klimavennlig politikk vil gi
115 sterk og varig økonomisk vekst. Rapporten slår fast at alle land, uavhengig av BNP, har
116 mulighet til å oppnå varig vekst og samtidig redusere risikoen for klimaendringer. Dersom vi
117 tar grønne valg i dag, vil det være mulig å få til de endringene som er nødvendig for å
118 bremse oppvarmingen, uten at det hemmer veksten.

119

120 Ifølge rapporten vil de neste 15 årene være helt avgjørende. Enorm vekst i byene over hele
121 verden gjør at det i denne perioden uansett må investeres stort i energiinfrastruktur,
122 bygninger og transport. Før 2030 skal det globalt tas investeringsbeslutninger for formidable
123 575.000 milliarder kroner. Valgene vi tar i dag, vil påvirke utslippene i tiår fremover. Dersom
124 vi investerer dårlig, vil klimakrisen og ressurskrisen eskalere. Men om vi lykkes med å gjøre
125 grønne investeringer, vil både samfunnet, økonomien og befolkningen kunne nyte godt av
126 det i generasjoner fremover. Det gjelder spesielt innen energiproduksjon, arealbruk og
127 byutvikling.

128

129 Kommissjonen understreker at grønn vekst er mulig å oppnå fordi vi kan dra nytte av rask,
130 teknologisk utvikling, at det er god tilgang på investeringskapital i markedene, og ikke minst
131 finnes det et stort potensial for innovasjon. Det som trengs er en sterk politisk ledelse, som
132 går foran og fremmer troverdige og solide tiltak for å redusere klimagassutslippene.
133

134 Kort sagt: Verden trenger en strategi for grønn vekst, og land og bedrifter som leder an.
135 Venstre mener at Norge bør være et av disse landene, og at norske bedrifter har mulighet til
136 å ligge i front av utviklingen.
137

138

139

Grønn omstilling gir nye muligheter

140

141 Olje og gass har gjort Norge til et rikt land, og er en hovedgrunn til vår velferdsvekst og vårt
142 høye forbruk de siste 40 årene. Samtidig har sårbarheten vår blitt stadig større og tydeligere.
143 Synkende etterspørsel og overskudd på olje i markedet har ført til at oljeprisen er halvert på
144 kort tid. Prisetallet - og forventningene om lavere oljepris i fremtiden - innebærer
145 permitteringer og oppsigelser med ringvirkninger for langt flere enn bedriftene og
146 underleverandørene som er direkte berørt.
147

148

149 Norge står overfor store utfordringer i omstillingen fra et oljebasert næringsliv til en ny
150 fremtid. Oljedirektoratets prognoser viser at investeringene i oljesektoren vil falle med opptil
151 20 % fra 2015 til 2019. Et kraftig oljeprisfall vil være negativt for norsk økonomi på kort sikt,
152 men kan på lengre sikt utgjøre et viktig incentiv til at omstillingene begynner nå - jo før, jo
153 heller.

154

155 Omtrent ti prosent av alle norske arbeidsplasser er knyttet til oljesektoren. Når denne
156 sektoren slankes, må de kloke hodene finne jobb andre steder. Spørsmålet om hva Norge
157 skal leve av etter oljen er blitt stilt i tiår. Det opplagte svaret ut fra globale utfordringer og
158 globale trender er grønne, kunnskapsbaserte næringer.

159

160 Lavere oljepriser fører til svakere kronekurs i Norge. Dette styrker lønnsomheten og
161 konkurranseevnen til norske bedrifter som konkurrerer med utlendinger. Norsk eksport fra
162 fastlandet vil derfor komme styrket ut av et fall i oljeprisen. Etterspørselen i utlandet stiger,
163 lønnsomheten blir bedre, norske renter blir lavere og lønnsveksten i Norge vil dempe seg.
164 Dette er et godt utgangspunkt for et grønt skifte.

165

166 Det er heller ikke første gang Norge må omstille seg.

167

168 Marin næring – fiske – har en lang historisk tradisjon som Norges viktigste handelsvare mot
169 utlandet, og er en næring i konstant omstilling. Sjømat fra villfisk, oppdrett, alger og plankton
170 vil være en av de viktigste bærebjelkene også for fremtidig norsk næringsstruktur.

171

172 Norge har også en sterk maritim tradisjon - fra lenge før olje ble funnet i Nordsjøen. Det er
173 kunnskapen fra de maritime næringene som gjorde det mulig for oss å utvikle olje- og
174 gasskompetanse. Denne kompetansen - både den tradisjonelle maritime og den nye
175 spesialiserte kompetansen utviklet gjennom petroleumsepoken - kan vi nå bruke i omlegging
176 til en fornybar og grønn industri.

177 Nedgangstider tvinger frem kreativitet. Det grønne skiftet vil innebære omstilling i alle
 178 næringer. Norge trenger likevel en overordnet plan for hvilke næringer vi skal satse videre
 179 på, og hvordan vi kan omstille oss til ny industri og ny tjenesteproduksjon. Nøkkelen ligger i
 180 høy kompetanse - våre kloke hoder. Derfor er vår beste mulighet fremover å styrke
 181 kompetansen, innovasjonen og skaperviljen i samfunnet.

182
 183

184 Den sjette bølgen

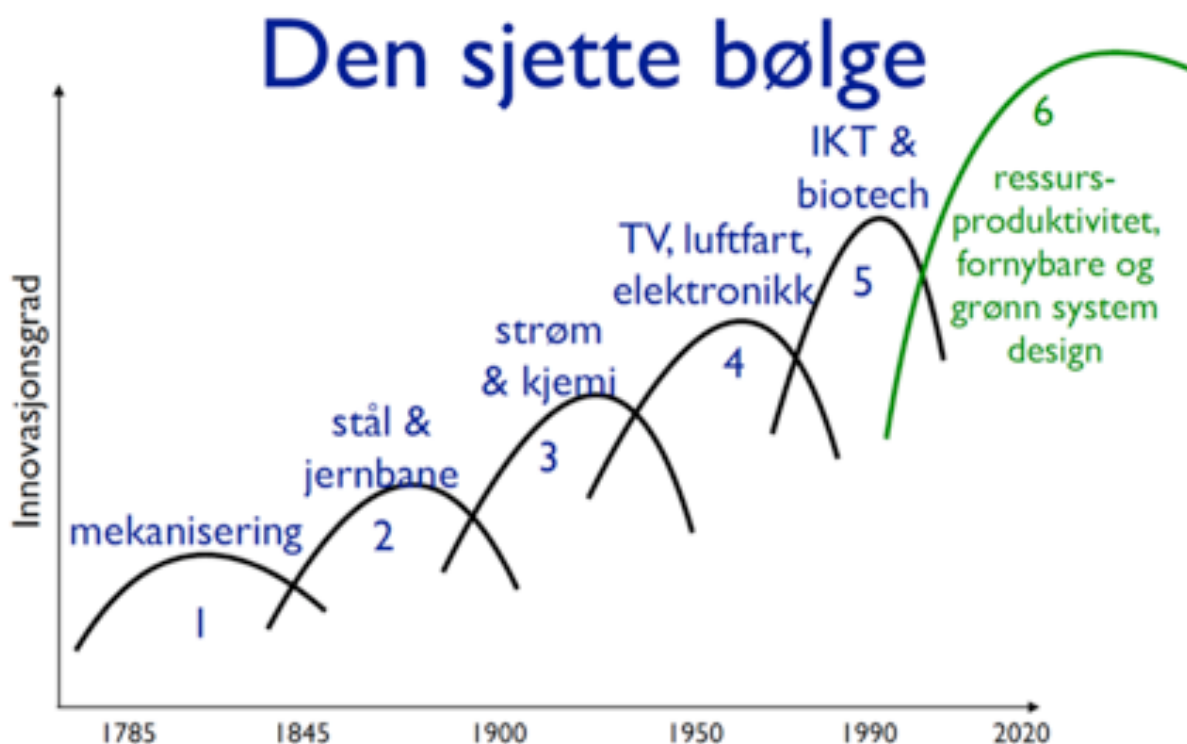
185

186 *Grønn vekst* kan defineres som *økt verdiskaping som samtidig gir en betydelig lavere samlet*
 187 *miljøbelastning*. Det står i motsetning til tradisjonell vekst der miljøbelastningen samlet sett
 188 *øker*.

189

190 Gjennom historien har den tradisjonelle veksten vært styrt av økende forbruk av fossil energi,
 191 noe som igjen har ført til økte klimagassutslipp. Grønn vekst er derfor blitt omtalt som «den
 192 sjette bølge»:

193

194
 195
 196

Kilde: Per Espen Stoknes, BI basert på Weizacker (2009): Factor Five, p.13, The Natural Edge Project

197 Omlegging av energibruk fra fossil til fornybar er en forutsetning for grønn vekst, men på
 198 ingen måte hele svaret. I en grønn økonomi er forbruk av naturressurser og miljøkostnader
 199 verdsatt og integrert i økonomien som helhet. Kort sagt fordrer grønn vekst:

- 200 • Omlegging fra fossil til fornybar energi
- 201 • Bærekraftig høsting og utvinning av ressurser
- 202 • Ressurseffektive og miljøvennlige produksjonsprosesser samt kretsløpstankegang

- 203 • At produktet eller tjenesten, samt avfall fra produksjonsprosessen, i liten grad har
204 miljøpåvirkning og i størst mulig grad kan gjenbrukes
205 • At samfunnet organiseres på en måte som reduserer bruken av energi i alle sektorer
206

207 Et grønt skifte er ikke bare bra for miljøet, det er også bra for norsk næringsliv. Verden må
208 redusere de globale klimagassutslippene dramatisk i årene fremover. Morgendagens vinnere
209 vil være bedrifter som tidlig tar i bruk ny grønn teknologi, og de samfunnene som organiserer
210 seg på en smart, effektiv og grønn måte. Dersom Norge er tidlig ute med å gjennomføre et
211 grønt skifte, vil dette i fremtiden være et vesentlig fortrinn for norsk økonomi.
212

213 Det er heller ikke mulig å få til et reelt grønt skifte uten næringslivet og
214 markedsmekanismene. Brukt riktig, ligger det en enorm omstillings- og innovasjonskraft i
215 markedet. Politikernes viktigste oppgave er å stille klare miljøkrav og etablere gode
216 incentiver for innovasjon og nyteknologier. Utvikling av attraktive og innovative grønne bedrifter
217 og produkter som for eksempel Teslas elbiler, elfergen Ampere eller Umeos produksjon av
218 sukkerrørsetanol viser hvordan markedskreftene kan bidra til det grønne skiftet.
219

220 Et grønt skifte er også bra for folk flest. Mindre bruk av kull og olje bedrer luftkvaliteten.
221 Bedre kollektivtransport gjør at færre må stampe i bilkø. Mer "kompakte" blå og grønne byer
222 med smart arealplanlegging gjør at vi kan ferdes mer til fots og med sykkel, med bedre helse
223 og triveligere hverdag som resultat. "Gjerrige" produksjonsprosesser med mindre bruk av
224 energi og materialer kutter kostnader for næringslivet. Strengere miljøkrav krever innovasjon
225 og ny teknologi. Det gir grunnlag for nye bedrifter, ny teknologi og nye arbeidsplasser.
226

227 Et samfunn basert på grønn vekst er et tjenestesamfunn og et kunnskapssamfunn i langt
228 større grad enn Norge er i dag:
229

- 230 • Smarte delingsløsninger kan også tas i bruk for fysiske produkter – bildeling er et godt
231 eksempel på hvordan teknologi kan bidra til bedre utnyttelse av eksisterende ressurser.
232 • Flere av dagens ressursintensive løsninger vil gjøres mer bærekraftige ved smart bruk av
233 bioteknologi og bioøkonomi. Nye enzymer kan erstatte miljøfiendtlige kjemikaliebruk og
234 energiforbruk i renseprosesser, industriprosesser og matproduksjon.
235 • Naturressurser vil anvendes der de kommer mest til sin rett, med minst mulig tap og
236 svinn underveis i prosessen. Et eksempel på dette er å erstatte bruk av elektrisitet til
237 oppvarming med løsninger som biomasse, vannbåren varme og varmepumpe.
238 • Hver enkelt installasjon, maskin og apparat som er i bruk vil være høyeffektiv i sin
239 omgang med energi og ressurser, gjennom måling, styring og annen effektiviserende
240 teknologi. Nye bygg som bygges med Smarthus-teknologi er et eksempel på hvordan
241 dette kan gjøres.
242 • All produksjon vil inngå i kretsløp der overskytende ressurser fra en prosess tas i bruk i
243 en annen, og alle produkter gjenbrukes eller resirkuleres. Gode løsninger for resirkulering
244 av avfall er steder hvor dette allerede er kommet langt i dag.
245 • All planlegging av infrastruktur, tettstedutvikling og byplanlegging vil skje slik at de gjør
246 det lettest mulig å leve miljøvennlig og legge til rette for et grønt næringsliv
247 • Matproduksjon vil skje med minst mulig ressursforbruk og klimabelastning - og med høye
248 krav til dyrevelferd og matkvalitet
249 • Flere av dagens materielle produkter vil leveres «vektløst» – som bits i stedet for atomer.
250 Offentlige skjemaer, aviser og saksdokumenter leveres digitalt i stedet for på papir.

- 251 • Smart deling gjennom tjenester og kollektive løsninger vil erstatte individuelt eie på en
252 rekke områder. Eksempler på dette er strømmetjenester som Spotify, Netflix og Wimp.
253

254 Teknologiske løsninger som muliggjør disse skiftene eksisterer på mange områder allerede.
255 Her er nøkkelen å skape et marked for å gjøre det lønnsomt å ta slike produkter og tjenester
256 i bruk - da vil markedskreftene effektivt bidra til at det grønne skiftet skjer.
257

258 På andre områder finnes ikke løsningene ennå. Her må vi legge til rette for at innovative
259 bedrifter kan skape tjenester og utvikle produkter som er tilpasset en ny ressursvirkelighet og
260 samtidig tilsvarer brukerens behov. Deretter må vi raskest mulig gjøre de nyutviklede
261 løsningene mulige og lønnsomme å ta i bruk.
262

Bioøkonomi

263 *Bioøkonomi er verdiskaping med utgangspunkt i biomasse som vi høster av jorda, skogen*
264 *eller havet. Fornybare ressurser fra land og hav blir i bærekraftige kretsløp utnyttet til*
265 *produksjon av mat, fôr, materialer, produkter og energi. Norge kan erstatte produkter som blir*
266 *laget av olje med produkter som er laget av biomasse. Vi har naturgitte fortrinn gjennom*
267 *store havområder, mye skog, og lange landbrukstradisjoner.*
268

269 *Biomasse representerer en viktig brikke for hvordan klimautfordringene skal løses. Nettopp i*
270 *et grønt skifte ligger mulighetene i å bytte ut det sorte karbonet fra fossile ressurser som olje*
271 *og gass, med grønt karbon fra fornybare kilder. Å gå fra sort til grønn vekst vil bety langt mer*
272 *enn å endre energibruk, vi må også erstatte fossilt råstoff på alle områder. Bioøkonomi vil*
273 *danne grunnlaget for nye arbeidsplasser og ny verdiskaping, samt bidra til redusert*
274 *fossilavhengighet.*
275

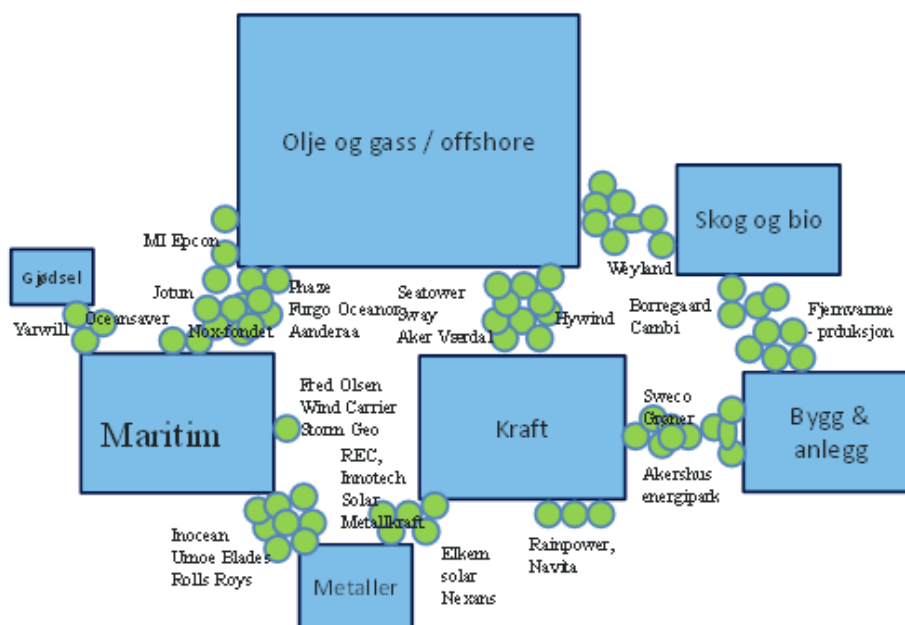
276 *I Europa og andre steder i verden ser vi en grønn bioøkonomibølge. EU satser stort på*
277 *bioøkonomi og retter en stor andel av forskningsinnsatsen sin mot dette området. Vi kjenner*
278 *den tradisjonelle bruken av tre som plank, papir eller ved, men nå handler det også om*
279 *drivstoff, fiber, kjemikalier og nye konsepter for bygningsmaterialer som kan erstatte særlig*
280 *stål og betong.*
281
282

283
284
285

286 **DEL 3. 100.000 NYE KLIMAJOBBER:**
 287 **HVOR KAN NORGE TA EN GLOBAL KLIMA-LEDERROLLE?**

288
 289 Grønn vekst bruker naturens ressurser uten å ødelegge dem, den gjenbraker mest mulig
 290 gjennom nye teknologier, og nyttiggjør seg kjemiske og biokjemiske prosesser som gir
 291 mulighet til en ressursutnyttelse langt over dagens nivå. Overgangen til en ny, grønn
 292 økonomi krever innovasjon og omstilling i alle deler av samfunnet og alle deler av
 293 næringslivet. Det er nødvendig for det grønne skiftet, og det er en svært lønnsom investering
 294 for de land og bedrifter som lykkes i å være først med fremtidens løsninger.
 295

296 Figuren nedenfor viser en del av de viktigste av dagens norske næringsklynger. I disse - og
 297 ikke minst i kontakten/skjæringspunkt mellom disse klyngene - ligger det kompetanse,
 298 kunnskap og kapital som er et ypperlig utgangspunkt for å dyrke fram en ny, grønn økonomi i
 299 Norge.
 300

301
 302 *Kilde: Innovasjon Norge. Figuren er ikke dekkende for alle bransjer. For eksempel mangler marin sektor.*
 303

304 Venstre vil ut fra dette utgangspunktet peke på områder vi mener kan spille en særlig viktig
 305 rolle i det grønne skiftet i Norge.
 306

307 Områdene/sektorene er valgt ut fordi det på disse områdene enten ligger spesielt store
 308 muligheter i Norge til grønn vekst gjennom nye teknologier og prosesser, eller fordi det er
 309 helt nødvendig med innovasjon og omstilling på disse feltene for å møte kravene i en ny
 310 grønn økonomi.
 311

312 På disse næringsområdene har Norge særlig gode muligheter for å ta en lederposisjon
 313 internasjonalt, på grunn av vår naturgitte ressurstilgang eller allerede eksisterende
 314 næringslivs- og kompetansemiljøer. Venstre tror at vi på disse områdene finner driverne i

315 fremtidens norske økonomi, som samtidig vil kunne være et viktig norsk bidrag i utvikling av
316 løsninger for global grønn vekst.

317

318 Venstre har som mål at verdiskapingen og sysselsettingen fra disse grønne næringene innen
319 2030 må være minst like stor som verdiskapingen fra petroleumssektoren er i dag (ca $\frac{1}{4}$ av
320 den totale verdiskapingen i Norge).
321

322 A. En verdensledende grønn finanssektor

323
324 **Det norske finansmiljøet skal være blant de beste på grønn finansforvaltning, og**
325 **finansnæringen skal utvikles som en av de viktigste verdiskapende næringene i en ny**
326 **grønn økonomi i Norge. Statens pensjonsfond utland (SPU) skal lede an internasjonalt**
327 **i å fase ut investeringer i fossil energi og energiproduksjon og øke investeringene**
328 **sterkt i fornybar energi/grønn økonomi. Togradersmålet skal være styrende for**
329 **utviklingen av norsk økonomisk politikk og finansielle plasseringer.**
330

331
332 *Bilde: Nordnet.no*
333

334 Finansnæringen er, i tillegg til å være viktig for vekst og utvikling av det øvrige næringslivet,
335 en stor og viktig næring i seg selv. Det er anslått at ca 50.000 mennesker er sysselsatt i
336 finanssektoren i Norge, og verdiskapingen pr ansatt er større enn i de fleste andre næringer.
337 Statens Pensjonsfond Utland (SPU) er i dag verdens største statlige investeringsfond, med
338 en markedsverdi på over 7.000 milliarder NOK pr mars 2015. SPU har i dag 362 milliarder
339 kroner investert i kull, olje og gass. I tillegg kommer mange kommunale pensjonsfond som
340 har investert store porteføljebeholdninger i fossil energi og energiproduksjon.
341

342 Finanssektoren spiller en nøkkelrolle i det globale grønne skiftet. For å lykkes med
343 omstillingen fra fossil til grønn økonomi, er tilgang til kapital og investeringer avgjørende.
344 Divestment - å flytte kapital bort fra fossil energi - er nå et tema i finansmarkeder og politiske
345 miljøer over hele verden. Finansmarkedenes forventninger til realisme og tempoet i
346 omleggingen fra fossil til fornybar energi, kan i seg selv påvirke i hvilket omfang og tempo
347 denne omstillingen vil skje.
348

349 SPUs påvirkningskraft ligger i hovedsak i fondets attraktivitet som eier. Gjennom en tydelig
350 divestmentstrategi vil selskaper som ønsker å ha SPU på eiersiden få et incentiv til å gå over
351 til mer bærekraftige forretningsmodeller basert på grønn fremfor fossil energi. Infrastruktur for
352 fornybar energi er i dag en langt mer sikker investering enn konkrete firmaer innenfor
353 sektoren, slik det også i jernbanens tidlige dager var mer gunstig å investere i
354 jernbaneskinne enn i de enkelte jernbaneoperatørselskapene.

355
356 Norske finansmiljøer har alle muligheter til å være verdensledende på omstillingen til en
357 grønn finanssektor. Norske finansselskaper som KLP (Kommunenes Landspensjonskasse),
358 Storebrand og Nordea har allerede vist lederskap på grønn omstilling. Hvordan SPU, som
359 verdens største statlige investeringselskap, agerer blir fulgt med argusøyne internasjonalt.
360 Et SPU som går foran i å flytte kapital over til en ny grønn økonomi, vil kunne ha større
361 ringvirkninger enn de fleste andre klimabeslutninger som er mulige å foreta i Norge.
362

363
364 **Hvilke sektorspesifikke politiske virkemidler må til? (se også del 4 av dokumentet)**

365 Venstre vil at oljefondet (SPU) faser ut alle investeringer i fossil energi og energiproduksjon
366 og samtidig øker investeringene i fornybar energi.
367

368 Venstre vil ta initiativ i samtlige kommuner hvor vi er representert etter lokalvalget i 2015,
369 etter modell fra Eid kommune, om at kommunene ikke skal ha noen midler plassert i
370 kullselskap, minimalt av midler investert i fossil energi og at minimum 10 % skal være
371 plassert i grønne obligasjoner.
372

373
374

375 B. Sjøtransport uten klimautslipp

376 Venstre mener Norge skal sette seg som mål å bli verdens ledende eksportør av grønn
377 maritim miljøteknologi og fartøyer. Norge skal bidra til at det innen 2030 skal være
378 nullutslippsteknologi for alle skipstyper tilgjengelig på det globale markedet. Ferjer,
379 kystfraktfartøy og hurtigbåter i trafikk i Norge skal innen 2030 ha null utslipp. Vi skal ta
380 i bruk norskekysten som «inkubator» for ny miljøvennlig teknologi og ta en ledende
381 posisjon globalt i dette nye, grønne markedet.
382
383

384
385 *Bilde: vegvesen.no*

386
387 Norge har en sterk historie som sjøfartsnasjon. Nærmere 100.000 mennesker arbeider i
388 maritim næring i Norge i dag, og den skaper verdier for over 150 mrd. kroner årlig. Det er et
389 utstrakt samarbeid og en gjensidig avhengighet mellom de ulike delene av næringen. Den
390 maritime klyngen er i dag landets kanskje mest kunnskapsintensive og innovative næring,
391

392 Sjøtransport bruker i utgangspunktet mer energi enn andre transportformer. Dersom
393 energien er utslippsfri, har sjøtransporten likevel svært gode forutsetninger for å være en av
394 våre mest miljøvennlige transportformer. For eksempel er verdens første elektriske bilferge
395 bygd i Norge og er i 2015 satt i drift på E39 Lavik – Oppedal. Venstre mener derfor det er
396 god klimapolitikk å arbeide for å flytte mer av fremtidens transport - særlig av gods - over til
397 sjø og bane.
398

399 I følge The Environmental Ship Index (ESI) er ni av verdens ti mest miljøvennlige skip eid av
400 norske rederier. ESI identifiserer skip som reduserer utslipp i større grad enn det som kreves
401 av nåværende utslippsstandarder. ESI vurderer mengden karbondioksid (CO₂),
402 nitrogenoksider (NO_x) og svoveloksider (SO_x) det enkelte skip slipper ut. At Norge utmerker
403 seg, skyldes først og fremst at vi ligger langt foran i bruk av LNG (flytende naturgass) som

404 drivstoff. Bilfergen Stavangerfjord var i 2013 den første cruisefergen i verden som har en
405 såkalt single LNG-motor, det vil si en motor som drives utelukkende på naturgass. Det
406 foregår dessuten mye teknologiutvikling i norsk marin sektor. Skipet Viking Lady er utstyrt
407 med en brenselcelle som forsyner hele skipet med strøm, og flere rederier eksperimenterer
408 med ulike hybridløsninger, blant annet elektriske ferger som lades mens de ligger til kai.
409 Disse systemene må skaleres opp, slik at de kan tas i bruk på langt flere strekninger enn i
410 dag.

411
412 Det trengs flere gode incentivordninger for å videreutvikle den grønne sjøtransporten.
413 Kystverket og havnene i Oslo, Kristiansand og Stavanger gir i dag miljørabatter med
414 bakgrunn i Environmental Ship Index, og det stilles krav om lav- eller nullutslippsteknologi i
415 anbudskonkurranser og ved behandling av fergekonsesjoner. Slike ordninger er med å drive
416 teknologiutviklingen fremover, samtidig som de gir reduksjon i utslipp allerede i dag.

417
418

419 **Hvilke sektorspesifikke politiske virkemidler må til? (se også del 4 av dokumentet)**

420 For å etablere verdens mest effektive og miljøvennlige sjøtransport i norske farvann må hele
421 den norske maritime verdikjeden løfte sammen: myndigheter, lasteiere, speditører, rederier
422 og leverandører. Norge kan etablere verdens mest effektive og miljøvennlige fartøyer.

423
424 For å nå målet om 40% kutt i utslipp av klimagasser innen 2030 må det legges til rette for
425 strøm fra land ved alle større havner langs kysten i Norge også for å kutte unødvendige store
426 lokale utslipp. Alle større havner skal ha landstrøm innen 2020.

427
428 Venstre vil ha en "Grønn finansieringsmodell" for nybygg med lav eller nullutslippsteknologi
429 innen den norske kystflåten.

430
431 Tungolje forbys også nord for Stad fra 2016 (i dag stopper forbudet ved 62 grader nord).

432
433 Miljødrevet anbudsregime på ferjene både på riks- og fylkesvegnettet fra 2016. Venstre
434 mener staten må samordne anbudene for ferger og hurtigbåter og stille krav om teknologi for
435 minimalt med utslipp.

436
437 Samtidig er det viktig at vi legger til rette for at Norge kan etablere en miljøvennlig og effektiv
438 kystfart der kystflåten er drevet med batterier, hybrid, LNG eller andre miljøvennlige drivstoff.

439
440
441

442 C. Marin revolusjon: Klimavennlig mat, energi og medisiner fra havet

443
444 **Norge har et enormt potensiale for å produsere sunn og klimavennlig mat, medisiner,**
445 **kosmetikk, drivstoff og grønne industriprodukter fra havet. Næringen selv mener**
446 **Norge skal ta mål av seg til å øke den marine verdiskapingen fra ca 50 mrd. NOK i**
447 **2015 til 150 mrd. NOK i 2030, og videre til 500 mrd. NOK i 2050. Det skal skje gjennom**
448 **en kombinasjon av vekst på bærekraftige premisser i fiske og oppdrett, og sterk**
449 **satsing på nye framvoksende marine næringer, blant annet algeproduksjon til energi**
450 **og foredling av tare til medisiner.**
451

452
453 *Bilde: Norsk algeforening*
454

455 Verdens matbehov vokser parallelt med befolkningen. Norge kan med våre naturgitte
456 forutsetninger for produksjon av sjømat spille en avgjørende rolle i å mette verdens
457 befolkning på en mer bærekraftig måte. Det krever at vi satser på forskning og utvikling,
458 spesielt innen oppdrettsnæringen. Vi trenger bedre løsninger enn vi har i dag for å bekjempe
459 lakselus, redusere rømming fra oppdrettsanlegg og minimere skadevirkningene av avfall og
460 utslipp fra anleggene. Vi må også sikre at fiskebestandene i havet holdes på bærekraftige
461 nivåer, slik at også fremtidige generasjoner kan nyte godt av maten som finnes i havet.
462

463 Norge er i dag en betydelig sjømatprodusent. Vi sender 31 millioner sjømatmåltider ut i
464 verden hver dag. Det gjør oss til en stor, global matprodusent. Men kysten og havet har et
465 mye større potensial, forutsatt en bærekraftig balanse mellom næring og miljø. Bærekraftig
466 oppdrett og fiske er en viktig brikke i dette, men også nyskapende maritime bedrifter får en
467 nøkkelrolle.
468

469 Vår kyst er ypperlig til å produsere alger som omtales som det blå gullet i bioøkonomien. Det
470 forskes på nye bruksmuligheter for alger blant annet på SINTEF, og vi vet ennå ikke
471 omfanget av hvilke muligheter algene byr på.
472

473 Når det gjelder storalger (tang og tare), hevder Norge seg allerede blant verdens mest
474 innovative nasjoner, men potensialet er fortsatt stort. Bedriften FMC i Karmøy og Sandvika
475 produserer alginat fra tang og tare som igjen brukes i høyteknologiske biomedisinske
476 produkter – alt fra livsviktige medisiner, farmasøytiske produkter og molekylær celledforskning
477 til mat, helsekost og kosmetika. Bedriften omsetter for 1,2 mrd., men anslår potensialet i
478 Norge til å være over 40 mrd.
479
480
481

482 **Hvilke sektorspesifikke politiske virkemidler må til? (se også del 4 av dokumentet)**

483 De viktigste politiske virkemidlene for å sette Norge i stand til å være i front på marin
484 matproduksjon er forskning og utvikling, samt internasjonalt samarbeid. Fiskerinæringene
485 bør bli attraktive arbeidsplasser for flere enn i dag, basert på bærekraft og miljøprinsipper.
486 Det betyr både å gjøre det enklere å etablere seg i næringen og å gjøre det enklere for
487 dagens aktører å legge om til mer miljøvennlig drift, for eksempel gjennom å øke den tillatte
488 produksjonen for konsesjonseiere som skifter til grønne konsesjoner.

489
490 Havforskningsinstituttet spiller en viktig rolle i å styrke kunnskapsgrunnlaget for forvaltning av
491 havressursene. Det trengs en økt forskningsinnsats rettet mot navigasjon, kommunikasjon
492 og maritim sikkerhet, spesielt rettet mot ferdsel i nordområdene. De maritime kunnskaps- og
493 utdanningsmiljøene bør styrkes, slik at flere kan utdanne seg til fremtidens marine yrker.

494
495 For å sikre bærekraften i den marine matproduksjonen, er det avgjørende at alle land tar et
496 felles ansvar for å regulere adgangen til fiske og annen ressursutnyttelse på havet.
497 Internasjonale avtaler må håndheves og forsterkes, blant annet gjennom internasjonale
498 tvisteløsningsordninger. Behovet for internasjonalt samarbeid er særlig viktig i
499 nordområdene, hvor flere nasjoner har vesentlige interesser og aktivitet. Utvikling av juridiske
500 og institusjonelle forhold i nordområdene skal skje på bakgrunn av Havrettstraktaten, og
501 Barentssamarbeidet, Arktisk råd og Den Nordlige dimensjon må fortsatt være de viktigste
502 fora for samarbeid i regionen. I internasjonale avtaler og rammeverk må hensynet til miljø og
503 grønn utvikling alltid komme i første rekke.

504
505
506

507 D. Fornybar energiproduksjon: Fra nasjonal balanse til grønn leveranse

508
509 **Venstre vil gjøre Norge til en ledende aktør globalt i fornybar energi. Et av Norges**
510 **2030-mål bør være at vi skal ha like mye kapital investert i fornybar energi som vi i dag**
511 **har investert i fossil. Gjennom økt produksjon av fornybar energi kombinert med**
512 **utbygging av utenlandskabler, kan Norge sikre fleksibilitet med fornybar energi til**
513 **Europa og samtidig sikre kortreist kraft til den bærekraftige kraftforedlende industrien**
514 **som leverer produkter til lavutslippssamfunnet i Norge. Norge skal også ta et særlig**
515 **globalt ansvar for å utvikle ny teknologi for effektiv energiproduksjon til havs, til sol-**
516 **og batteriteknologi hvor Norge besitter stor kompetanse, samt løsninger for**
517 **framtidens fleksible nett hvor Norge også ligger langt framme.**
518

519
520 *Bilde: Miljofakta.no*
521

522 Omlegging fra fossil til fornybar energi er nøkkelen i kampen mot global oppvarming. Fossil
523 energi må erstattes med fornybar energi i transport-, kraftproduksjons- og
524 oppvarmingssektoren. Ved å øke produksjonen av fornybar kraft i Norge og satse mer på
525 forskning på fornybare energikilder kan vi hjelpe andre land til raskere avvikling av kraftverk
526 basert på fossile energikilder.
527

528 Potensialet for fornybar energiproduksjon i Norge er enormt. Venstre vil utvikle en strategi for
529 å sikre at norsk fornybar energi bidrar til å redusere globale klimagassutslipp. Da må vi
530 utrede potensialet for å være «svingprodusent» av fornybar energi til resten av Europa, og
531 samtidig sikre kortreist kraft til den bærekraftige kraftforedlende industrien som leverer
532 produkter til lavutslippssamfunnet i Norge.

533 Norge har et stort potensiale i utbygging av havvind, og på sikt kan vi bli storeeksportør av
534 fornybar energi til Europa. Norge har utviklet verdens første flytende vindturbin, men har per i
535 dag for dårlige rammevilkår til å utvikle dette til en stor energiindustri. Mangelen på politiske
536 ambisjoner og støttesystemer gjør det lite attraktivt å satse på havvindteknologi i Norge.
537 Dette vil Venstre gjøre noe med. Det tekniske potensialet for havvind i Norge er anslått til
538 omlag 14 000 TWh.

539
540 Norge må også satse på å utvikle ny teknologi for utvinning av andre former for maritim
541 energiproduksjon som salt-, bølgekraft og tidevannsenergi.
542

543 Energiteknologier og tjenesteinnovasjon fører til energimarkeder som er i kraftig endring.
544 Trenden i Europa er mer desentraliserte energisystemer. For eksempel produserer nå mer
545 enn 1,3 millioner tyske husholdninger, gårdsbruk og kooperativer grønn energi til strømmettet
546 i Tyskland gjennom solcellepanel og vindmøller på taket. Behovet for fossil energi reduseres,
547 men samtidig gir dette muligheter for Norge som leverandør av fornybar energi.
548 Tilrettelegging for mer desentralisert energiproduksjon i Norge vil sannsynligvis være viktig
549 for at vi skal kunne bidra mer mht energiforsyning internasjonalt. I tillegg skaper det et mer
550 robust energi- og distribusjonssystem.
551

552 Et slikt fokus på mer desentraliserte og fleksible energisystemer kan også gi grønn
553 næringsutvikling ved at den norske energibransjen blir en krevende kunde for en norsk
554 næringsklynge med internasjonalt potensiale. Smart grid-miljøene som i dag er samlet i
555 Norwegian SmartGrid Center – inkludert miljøene i Trøndelag (NTNU, Sintef), Østfold (NCE
556 Smart Energy Markets) og Rogaland (Lyse) – utvikler fremtidens energisystemer for det
557 norske og internasjonale markedet. Teknologi for funksjon i et levende smartgrid utgjør også
558 et betydelig internasjonalt næringspotensial.
559

560 Norges energisystem blir tettere integrert med kontinentet, vi får dynamikk og uforutsigbarhet
561 inn i både forbruk (elbiler, induksjon osv) og produksjon (sol og vind osv). Slike utfordringer,
562 koblet med investeringsbehovene i det norske strømmettet og en svært digital kompetent
563 befolkning, gir det norske smart grid-miljøet en unik mulighet til å utvikle morgendagens
564 løsninger.
565

566 Batteriteknologi opplever en rivende utvikling. Den mest opplagte gevinsten er at elektriske
567 biler blir stadig mer konkurransedyktige, også uten store avgiftsfordeler eller andre politiske
568 vedtatte særordninger. En annen gevinst er at bedre batterier gjør det mulig å løse et av de
569 store problemene med sol- og vindkraft, nemlig at de bare produserer når solen skinner og
570 vinden blåser. Med bedre batterier kan overskuddsproduksjon lagres og benyttes når man
571 trenger den. Den aller billigste og reneste energien er den vi ikke bruker i det hele tatt fordi vi
572 kan klare oss uten. Også her er det slik at teknologiutviklingen gir oss nye og bedre måter å
573 spare energi, men det er først nå når det kommer bedrifter som tilbyr kundene nye og
574 smartere måter å hente ut disse gevinstene på, at det virkelig begynner å skje noe.
575

576 Hydrogen som drivstoff har potensiale til å drive all transport 100% Co2-fritt.
577 Hydrogenbaserte kjøretøy har en ytelse tilsvarende bensin- og dieslbiler, men slipper kun ut
578 ren vanddamp, og er svært energieffektive. Samtidig er de like stillegående som elektriske
579 kjøretøy..En norsk bilpark med hydrogen fra vannkraft og biogass vil være den minst
580 forurensende i verden.
581

582 Med en målrettet satsing på hydrogenproduksjon og virkemidler for å øke etterspørselen
583 etter hydrogenbiler, kan Norge ta en viktig rolle i utviklingen av et marked for hydrogen på
584 verdensbasis. I en tidlig innfasing av hydrogenbasert transport må det offentlige bidra til å
585 sikre tilgang på kjøretøy, tilstrekkelig drivstoff og tilstrekkelig vekst i etterspørselen. Venstre
586 mener avgiftsfritakene for Hydrogenbiler må videreføres, og at det offentlige
587 virkemiddelapparatet (Enova) må sørge for å gi tilstrekkelig støtte til realisering og

588 videreføring av flere hydrogenfyllestasjoner. I tillegg må vi øke ambisjonen for
589 hydrogenproduksjon ved hjelp av fornybar energi, spesielt vindkraft.

590

591

592 **Hvilke sektorspesifikke politiske virkemidler må til? (se også del 4 av dokumentet)**

593 Norge trenger en helhetlig og bærekraftig energipolitikk som sikrer at det tas hensyn til både
594 klima, forsyningssikkerhet og verdiskaping. Verdens energibehov er raskt voksende, men 2-
595 gradersmålet gjør det helt nødvendig å gå vekk fra dagens energikilder, og over på nye
596 fornybare kilder. I dag er ca. 85% av energien som brukes fossil. Denne profilen må snus på
597 hodet, slik at en like stor andel vil være fornybar energi i fremtiden.

598

599 Norsk vannkraft må i langt større grad benyttes som balanserreserve for vind- og solkraft i
600 Europa. For å oppnå dette, trengs det utbygging av flere utenlandskabler, og det må satses
601 på pilotanlegg innen fornybar energiproduksjon, som havvindmøller, saltkraft,
602 tidevannsenergi og bølgekraft. Venstre vil videreføre det grønne sertifikatsystemet, og sikre
603 at søknader om etablering av småkraftverk behandles raskt og på en måte som minimerer
604 konflikter med viktige naturverdier og reiseliv.

605

606 Staten er en av de største forbrukerne av energi. Dette er en posisjon som må brukes til å
607 dra utviklingen i en fornybar retning. Offentlige innkjøp må brukes som katalysator for å få til
608 en raskest mulig innfasing av teknologi som reduserer klimautslipp og luftforurensning. For å
609 gi kommuner incentiver til å satse på fornybar energi, vil Venstre innføre en
610 naturressursskatteregime for vindkraft på lik linje med det vi har for vannkraft, slik at
611 kommunene kan få en større del av inntektene fra næringen.

612

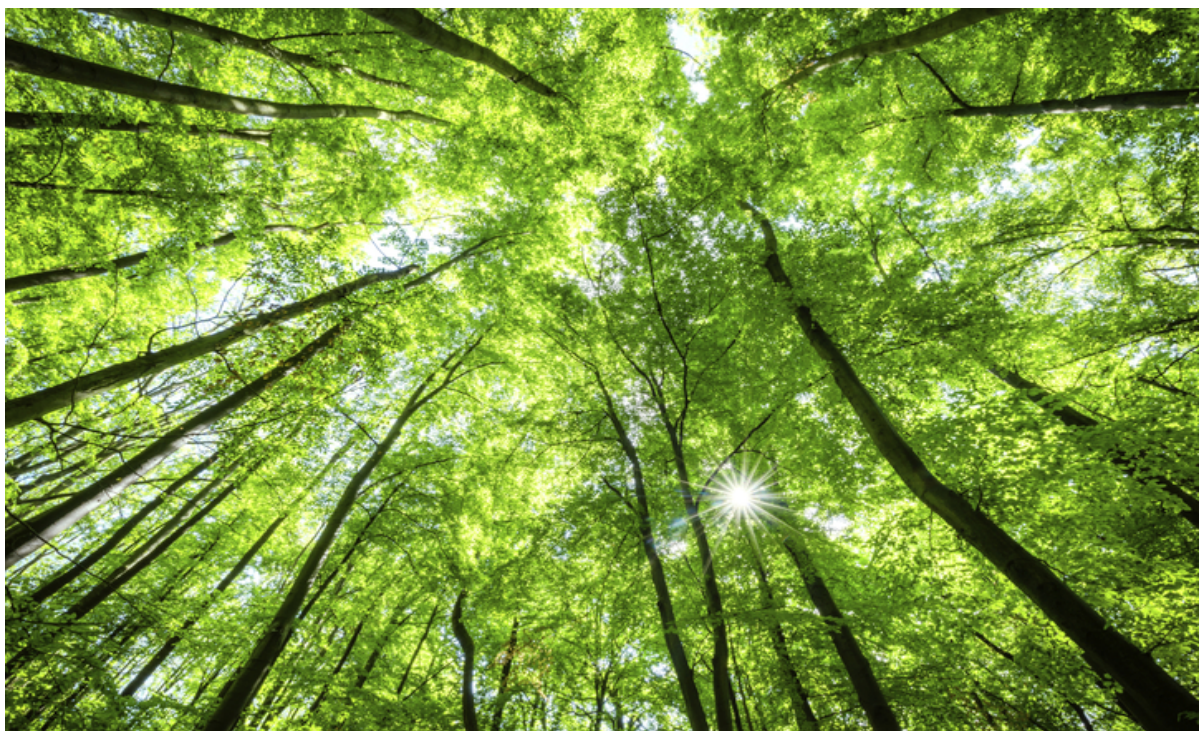
613

614

615 E. Skogen som klimaressurs: Grønn biomasse

616
617 **En samlet skognæring står bak en ambisjon om omsetningsvekst til 180 milliarder**
618 **kroner bransjen innen 2045. Venstre stiller seg bak denne ambisjonen, og vil legge til**
619 **rette for langsiktige rammevilkår for næringen i årene framover som gjør det mulig å**
620 **nå målet - og for at norsk næringsliv kan være i front internasjonalt på innovativ bruk**
621 **av biomasse fra skogen i bygninger, energiforsyning og produksjonsprosesser.**
622

623 *Bilde: istockphoto.com*

624
625
626 Skog spiller en svært viktig rolle både som kilde til miljøvennlig byggemateriale, og som
627 naturlige karbonlagre. Norge har et ansvar for å forvalte våre store skogarealer på en måte
628 som bidrar til reduserte utslipp

629
630 Det vil bli økt etterspørsel etter tre som byggemateriale i årene fremover. For å ta ut
631 framtidens potensiale for tre som bærekraftig byggemateriale kreves innovasjon innen
632 industrialisert byggesystem. Vi trenger ny kunnskap og kommersialisering av løsninger med
633 tre som byggemateriale.

634
635 Større bruk av biobaserte fornybare energikilder vil være en del av løsningen for å dekke
636 morgendagens energibehov. Det står ubrukte ressurser i norske skoger som må utvikles til
637 fornybar energi. Trepellets kan for eksempel på en kostnadseffektiv måte erstatte kullbasert
638 energiproduksjon med svært beskjedne tilpasninger av eksisterende teknologi.

639
640 Det offentlige kan bidra med sitt for å utvikle markedet for bærekraftige produkter og
641 løsninger. Det kan gjøres gjennom å stille krav i plan- og bygningsloven, byggetekniske
642 forskrifter og regelverk for offentlige anskaffelser, avgifter og andre produktkrav. Målrettet

643 satsing for å bedre infrastrukturen for transport av tømmer og ferdigvarer er også
644 avgjørende.

645
646 Treforedlingsindustrien i Norge står i dag for en verdiskaping på 16 milliarder kroner, men det
647 er fullt mulig å se for seg en tredobling i tiden fremover. Det bygges allerede høyblokker i tre
648 her til lands, også av norske produsenter basert på tømmer fra norske skoger. For eksempel
649 er Det Nye Treet i Bergen bygget av limtre produsert på Moelven.

650
651 Skogvirke kan også brukes til utvinning av avanserte og miljøvennlige biokjemikalier,
652 biomaterialer og bioetanol som kan erstatte oljebaserte produkter. Det norske firmaet
653 Borregaard er et av verdens fremste aktører på dette feltet. Borregaards ambisjon er å kunne
654 utvide grensene for celluloseproduktene egenskaper og muligheter. Det pågår eksempelvis
655 utvikling av cellulosekvaliteter til nye materialer og bruk innen næringsmidler. Borregaard er
656 også ledende global leverandør av ligninbaserte binde- og dispergeringsmidler. Lignin er
657 treets bindemiddel og utvinnes ved produksjon av cellulose. Produktene er dermed basert på
658 en naturlig råvare og er ofte gode alternativer til produkter basert på ikke-fornybare råstoffer.
659 Ligninbaserte produkter benyttes blant annet innen oljeboring, hvor produktene har
660 kostnadseffektive og miljøvennlige egenskaper. Coca-Cola bruker biomasse i sine flasker og
661 bytter ut de fossile komponentene i andre plasttyper.

662
663 Biodrivstoff vært sertifisert for bruk i sivil luftart siden 2009. Ved å ta sidestrømmene fra
664 produksjon av bygningsmaterialer og biokjemikalier for å lage drivstoff til fly og/eller andre
665 kjøretøy, bidrar man både til bedre ressursutnyttelse av skogen og til å skape lønnsomhet i
666 hele verdikjeden i industrien. Det er konkrete industrielle norske initiativ for produksjon av
667 biodrivstoff i dag i regi av Statkraft og Södra på Tofte i Hurum, og Viken Skog/Treklyngen på
668 Follum i Hønefoss.

669
670
671 **Hvilke sektorspesifikke politiske virkemidler må til? (se også del 4 av dokumentet)**

672 Det viktigste Norge kan gjøre for å skape vekst i bioøkonomien – økonomi basert på
673 biologisk materiale som skog og trevirke – er å støtte opp under ambisiøse prosjekter innen
674 forskning og/eller produksjon som er avhengig av større investeringer. Enovas rolle i dette
675 arbeidet må videreutvikles, slik at vi utnytter de ressursene som finnes i skogen på en så
676 effektiv og bærekraftig måte som mulig. Venstre vil skape incentiver for at norsk skogbruk
677 drives med en optimal Co2-binding, og etablere et regelverk som øker andelen biologisk
678 gammelskog og sikrer at skog ikke hugges før den når klimamessig optimal alder.

679
680 Mange av landbrukseiendommene i Norge kan med fordel bygge biovarmeanlegg som en
681 tilleggsnæring, men dette krever tilgang på kapital. I tillegg til ordinære støtteordninger, vil
682 Venstre gjøre det mulig å finansiere slike prosjekter med tømmerkapital. Venstre vil også
683 opprettholde skogfondsordningen og øke investeringsstøtten til bygging av biogassanlegg,
684 både industrielle anlegg og mindre gårdsanlegg.

685
686 Venstre mener det er behov for en økt satsning på forskning og utvikling i næringslivet, slik at
687 flere av våre fremste bedrifter kan ta steget ut i verden. Universitetsmiljøene og næringslivet
688 må knyttes tettere sammen, for å nyte godt av hverandres kompetanse. Satsning på realfag,
689 kompetanseklynger og sentre for fremragende forskning er naturlige startpunkter for
690 fremtidig vekst i svært kompetansekrevende næringer.

691
692

693 F. Grønne byer og tettsteder

694
695 **Grønne og miljøvennlige byer og tettsteder basert på energieffektive bygg, transport**
696 **uten klimautslipp og tilgang på grønne rekreasjonsarealer gir bedre livskvalitet, lavere**
697 **utslipp og bedre ressursutnyttelse. Venstre mener Norge skal ta mål av seg til å**
698 **utvikle modeller for hvordan byer og tettsteder som helhet kan ha nullutslipp - i**
699 **samspill mellom næringsliv, FoU-miljøer og lokalsamfunn. Gjennom høye miljø- og**
700 **klimakrav og smarte innkjøp for byutvikling skal vi stimulere til at teknologi for grønne**
701 **byer og grønn transport kan bli en norsk eksportnæring.**
702

703
704 *Bilde: inhabitat.com*
705

706 Stadig flere velger å bosette seg i byer. Trenden er global, og drives av en rekke faktorer,
707 som bedre tilgang på arbeidsplasser, kulturtilbud og ønske om å bo urbant. Når en større
708 andel av oss bor i by, er det helt avgjørende at byene er gode og miljøvennlige steder å bo.
709 Derfor må det fortettes med kvalitet som bevarer stedets blå og grønne kvaliteter.

710
711 Det skal investeres i bygg og infrastruktur i byområdene våre for enorme summer i årene
712 som kommer. Resultatene av disse investeringsbeslutningene – bygg, bane/skinner og mye
713 annet – blir stående i tiår. Beslutningene som tas i dag har med andre ord stor betydning på
714 lang sikt.

715
716 Byggesektoren står for mer enn 40 prosent av sluttenergibruk, mer enn 1/3 av
717 klimagassutslippet, utvinning av mer enn halvparten av alle primærmaterialer, samt
718 genererer mer enn 1/3 av alt avfall i Europa. Sektoren må derfor bli en del av løsningen i et
719 gjenbruks- og lavutslippssamfunn. Mer miljøvennlige og ressurseffektive måter å bygge på
720 må utvikles. I tillegg utgjør lokalisering av bygg og tilgang på miljøvennlige transportformer et
721 vesentlig bidrag til å redusere utslipp i transportsektoren. En god stedsutvikling bidrar til at
722 flere kan få gleden av å sykle, gå og reise med kollektivt til og fra daglige gjøremål.
723

724 Allerede i dag ser vi at det er mulig å bygge på en måte som gir nullutslipp eller sogar
725 positive energiregnskap, også i et livsløpsperspektiv hvor selve byggeprosessen er
726 medregnet. Norske ingeniørbedrifter har alle muligheter til å ligge i front på dette feltet,
727 ettersom vi har høykompetent arbeidskraft. Videre vekst avhenger av at markedet i enda
728 større grad etterspør miljøvennlig byggteknologi.

729
730 Statlige og offentlige virksomheter må ha som ambisjon å være en langsiktig aktør som
731 bidrar til å utvikle bygge- og anleggsnæringen gjennom å stille høye krav til offentlige
732 byggeprosjekter, og stille høye miljø- og kvalitetskrav ved anskaffelser. Plusshus må bli
733 standarden snarere enn utvalgte fyrtårnsprosjekter.

734
735 Byggsektoren har potensial til å gå fra å være en utslippsskilde med et betydelig energiforbruk
736 til å bli en netto leverandør av fornybar energi. Det krever at både byggene som sådan, og
737 byggeprosessen, er så energieffektiv som overhodet mulig. Powerhouse-samarbeidet har
738 vist at dette lar seg gjøre. Det må legges til rette for at potensialet for energieffektivisering i
739 energiproduksjon på bygg realiseres. Ved å redusere energibruken i eksisterende bygg kan
740 vi også få ned de direkte utslippene fra fossile brenslere og begrense spredning av svevestøv.

741
742 Når energibehovet til nye bygg synker i takt med strengere isolasjons- og energikrav, utgjør
743 materialbruken til bygg for en økende andel av byggets totale karbonavtrykk og –utslipp.
744 Derfor må offentlige byggherrer gå foran og også stille krav om mer miljøvennlige og
745 fornybare materialer som bl.a i tre. Tre er lett og sterkt og derfor godt egnet til å fortetting i by
746 og på områder med dårligere grunnforhold.

747
748 **Hvilke sektorspesifikke politiske virkemidler må til? (se også del 4 av dokumentet)**

749 Det er i stor grad infrastrukturen som definerer byutviklingen. Kollektivtilbudet må være så
750 godt at det er et selvsagt valg for de fleste reiser hvor det ikke er sykkel eller gange som er
751 alternativet.

752
753 Det kreves også gode incentiver for å velge grønne løsninger i nye bygg, og for å gjøre
754 investeringer for økt energieffektivitet i eksisterende bruk. Det offentlige kan påvirke
755 etterspørselssiden på dette feltet, både gjennom egne anskaffelser, krav til
756 minimumsløsninger, avgifter for mindre miljøvennlig energi og tilskuddsordninger og
757 skattefradrag for private eiere som ønsker å gjøre sine bygg grønnere. Økt etterspørsel vil
758 bidra til å bygge opp under markedet for slike løsninger, og gjøre det mer attraktivt for
759 bedrifter å investere i grønn teknologi.

760
761 Det er viktig at staten og offentlige byggherrer går foran og bidrar til flere bærekraftige
762 utbyggingsprosjekter. Det offentlige kan fremme både kompetanse, marked og
763 standardløsninger gjennom å etterspørre bygg i tre. Derfor bør en "Wood first rule" utredes:
764 En fast rutine for offentlige byggherrer å vurdere om bygget som skal oppføres kan bygges i
765 tre framfor andre materialer.

766
767 Energiproduksjon trenger ikke foregå i store, sentrale enheter, men kan finne sted i hver
768 enkelt bolig. Venstre vil forenkle prosedyrene for etablering av små, private anlegg for
769 energiproduksjon, og bidra til videreutvikling av fleksible energisystemer hvor husstander for
770 eksempel kan kobles på kraftnettet og selge overskuddsenergi som genereres.

771

772 Kommunene - særlig byene - bør få en tydeligere rolle i å etablere markeder for ny teknologi
773 i omstillingen mot lavutslippssamfunnet. Skal byene bli bærekraftige, klimautslippene fra
774 urbane områder reduseres og luftkvaliteten i byene bli bedre trengs det nye, effektive og
775 brukervennlige teknologier og tjenester, særlig i områdene energi, transport og bygg. Det vil
776 innebære å styrke kommuner/byers rettigheter for å utvikle framtidens leverandører gjennom
777 innkjøp og samarbeid, samt arbeidsdeling og samarbeid på landsbasis om hvilke ulike
778 markeder og teknologier de ulike byene skal utvikle.
779

780 G. En grønn industrinasjon

781
782 **Norge skal bidra til at det innen 2030 er tilgjengelig kommersielt tilgjengelige**
783 **nullutslippsprosesser i alle industrigrener. Venstre vil at Norge skal bli et foretrukket**
784 **etableringsland for prosessindustri og annen kraftkrevende industri som tilfredsstill**
785 **strengt miljøkrav og leverer teknologi som er del av fremtidens nullutslippsamfunn.**
786 **Denne industrien skal i Norge ha tilgang på ren kraft, stabile rammevilkår,**
787 **høykompetent arbeidskraft og ledende FoU-klynger i nært samspill mellom det**
788 **offentlige og privat næringsliv.**
789

790
791 *Bilde: picphotos.net*

792
793 Den norske fastlandsindustrien er i en heldig posisjon ettersom den har god tilgang til
794 fornybar energi. Også i fremtiden vil vi trenge produkter som er basert på aluminium, betong
795 og lignende, og det er viktig at disse produseres på en energieffektiv og klimavennlig måte.

796
797 Prosessindustrien har allerede vist at de klarer å kutte klimagassutslippene. Industrien har
798 store planer for hvordan aluminium kan gjenvinnes. Sementindustrien har satt seg som mål å
799 være CO₂-nøytral innen 2030. Heidelberg Cement jobber med et pilotanlegg for CO₂-fangst i
800 sementproduksjon, og håper å kunne øke den fremtidige produksjonen med
801 nullutslippsteknologi. Her i landet produseres rent silisium som er byggemateriale for
802 solceller og det jobbes med stadig mer effektive metoder å produsere silisium-celler på. I
803 tillegg er Norge verdens elbil-land og har industri som kan bidra med bildeler og
804 batteriteknologi.

805
806 Den kraftkrevende industrien er en viktig del av det grønne skiftet - og bør være en del av
807 Norges grønne vekst-strategi.

808
809 **Hvilke sektorspesifikke politiske virkemidler må til? (se også del 4 av dokumentet)**
810 Venstre vil ha en storstilt utbygging av ny fornybar energi i Norge, jmf pkt 3 over. Det er viktig
811 for å sikre kortreist kraft til dagens og framtidig ny kraftforedlende industri i Norge.
812 Fastlandsindustrien må sikres samlede rammevilkår som reduserer klimagassutslippene og
813 går i retning nullutslippsteknologi, men som ikke gjør det vanskelig for industrien å overleve i
814 Norge. Sterk offentlig satsing på FoU og demonstrasjon-/pilotanlegg for ny grønn
815 industrideknologi er en viktig del av en slik strategi.
816
817 I tillegg må vi arbeide for at de nye grønne næringene har mulighet til å rekruttere
818 kompetente folk. Det vil si at det må satses målrettet på utdanning og forskning knyttet til
819 bærekraftig industriproduksjon.
820
821 *Invest in Norway* bør styrkes for å arbeide proaktivt mot industrielle aktører som vurderer å
822 plassere kraftkrevende industri i Norge.
823
824 Venstre vil øke avskrivinger for klimatiltak i industrien fra 20% til 35%.
825
826 Venstre vil også satse på utvikling av CCS i industrien ved hjelp av statlig støtte.
827
828
829

830 H. Grønn IKT

831
832 **Norge skal innen 2020 være et foretrukket etableringsland for storskala, grønne**
833 **datasentre - og ha et internasjonalt ledende FoU- og næringsmiljø på grønn IKT og**
834 **transport- og klimabesparende bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi.**
835

836
837 *Kilde: macrovision.ie*

838
839 Informasjons- og kommunikasjonsteknologi står i dag for en større del av de globale
840 klimautslippene enn flyindustrien. En grønnere IKT-sektor er derfor viktig for klimaet i seg
841 selv, men i tillegg kan IKT-sektoren være en katalysator for det grønne skiftet også i andre
842 sektorer.

843
844 IKT er en transformerende kraft som også endrer annen teknologi og vår omgang med den.
845 En rekke smarte løsninger i form av tjenester, kollektive løsninger og smart energibruk må
846 gjøres mer anvendelige og attraktive for å bli utbredt. IKT kan bidra til dette. Ett eksempel er
847 overgangen til smart deling, der brukervennlige integrerte tjenester kan gi en langt bedre
848 kundeopplevelse enn dagens individuelle produkter i eie.

849
850 Bank-, media- og musikkbransjene er allerede digitalisert, noe som har redusert tjenestenes
851 karbonavtrykk betraktelig; helse-, transport- og energibransjene er på god vei, mye takket
852 være smarttelefonens brukervennlighet og utbredelse.

853
854 Digitaliseringen skaper enorme mengder med data. All denne data bearbeides og lagres i
855 datasentre. Datasentre er dermed denne digitale tidsalders basisinfrastruktur.

856
857 Datasenterindustrien forbruker i dag 30-40 GWh og er en kraftkrevende industri i vekst.
858 Trenden er færre men større og stadig mer energieffektive datasentre som lokaliseres
859 nærmere fornybare kraftkilder, for å tilfredsstille krav om fornybarhet og for å unngå store
860 (økonomiske og miljømessige) kostnader til nettransport. Cirka 40% av kostnadene til et
861 datasenter er strøm og verdens største datasentre er i dag på 100 MW, med forventning til
862 "neste generasjons datasenter" på 300 MW innen et par år.

863

864 De store nettskyaktørene som Microsoft, Google, Apple og Facebook har alle etablert
865 datasentre i Norden på grunn av store fornybarressurser og kjølig klima. Undersøkelser tyder
866 på store økonomiske ringvirkninger i kjølvannet av slike etableringer. Norske Green
867 Mountain har også registrert betydelige ringvirkninger av sine datasentre på Rennesøy og
868 Rjukan.

869
870 Norges høye fornybarandel og politiske stabilitet gir fundamentale forutsetninger for å lykkes
871 her. Grønne datasentre er en framtidsnæring med store muligheter. Det krever imidlertid en
872 nasjonal strategi som sikrer 1) like gode rammebetingelser for datasentre som i våre
873 naboland, 2) kontinuerlig bredbåndsutvikling samt 3) proaktiv salgsvirksomhet mot
874 utenlandske investorer.

875
876 **Hvilke sektorspesifikke politiske virkemidler må til? (se også del 4 av dokumentet)**

877 Datasentre bør likebehandles med annen kraftintensiv industri, dvs reduksjon av
878 elavgiftssatsen for datasentre (utredning av elavgift for datasentre er inkludert som merknad i
879 Statsbudsjettet for 2015), fritak for grønne sertifikater og mulighet for langsiktige
880 kraftkontrakter gjennom unntak for grunnrenteskatt.

881
882 Energi og bredbånd er datasentrenes infrastruktur og bredbåndsmarkedet må utvikles i takt
883 med den internasjonale utviklingen. Statnett bør pålegges å legge fiber på utenlandskabler.

884
885 *Invest in Norway* bør styrkes for å arbeide proaktivt mot industrielle aktører som vurderer å
886 plassere kraftkrevende industri i Norge (ikke bare datasentre, men også annen kraftkrevende
887 industri).

888
889
890

891 I. Gjenbrukssamfunnet: Et land som avskaffer avfall

892
893 **Venstre mener at Norge innen 2030 bør gjenvinne så å si alle råvarer og materialer og**
894 **dermed i størst mulig grad avskaffe avfall. Mengdene restavfall skal være redusert**
895 **med 80%, og mesteparten av alt avfall skal gjenvinnes og slik gi grunnlag for en**
896 **konkurransedyktig næring basert på gjenbruk og resirkulering. Dette krever**
897 **omlegging av dagens avfalls- og gjenvinningssystemer, teknologiutvikling og en**
898 **visjonær strategi for framtidig bruk av avfallsressurser.**
899

900
901 *Bilde: barentzymes.com*
902

903 Tidligere ble avfall ofte sett på som et problem og en kilde til forurensning. I dag ser vi en
904 avfallsbransje i sterk vekst. Ressursene i avfallet omdannes til råvarer for industrien. Norge
905 er, som hele Europa, tungt avhengig av import av varer og råvarer. I EUs veikart for et
906 ressurseffektivt Europa anses avfall som ressurser det er strategisk viktig å ta vare på og
907 utnytte, blant annet av sikkerhetspolitiske hensyn. EU ser viktigheten av tilgang på
908 avfallsressurser som råvarer til energi, drivstoff og nye produkter.
909

910 En av de største utfordringene i Norge er å få hele landet over på effektiv kildesortering og å
911 bedre kildesorteringen der den er innført. Det trengs storstilt satsing på biogass, både til
912 produksjon av drivstoff og biogjødsel. Av dagens matproduksjon blir rundt halvparten til
913 biologisk avfall, men med hjelp av bedre avfallshåndtering samt enzymforskning og –
914 produksjon kan så godt som alt matavfall inngå i nye produkter eller energiproduksjon. Uten
915 behandling i biogassanlegg vil gjødsel og organisk avfall som råtner, slippe ut metan som er
916 23 ganger mer skadelig for klimaet enn CO₂. Biogjødsel fra biogassanlegg sikrer
917 resirkulering av næringsstoffer og reduserer bruken av mineralgjødsel.
918

919 I dag sorteres ca. 40 prosent av matavfallet fra husholdninger og enda mindre av
920 næringsavfallet. Utnyttelse av avfall, slam, biorest og gjødsel til biogass og
921 bionzymprodukter er et kinderegg som gir gevinster både for klima, lokalt miljø og
922 kretsløpet. Alt biologisk materiale, slik som trær, skogsavfall, planter, tang, alger, fiskeavfall,
923 slakteavfall, gjødsel osv. kan bli brukt som biomasse til å lage produkter og energi. Tromsø-
924 bedriften Barentzymes selger allerede i dag enzymer til industriell utnyttelse for å omdanne
925 avfall til nye produkter. Venstre mener vi bør ha som mål å redusere mengden matavfall med

926 minst 50 prosent innen 2030. God behandling av avfall og slam med høye miljø- og klimamål
927 samt kontrollert spredning av husdyrgjødsel, er også nødvendig for å bevare rent vann, rene
928 vassdrag og sjøer med liv.

929
930 Også materialgjenvinningen må økes betydelig, til 80 prosent innen 2030. [Tall fra SSB](#) viser
931 at mengden husholdningsavfall til materialgjenvinning i Norge var på 39 prosent i 2013, og at
932 andelen avfall til materialgjenvinning har ligget stabilt rundt 40 prosent de siste 10 årene.
933 Mye av avfallet som samles inn i dag sendes til forbrenning i Sverige. Dette er sløsing med
934 ressurser og lite bærekraftig.

935
936 Vi må dessuten fortsatt jobbe mer med å forebygge at avfall oppstår og håndtere farlig avfall
937 på en trygg og sikker måte.

938
939

940 **Hvilke sektorspesifikke politiske virkemidler må til? (se også del 4 av dokumentet)**

941 Det er nødvendig med klare mål og virkemidler for utsortering og behandling av matavfall og
942 næringsavfall (inkl landbruks- og havbruksnæringen) samt sterkere samhandling i leddene i
943 verdikjeden for at samfunnet skal kunne ta vare på verdifulle næringsstoffer. Samtidig må vi
944 få bedre kontroll med farlig avfall og miljøgifter, og vi trenger sterkere tiltak mot forsøpling,
945 ikke minst marin forsøpling.

946
947 I tillegg til en forpliktende avtale med matvarebransjen om å redusere matsvinnet, trengs en
948 nasjonal strategi for å unngå at avfall oppstår samt strategier og konkrete mål for økt
949 gjenvinning av plastavfall og bygg- og anleggsavfall, tekstilavfall og elektronisk avfall.

950
951 Norge trenger nye retningslinjer for produsentansvaret som også omfatter miljøbelastninger
952 gjennom hele produktets levetid, ikke bare etter at det blir avfall. Med et slikt vugge til grav-
953 ansvar vil det bli mer fokus på produktenes egenskaper og holdbarhet. Dette må suppleres
954 med nasjonale krav til sortering, dokumentasjon og sporing av avfall.

955
956 Norge må utnytte den knappe ressursen fosfor og potensialet for biogass og innovative
957 produkter i Norge og stille krav til oppdrettsnæringen om å gjenvinne biomassen fra
958 kloakkutslipp.

959
960 Reglene for offentlige anbud bør endres, slik at ledig forbrenningskapasitet
961 (fjernvarmeanlegg) i Norge utnyttes fremfor eksport. Dette vil også være i tråd med EUs
962 nærhetsprinsipp.

963
964 Det trengs innovasjon og en satsting på FoU-aktiviteter innen for avfallsbransjen for å skape
965 intelligente systemer for identifikasjon, henting og sortering av avfall og for å fange opp
966 endrer i forbruket - ny materialteknologi, nye miljøgifter, nano-produkter, mer elektronikk –
967 som gjenspeiles i avfallsstrømmer.

968
969
970

971 DEL 4. VENSTRES VEI TIL GRØNN VEKST

972
973 **Norge skal lede an i den globale overgangen til grønn vekst og en klimanøytral**
974 **økonomi. Vi vil legge forholdene til rette for at norsk næringsliv kan utvikle løsningene**
975 **som kreves i den nye grønne økonomien. Det vil både gi folk flest i Norge en enklere**
976 **og bedre hverdag, og skape de nye, gode arbeidsplassene og bedriftene som vi skal**
977 **leve av i fremtiden.**

978
979 Vårt overordnede mål er en "grønn økonomi" som innen 2030 er stor og lønnsom nok til å
980 erstatte dagens petroleumssektor som drivkraft i norsk økonomi og er like internasjonalt
981 rettet, med bl.a. følgende bransjer og satsingsområder:

982
983 **En verdensledende grønn finanssektor**

984 Det norske finansmiljøet skal være verdensledende på grønn finansforvaltning, og
985 finansnæringen skal utvikles som en av de viktigste verdiskapende næringene i en grønn
986 økonomi i Norge. Statens pensjonsfond utland (SPU) skal lede an internasjonalt i å fase ut
987 investeringer i fossil energi og energiproduksjon og øke investeringene sterkt i fornybar
988 energi/grønn økonomi. Togradersmålet skal være styrende for utviklingen av norsk
989 økonomisk politikk og finansielle plasseringer.

990

991 **Sjøtransport uten klimautslipp**

992 Norge skal sette seg som mål å bli verdens ledende eksportør av grønn maritim
993 miljøteknologi og fartøyer. Norge skal bidra til at nullutslippsteknologi for alle skipstyper skal
994 være tilgjengelig på det globale markedet innen 2030. Ferjer, kystfraktfartøy og hurtigbåter i
995 trafikk i Norge skal innen 2030 ha null utslipp. Vi skal ta i bruk norskekysten som «inkubator»
996 for ny miljøvennlig teknologi og ta en ledende posisjon globalt i dette nye, grønne markedet.

997

998 **Marin revolusjon: klimavennlig mat, energi og medisiner fra havet**

999 Norge har et enormt potensiale for å produsere sunn og klimavennlig mat fra havet. Norge
1000 skal ta mål av seg til å øke den marine verdiskapingen fra ca 50 mrd. NOK i 2015 til 150 mrd.
1001 NOK i 2030, og videre opp mot 500 mrd. NOK i 2050. Det skal skje gjennom en kombinasjon
1002 av vekst på bærekraftige premisser i fiske og oppdrett, og sterk satsing på nye framvoksende
1003 marine næringer, blant annet algeproduksjon og foredling av tare til medisiner, kosmetikk og
1004 matvarer.

1005

1006 **Fornybar energiproduksjon: Fra nasjonal balanse til grønn leveranse**

1007 Venstre vil gjøre Norge til en ledende aktør globalt i fornybar energi. Et av Norges 2030-mål
1008 bør være at vi skal ha like mye kapital investert i fornybar energi som vi i dag har investert i
1009 fossil. Gjennom økt produksjon av fornybar energi kombinert med utbygging av
1010 utenlandskabler, kan Norge sikre fleksibilitet med fornybar energi til Europa og samtidig sikre
1011 kortreist kraft til den bærekraftige kraftforedlende industrien som leverer produkter til
1012 lavutslippssamfunnet i Norge. Norge skal også ta et særlig globalt ansvar for å utvikle ny
1013 teknologi for effektiv energiproduksjon til havs, til sol- og batteriteknologi hvor Norge besitter
1014 stor kompetanse, samt løsninger for framtidens fleksible nett hvor Norge også ligger langt
1015 framme.

1016

1017

1018

1019

Alternativ:

1020

Stryk setningen "Et av Norges 2030-mål bør være at vi skal ha like mye kapital investert i fornybar energi som vi i dag har investert i fossil."

1021

1022

1023

Skogen som klimaressurs: Grønn biomasse

1024

En samlet skog- og trenæring står bak en ambisjon om omsetningsvekst til 180 milliarder kroner i næringen innen 2045. Venstre stiller seg bak denne ambisjonen, og vil legge til rette for langsiktige rammevilkår for næringen i årene framover som gjør det mulig å nå målet - og sørge for at norsk næringsliv er i front internasjonalt på ny, innovativ bruk av biomasse fra skogen i bygninger, energiforsyning og produksjonsprosesser.

1025

1026

1027

1028

1029

1030

Grønne byer og tettsteder

1031

Grønne og miljøvennlige byer basert på energieffektive bygg, transport uten klimautslipp og tilgang på grønne rekreasjonsarealer gir bedre livskvalitet, lavere utslipp og bedre ressursutnyttelse. Venstre mener Norge skal utvikle modeller for hvordan byer og tettsteder som helhet kan ha nullutslipp - eller til og med positive klimaregnskap - i samspill mellom næringsliv, FoU-miljøer og lokalsamfunn. Gjennom høye miljø- og klimakrav og smarte innkjøp for byutvikling skal vi stimulere til at teknologi for grønne byer og grønn transport blir en norsk eksportnæring.

1032

1033

1034

1035

1036

1037

1038

1039

En grønn industrinasjon

1040

Norge skal bli et foretrukket etableringsland for prosessindustri og annen kraftkrevende industri som tilfredsstiller strenge miljøkrav og leverer teknologi som er del av fremtidens nullutslippssamfunn. Denne industrien skal i Norge ha tilgang på ren, kortreist kraft, stabile rammevilkår, høykompetent arbeidskraft og ledende FoU-klynger i nært samspill mellom det offentlige og privat næringsliv. Norge skal bidra til at nullutslippssystemer i alle industrigrener er kommersielt tilgjengelig innen 2030.

1041

1042

1043

1044

1045

1046

1047

Grønn IKT

1048

Norge skal innen 2020 være et foretrukket etableringsland for storskala, grønne datasentre - og ha et internasjonalt ledende FoU- og næringsmiljø på grønn IKT og transport- og klimabesparende bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi.

1049

1050

1051

1052

Gjenbrukssamfunnet: Et land som avskaffer avfall

1053

Norge bør innen 2030 gjenvinne så å si alle råvarer og materialer og dermed i størst mulig grad avskaffe avfall. Mengdene restavfall skal være redusert med 80%, og mesteparten av alt avfall skal gjenvinnes og slik gi grunnlag for en konkurransedyktig næring basert på gjenbruk og resirkulering. Dette krever omlegging av dagens avfalls- og gjenvinningsystemer og en visjonær strategi for framtidig bruk av avfallsressurser.

1054

1055

1056

1057

1058

1059

1060 Venstres mål og særlige virkemidler for hver av disse bransjene og satsingsområdene
1061 er beskrevet i del 3 av dette dokumentet. Nedenfor peker vi på hvilke politiske grep
1062 som på overordnet nivå nå må gjøres dersom det nye grønne næringslivet innen 2030
1063 skal bli like lønnsomt og viktig for norsk økonomi som petroleumssektoren har vært
1064 for vår velstands- og velferdsutvikling til nå:

1065
1066

1067 **1. Et gjennomgående grønt skatte- og avgiftssystem:**

1068 Venstre ønsker et grønt skattesifte, der skattesystemet brukes aktivt til å stimulere til arbeid
1069 og arbeidsplasser, utvikling, investering og eierskap i norsk næringsliv, og til å premiere
1070 miljøvennlig adferd. For Venstre handler et grønt skattesifte både om å gi skatte- og
1071 avgiftslettelse for å belønne miljøvennlig valg, og det handler om å innføre skatte- og
1072 avgiftsskjerpelse for å sette en pris på utslipp. Konkret betyr det lavere skatt på arbeid,
1073 eierskap og bedrifter, og økt skattestimuli for å gjøre miljøvennlige valg og økte miljøavgifter.

1074

1075 Venstre mener at et slikt skattesifte bør være i en størrelsesorden på 30 mrd. kroner i løpet
1076 av de neste fire årene og at 2/3-deler av all skattelette finansieres gjennom et grønt skifte.

1077

1078

1079 **2. Et grønt virkemiddelapparat: Grønn innovasjon - grønt gründerskap**

1080 Venstre ønsker å satse på det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet som handler
1081 om å legge til rette for grønn vekst. Derfor vil vi styrke de ordningene som bidrar til
1082 teknologiutvikling og som sikrer tilgang på risikovillig kapital til store innovative prosjekter
1083 innenfor de nye grønne sektorene. Det er viktig å ha ordninger som sikrer tilstrekkelig støtte
1084 også utover utviklingsfasen. Mye av problemet til næringsaktørene har vært at det er
1085 forholdsvis enkelt å få støtte til teknologi- og produktutvikling, men at byrden med å få nye
1086 løsninger til markedet ikke støttes.

1087

1088 Dette gjelder særlig større pilotprosjekter, spesielt innenfor ny fornybar energi. Venstre vil
1089 derfor opprette et nytt statlig investeringsselskap «Norsk Fornybar AS» som har som formål
1090 å investere i større pilotprosjekter innenfor utvikling av fornybar energi, bl.a. innenfor
1091 havvind, jordvarme, hydrogen, pumpekraftverk og bølgekraft. Venstre foreslår at selskapet i
1092 første omgang tilføres en egenkapital på 3 mrd. kroner.

1093

1094 En offensiv politikk for flere gründere og småbedrifter er også en viktig del av Venstres
1095 "Grønn Vekst"-strategi. Grønne løsninger krever innovasjon og entreprenørskap - og et
1096 samfunn som "heier fram" gründere og de som tenker nytt. For Venstre er det viktig å
1097 anerkjenne og framheve også de som driver grønt entreprenørskap "i det små". Å skape en
1098 grønn arbeidsplass for seg selv og noen få andre, er også en del av det grønne skiftet.

1099

1100

1101 **3. En nasjonal FoU-strategi for lavutslippssamfunnet og fremtidens grønne**
1102 **næringer**

1103 Dersom vi skal ruste Norge for fremtiden trenger vi en betydelig forskningsinnsats for å
1104 utvikle morgendagens grønne næringsliv og for å få til omstilling til framtidens
1105 lavutslippssamfunn. Norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal
1106 konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. Norsk næringsstruktur tilsier at det er
1107 behov for sterkere offentlig stimulering for å gjøre næringslivet mer forskningsbasert, og
1108 samtidig stimulere til at flere sektorer og virksomheter prioriterer arbeid med forskning og

1109 utvikling. I tillegg må bedrifter stimuleres ytterligere til FoU der det er politiske skapte markeder
1110 med stor risiko som forvrengninger i et sertifikat eller kvotemarkeder kan gi f.eks innen energi
1111 og klimateknologi.

1112
1113 Skal målet om én prosent offentlig finansiert forskning nås, er det behov for å øke
1114 forskningsbevilgningene med om lag 1 mrd. kroner i 2016. Venstre mener at hele denne
1115 økningen bør øremerkes i en FoU-strategi for omstilling til lavutslippssamfunnet og utvikling
1116 av framtidens grønne næringer.

1117
1118

4. Grønne offentlige anskaffelser og innkjøp

1119 Stat og kommuner kjøper varer og tjenester for mer enn 200 milliarder kroner hvert år i
1120 Norge. Nullutslippssamfunnet er bare én investeringsssyklus unna for store deler av de
1121 offentlige investeringene i Norge. Det gir stat og kommuner en enorm makt til å stille
1122 strengere klima- og miljøkrav til leverandører, noe som vil motivere næringslivet til å utvikle
1123 ny teknologi og nye bærekraftige løsninger. Det forutsetter at de offentlige innkjøpene dreies
1124 fra å få den billigste løsningen til å få den beste løsningen for fremtiden (livssyklus-
1125 tankegang). Stat og kommuner må legge om prosessene ved offentlige anskaffelser og
1126 innkjøp slik at man tidlig i prosessen kommer i åpen dialog med næringslivet om muligheten
1127 for nye teknologiske, klimavennlige løsninger, jmf NHOs leverandørutviklingsprogram, og
1128 ved dette også utvikle tidligfase markeder for leverandører slik at de kan få testet umoden
1129 teknologi Læring gjennom bruk vil bidra til å redusere kostnadene for produktene og åpne
1130 nye muligheter for eksport.

1131
1132

1133
1134 Skal vi lykkes, må vi også ha inn insentivmekanismer som står i forhold til størrelsen av
1135 markedet og potensialet som finnes for å la offentlig sektor bli en grønn innovasjonsdriver for
1136 privat næringsliv. Venstre foreslår derfor at det etableres en tilskuddsordning på minst 500
1137 mill. kroner for grønne innovative offentlige anskaffelser som gir offentlige virksomheter
1138 anledning til å søke om ekstraordinære offentlige midler for å foreta grønne innovative
1139 innkjøp. Et støttekriterium kan f.eks. være konsulenthjelp til riktig (og grønn) spesifikasjon
1140 knyttet til innkjøpene/utlysning av anbud.

1141
1142

5. Grønn byplanlegging: Fortetting i byer og tettsteder med nullutslippsvisjon

1143 Konsentrert bebyggelse, korte avstander og god tilgang på kollektivtransport gir lavere
1144 utslipp og mindre energibruk. Bedre byplanlegging og statlige stimulanser knyttet til bl.a.
1145 kollektivtransport er viktige elementer for å få til grønn vekst. Fordi byer og lokalsamfunn der
1146 privatbilen har måttet vike plass for syklist, gående, gode kollektivtilbud og grønne lunger
1147 er attraktive byer og attraktive byer som stimulerer leverandører og det lokale næringslivet til
1148 å utvikle bærekraftige produkter og tjenester, er attraktive kommuner for næringslivet.

1149
1150

1151 Venstre vil derfor styrke og utvikle de statlige bymiljøpakkene til også å omhandle
1152 byplanlegging, lokaliseringsbeslutninger og stimulanser til å velge materiale og løsninger
1153 som sikrer lavest mulig klimagassutslipp. Staten må tilby alle kommuner plan- og
1154 utredningsstøtte for grønn by- og stedsutvikling.

1155
1156
1157

1158 **6. Divestment - grønne investeringer**

1159 I dag investerer de fleste banker, pensjonsfond og investorer store penger i produksjonen av
1160 kull, olje og gass. Skal vi unngå mer enn to grader global oppvarming, må pengene skifte
1161 hender – fra kull, olje og gass til bærekraftige alternativer som solenergi, kollektive løsninger
1162 og biologisk produksjon. Oljefondet alene har i dag 362 milliarder kroner investert i kull, olje
1163 og gass. I tillegg kommer mange kommunale pensjonsfond som har investert deler av sin
1164 portefølje i fossil energi og energiproduksjon. Venstre vil at oljefondet (SPU) faser ut
1165 investeringer i fossil energi og energiproduksjon og samtidig øker investeringene i fornybar
1166 energi.

1167
1168 Venstre vil ta initiativ i samtlige kommuner hvor vi er representert etter lokalvalget i 2015 om
1169 at kommunene ikke skal ha noen midler plassert i kullselskap, minimalt av midler investert i
1170 fossil energi og at minimum 10 % skal være plassert i grønne obligasjoner.

1171

1172

1173 **7. Offentlig sektor som byggherre**

1174 Offentlig sektor er en stor byggherre som det i langt større grad både bør og kan stilles økte
1175 miljø- og klimakrav til. Målet må være at flest mulige byggeprosesser medfører
1176 nullutslippsbygg, bl.a. gjennom krav til materialbruk, arealøsning, energiløsninger m.m..

1177

1178 Venstre vil at det settes krav til at all rehabilitering og nybygging i regi av statlige byggherrer
1179 som Statsbygg og Forsvarsbygg skal skje gjennom at de til en hver tid mest miljøvennlige
1180 løsninger tas i bruk. Venstre vil bl.a. ta initiativ til at det nye regjeringskvartalet bygges som
1181 nullenergibygg.

1182

1183 Venstre vil også at kommuner og fylkeskommuner gjennom sitt eierskap tar initiativ til at KLP
1184 Eiendom som forvalter ca. 1 600 000 kvm kontor-/næringslokaler, kjøpesenter, hoteller,
1185 boliger m.m. utvikler en tilsvarende miljøstrategi for sin rolle som byggherre og
1186 eiendomsutvikler.

1187

1188

1189 **8. Utfase oljesubsidier**

1190 I sin siste rapport slår FN's klimapanel fast at en av forutsetningene for å lykkes med det
1191 grønne skiftet, er at det kuttes kraftig i subsidiene til fossil energi. Skattereglene for norske
1192 petroleumsindustri er svært gunstige, og langt gunstigere enn for andre næringer. Det er
1193 vanskelig å få til et grønt skifte dersom fossil næringsvirksomhet har langt bedre rammevilkår
1194 en miljøvennlig næringsvirksomhet.

1195

1196 Venstre vil derfor gjennomføre endringer i skattefordelene knyttet til letevirksomhet og
1197 investeringer på norsk sokkel, for å sikre at ulønnsomme felter ikke blir utbygd. Friinntekten
1198 bør reduseres til 2 %, men gunstige satser for ENØK-tiltak på sokkelen må beholdes. Det må
1199 gjennomføres en utredning av hvilken påvirkning letestøtten har på kostnadsnivået og
1200 leteaktiviteten på norsk sokkel. Venstre vil øke CO2-avgiften på petroleumsvirksomhet.

1201

1202 *Dissens (Thorbjørnsen):*

1203 Stryk setningen "Friinntekten bør reduseres..."

1204

1205 Venstre vil også gradvis trappe ned statens egen leteaktivitet gjennom SDØE. Det er liten
1206 eller ingen grunn til at flere områder enn det som allerede er åpnet eller godkjent skal åpnes
1207 for petroleumsaktivitet.
1208
1209

1210 **9. Effektiv og bærekraftig ressursbruk**

1211 I en grønn økonomi er forbruk av naturressurser og miljøkostnader verdsatt og integrert i
1212 økonomien som en helhet. Vi må legge til rette for en «syklustankegang», der all produksjon
1213 inngår i et kretsløp hvor overskytende ressurser fra en prosess tas i bruk i en annen, og alle
1214 produkter gjenbrukes eller resirkuleres.
1215

1216 Dette innebærer blant annet at vi må legge til rette for gode løsninger for resirkulering av
1217 avfall, nullutslippshus, utnytte restavfall fra fiskeri- og landbruksnæringene og lignende tiltak
1218 som gjør at samfunnet organiseres på en måte som optimaliserer bruken av ressurser i alle
1219 sektorer.
1220

1221 Venstre vil derfor særlig stimulere forskning og FoU knyttet til bedre og mer effektiv
1222 ressursutnyttelse, bl.a. ved å bedre SkatteFunn-ordningen ved å gi økte rammer til
1223 programmer som gir støtte til FoU-prosjekter som har miljø- og klimaeffekt, som ENERGIX
1224 og Miljø2015.
1225
1226

1227 **10. Et grønt skifte for leverandørindustrien**

1228 Et viktig element i et grønt skifte er å finne nye miljøvennlige markeder og produkter for den
1229 store og teknologisk ledende norske industrien som i dag er leverandører av produkter,
1230 teknologi og knowhow til olje- og gass-sektoren. Det mest nærliggende er utvikling av næring
1231 og industri knyttet til ny fornybar energi.
1232

1233 *Alternativ 1:*

1234 En kickstarter for en slik omlegging kan etter Venstres syn være å opprette et tilsvarende
1235 statlig selskap som Statkraft og eller Statoil, «GreenStat», som skal eie, utvikle og drive med
1236 vannkraft, havvindkraft, solkraft, vindkraft på land, småkraft, geotermisk energi, bølgekraft,
1237 tidevannskraft og avfall. Energibærerene kan være både elektrisitet, hydrogen, biogass,
1238 bioetanol og biometanol. kan både være bil, buss, tungtransport, båt, fly, husholdning og
1239 industri.
1240

1241 *Alternativ 2:*

1242 En kickstarter for en slik omlegging kan etter Venstres syn være å opprette et statlig
1243 risikokapitalfond for norske selskaper som investerer i havvind, solkraft, geotermisk energi,
1244 bølgekraft, tidevannskraft og avfall. Energibærerene kan være både elektrisitet, hydrogen,
1245 biogass, bioetanol og biometanol. Markedene kan både være bil, buss, tungtransport, båt,
1246 fly, husholdning og industri.
1247
1248
1249
1250

LM-10 Politiske fråsegner

Det er kommet inn 50 forslag til uttalelser innen fristen 20. mars. I tillegg er det en åpen plass for evt. generell politisk uttalelse (nr 1).

I henhold til den foreslåtte forretningsorden behandles de seks uttalelsene i to ulike bolker á tre parallellsesjoner. Redaksjonsnemnda fremmer også forslag (se under) om hvilke uttalelser som skal behandles i den enkelte parallellsesjon slik at det blir enklere for de ulike delegasjoner å plassere delegater på de ulike parallellsesjoner.

Endringsforslag må leveres elektronisk innen den fristen som settes i dagsorden (se LM-3). Skjema for elektronisk levering av endringsforslag til sak LM-10 Politiske fråsegner finnes her:

<http://venstre.no/lm10>

Merk særlig:

Det presiseres at delegasjonene ihht forretningsorden punkt 10 d plikter å fordele sine delegater representativt på sesjonene i hver bolk.

I det foreslåtte programmet for landsmøtet er det lagt opp til to bolker med parallellsesjoner på lørdag: Kl. 09:00-10:25 og kl. 10:35-12:00. Det legges fra redaksjonsnemndas side opp til at hver parallellsesjon skal behandle to uttalelser.

Det er lagt opp til at delegatene deltar på den samme parallellsesjonen i begge bolkene, slik at sesjonen selv kan prioritere tiden som brukes på de to uttalelsene hver sesjon har til behandling.

Redaksjonsnemnda fremmer følgende forslag til hvilke uttalelser som skal behandles og i hvilke sesjoner:

Parallellsesjon 1 (lørdag kl. 09:00-10:25 og kl. 10:35-12:00).

Sted: Sal 1

A. En liberal kamp mot politisk og religiøs ekstremisme (*Basert på uttalelse nr. 46*)

B. Tidlig innsats for å sikre like muligheter (*Basert på elementer av uttalelse nr. 5*)

Parallellsesjon 2 (lørdag kl. 09:00-10:25 og kl. 10:35-12:00).

Sted: Sal 2

C. Venstre vil frede Arktis fra oljevirkosomhet (*Basert på uttalelse nr. 15*)

D. Tid for ein ny bustadpolitikk (*Basert på uttalelse nr. 36 med elementer fra uttalelse nr 35*)

49 **Parallellsesjon 3 (lørdag kl. 09:00-10:25 og kl. 10:35-12:00).**

50
51 Sted: Sal 3

52
53 E. Mer demokrati og maktspredning med sterkere regioner (*Basert på uttalelse nr. 40 med*
54 *elementer fra uttalelse nr. 38 og 42).*

55
56 F. Arven etter Castberg (*Basert på uttalelse nr. 2, 29 og 32*)

57
58
59 Redaksjonsnemnda har ikke lagt opp til en behandling av en generell politisk uttalelse på
60 dette landsmøtet. Dersom Sentralstyret ønsker å behandle en generell politisk uttalelse om
61 overordnede politiske prioriteringer, legges det opp til at denne behandles i plenum.

62
63 Det skal i tillegg til politiske uttalelser også behandles et omfattende dokument om grønn
64 vekst. Flere av de foreslåtte uttalelsene omhandler også dette temaet. Dette gjelder spesielt
65 uttalelse nr. 9, 10, 12, 14, 20 og 39. Redaksjonsnemnda anbefaler forslagsstillerne bak disse
66 uttalelsene å fremme konkrete endringsforslag til det dokumentet som skal behandles når
67 det gjelder grønn vekst dersom ikke realitetene i de ulike uttalelsene allerede er ivaretatt.

68
69
70 **Temamessig sortering av uttalelser som er kommet inn innen fristen:**

71
72 Nr. 1 (tom)

73
74 *Skole/kunnskap*

75 Nr. 2 Arbeidet mot mobbing krever godt lederskap

76 Nr. 3 Høyere kvalitet på høyere utdanning

77 Nr. 4 Fråfall i skulen – det må gjerast tiltak no!

78 Nr. 5 Et nødvendig løft for skole og yrkesfag

79 Nr. 6 Venstre tar seksualundervisningen på alvor

80 Nr. 7 Venstre vil ha et mer likestilt akademia

81 Nr. 8 Venstres skolepolitikk, ro til å lære

82 *Forslagsstiller:*

83 Akershus Venstre

84 Oslo Venstre

85 Buskerud Venstre

86 Oppland Venstre

87 Norges Unge Venstre

88 Norges Venstrekvinnelag

89 Raymond Londal

90 *Miljø/klima*

91 Nr. 9 En pluss-kommune er et bedre sted å bo

92 Nr. 10 Alle kommuner ett mål: pluss-samfunn innen 2030

93 Nr. 11 Venstre vil ha en ny Moselov

94 Nr. 12 Klimautslippene må kuttes med 40 prosent

95 Nr. 13 Skattemessige avskrivninger på vindkraftanlegg

96 Nr. 14 Stans subsidiene av ulønnsomme oljefelter

97 Nr. 15 Venstre vil frede Arktis fra oljevirkosomhet

98 Nr. 16 Norge må utvide sitt internasjonale klimaarbeid

99 Nr. 17 Venstres miljøpolitikk, avfall, plastpose

100 *Forslagsstiller:*

101 Akershus Venstre

102 Agder Venstre m.fl.

103 Vestfold Venstre

104 Møre og Romsdal Venstre

98	Nr. 21	Venstres skattepolitikk, drivstoffavgift	Raymond Londal
99	Nr. 22	Venstres transportpolitikk, medfinansiering	Raymond Londal
100			
101		<i>Næringer</i>	<i>Forslagsstiller:</i>
102	Nr. 23	Fisken tilhører kysten	Finnmark Venstre m.fl.
103	Nr. 24	God folkehelse er avhengig av bærekraftig ...	Oppland Venstre
104	Nr. 25	Ny erstatningsordning for beitedyr	Trondheim Venstre
105	Nr. 26	Norge bør vente med å gi nye gruvetillatelser	Ingeborg Briseid Kraft
106	Nr. 27	Nei til regjeringa sitt framlegg til ny postlov	Solveig Schytz
107	Nr. 28	Venstres næringspolitikk, eierskap, reindrift	Raymond Londal
108			
109		<i>Velferd, barn</i>	<i>Forslagsstiller:</i>
110	Nr. 29	Arven etter Castberg	Hordaland Venstre m.fl.
111	Nr. 30	Hensynet til barna kommer først	Agder Venstre m.fl.
112	Nr. 31	Utsendingen av lengeværende asylbarn fortsetter	Oppland Venstre
113	Nr. 32	Én felles nasjonal oppreisningsordning for tidligere...	Rogaland Venstre
114			
115		<i>Velferd, annet</i>	<i>Forslagsstiller:</i>
116	Nr. 33	Regjeringen må ta grep mot diskriminering av...	Norges Venstrekvinnelag
117	Nr. 34	Flere må få tilbud om nytt organ	Ingeborg Briseid Kraft
118	Nr. 35	Unge må få mulighet til å skaffe seg egen bolig	Rogaland Venstre
119	Nr. 36	Tid for ein ny bustadpolitikk	Terje Breivik m.fl.
120			
121		<i>Kommunal/distrikt</i>	<i>Forslagsstiller:</i>
122	Nr. 37	Fjellandet uten fjellpolitikk	Oppland Venstre
123	Nr. 38	Venstre krever distriktspolitikk	Oppland Venstre
124	Nr. 39	Mennesker i sentrum – Bærekraftig politikk for byer...	Agder Venstre
125	Nr. 40	Regionreform er nødvendig	Hordaland Venstre
126	Nr. 41	På tide å flytte ut	Sogn og Fjordane Venstre
127	Nr. 42	Kompetansesarbeidsplasser ut i distriktet!	Nordland Venstre
128	Nr. 43	Kompetansesarbeidsplasser ut i distriktet!	Vefsn Venstre
129	Nr. 44	Stopp sentraliseringen av statlige arbeidsplasser	Vardø Venstre
130	Nr. 45	Søndagsåpne butikker – ikke noe vi behøver!	Snåsa Venstre
131			
132		<i>Rettigheter</i>	<i>Forslagsstiller:</i>
133	Nr. 46	En liberal kamp mot ekstremisme	Norges Unge Venstre
134	Nr. 47	Retten til å bestemme over eget liv	Norges Unge Venstre
135	Nr. 48	La folk selv bestemme hvem de er	Norges Venstrekvinnelag
136			
137		<i>Flyktninger/integrering</i>	<i>Forslagsstiller:</i>
138	Nr. 49	Bosetting, nå!	Østfold Venstre
139	Nr. 50	Lokaldemokratiet har talt – syriske kvoteflyktninger...	Erlend Horn m.fl.
140			
141		<i>Annet</i>	<i>Forslagsstiller:</i>
142	Nr. 51	Nord-Norge i front	Troms Venstre
143			
144			

145 *Forslag A*
146 *Forslagsstiller: Redaksjonsnemnda*

147
148

149 **En liberal kamp mot politisk og religiøs ekstremisme**

150
151 Ekstreme, antidemokratiske ideer og bevegelser setter det liberale demokratiet under press.
152 Venstre mener at ekstremisme må konfronteres, slik at slike ideer ikke skal kunne slå rot i
153 samfunnet. Venstre mener at det er helt nødvendig at denne kampen skjer innenfor det
154 liberale demokratiets rammer og spilleregler, og at forebygging mot årsakene er den mest
155 effektive veien mot å redusere ekstremisme i alle former.

156
157 Kampen mot ekstremisme er en frihetskamp, en kamp for individets valgmuligheter og et
158 åpent og mangfoldig samfunn. Vi må derfor bekjempe årsakene til ekstremisme med alle
159 virkemidler vi har innenfor rammen av vårt liberale demokrati. Et åpent, debattvillig og
160 transparent samfunn er det beste forsvaret mot ekstremisme. Venstre vil ikke bare legge til
161 rette, men oppfordre alle lag og deler av samfunnet med i en felles samtale om våre verdier
162 og rettigheter. Venstre mener grunnleggende ferdigheter for å forstå og bidra i denne
163 samtalen læres i skolen. Venstre vil derfor styrke skolen i arbeidet mot politisk og religiøs
164 ekstremisme. Venstre vil også utfordre minoritetsmiljøer til å gå kraftig ut mot politisk og
165 religiøs ekstremisme

166
167 Venstre tar sterk avstand fra stigmatisering, konflikt og fremmedgjøring gjennom å skyve
168 ansvaret for enkeltindividers handlinger over på grupper basert på opprinnelse eller religion.
169 Venstre sier også klart nei til at rettsstaten undergraves gjennom masseovervåkning. Alle
170 former for overvåkning av enkeltindivider må kunne prøves av en uavhengig domstol.

171
172 Venstre mener at ytringsfriheten bør utvides slik at fordommer og ekstreme eller hatefulle
173 ideer utfordres i det offentlige rom, fremfor å forsvinne i en underskog av digitale bakrom.
174 Den såkalte rasismeparagrafen og andre lover som hindrer ytringsfrihet bør fjernes, med
175 unntak lover som sanksjonerer mot konkrete trusler om vold.

176
177 Kampen mot ekstremisme er også en fattigdomskamp. Faktorer som dårlige vilkår for
178 oppvekst, omsorgssvikt, lav utdanning og lav inntekt medfører enkeltindividers handlingsrom
179 svekkes og kan bidra fremmedgjøres fra samfunnet de er en del av. Venstre vil intensivere
180 kampen mot barnefattigdom, frafall i skolen, og gi tilbud om integrering, arbeid og/eller skole
181 for personer som søker beskyttelse i Norge fra dag en, uavhengig av oppholdstillatelse.

182
183 Ekstremisme kjenner ingen landegrenser og er en global utfordring, og kan ikke takles uten
184 en felles innsats fra alle land som verdsetter demokrati og menneskerettigheter. Venstre vil
185 derfor støtte og oppfordre til mer intensivert kamp for utdanning og demokratiutvikling, og
186 mot fattigdom. Det vil også kreves økt ansvar ved humanitære katastrofer, og økt
187 konfrontasjon mot grupper som har eller er i ferd med å etablere kontroll over områder, om
188 nødvendig med makt.

189
190 Venstre stiller seg kritisk til å utvide bruk av straffesanksjoner for personers tilstedeværelse
191 og deltakelse i krigsområder. Venstre er åpen for at Norge skal kunne utlevere norske
192 borgere som blir tiltalt for krigsforbrytelser i andre land, forutsatt at dette ikke medfører
193 dødsstraff.

194 *Forslag B*
195 *Forslagsstiller: Redaksjonsnemnda*

196
197

198 **Tidlig innsats for å sikre like muligheter**

199

200 Samfunnets krav til formell kompetanse øker, og det å gjennomføre videregående opplæring
201 har blitt avgjørende for å lykkes videre i livet. Svake skoleprestasjoner på grunnskolen er den
202 viktigste direkte årsaken til frafall i den videregående opplæringen, og derfor må innsatsen
203 for å løfte elever som strever komme tidligere enn den gjør i dag.

204

205 Norge bruker mesteparten av de spesialpedagogiske ressursene sent i skoleløpet i stedet for
206 å fange opp utfordringene tidlig. Venstre vil endre den spesialpedagogiske oppfølgingen slik
207 at tiltak iverksettes tidlig og følges opp på en god måte.

208

209 Å sikre tilpasset opplæring for alle elever krever kartlegging av elevers styrker og
210 utfordringer. Kartleggingsprøver er et viktig verktøy for lærere slik at de kan tilrettelegge
211 undervisningen best mulig for hver enkelt elev. Nasjonale prøver er viktig for skoleeier og
212 skoleledelsen for å sikre at alle elever får god opplæring, og for at man skal kunne sette inn
213 tiltak på skoler der elevene over tid presterer på lave nivåer, for eksempel gjennom å tilføre
214 enkelte skoler økte ressurser og sikre lærerne økt kompetanse. Venstre stiller seg imidlertid
215 kritiske til et voksende resultatjag i skolen. Mange elever opplever prestasjonspress fra tidlig
216 alder. Manglende mestringsfølelse reduserer på sikt motivasjonen for å gå på skolen.

217

218 Familiebakgrunn har mye å si for hvordan barn lykkes i utdanningsløpet, og barn med høyt
219 utdannede foreldre har ofte en fordel. Forskjellene er imidlertid minst i førskolealder, og tiltak
220 som særlig rettes mot å utvikle grunnleggende språk-, sosiale og matematiske ferdigheter
221 tidlig, vil bidra til å gi flere barn mulighet til å mestre skolen.

222

223 Lekser er viktig for læringsprosessen, men en stor del av leksene som gis i skolen forutsetter
224 faglig oppfølging fra foreldre. Her har mange ulikt utgangspunkt. Venstre ønsker å sette ned
225 et lekseutvalg bestående av fagpersoner som gjennomgår bruk av lekser i norsk skole. Det
226 er viktig at lekser ikke brukes på en slik måte at de fører til økte sosiale forskjeller, men som
227 et verktøy for den enkelte elevs faglige utvikling.

228

229 Foreldres holdninger til skolen og skolearbeid har mye å si for barnas resultater. Foreldre
230 som er engasjerte i skolen er et viktig bidrag for at barn skal lykkes på skolen. De foresatte
231 har et stort ansvar for å legge til rette for barnas sosiale og faglige utvikling. Venstre vil styrke
232 samarbeidet mellom skolen og hjemmet.

233

234 Derfor vil Venstre:

- 235 • Ha gratis kjernetid i barnehagen for 4-5-åringene til foreldre med lav inntekt
- 236 • Ha logoped, spesialpedagogisk og psykologisk kompetanse tilgjengelig på hver enkelt
237 skole
- 238 • At spesialpedagogisk undervisning gis av pedagoger, ikke av ufaglærte assistenter
- 239 • Gjennomgå regelverket for taushetsplikt slik at skolen kan dra nytte av kunnskapen
240 barnehage, barnevern og helsevesen sitter på om det enkelte barn

LM-10

- 241 • Nedsette et lekseutvalg for å se på hvordan lekser brukes i norsk skole i dag, og hvordan
242 man kan innrette lekser på en slik måte at de ikke fører til sosiale forskjeller, men faglig
243 utvikling.
- 244 • Gi opplæring til foresatte i hvordan de kan følge opp skolearbeidet og skolehverdagen på
245 en god måte.
246
247

248 *Forslag C*
249 *Forslagsstiller: Redaksjonsnemnda*

250
251

252 **Venstre vil frede Arktis fra oljevirkosomhet**

253

254 **Dersom den internasjonale klimapolitikken skal lykkes, må de fossile ressursene i**
255 **nord forbli i bakken. Venstre ønsker derfor å frede hele Arktis fra oljevirkosomhet og ta**
256 **initiativ til en internasjonal avtale som forbyr utvinning av ressurser i Arktis. En slik**
257 **avtale vil være et viktig grep for å hindre ukontrollert global oppvarming og for å**
258 **bevare de arktiske naturressursene.**

259

260 University College London har i en ny studie vist at utvinning av oljeressurser nord for
261 polarsirkelen – som går langt sør for den såkalte iskanten - er uforenlig med togradersmålet.
262 Studien konkluderer med at samtlige arktiske ressurser bør klassifiseres som ubrennelige.

263

264 Venstre mener at man først og fremst burde utvinne kjente oljeressurser som er billig å
265 utvinne og som er relativt rene. Resurser som er dyre å utvinne, eller som gir store utslipp,
266 er de som burde fredes. I nord er alle ressurser dyre å utvinne. Men lav oljepris i seg selv er
267 ikke nok til at arktiske ressurser forblir i bakken. Dessverre kan man heller ikke satse på at
268 en klimaavtale i Paris til høsten vil sørge for at arktiske ressurser blir ulønnsomme.

269

270 Det er derfor nødvendig med en internasjonal avtale som freder Arktis fra oljeutvinning.
271 Venstre mener at det beste tidspunktet for en avtale om Arktis er akkurat nå. Det er politisk
272 lettere å verne felt når oljeprisen er lav. Dessuten er det ennå ikke klart hvem som vil få
273 medhold i kravet om Nordpolen eller andre arktiske havområder. Verden kjenner ennå ikke til
274 nøyaktig hvilke ressurser som skjuler seg på havbunnen eller hvilken teknologi som trengs
275 for å få dem opp. Det vil være lettere å komme til enighet om vern nå enn når det er klart
276 hvem som vil tjene mest på utvinning i nord. Dessuten vil vern bli en delt byrde, siden
277 ressursene og områdene kreves av flere land. Og siden de som gjør krav på arktiske
278 områder er relativt rike, vil vern i nord ikke kreve samme kompensasjon som for eksempel
279 vern av regnskog.

280

281 I 1959 ble verden enig om Antarktistraktaten som forbyr militær aktivitet og utvinning av
282 ressurser. På 90-tallet ble traktaten utvidet med Madrid-protokollen om vern av miljøet i
283 Antarktis. Denne miljøvern-protokollen forplikter partene til et nært samarbeid om bevaring
284 av miljøet i Antarktis og kan dermed være et godt utgangspunkt for en lignende forpliktelse i
285 Arktis.

286

287 USA har nettopp fredet en stor del av Arktis fra oljeutvinning, 40 mill dekar i havområdene
288 Beaufort og Chukchi. Ifølge lederen for Det hvite hus sitt råd for miljø er det en del av et
289 prosjekt for å bevare naturressursene i Arktis. Fra før er Bristol Bay i Beringstredet fredet.
290 USAs vedtak gjør det lettere for Norge å gå i samme retning. Venstre ønsker derfor at Norge
291 tar initiativ til en internasjonal avtale om freding av Arktis som stanser videre utvinning av olje
292 i nord.

293

294 *Forslag D*
295 *Forslagsstiller: Redaksjonsnemnda*
296
297

298 **Tid for ein ny bustadpolitikk**

299
300 Den norske bustadmarknaden står overfor store utfordringar. Prisveksten er høg,
301 gjeldsgraden er aukande og behovet for bustadar er stort. Noreg treng ein ny bustadpolitikk.
302

303 Det vert bygd for lite bustadar. Gjennom mange år har prisveksten på bustadmarknaden vore
304 svært høg. Ikkje minst i dei store byane er presset stort. Berre det siste året har veksten i
305 bustadprisane vore på 8,7 prosent. Samstundes har veksten i hushaldningsgjelda over lang
306 tid vore høgare enn inntektsveksten, og var på 6,2 prosent det siste året.
307

308 Årsakene til utviklinga på bustadmarknaden er fleire og samansette. I følge
309 Konkurransetilsynet er det eit problem at bustadmarknaden i byregionane er for konsentrert.
310 Nokre få utviklarar kontrollerer store tomteareal. Enklare reguleringsprosessar lokalt kan
311 legge betre til rette for fleire mindre aktørar, og betre konkurranse. Heilskapleg tenking rundt
312 utbygging av kollektivknutepunkt er viktig for å sikre god arealutnytting. I områda rundt dei
313 store byane er dette avgjerande for å dempe utbyggingspresset.
314

315 Ei særleg utfordring er mangelen på bustadar for svakarestilte grupper. Difor er det viktig å
316 trappe opp den sosiale bustadbygginga og satse på rimelege utleigebustadar for dei som
317 treng det. Bygginga av studentbustadar må dessutan haldast oppe på eit høgt nivå.
318

319 Nybygg er mange stadar svært dyrt samanlikna med bruktkjøp. Plan- og bygningslova må
320 forenklast for å gjere nybygging billegare. Krava til utleigebustadar må endrast slike at fleire
321 finn det føremålstjenleg å drive med utleige. Husbanken må styrkast for gjere terskelen for å
322 kome inn på bustadmarknaden lågare for alle, og gjere det enklare å finansiere
323 utleigebustadar.
324

325 Skattesystemet gjer det gunstigare å plassere pengar i eigendom enn til dømes i bedrifter.
326 Noko som og bidreg til å forsterke det sosiale skiljet mellom dei som er innanfor og utanfor
327 bustadmarknaden. Venstre ønskjer å bruke skattesystemet slik at det vert meir meir attraktivt
328 å investere i bedrifter framfor eigendom. En slik omlegging skal primært skje gjennom
329 positive skatteincitament for investeringar i bedrifter. Scheel - utvalet har peika på ulike tiltak
330 Venstre vil vurdere på sjølvstendig grunnlag.
331

332 Utviklinga i bustadmarknaden har ført til at Finanstilsynet har kome med ei rekke forslag til
333 innstramming i vilkåra for å innvilge bustadlån. Fleire av desse forslaga vil kunne få til dels
334 dramatiske konsekvensar for tilgangen på lån for kundar som har god betalingsevne, men
335 som manglar stor oppspart eigenkapital. Forslaga vil utvilsamt gjere det endå verre for unge
336 utan velståande føresette å kome inn på bustadmarknaden.
337

338 Venstre meiner utgangspunktet må vere at bankane sjølv er best stilte til å vurdere kundane
339 sin betalingsevne, og at fleksibilitet i utlånspraksis er viktig. Å berre behandle symptoma på
340 ein bustadmarknad som ikkje fungerer optimalt er lite heldig. Ein må ta tak i dei
341 grunnleggjande problema.
342

343 Difor vil Venstre:

- 344 • Forenkle plan- og bygningslova.
- 345 • Styrkje Husbanken.
- 346 • Bygge minst 2000 studentbustadar årleg med 50 prosent statstilskot.
- 347 • Innføre ei ordning med heimkjøp av bustadar, der ein på sikt kan oppnå eigarskap til ein
- 348 leigd kommunal bustad.
- 349 • Samordne statlege styresmakter si handsaming av arealplanar og sikre at eventuelle
- 350 motsegner er koordinerte.
- 351 • Gjere det meir attraktivt å investere i bedrifter og verdiskaping framfor eigendom.
- 352 • Auke beløpsgrensa og skattefrådraget til boligsparing for ungdom
- 353 • Innføre ein låg skatt på gevinst ved sal av eigen bolig og senke dokumentavgifta
- 354 tilsvarande.
- 355

356 *Forslag E*
357 *Forslagsstiller: Redaksjonskomiteen*

358
359

360 **Mer demokrati og maktspredning med sterkere regioner**

361
362 **Venstre mener at det er behov for et sterkt folkevalgt regionalt nivå som kan erstatte**
363 **dagens fylkeskommuner. Det regionale folkevalgte nivå styrker demokratiet og**
364 **innebærer maktspredning.**

365
366 Et flertall i Stortinget har fastslått at det fortsatt skal være tre folkevalgte forvaltningsnivåer,
367 og at en vurdering av oppgavefordelingen til det regionale nivået må gjøres som ledd i det
368 pågående kommunereformarbeidet.

369
370 Venstre vil erstatte dagens fylkeskommuner med folkevalgte regioner. Disse må være
371 betydelig større enn dagens fylkeskommuner. Dette må kombineres med
372 kommunesammenslåing slik at det blir betydelig færre kommuner enn det er i dag.

373
374 Venstre mener at det nye regionale folkevalgte nivået må videreføre dagens
375 fylkeskommunale ansvar for samferdsel og videregående opplæring. Videre bør de nye
376 regionene få overført ansvar fra staten innenfor følgende områder:

- 377
- 378 • Statens vegvesens regionapparat/fylkesavdelinger
  - 379 • Kulturrådet og tildelinger til regionale formål fra Kulturdepartementet
  - 380 • Kjøp av regionale jernbanetjenester
  - 381 • Deler av forskningsrådets programmer
  - 382 • Konesjonsoppgaver og veiledningsoppgaver fra NVE og annen naturressursforvaltning
383 av regional karakter
  - 384 • De deler av BUF-etat som ikke kan legges til kommunene
  - 385 • Prosjektskjønnsmidler
  - 386 • Næringsutvikling herunder Innovasjon Norge og SIVA
  - 387 • Miljøvernpolitiske oppgaver
  - 388 • Forvaltning av økonomiske virkemidler i landbruket
- 389

390 I dag er den regionale statsforvaltningen inndelt ulikt. Det er for eksempel seks tollregioner,
391 åtte matilsynsregioner, og fem veiregioner. Staten bør som hovedregel organisere sine
392 virksomheter slik at de korresponderer med de nye folkevalgte regionene.

393
394 Dette er grep som vil bety en omfattende og reell maktoverføring fra dagens statlige
395 regionale tjenestenivå til et folkevalgt regionnivå. Dette vil være i tråd med de beste
396 intensjoner med reformarbeidet. Skal reformene ha noen hensikt, må resultatet bli en synlig
397 demokratireform snarere enn en mer teknisk forvaltnings reform.

398
399 Innenfor en regionmodell som her skisseres, kan de største bykommunene eventuelt
400 håndtere noen regionfunksjoner, mens de øvrige kommuner, i en forstørret og mer robust
401 utgave enn dagens, også vil kunne få nye oppgaver og økt innflytelse. Kommunene er og vil
402 forbli ulike med ulike forutsetninger for å løse ulike oppgaver. Det er derfor mer demokratisk

LM-10

403 at enkelte oppgaver kan løses i store kommuner, mens for mindre kommuner bør disse
404 oppgavene løses på regionalt nivå. Slik unngås udemokratisk interkommunalt samarbeid.
405

406 *Forslag F*
407 *Forslagsstiller: Redaksjonsnemnda*
408
409

410 **Arven etter Castberg**

411
412 **De Castbergske barnelover representerte både et sosialpolitisk og rettslig**
413 **nybrottsarbeid. De gjorde Norge til et foregangsland i kampen for barns livssituasjon**
414 **og oppvekstvilkår.**
415

416 I dag, 100 år etter, vokser de fleste barn opp i trygge og omsorgsfulle omgivelser. Men
417 mange barn og unge opplever fremdeles en vanskelig oppvekst og mangler rettssikkerhet.
418 Enkelte blir utsatt for vold, seksuelle overgrep eller omsorgssvikt. Andre mobbes og krenkes
419 på skole og fritid eller opplever en grunnleggende usikkerhet for å bli sendt ut av landet.
420 Forskning har for lengst slått fast at barn som utsettes for store påkjenninger, vold, eller er
421 vitne til vold i hjemmet eller på hjemsted, risikerer å få store psykiske vansker og redusert
422 livskvalitet som voksne.
423

424 Venstre mener det er et politisk ansvar å sørge for at flere barn får en trygg oppvekst.
425 Venstre vil derfor, i tråd med Castbergs ånd, gi høy politisk prioritet til å bekjempe overgrep
426 og vold mot barn i hjemmet, få slutt på den omfattende mobbingen i norsk skole og gi
427 trygghet og erstatning til de som er sviktet av det offentlige.
428

429 Regjeringens handlingsplan mot vold og overgrep i nære relasjoner er et viktig skritt for å
430 bekjempe angrep på barns liv og helse. Det krever at vi prioriterer som Castberg og løfter
431 temaet politisk. Det må innføres tiltak på flere plan, i flere sektorer og i flere år framover.
432

433 Elevundersøkelsen 2014 viser at 17000 elever i norsk skole opplever å bli mobbet en eller
434 flere ganger i uken. For mange setter mobbing langvarige spor, flere faller ut av skolen, og
435 noen får hele sin tilværelse ødelagt som følge av psykiske skader. Mobbing kan være av
436 ulike alvorlighetsgrader og foregå både på skole, fritid og på nett.
437

438 Djupedalutvalget (NOU 2015:2) har nylig fremlagt en rekke forslag for å motvirke mobbing.
439 Utredningen setter blant annet søkelys på systemsvikt og at det er for lite tydelighet om den
440 enkelte skoles ansvar for å forebygge og å vise handlekraft når mobbing har forgått. Venstre
441 mener arbeidet mot mobbing må forankres bedre juridisk ved at barns rettssikkerhet styrkes.
442 Barnekonvensjonen må ligge til grunn i arbeidet mot mobbing. Venstre mener kommuner og
443 fylkeskommuners arbeid med å etterleve konvensjonen må kunne etterprøves.
444

445 En annen gruppe barn som i dag vokser opp med en usikker fremtid i møte er de med
446 foreldrene som ikke har respektert avslag på sine asylsøknader. Venstre mener Norge må ta
447 ansvar for å ha praktisert en politikk som har gjort norske barn rettsløse. Venstre har lenge
448 ment at alle barn, også de uten lovlig opphold som har levd lenge i Norge, må kunne få sin
449 sak prøvet internasjonalt om lovligheten i forhold til barnekonvensjonen.
450

451 I Norge har vi et barnevern som skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan
452 skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg. Likevel har vi flere eksempler
453 på at barn som har vært under barnevernets omsorg har blitt utsatt for omsorgssvikt og/eller
454 overgrep. Venstre mener disse må få lik mulighet til oppreisning, uavhengig av hvilken

455 kommune som plasserte dem, hvor de ble plassert eller når dette skjedde. Venstre mener
456 derfor at alle landets kommuner må delta i en felles nasjonal oppreisningsordning, med felles
457 vedtekter, prosess og innretning.
458

459 Venstre vil:

- 460 • Innføre en forpliktende opptrappingsplan for å bekjempe forekomsten av vold og
461 overgrep i mot barn
- 462 • Ansette flere helsesøstre på skoler.
- 463 • Fortsette satsingen på helsestasjoner for ungdom og lavterskeltilbud for ungdom.
- 464 • At skoleeiers ansvar for veiledning av foresattes og elevers rettigheter og plikter når det
465 gjelder klagesystemet, formaliseres.
- 466 • Pålegge skolene informasjonsplikt til foresatte og elever slik at de vet hvilke rettigheter de
467 har til å rapportere om tilfeller av mobbing, klage, og rett til å få saken løst.
- 468 • Innføre mulighet for å ilegge økonomiske sanksjoner mot skoler som ikke har fulgt opp
469 mobbesaker, enten ved å innføre en ny uavhengig klageinstans eller ved å utvide
470 Fylkesmannens mandat.
- 471 • At Norge signerer og ratifiserer FNs klageordning for brudd på Barnekonvensjonen.
- 472 • At det etableres en varig og nasjonal oppreisningsordning for tidligere barnevernsbarn.
473
474

475 *Forslag 2*
476 *Forslagsstiller: Akershus Venstre*
477
478

479 **Arbeidet mot mobbing krever godt lederskap**

480
481 **Mobbing har alvorlige konsekvenser for både offer, mobber og for klasse miljøet.**
482 **Venstre støtter Djupedalutvalget i at kommuner og skoleeiere må ansvarliggjøres langt**
483 **sterkere i arbeidet mot mobbing.**
484

485 Venstre er enig i at arbeidet mot mobbing må forankres bedre juridisk. Særlig må barns
486 rettssikkerhet styrkes, og Venstre er derfor enig med utvalget i at barnekonvensjonen må
487 ligge til grunn i arbeidet mot mobbing. Venstre mener kommuner og fylkeskommuners arbeid
488 med å etterleve konvensjonen må kunne etterprøves. Skoleeiere og skoleledere må bli
489 tydelige og trygge på hvordan håndtere mobbesaker når de oppstår, særlig når det gjelder
490 ansvar for enkeltvedtak for å sikre elever og foresattes rettssikkerhet. Venstre mener
491 forslaget om å gi Barneombudet juridisk myndighet og status som klageinstans kan bidra til å
492 styrke rettssikkerheten til barn og unge som utsettes for mobbing.
493

494 Slik en leder har ansvar for å skape et godt arbeidsmiljø, har en skoleleder ansvar for å
495 skape gode læringsmiljø. Skoleledere og lærere har et ansvar for å skape gode læringsmiljø
496 i samarbeid med elever og foresatte. Kamp mot mobbing er avhengig av slik felles innsats.
497 Den mest effektive forebyggingen handler om å skape gode læringsmiljøer og inkluderende
498 sosiale miljøer, med klare normer for adferd og inkluderende fellesskap. For å sikre handling,
499 kan muligheten for sanksjoner være viktig. Venstre er positiv til å innføre sanksjoner ovenfor
500 kommuner/skoleeiere som ikke håndterer saker der elever er utsatt for mobbing på en
501 tilfredsstillende måte.
502

503 Djupedalsutvalget peker på studier som viser en sammenheng mellom mobbetall og
504 skolekultur. Skoler med høye mobbetall preges av svakere ledelse, mindre samarbeid og
505 dårligere arbeidsmiljø for de ansatte. Skolene har dermed dårligere forutsetninger for å jobbe
506 systematisk og implementere tiltak. Skoler med lav forekomst av mobbing preges av at rektor
507 anerkjenner at skolen har problemer med mobbing. Skoler med høy forekomst av mobbing
508 preges ifølge utvalget av at rektor bl.a. har bagatellisert spørsmålet. For Venstre er dette en
509 bekreftelse på at skoleledelse av helt avgjørende for å skape en skolekultur som både har
510 faglig kompetanse og som sikrer gode læringsmiljø.
511

512 Mobbing kan være av ulike alvorlighetsgrader og foregå på nye arenaer. Det kan
513 eksempelvis være i form av aktiv utestengelse fra fellesskapet. I takt med flere digitale
514 verktøy på skolen og i privatlivet har det utviklet seg en ny arena for mobbing. Flere digitale
515 hjelpemidler i undervisningen gjør det viktig å styrke kravene til sikkerhet og at de voksne går
516 foran i anstendig oppførsel også på nettet. Skolene må derfor involvere foreldre i det
517 holdningsskapende arbeidet blant sine barn.
518

519 Venstre vil:

- 520 • Ansette flere helsesøstre på skoler, slik at de kan være oftere tilstede på skolen og sikre
521 at elever ikke møter en stengt dør når de trenger hjelp eller noen å snakke med.

- 522 • Inkludere helsesøster på foreldremøter for å øke bevisstheten til elever og foreldre rundt
- 523 konsekvenser av mobbing og utestenging.
- 524 • Fortsette satsingen på helsestasjoner for ungdom og lavterskeltilbud for ungdom.
- 525 • Følge opp forebyggende arbeid mot nettmobbing på skoler
- 526 • at skoleeiers ansvar for veiledning av foresattes og elevers rettigheter og plikter når det
- 527 gjelder klagesystemet, formaliseres.
- 528 • Skoleledelse må pålegges plikt av skoleeier til å sette seg inn i reglene som gir foreldre
- 529 en ubetinget rett til å henvende seg til fylkesmannen og til å informere foreldre om denne
- 530 rettigheten.
- 531 • Gi lærere tilgang til et sosial- og helsefaglig støtteapparat ved skolene som bistår med
- 532 forebyggende arbeid overfor elevene – både som de som mobber eller blir mobbet.
- 533 • Pålegge skolene informasjonsplikt til foresatte og elever slik at de vet hvilke rettigheter de
- 534 har til å rapportere om tilfeller av mobbing, klage, og rett til å få saken løst.
- 535
- 536
- 537

538 *Forslag 3*
539 *Forslagsstiller: Oslo Venstre*

540
541

542 **Høyere kvalitet på høyere utdanning**

543

544 **Venstres landsmøte mener det er stort behov for en gjennomgang av studietilbudene**
545 **ved norske universitet og høyskoler for å sikre et kvalitetsløft i høyere utdanning.**
546 **Venstre støtter derfor intensjonen i regjeringens forslag om å heve kvaliteten innen**
547 **forskning og høyere utdanning. Venstre avviser ikke at strukturendringer må til for å**
548 **få den nødvendige kvalitetshevingen, men eventuelle strukturendringer må være**
549 **begrunnet i kvalitet, ikke i en generell tro på store enheter.**

550

551 Venstres landsmøte erkjenner at det finnes for mange fagmiljøer i Norge som ikke holder en
552 høy nok standard i sine utdanningsprogram. Men kvalitet og størrelse på
553 utdanningsinstitusjonen henger ikke alltid sammen. Det finnes små høyskoler som holder
554 høy internasjonal standard både innen utdanning og forskning, og det finnes
555 forskningsmiljøer og studietilbud på store institusjoner som ikke holder den standarden man
556 kan forvente.

557

558 Fusjoner mellom høyere utdanningsinstitusjoner kan være et riktig grep for noen fagmiljøer,
559 mens det for andre er andre virkemidler som må settes inn for å heve kvaliteten. NOKUT må
560 blant annet styrkes for å drive mer med kvalitetssikring av utdanninger. Nye studietilbud som
561 opprettes må også være innen områder der det er behov for mer kapasitet, og tilbudene må
562 ha visse minimumskvaliteter. Det at lærerutdanningene skal bli femårige masterutdanninger
563 vil få konsekvenser for høyskoler som tilbyr lærerutdanning. Å lage faglig gode studieløp for
564 lærerstudenter må være en prioritet, uansett om det blir strukturendringer eller ikke. I
565 arbeidet med kvalitet er det viktig at fremragende undervisning får respekt og anerkjennelse
566 på linje med fremragende forskning.

567

568 Venstre mener man skal være forsiktig med å legge til rette for fusjoner som ikke er godt
569 faglig begrunnet. Sammenslåinger som kun er på papiret gir liten mening, og kan i verste fall
570 kun skape et ekstra administrasjonsledd. Kvalitetsreformer i høyere utdanning må være mer
571 finmasket og målrettet enn det regjeringen legger opp til. Endringer i struktur må kun ha som
572 formål at kvaliteten på forskningen og studieprogrammene styrkes.

573

574 Venstre landsmøte mener det er viktig å beholde et mangfold i norsk høyere utdanning.
575 Høyere utdanningsinstitusjoner har godt av å konkurrere mot hverandre i kampen om de
576 beste hodene. Å ha et bredt og variert tilbud landet rundt er derfor et gode i seg selv. Venstre
577 mener det fremdeles bør være en høy grad av arbeidsdeling mellom høyskoler og mellom
578 høyskoler og universitet.

579

580 Venstre mener at arbeidet med å heve kvaliteten i norsk høyere utdanning må gjøres på en
581 måte som både ivaretar gode forsknings- og undervisningsmiljø ved de mindre
582 institusjonene, og som kritisk gjennomgår kvaliteten på utdanningene ved de store
583 institusjonene.

584

585

586

587 *Forslag 4*
588 *Forslagsstiller: Buskerud Venstre*
589
590

591 **Fråfall i skulen – det må gjerast tiltak no!**

592
593 **Fråfallet i vidaregåande skule ser ut til å berre auke. Det er særleg på dei praktiske**
594 **studieretningane fråfallet er stort, men i gjennomsnitt er det 20-25% fråfall på alle**
595 **studieretningar.**
596

597 Mange lærarar meiner at fråfallet startar allereie i 1. klasse i barneskulen. Det er
598 tankevekkjande. I 5. klasse blir dette enno tydlegare. På ungdomsskulen er fråfallet reelt. Ei
599 alt for stor gruppe har gitt opp. Realkunnskapen som skal vera grunnlaget for vidare
600 skulegang er ikkje på plass, og desse elevane blir i sin tur ein del av fråfallstatistikken på
601 vidaregåande skule.
602

603 Vi må stille oss spørsmålet om 6 års-reforma har vorte slik han var tiltenkt. Dagens
604 fyrsteklassingar driv i stor grad med det som den «gamle» fyrsteklassen gjorde. Dette er i
605 strid med det som er tilrådd ut i frå det vi veit om utviklingspsykologi. I tillegg veit vi det er
606 store individuelle skilnader i modning. For enkeltelevar kan det vera ei bortimot umogeleg
607 oppgåve å skulle sitte stille på ein stol så lenge som det blir forventa.
608

609 Undervisninga og læreplanane må tilpassast elevane. Skulen må bli betre til å sjå dei sterke
610 sidene til elevane og bruke dette som utgangspunkt for læring. Skulen må få større
611 handlingsrom for å kunne arbeide med ei meir praktisk tilnærming til kompetansemåla.
612 Undervisninga og læreplanane er i for stor grad lagt opp med vekt på teoretiske ferdigheiter.
613 Mange av elevane opplever ikkje meistring, og kvar dag må dei gjere meir av det dei ikkje
614 meistar. Dei gir opp, og dei blir ein del av fråfallsstatistikken.
615

616 Læreplanen i grunnskulen har ulike nivå på måloppnåing; høg, middels og låg. Dei som ligg
617 på lågast måloppnåinga har reelt sett ikkje utbyte av undervisninga. Dei får dei same
618 prøvene og dei same testane. Desse elevane blir prøvd i fagstoff dei ikkje har føresetnader
619 for å greie. Desse elevane må få andre mål å arbeide mot. Læreplanen sine mål og emner
620 fungerer ikkje for desse elevane, utfordringane blir for store. Denne elevgruppa må få mykje
621 meir av opplæringa gjennom praktiske fag. Det er ei liknande utfordring for dei svært
622 teoristerke elevane. Desse får for små utfordringar. Resultatet for desse kan bli at dei i
623 mangel på faglege utfordringar også kan falle ut av skulen, mens dei teorisvake elevane blir
624 jaga gjennom stoffet.
625

626 Venstre vil ta radikale grep for å redusere fråfallet i både grunnskulen og vidaregåande
627 skule. Venstre vil gjera noko med innhaldet i skulen, og lærarane sin kompetanse på
628 alternative tilnæringsmåtar til dei ulike faga må styrkast.
629

630 Venstre vil:

- 631 • Ta initiativ til eit forskningsprosjekt som analyserer resultata av 6-årsreforma på kort og
632 lang sikt, og kva resultat reforma har hatt å seie på fråfallet opp gjennom skuleløpet

- 633 • Ta læreplanane og måla for grunnskule og vidaregåande skule opp til grundig vurdering,
634 og få læreplanar som i større grad femnar om praktiske og estetiske fag, særleg i
635 ungdomsskulen.
- 636 • At elevane i mindre grad skal ha ansvar for eiga læring.
- 637 • Gje rom for større fleksibilitet og meir bruk av praktiske estetiske fag Opne for at det kan
638 bli gitt spesialundervisning gjennom enkeltvedtak for svært teoristerke elevar.
- 639 • Auke bruke av lærekandidatordninga og praksisbrev.
- 640 • Sikre statleg støtte til Arbeidsinstituttmodellen.
- 641 • Styrke karriererettleinga og sikre statleg finansiering av Karrieresenter-ordninga
- 642 • Leggje til rette for fleire alternative løp til yrkeslivet. Stimulere kommunane til å opprette
643 ungdomsarbeidsplassar –arbeidsplassar for ufaglærte for øving i arbeidslivet gjennom
644 enkelt praktisk arbeid.
- 645
- 646
- 647

648 *Forslag 5*
649 *Forslagsstiller: Oppland Venstre*

650
651

652 **Et nødvendig løft for skole og yrkesfag**

653

654 **Med svært gode arbeidsutsikter for fagarbeidere er det nødvendig med et løft for**
655 **yrkesfagene. I kunnskapssamfunnet er vi helt avhengige av dyktigere fagarbeidere.**
656 **Yrkesfaglig utdanning er viktig for framtiden.**

657

658 Fire av ti elever i videregående skole går yrkesfaglige studieprogram. Yrkesfagene opplever
659 et synkende søkertall og omtrent halvparten av elevene faller fra før utdanningen er fullført.
660 Den yrkesfaglige utdanningen skal være en kombinasjon av praktisk og teoretisk opplæring. I
661 dag opplever mange elever at det teoretiske har for lite relevans for det fagbrevet eleven skal
662 oppnå.

663

664 Tiden som lærling er sentral i den yrkesfaglige utdanningen. De videregående skolene bør i
665 samarbeid med bedrifter i større grad benytte seg av vekslingsmodellen – en modell der
666 skole- og læretid kombineres gjennom alle de fire skoleårene, gir bedre læring, og mer
667 motiverte elever, enn dagens modell med to år skole, etterfulgt av to år i lære. For å gjøre det
668 mer attraktivt for bedrifter å tilby givende lærlingeplasser bør derfor arbeidsgiveravgiften for
669 lærlinger fjernes.

670

671 Flere tiltak kan være med på å gi yrkesfag et nødvendig løft for å utdanne flere fagarbeidere.
672 Likevel er det urealistisk å tro at alt frafall vil forsvinne. Det er derfor viktig å se og utnytte
673 mulighetene for å utstede flere kompetansebevis underveis i utdanningsløpet. Dette kan
674 fungere som en motivasjonsfaktor på veien til å fullføre og også gi de ungdommene som
675 faller fra bevis på den kompetansen de har tilegnet seg.

676

677 Venstre vil:

- 678 • Styrke rådgiverkompetansen i ungdomsskolen slik at veiledningen til hver enkelt er bedre
- 679 tilpasset og bidra til at yrkesfaglige utdannelser gis status og prioritet
- 680 • Revurdere teoriopplæringen for hvert yrkesfag, slik at teoriundervisningen blir mer rettet
- 681 mot selve fagutdanningen.
- 682 • Oppgradere fasilitetene på skolene, slik at utstyret brukt i opplæringen samsvarer med
- 683 arbeidslivet.
- 684 • Gi økte muligheter for å kombinere lærling- og skoletid ved økt bruk av
- 685 vekslingsmodellen.
- 686 • Fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger.
- 687 • Jobbe for at skolene kan utstede flere kompetansebevis underveis i utdanningsløp.

688

689

690

691 *Forslag 6*
692 *Forslagsstiller: Norges Unge Venstre*

693
694

695 **Venstre tar seksualundervisningen på alvor**

696

697 **En av ti kvinner og en av hundre menn har opplevd voldtekt i Norge. I følge nasjonalt**
698 **kunnskapssenter kjenner de fleste overgriperen, og en fjerdedel av norske kvinner**
699 **mener de har blitt utsatt for ufrivillig seksuell kontakt, press og krenkelser. Det er en**
700 **pågående debatt om forholdene rundt voldtekt og ufrivillige seksuelle hendelser, og**
701 **det er tydelig at man har forskjellig bakgrunn og kunnskap og gå ut i fra. Unge Venstre**
702 **mener at en styrket seksualundervisning kan bidra til færre misforståelser og større**
703 **respekt for hverandre.**

704

705 I dag varierer seksualundervisningen mye fra skole til skole og fra underviser til underviser.
706 Flere steder er den fraværende eller svært mangelfull. Venstre vil få mer
707 seksualundervisning inn i lærerutdanning, etterutdanning og kurs, slik at alle lærere kan føle
708 seg komfortable og kompetente til undervisningen. Vi vil også legge til rette for at skoler selv
709 kan velge om undervisningen skal skje i samarbeid med helsesøster og/eller eksterne
710 grupper som medisinstudenter eller organisasjoner som Sex og politikk.

711

712 Det er ikke bare kvaliteten på framleggelsen som varierer, men også innholdet i
713 undervisningsmateriellet fra eksternt til fagbøker som er bygget på kompetansemål for
714 naturfaget. Dette materiellet varierer i kvalitet og innhold, men har mange svakheter.
715 Hovedfokuset har en tendens til å hvile på biologi og seksuelt overførbare sykdommer, i
716 tillegg blir ofte innholdet veldig homogent. Venstre mener at man må ha en
717 seksualundervisning som inkluderer alle typer seksuelle preferanser, alle type legninger og
718 alle typer kjønn. For å sikre et felles grunnlag må man også ha et felles
719 undervisningsmaterieil, f.eks slik som Sex og politikk utarbeider hvert år. Da må det også gis
720 mer langsiktig støtte til slike prosjekter.

721

722 Seksualundervisningen har mange aspekter, men det skal være et rom i klassen for å ta de
723 vanskelige samtale og diskusjonene, slik at det blir lettere å ta de på soverommet. Vi må
724 tørre å ta opp det ubehagelige og vi må skape forståelse for at ulike mennesker har ulik
725 seksuell drift. Dette er en pågående samtale, og man blir ikke klok på det av noen uker med
726 undervisning på sjette og niende trinn. Venstre mener at man burde ha seksualundervisning
727 hvert år fra og med 5. klasse.

728

729 I tillegg mener Venstre at seksualundervisning også har en naturlig plass i læreplanen på
730 førsteåret på videregående skole. Da er elevene enda bedre stilt til å kunne ta de vanskelige
731 samtale i et mer modent miljø.

732

733 Det er ikke bare lærere som møter barn og ungdom, og en styrket seksualundervisning hos
734 andre yrker, særlig helsefagene, kan bidra til at man lettere kan kommunisere om sex og
735 uønsket seksuell atferd. Tannhelsetjenesten er et eksempel på en tjeneste som har barn og
736 unge jevnlig til kontroll, og som da kan avdekke seksuelle overgrep. I følge Aftenposten
737 kommer det ca. 500 bekymringsmeldinger fra tannhelsetjenesten årlig. Dersom man styrker
738 seksualundervisningen vil man ruste de yrkesutøvende til å kunne håndtere og oppdage
739 overgrep.

740

741 Venstre vil:

- 742 • Få mer seksualundervisning inn i lærerutdanningen, etterutdanning og kurs
- 743 • Sikre et felles materiell til seksualundervisning, med et bredt innhold for ulike seksuelle
- 744 legninger, preferanser og drifter
- 745 • Ha mer fokus på grensesetting og holdningsskapende arbeid i seksualundervisningen
- 746 • At seksualundervisning på barne- og ungdomsskole skal ha et spesielt fokus på
- 747 seksualisert vold mot barn og unge i hjemmet, og informasjon om hvor man kan ta
- 748 kontakt dersom det forekommer
- 749 • Ha hyppig seksualundervisning fra og med 5. klasse
- 750 • Ha seksualundervisningen inn i lærerplanen på førsteåret i videregående opplæring
- 751 • Seksualundervisning i flere yrker, særlig i helse og de som er mye i kontakt med barn og
- 752 unge

753

754 Kilder:

755 <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Tannlegene-melder-fra-om-500-overgrep-arlig-7793378.html>756 <http://www.nrk.no/norge/ingen-kontroll-pa-antall-voldtekter-i-norge-1.12063399>

757

758

759

760 *Forslag 7*
761 *Forslagsstiller: Norges Venstrekvinnelag*

762
763

764 **Venstre vil ha et mer likestilt akademia**

765
766 **Kunnskapsinstitusjonene våre har en avgjørende rolle når vi skal møte fremtidens**
767 **utfordringer. Norge trenger alle de kloke hodene dersom vi skal bli verdensledende**
768 **innenfor forskning og utdanning. Da er det avgjørende at akademia framstår som en**
769 **attraktiv og reell karrierevei for både menn og kvinner.**

770
771 Det finnes utallige grunner til å ønske et mer likestilt akademia. Bedre kjønnsbalanse er
772 kvalitetsfremmende. Det er vist at læremiljø og arbeidsmiljø er bedre når det er jevn
773 representasjon av begge kjønn. Folk trives bedre, noe som igjen fremmer et arbeidsmiljø
774 med mer samarbeid og produktivitet. Dessuten vil bedre kjønnsbalanse og etnisk mangfold
775 blant forskere og forskningsledere føre til at forskningsinstitusjonene i større grad reflekterer
776 mangfoldet i befolkningen.

777
778 Til tross for at 60 prosent av studentene er kvinner, stuper tallene når man undersøker
779 kvinnelige Phd-studenter og vitenskapelig ansatte. For eksempel er kun 24 prosent av
780 professorene i Norge kvinner. I Sverige var kvinneandelen av uteksaminerte studenter 61
781 prosent allerede i 1978.

782
783 I noen utdannelser er det et rekrutteringsproblem på ett kjønn. Venstre mener at man må
784 begynne i grunnskolen for å forhindre dette. Grunnskolen må tilby læring som er tilpasset
785 jenter så vel som gutter. Læringen skal holde et høyt faglig nivå med en god nok
786 rådgivningstjeneste. Flere utdanningsinstitusjoner har nå begynt å innføre kjønnspoeng for
787 menn ved enkelte studieprogram for å bøte på kjønnsulikheten.

788
789 For å stimulere kvinner til å satse på en karrierevei innenfor akademia ønsker Venstre at det
790 skal bli lettere å velge å få barn mens man studerer og er stipendiat. Dette kan gjøres ved å
791 bedre studiestøtte for studentforeldre, forandre stønadshullene, styrke overgangsstøtten
792 samt å gjøre det mulig med selvstendig opptjeningsrett for far i de familiene der en av
793 foreldrene er student.

794
795 Venstre vil

- 796 • at grunnskolen skal tilby læring og en god nok rådgivningstjeneste som er tilpasset både
- 797 jenter og gutter.
- 798 • styrke stønadsordninger og gjøre det lettere å starte et familieliv mens man studerer.
- 799 • opprette en mentorordning der kvinnelige vitenskapelige ansatte følger opp og har
- 800 kontakt med kvinnelige studenter.
- 801 • at bevisstheten rundt kjønnsbalanse i rekrutteringsarbeidet økes.

802
803
804

LM-10

805 *Forslag 8*
806 *Forslagsstiller: Raymond Londal (Alta Venstre)*
807
808

809 **Venstres skolepolitikk, ro til å lære**

810
811 Venstre mener klasseledelse må få et større fokus, gjerne som et obligatorisk fag i lærerens
812 utdanning.
813
814
815

816 *Forslag 9*
817 *Forslagsstiller: Akershus Venstre*

818
819

820 **En pluss-kommune er et bedre sted å bo**

821
822 **Det grønne skiftet handler ikke bare om bærekraft. Det grønne skiftet betyr å skape et**
823 **bedre sted å bo - gjennom hele livet og til alle. Derfor vil Venstre at alle kommuner**
824 **skal være pluss-samfunn innen 2030.**

825
826 Kommunene har direkte påvirkning gjennom arealforvaltning, infrastrukturutvikling og
827 føringer på sin egen framtid. En grønn kommune er ikke en moraliserende, avvisende
828 kommune, men en imøtekommende, innbydende og varm kommune som er innstilt på å
829 utvikle et bedre tilbud til alle sine innbyggere.

830
831 Et miljøvennlig nabolag er et mere vennlig nabolag. Grøntarealer, bruk av miljøvennlige og
832 miljøfremmende materialer og menneskelige dimensjoner må prioriteres.

833
834 Kommuner burde legge til rette for at avstander til viktige daglige arenaer for folk blir mindre.
835 Skoler, friluftareal, dagligvarehandel, osv. må være nær nok slik at folk kan gå eller sykle.
836 Mange folk langs gatene gir trygge gater.

837
838 Byggeprosesser må fokusere på folk og deres livskvalitet. Gågater, sykkelveier og felles
839 grønn areal er bedre for helse og skaper bo-glede.

840
841 Kommunen skal legge vekt på offentlig transport og sykkelvei for å knytte kommunens
842 næring, bo og fritidsområder sammen. Å kunne la bilen stå er bedre for individet, samfunnet
843 og kloden.

844
845 Kommunene kan skape etterspørsel for grønne næringer gjennom sine innkjøp av tjenester,
846 for eksempel bilparker.

847
848 Utvikling bør skje med minst mulig bruk av areal. Fortetting med kompakte bo og
849 kulturområder med en blanding av ulike befolkningsgrupper, og aktiviteter skaper liv og
850 glede.

851
852 Kommunene må legge til rette for alle, gjennom alle livets faser, fra barnehage til sykehjem.
853 Nærhet skaper nærhet.

854
855 Kompakte bo- og næringsområder skaper mye energi og livsglede mens de bruker mindre
856 energi. Kommunene må insistere på lav-energi bygningsmasser.

857
858 Bilveier må føre biler ut fra bo- og fritidsområder, ikke gjennom.

859
860 Det grønne skiftet handler om å spare miljøet og investere i en mer bærekraftig framtid, men
861 mest av alt handler det om å skape bedre, sunnere og flottre bo- og næringsmiljøer til alle.
862 Et grønt og godt nærmiljø skaper en sunnere klode.

863
864
865

866 *Forslag 10*
867 *Forslagsstiller: Akershus Venstre*

868
869

870 **Alle kommuner ett mål: pluss-samfunn innen 2030**

871
872 **Venstre vil derfor invitere alle partier i alle kommuner til å lage lokale klimaforlik med**
873 **mål om at kommunene skal bli pluss-samfunn innen 2030.**

874
875 Kommunene har en nøkkelrolle i å utvikle bærekraftige lokalsamfunn for framtida. Gjennom
876 arealforvaltning og infrastrukturutvikling kan de legge føringer for sin egen framtid og egne
877 utslipp. En pluss-kommune er ikke en moraliserende, avvisende kommune, men en
878 imøtekommende, innbydende og varm kommune som er innstilt på å utvikle en bedre
879 hverdag for alle sine innbyggere, på naturens premisser.

880
881 Venstre vil ha målsetning om at alle norske kommuner skal være pluss-samfunn innen 2030.
882 Vi har nok kunnskap og et tilstrekkelig lovverk for å gjennomføre lavutslippssamfunnet, men
883 mangler politisk lederskap og gjennomføringsevne. Det er kun gjennom forpliktende avtaler
884 på kommunalt nivå at vi kan nå klimamålene, nasjonalt og ikke minst internasjonalt viser all
885 erfaring dette. Derfor trenger vi lokale klimaforlik med mål om at kommunene skal bli pluss-
886 samfunn innen 2030.

887
888 Som pluss-samfunn-2030 tar vi ansvar for klima- og miljø, styrker vår evne til omstilling og
889 innovasjon, samtidig som vi bidrar til at Norge har legitimitet til å løfte klimasaken
890 internasjonalt.

891
892 Dette vil kreve:

- 893 • å legge til rette for stedsutvikling som bidrar til at flere kan glede seg over at bilene får
- 894 hvile og at alle får gleden av å sykle, gå og reise kollektivt til og fra daglige gjøremål.
- 895 • at økologisk bærekraft bør være et avgjørende kriterium ved arkitekt- og
- 896 plankonkurranser.
- 897 • kommunene må planlegge tette steder som har en god blanding av butikker, kontorer og
- 898 boliger, på lag med innbyggerne og som bevarer stedets vannveier og natur- og
- 899 kulturverdier. Det må fortettes med kvalitet.
- 900 • mer vekt på klima- og miljøvennlige bygninger som gir god livskvalitet og rom for grønne
- 901 og blå kvaliteter.
- 902 • Substituere fossil energi med fornybare energiresurser og reduksjon i CO₂-intensiteten
- 903 til annen bruk av fossilt drivstoff.
- 904 • Forbedring av material- og energieffektivitet og økologiske konstruksjonsmaterialer som
- 905 heller ikke representerer noen helse- og miljørisiko.
- 906 • øke bruken av miljøvennlige materialer med lavt karbonavtrykk, som ved økt bruk av tre.
- 907 Det binder karbon og er det mest klimavennlige og miljøvennlige byggematerialet.
- 908 • Etablere incentivordninger for å rehabilitere eksisterende bebyggelse og legge til rette for
- 909 lokal energiproduksjon som f.eks solstrøm.
- 910 • Kommunen stiller krav til seg selv, næringslivet, utbyggere og innbyggere slik at det
- 911 skapes et stort grønt marked som utvikler lavutslippsløsninger.
- 912 • Det offentlige bruker sin innkjøpsmakt til å prøve ut nye innovative og bærekraftige
- 913 løsninger.

- 914 • Kommunen legger til rette for produksjon og salg av kortreist matproduksjon.
- 915 • Nye former for livsstil og entreprenørskap – ut fra mottoet: låne eller leie istedenfor å eie.
- 916 • Tilpasning av eksisterende og ny bebyggelse til et endret klima hvor det i framtida vil
- 917 komme mer intens nedbør, oftere uvær og flere skred.
- 918 • Arealplanlegging er sentralt, for mye skade kan forebygges ved å unngå å lokalisere
- 919 infrastruktur, bygninger og virksomheter på sårbare/utsatte steder.
- 920 • Gjenåpning av bekker, bevaring av kantsoner og vassdrag for å forebygge naturskader
- 921 og framtidige oversvømmelser og flommer som følge av villere og våtere vær.
- 922 • Klimaendringene vil forsterke eksisterende sårbarhet. Derfor må vi unngå å bygge inn ny
- 923 sårbarhet i samfunnet og eksisterende infrastruktur må rustes opp for at skader og
- 924 kostnader for samfunn minimeres.

925
926 Det er kun gjennom en samlet målrettet kommunal styring og planlegging mot et pluss-
927 samfunn innen 2030 at det er realistisk å nå målene. Det krever politisk lederskap – men
928 innbyggerne må engasjeres for at dette skal være mulig. Mindre klimautslipp vil gi bedre
929 miljø og mer livskvalitet lokalt, nasjonalt og globalt.

930
931
932

933 **Bakgrunnsinfo**

934

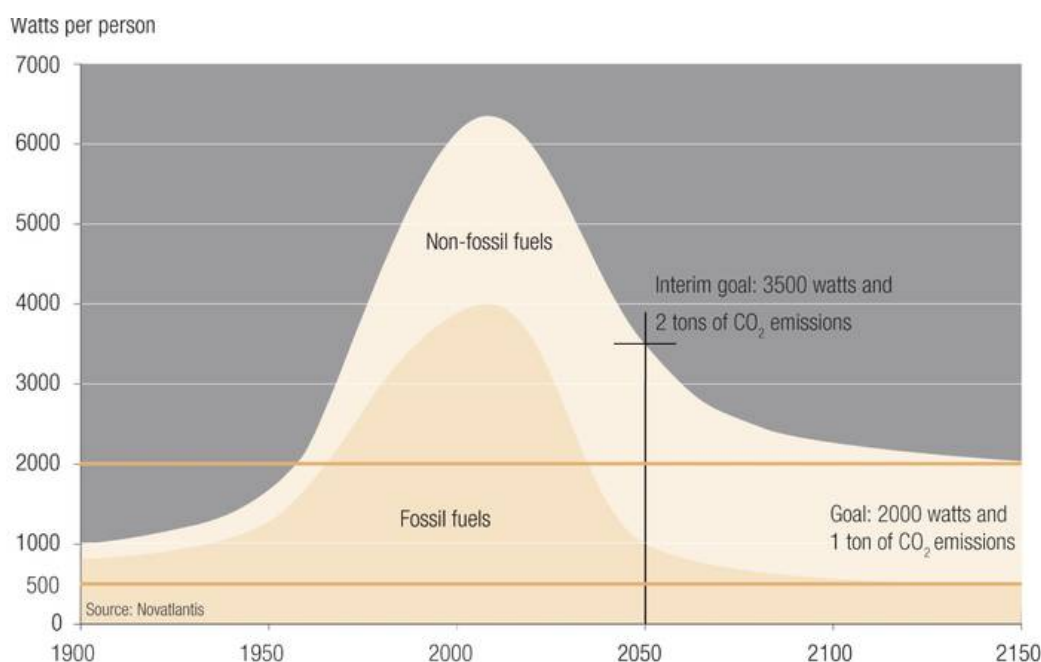
 935 **Om 2000-watt-samfunnet i Sveits og Zurich**

936 Sveits har en svært ambisiøs og helhetlig politikk for en bærekraftig utvikling med klare
 937 føringer om at dette skal integreres i alle sektorer, bransjer og all annen politikk inkludert
 938 forvaltning av naturressurser og energi. Som en del av bærekraftstrategien er det bl.a. et
 939 langsiktig mål om *2000 watt-samfunnet* hvor hver innbygger ikke skal forbruke mer enn totalt
 940 2000 watt årlig (dvs. 17.500 kWh) (se **Figur 1**). En slik omstilling vil derimot kreve
 941 omfattende tiltak i alle deler av samfunnet.

942

943 På konføderalt nivå er det på basis av den overordnede bærekraftstrategien utviklet
 944 strategier for en bærekraftig skogpolitikk, klima- og energipolitikk, masterplan for grønn
 945 økonomi og skogressurspolitikk. Økt bruk av tre som byggemateriale er et sentralt mål og det
 946 er utviklet en egen handlingsplan for trebruk, *Aktionsplan Holz*. Denne trehandlingsplanen, er
 947 tett integrert i andre strategiske politiske planer og målsetninger som er utarbeidet med
 948 utgangspunkt i bærekraftstrategien og visjonen om 2000 watt-samfunnet. Den sveitsiske
 949 foreningen for ingeniører og arkitekter (Schweizerischen Ingenieur-und Architektenvereins,
 950 SIA) som er den ledende foreningen for konstruksjon, teknologi og miljø, har vært en sentral
 951 drivkraft bak *2000 Watt-samfunnet*.

952

953

954 **Figur 1 Energiforbruket i Sveits er i dag om lag 6000 Watt per innbygger. Grafen**
 955 **illustrerer en potensiell utvikling mot et 2000-watt-samfunn. Kilde: Novatlantis**
 956 **Competence Center Energy and Mobility.**

957

958 Viktige elementer i 2000 watt-samfunnet er bl.a.¹:

959 Forbedring av material- og energieffektivitet.

¹ City of Zurich. Office for Environmental and Health Protection Zurich (UGZ): “On the way to the 2000-watt society. Zurich’s path to sustainable energy use”. April 2011. URL: www.stadt-zuerich.ch/2000watt

960 Velge økologiske konstruksjonsmaterialer som heller ikke representerer noen helsesisiko.
961 Økologisk bærekraft – et avgjørende kriterium ved arkitektkonkurranser.
962 Substitusjon av fossil energi med fornybare energiresurser og reduksjon i CO₂-intensiteten
963 til annen bruk av fossilt drivstoff.
964 Profesjonalisering innen planlegging og investering av bygninger så vel som anlegg.
965 Nye former for livsstil og entreprenørskap – ut fra mottoet: bruke istedenfor å eie.
966
967 «Konføderasjonen Sveits» består av – 26 kantoner, og byggepolitikken og bygningsreglene
968 er kantonenes ansvar. I to av 26 kantoner er det utformet politikk/retningslinjer som sier at en
969 viss andel tre fra lokale skogressurser må bli benyttet av det offentlige (Lucern) og at hvis det
970 det planlegges et offentlig bygg så må tre vurderes som et byggemateriale (Bern). Det er
971 likevel flere som legger vekt på at bruken av tre har økt signifikant i alle regioner mer som en
972 følge av liberalisering av byggesektoren og den raske og presise byggemetoden som
973 prefabrikert tre og massivtre representerer.² Zurich er en av byene tidlig vedtok målsetningen
974 om 2000 watt-samfunnet og hvor det nå bygges mye i tre.³ Zurich by har som del av dette,
975 nå mandat til å stille krav om bærekraftige bygg som gjelder for alle som bygger for byen
976 Zurich. Her stilles bl.a. krav om bygningsøkologi, solenergi, inneklime (inkl trebaserte
977 interiørmaterialer) og landskap.⁴
978
979 At kantonene har så stor selvbestemmelse, gir begrensinger for hva som kan legges av
980 føringer på konføderalt nivå. Likevel er det bl.a. utviklet en føderal bærekraftstrategi hvor
981 klima og energi er svært viktig. Det er bestemt at Sveits skal gjøre seg uavhengig av
982 kjernekraft og skogpolitikk og en policy for økt bruk av tre og trebygging er viktig for å oppnå
983 dette. For å møte klimaforpliktelsene og sikre en optimal utnyttelse av knappe skogressurser,
984 har Sveits utformet en helhetlig bærekraftig *skogpolitikk 2020* og *treressurspolitikk* (Wood
985 Resource Policy, FOEN 2008). Det pågår for tiden et arbeid for å videreutvikle skog- og
986 trepolitikken med oppdatering av handlingsplanen, for *Aktionsplan Holz* løper ut i 2012.
987 Sentrale elementer er et nasjonalt program for grunnforskning i tre og trebruk og informasjon
988 og PR-kampanjer for bruk av tre, som *Stolz auf Schweizerholz*,⁵ forskningsprogram som
989 ERA-Net, samt forskning og utvikling av nye ressurseffektive teknikker og produkter på
990 universiteter og tekniske høyskoler.
991
992 Kilde: Vevatne, Jonas (2013) *Analyse av bruk av tre i Sverige, Finland, Østerrike, Sveits og Sør-Tyskland*. Rambøll Norge.
993 <http://www.statsbygg.no/files/publikasjoner/rapporter/BrukTreUtland-Ramboll.pdf>
994
995
996

² Telefon- og epost-intervju med Olin Bartlomé, Lignum. Hhv. 16. og 22. november 2012.

³ Telefon-intervju med Olin Bartlomé, Lignum. 4.12.2012.

⁴ Nachhaltiges Bauen. URL: http://www.stadt-zuerich.ch/content/hbd/de/index/hochbau/nachhaltiges_bauen.html

⁵ <http://www.stolzaufschweizerholz.ch/>

997 *Forslag 11*
998 *Forslagsstiller: Akershus Venstre*
999
1000

1001 **Venstre vil ha en ny Moselov**

1002
1003 **Myr er viktig som karbonlager, som flomdemper og som levested for dyr og planter.**
1004 **Uttak av torv og nedbygging av norske myrer er en trussel om truede arter og gir**
1005 **enorme klimautslipp. Venstre mener at det er nødvendig med et strengere vern og en**
1006 **helhetlig forvaltning av myr.**
1007

1008 Over 1/3 av myrarealet i Norge er ødelagt på under 100 år. Det skyldes grøfting og
1009 nydyrking, torvuttak, skogplanting og nedbygging av myrer til boliger, industri og veier.
1010 Kunnskap om natur er en forutsetning for god forvaltning av natur . Derfor vil Venstre ha
1011 bedre kartlegging av natur som et ledd i å bevare verdifulle områder. Bevaring av myr er
1012 viktig for bevaring av naturmangfold. Myr gir oss viktige økosystemtjenester og har viktig
1013 funksjoner for vannrensing, vannmagasin og flomdemping, som er viktig for klimatilpasning.
1014 På grunn av sine store karbonlagre, er myrer også viktige for klodens klima.
1015

1016 **Naturmangfold og økosystemtjenester⁶**

1017 Stor variasjonen i norsk myrnatur har stor betydning for landets biologiske mangfold.
1018 Rødlista inkluderer totalt 443 trua og nær trua arter som har tilhold i «våtmark og vannkant»,
1019 noe som utgjør omkring 15 % av alle trua og nær trua arter i Norge. Vi har i overkant av 20
1020 naturtyper av myr etter Artsdata-bankens system «Naturtyper i Norge». Hele 11
1021 myrnaturtyper står på rødlista.
1022

1023 Vi vet mer enn nok til å sette i gang betydelige forbedringer av myrforvaltningen, men det er
1024 behov for opprusting av forskning og kartlegging for å få en kunnskapsbasert
1025 forvaltning, inkludert vern og restaurering. Det er også behov for tverrfaglig forskning
1026 (geologi, vegetasjonshistorie, hydrologi, biologi).
1027

1028 **Trusler mot myr**

1029 Arealendringer truer hele 85 % av rødlisteartene som har tilhold i myr, kilde og flommark.
1030 Dette henger sammen med at våtmarker og flommarker i lavlandet er sterkt utsatt for
1031 nedbygging. I perioden 1919–1996 ble det gitt tilskudd til oppdyrking av nesten 2000 km²
1032 myr og til grøfting av mer enn 4000 km² myr for skogplanting. Dette har særlig
1033 rammet rikmyrene i lavlandet. I samme periode er 300 km² myr brukt til brenntorv- og
1034 strøtorv-produksjon, som særlig har rammet høymyrer på Østlandet med dype lag og store
1035 volumer av torv. I tillegg kommer nedbygging til veier, idrettsanlegg, tomtegrunn,
1036 vannmagasiner mm.
1037

1038 **Klimaeffekter**

1039 Bevaring av eksisterende, naturlige karbonlagre er viktig. Karbon tilsvarende 300 000 tonn
1040 CO₂ kan være lagret i flere meter dyp torv på bare en kvadratkilometer. Dagens intakte myrer
1041 fortsetter å fange og lagre karbon. Når myr dreneres dør torvmosen i overflaten, og

⁶ Økosystemtjenester er goder og tjenester som vi får fra naturen. Det er fire hovedkategorier av økosystemtjenester. Vi skiller mellom forsynende, regulerende, kulturelle og støttende tjenester. NOU 2013: 10 <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Arter-og-naturtyper/Verdien-av-naturmangfold-og-okosystemtjenester/Hva-er-okosystemtjenester/>

1042 karbonfangsten stopper opp. I tillegg vil torva nede i myra begynne å omdannes og lekke
1043 store mengder karbon. Karbonlagre som naturen har brukt tusenvis av år på å bygge opp,
1044 kan bli ødelagt i løpet av få år.

1045
1046 I en situasjon der Norge snur hver stein for å redusere klimagassutslipp, må vi også avvikle
1047 nåværende praksis som øker utslippene fra disse langsiktige karbonlagrene. Eventuelle
1048 utslipp fra myr må også inkluderes i norske klimaregnskap.

1049 1050 **Vern av myr**

1051 Venstre mener at det er vernet for lite myr i Norge. Det er behov for en ny verneplan med
1052 oppdatert kunnskapsgrunnlag for å sikre at et representativt utvalg og tilfredsstillende
1053 omfang myrer vernes, især de mest trua myrtypene.

1054
1055 Venstre mener det er et særlig grelt eksempel at det er gitt tillatelse fra Ullensaker og Nes
1056 kommuner til høsting av store mengder torv fra den store og relativt intakte
1057 myra Jødahlsmåsan, samtidig som det skal brukes betydelige offentlige ressurser på å
1058 restaurere myra Aurstadmåsan like ved. Forslagsstilleren mener staten må gripe inn i en sak
1059 som dette, som er av nasjonal interesse.

1060
1061 Den planlagte uttaket av mer enn en kvadratkilometer torvmyr vil åpne dette naturlige
1062 karbondeponiet og vil gi utslipp av 290.000 tonn CO₂ og store mengder metan. Myra er i
1063 tillegg tilholdssted for en rekke truede arter, den er klassifisert som viktig naturområde, og
1064 den er nærmeste nabo til et naturreservat med sjelden gransumpskog.
1065 Det er behov for en gjennomgang og innskjerping av dagens lovverk for å sikre sterkere vern
1066 av myr.

1067 1068 **Tenk nytt**

1069 Myrene er viktige naturtyper både for naturmangfold og for økosystemtjenester som lagring
1070 av klimagasser, flomdemping og friluftsliv. Venstre mener at dette må drøftes nærmere i
1071 en stortingsmelding om myr. Stortingsmeldingen må drøfte hvordan mer myr kan vernes og
1072 restaureres, og hvordan vi unngår at flere myrer ødelegges av utbygging og drenering.

1073
1074 Forslagsstilleren mener også at vi må tenke nytt omkring bruk av torv i jordprodukter.
1075 Bruken av torv må fases ut. Det finnes gode alternativer til bruk av torv i jordprodukter.
1076 Kompostbaserte jordprodukter er bærekraftig i klimasammenheng, det er ressursutnyttelse
1077 av mat- og hageavfall og det bidrar til å stoppe «hagerømlinger». Tiltaket har også minimal
1078 økonomisk betydning for lokalsamfunnet.

1079 1080 Venstre vil:

- 1081 • Ha en ny verneplan for myr basert på oppdatert kunnskapsgrunnlag.
- 1082 • Øke satsingen på restaurering av myr, også i Norge
- 1083 • Fase ut bruken av torv i jordprodukter.
- 1084 • Øke satsingen på jordprodukter basert på kompostert mat- og hageavfall
- 1085 • Styrke arbeidet med å kartlegge naturverdier
- 1086 • Ha en stortingsmelding om en helhetlig forvaltning av myr som omhandler myrenes
1087 økosystemtjenester, naturmangfoldverdier og rolle i klimautfordringene samt på
1088 arealforvaltningen generelt.
- 1089 • Revidere nydyrkingsforskriften slik at forskriften stiller krav om vurdering av klimahensyn.

LM-10

- 1090 • Revidere bærekraftforskriften eller skogloven slik at ikke bare nygrøfting, men også
- 1091 grøfte-rensk kun tillates på arealer der produktiv skog er etablert og der grøfte-rensk ikke
- 1092 kommer i konflikt med viktige naturverdier.
- 1093 • Sørge for at konsekvensutredningsforskriften gir krav om konsekvensutredning for alle
- 1094 torvuttak, ikke bare de som er over 1500 dekar.
- 1095 • Venstre vil at alt arbeid på Jødahlsmåsan stilles i bero i påvente av Stortingets
- 1096 behandling av Venstres forslag i stortinget om helhetlig myrforvaltning og
- 1097 Landbruksdepartementets behandling av Ullensaker Venstres klage.
- 1098

1099 *Forslag 12*
1100 *Forslagsstiller: Vestfold Venstre*

1101
1102

1103 **Klimautslippene må kuttes med 40 prosent**

1104

1105 **Venstre mener alle offentlige og private virksomheter må sette ambisiøse og**
1106 **forpliktende mål for reduksjon av klimagassutslipp, slik at det offentlige tar sin andel**
1107 **av nasjonale og internasjonale klimaforpliktelser. Venstres mål er at samfunnet skal**
1108 **redusere sine klimagassutslipp fra dagens nivå med 40 prosent innen 2030. Dette er**
1109 **nødvendig for å unngå en temperaturøkning som vil ha sterke negative konsekvenser**
1110 **for mennesker og miljø.**

1111

1112 Venstre vil invitere innbyggere, frivillige organisasjoner, kommuner, kunnskapsinstitusjoner
1113 og bedrifter til et bredt samarbeid om forpliktende innsats for å redde klimaet. Venstre vil
1114 være en pådriver for økt kunnskap om klimagassutslipp og miljøvennlige energiløsninger.

1115

1116 Venstre vil arbeide for et nullutslippssamfunn. Denne ambisjonen må derfor innarbeides i alle
1117 relevante plandokumenter. Alle offentlige og private virksomheter bør utarbeide forpliktende
1118 klimaplaner.

1119

1120 Venstre vil i perioden 2015 – 2019 legge særlig vekt på at det tas beslutninger som kan
1121 redusere klimagassutslippene i transportsektoren og det offentliges egne utslipp. Det krever
1122 også vilje og kreativitet til å utvikle nye og miljøvennlige energiløsninger.

1123

1124 Venstre går inn for følgende konkrete tiltak i transportsektoren i perioden 2015 - 2019:

- 1125 • Etablere et klimafond som støtter opp om det offentliges egen klimapolitikk og skape
- 1126 samarbeidsprosjekter med bedrifter, kunnskapsinstitusjoner og organisasjoner.
- 1127 • Stille strenge klima- og miljøkrav til alle offentlige innkjøp, blant annet ved at klima- og
- 1128 miljøhensyn tas inn som et viktig kriterium i alle
- 1129 • anskaffelser.
- 1130 • Fase ut bruk av fossile drivstoff i kollektivtrafikken og gjøre kollektivtrafikken klimanøytral
- 1131 innen 2025.
- 1132 • Stille krav om elektrifisering av ved utlysning av nye konsesjoner.
- 1133 • Arbeide for at taxinæringen kun bruker nullutslippskjøretøy innen 2023.
- 1134 • Stimulere til økt bruk av delingsordninger for nullutslippskjøretøy og opplegg for
- 1135 samkjøring.
- 1136 • Utvikle framtidige transportløsninger i storbyområdene. Veipricing, rushtidsavgift og
- 1137 restriktiv parkeringspolitikk er aktuelle virkemidler.
- 1138 • Arbeide for at flere byområder som f.eks. Vestfoldbyen, inngår i den statlige ordningen
- 1139 med bymiljøavtaler, slik at bl.a. kollektivtilbudet kan styrkes.
- 1140 • Satse systematisk på at biltrafikken i fremtiden baseres på fornybar energi. Venstres mål
- 1141 er at det kun brukes nullutslippskjøretøy innen 2025.
- 1142 • Samarbeide med næringslivet for å utvikle energistasjoner som tilbyr fylling av hydrogen
- 1143 og biogass, hurtiglading og semihurtiglading for elbiler og andre nullutslippskjøretøy.
- 1144 • Stimulere til økt bruk av sykler og elsykler, blant annet ved etablering av
- 1145 pendlerparkering for sykler på togstasjoner og busstopp. Det etableres utlånsordning for
- 1146 elsykler.

LM-10

- 1147 • Utvikle knutepunkter og holdeplasser langs hovedveiene og som en del av buss- og
- 1148 togtilbudet.
- 1149
- 1150
- 1151

1152 *Forslag 13*
1153 *Forslagsstiller: Vardø Venstre*

1154
1155

1156 **Skattemessige avskrivninger på vindkraftanlegg**

1157
1158 **Bakgrunn**

1159 Regjeringen foreslår endring av skattemessige avskrivninger for vindkraftanlegg med
1160 virkning fra 1. januar 2015.

1161
1162 Endringen innebærer at skattemessige, lineære avskrivninger settes til 20 % over 5 år.
1163 Fradraget er begrenset til vindkraftinvesteringer som iverksettes etter 1/1-2015, noe som
1164 betyr at de to eneste vindkraftanleggene som hittil er bygget i Norge etter innføring av det
1165 norsk-svenske sertifikatmarkedet, ikke vil nyte godt av ordningen. De to anleggene er
1166 Midtfjellet (trinn 2) og Raggovidda.

1167
1168 Midtfjellet er et frittstående selskap som uansett ikke vil være i skatteposisjon de kommende
1169 10 år, så i realiteten er det kun anlegget på Raggovidda som rammes direkte av fristen som
1170 er satt, fordi anlegget eies av Varanger Kraft-konsernet som kunne utnyttet skattefordelen.

1171
1172 Forhold som bør vektlegges i denne forbindelse er:

- 1173 • Direkte virkning for Varanger Kraft ved at skattefordel ikke vil kunne utnyttes på lik linje
- 1174 med andre vindkraftanlegg under den norsk-svenske sertifikatordningen
- 1175 • Indirekte ulempe for Varanger Kraft ved at flere investeringer i Norge vil presse fremtidige
- 1176 sertifikatpriser
- 1177 • Varanger Krafts bidrag til nasjonale klimaforpliktelser

1178
1179 **Direkte virkning for Varanger Kraft ved at konsernet ikke får ta del i ordningen**

1180 Den reduserte skattebelastningen for Varanger Kraft ville kunne utgjøre fra NOK 4 millioner
1181 første år til NOK 19 millioner det femte året, noe som innebærer en total skattereduksjonen
1182 over 5 år på nærmere NOK 70 millioner.

1183
1184 Økt likviditet som følge av redusert skattebetaling ville kunne benyttes til forsert nedbetaling
1185 av gjeld, noe som ville redusert konsernets finanskostnader med nærmere NOK 20 millioner
1186 over løpetiden til prosjektlånet på Raggovidda.

1187
1188 **Indirekte virkning for Varanger Kraft ved at ordningen utløser andre**
1189 **fornybarinvesteringer i Norge**

1190 Innføring av skattemessige avskrivninger for norske vindkraftinvesteringer i tråd med
1191 Regjeringens forslag, vil utløse økte vindkraftinvesteringer i Norge. Dette er også hensikten
1192 med innføring av ordningen.

1193
1194 En utilsiktet virkning er at Varanger Kraft også rammes indirekte ved at økte
1195 vindkraftinvesteringer vil ha dempende effekt på fremtidige sertifikatpriser, og dermed
1196 redusere verdien av investeringen som er gjort i tråd med nasjonale forpliktelser knyttet til ny
1197 fornybar kraftproduksjon.

1198

1199 Dagens sertifikatpris er allerede kraftig redusert som følge av forslaget til endrede
1200 skatteregler (jf. vedlagte kopi av artikkel i Montel). Varanger Kraft og Midtfjellet er dermed
1201 allerede rammet av dette, uten at selskapene tilgodeses med deltagelse i den foreslåtte
1202 skatteendring.

1203
1204 Med andre ord får disse selskapene den dårligste skatteordningen, parallelt med tilhørende
1205 reduksjon i sertifikatpriser, noe som må anses å være konkurransevridende.

1206

1207 **Varanger Krafts bidrag til nasjonale klimaforpliktelser**

1208 Varanger Krafts vindkraftutbygging er et lite bidrag til realisering av nasjonale forpliktelser for
1209 økt fornybar kraftproduksjon, men investeringen representerer samtidig et tungt finansielt løft
1210 for en aktør av Varanger Krafts størrelse.

1211

1212 Konsernet er videre pålagt betydelige nettinvesteringer som følge av at NVE har gitt
1213 konsesjon til utbygging av inntil 320 MW vindkraft på Varangerhalvøya. Kostnader knyttet til
1214 disse utbyggingene vil over tid måtte dekkes av abonnenter i Varanger Krafts
1215 forsyningsområde. Initial finansiering av utbyggingene, med tilhørende risiko, vil imidlertid
1216 påhvile Varanger Kraft.

1217

1218 Statens provenytnap ved at alle vindkraftinvesteringer under det norsk-svenske
1219 sertifikatsystemet inkluderes – herunder også investeringene på Midtfjellet og Raggovidda -
1220 vil være ubetydelig.

1221

1222 **Konklusjon:**

- 1223 • Muligheten til å delta i ordningen med endrede skattemessige vindkraftavskrivninger vil
1224 sikre Varanger Kraft likeverdige konkurransevilkår i forhold til andre norske
1225 vindkraftaktører som gjennomfører investeringer etter 1. januar i år, ved at virkningen av
1226 reduserte sertifikatpriser delvis kompenseres via redusert skattebelastning de nærmeste
1227 årene.
- 1228 • Venstre krever at samtlige vindkraftanlegg som er bygget etter innføring av det svensk-
1229 norske sertifikatmarkedet derfor inkluderes i den endrede skatteordningen.

1230

1231

1232

1233 *Forslag 14*
1234 *Forslagsstiller: Norges Unge Venstre og Ola Elvestuen*
1235
1236

1237 **Stans subsidiene av ulønnsomme oljefelter**

1238
1239 **Dagens petroleumsskattesystem fører til at enkelte felter som er ulønnsomme å bygge**
1240 **ut likevel blir lønnsomme etter skatt. Det er verken økonomisk rasjonelt eller god**
1241 **miljøpolitikk. Venstre vil gjennomføre endringer i petroleumskattebeskatningen som sikrer**
1242 **at ulønnsomme felter ikke blir utbygd.**
1243

1244 Dagens system innebærer at oljeselskapene deler risikoen ved leteaktivitet og investeringer
1245 med staten. Fremover vil oljeprisen etter all sannsynlighet bli liggende på et lavere nivå og
1246 med større svingninger enn vi er vant til. Det fører også til høyere risiko. Derfor er det ikke
1247 lenger rasjonelt med et system som legger opp til en like høy aktivitet. Vi trenger et system
1248 som sikrer at det er de mest lønnsomme og minst miljøskadelige feltene som blir utbygd.
1249

1250 Det er særlig friinntekten som fører til større investeringer enn det som er lønnsomt for
1251 samfunnet. Med dagens system kan investeringer som er ulønnsomme før skatt vise seg å
1252 være lønnsomme etter beskatning. Venstre ønsker derfor å redusere fribeløpet for å unngå
1253 feilinvesteringer. For å få en nøytral beskatning må beløpet ned på 2%.
1254

1255 Venstre vil også ha utredet hvordan letefusjonsordningen har påvirket kostnadsnivået på
1256 norsk sokkel, og om det fører til større leteaktivitet enn det som er samfunnsøkonomisk
1257 lønnsomt. Det tyder på at økningen av oljemygger på norsk sokkel som følge av innføringen
1258 av fusjonsordningen har ført til økt lønnspress.
1259

1260 I tillegg ønsker Venstre en større gjennomgang av skatteregimet og rammevilkårene for
1261 petroleumssektoren for å sikre at de er i tråd med fremtidens behov. Det må blant annet
1262 utredes muligheten for en kontantstrømbeskatning som et alternativ for å sikre en nøytral
1263 beskatning av oljenæringa.
1264

1265 De kommende årene må Norge gjennom store omstillinger. Dette gjelder også
1266 petroleumssektoren. En del av det er en beskatning som sikrer at prosjekter som er
1267 ulønnsomme, ikke blir gjennomført som følge av hull i skattesystemet. Dette er dårlig
1268 ressursutnyttelse og bidrar til å binde opp kompetanse andre deler av økonomien trenger i
1269 olje- og gassnæringen. Ikke minst koster det mye penger, som ellers ville gått inn i Statens
1270 pensjonsfond utland. Venstre mener det er på tide med endringer i petroleumskattebeskatningen
1271 som kan gi oss grønn vekst.
1272

1273 Venstre vil:

- 1274 • Senke friinntekten for å hindre at ulønnsomme felter blir utbygd
- 1275 • Utrede hvilke konsekvenser letestøtten har for kostnadsnivået og leteaktiviteten på norsk
1276 sokkel
- 1277 • Utrede muligheten for en kontantstrømbeskatning eller annen periodisk særskatt som
1278 alternativ til friinntekten og rentefradraget i særskatten
- 1279 • Gjennomføre en utredning av skatteregime og rammevilkårene for petroleumssektoren
1280
1281

1282 *Forslag 15*

1283 *Forslagsstiller: Rebekka Borsch, Alfred Bjørlo, Tord Hustveit, Odd Einar Dørum, Solveig*
1284 *Schytz, Espen Ophaug*

1285
1286

1287 **Venstre vil frede Arktis fra oljevirkosomhet**

1288

1289 **Dersom den internasjonale klimapolitikken skal lykkes, må de fossile ressursene i**
1290 **nord forbli i bakken. Venstre ønsker derfor å frede hele Arktis fra oljevirkosomhet og ta**
1291 **initiativ til en internasjonal avtale som forbyr utvinning av ressurser i Arktis. En slik**
1292 **avtale vil være et viktig grep for å hindre ukontrollert global oppvarming og for å**
1293 **bevare de arktiske naturressursene.**

1294

1295 University College London har i en ny studie vist at utvinning av oljeressurser nord for
1296 polarsirkelen – som går langt sør for den såkalte iskanten - er uforenlig med togradersmålet.
1297 Studien konkluderer med at samtlige arktiske ressurser bør klassifiseres som ubrennelige.

1298

1299 Venstre mener at man først og fremst burde utvinne kjente oljeressurser som er billig å
1300 utvinne og som er relativt rene. Resurser som er dyre å utvinne, eller som gir store utslipp,
1301 er de som burde fredes. I nord er alle ressurser dyre å utvinne. Men lav oljepris i seg selv er
1302 ikke nok til at arktiske ressurser forblir i bakken. Bransjeforeningen Norsk olje og gass
1303 argumenterer for eksempel for at «jo lavere oljepris, desto viktigere er det å åpne flere
1304 områder og gjøre flere funn». Dessverre kan man heller ikke satse på at en klimaavtale i
1305 Paris til høsten vil sørge for at arktiske ressurser blir ulønnsomme.

1306

1307 Det er derfor nødvendig med en internasjonal avtale som freder Arktis fra oljeutvinning.
1308 Venstre mener at det beste tidspunktet for en avtale om Arktis er akkurat nå. Det er politisk
1309 lettere å verne felt når oljeprisen er lav. Dessuten er det ennå ikke klart hvem som vil få
1310 medhold i kravet om Nordpolen eller andre arktiske havområder. Verden kjenner ennå ikke til
1311 nøyaktig hvilke ressurser som skjuler seg på havbunnen eller hvilken teknologi som trengs
1312 for å få dem opp. Det vil være lettere å komme til enighet om vern nå enn når det er klart
1313 hvem som vil tjene mest på utvinning i nord. Dessuten vil vern bli en delt byrde, siden
1314 ressursene og områdene kreves av flere land. Og siden de som gjør krav på arktiske
1315 områder er relativt rike, vil vern i nord ikke kreve samme kompensasjon som for eksempel
1316 vern av regnskog.

1317

1318 I 1959 ble verden enig om Antarktistraktaten som forbyr militær aktivitet og utvinning av
1319 ressurser. På 90-tallet ble traktaten utvidet med Madrid-protokollen om vern av miljøet i
1320 Antarktis. Denne miljøvern-protokollen forplikter partene til et nært samarbeid om bevaring
1321 av miljøet i Antarktis og kan dermed være et godt utgangspunkt for en lignende forpliktelse i
1322 Arktis.

1323

1324 USA har nettopp fredet en stor del av Arktis fra oljeutvinning, 40 mill dekar i havområdene
1325 Beaufort og Chukchi. Ifølge lederen for Det hvite hus sitt råd for miljø er det en del av et
1326 prosjekt for å bevare naturressursene i Arktis. Fra før er Bristol Bay i Beringstredet fredet.
1327 USAs vedtak gjør det lettere for Norge å gå i samme retning. Venstre ønsker derfor at Norge
1328 tar initiativ til en internasjonal avtale om freding av Arktis som stanser videre utvinning av olje
1329 i nord.

1330

1331

1332 *Forslag 16*

1333 *Forslagsstiller: Odd Einar Dørum, Rebekka Borsch, Ola Elvestuen*

1334

1335

1336 **Norge må utvide sitt internasjonale klimaarbeid**

1337

1338 **Det er gledelig at det nå er politisk flertall for 40% kutt av Norges CO2-utslipp innen**
1339 **2030. Men dette er dessverre ikke nok for å nå FNs klimamål. Norge bør utvide sitt**
1340 **engasjement for å bevare regnskog til å omfatte mangroveskog, som har langt høyere**
1341 **potensial for å binde CO2. Slik kan Norge redusere CO2 tilsvarende 10% av våre årlige**
1342 **utslipp utover de 40% som vi har forpliktet oss til nasjonalt gjennom samarbeid med**
1343 **EU.**

1344

1345 Mangroveskog er et av de mest truede økosystemer i verden. Uten omfattende vern og
1346 gjenoppbygging vil mangroveskogen være borte i løpet av 20 år. Mangroveskog binder fem
1347 ganger mer CO2 enn regnskog. Den hindrer også erosjon av kystområder, beskytter mot
1348 stormer og er tilholdssted for fugler, sjøpattedyr og fiskeyngel. Mangrove verner mot
1349 kysterosjon og høyner landområder i kystsonen — noe som blir stadig viktigere med tanke
1350 på at havnivået stiger. Nyplanting og bevaring av mangroveskog vil være viktig i kampen mot
1351 klimaendringer og et sentralt klimatilpasningstiltak for lavt liggende landområder verden
1352 rundt.

1353

1354 Verdens mangroveskoger er redusert med mer enn 50% de siste 30 årene. Mangroveskogen
1355 er svært følsom for miljøpåvirkninger. I tillegg utsettes mangroveskogen for ødeleggende
1356 menneskelig aktivitet. I Sørøst-Asia ryddes skog til fordel for jordbruk, turisme og
1357 oppdrettsanlegg for fisk og skalldyr. Skogen brukes lokalt til å brenne trekull som kan gi
1358 inntekter til lokalbefolkningen. Store deler av mangroveskogen blir også snauhugd og brukt i
1359 papirproduksjon. Ødeleggelse av mangroveskogen får alvorlige konsekvenser, ikke bare for
1360 naturlig fangst og lagring av CO2, men også for beskyttelse av liv og eiendom for millioner av
1361 mennesker i utsatte kystområder.

1362

1363 Norge har ytt viktige bidrag til reduksjon av CO2 i atmosfæren gjennom regnskogsatsingen i
1364 en rekke land. Gjennom mangroveplanting i Sørøst-Asia kan denne innsatsen utvides og
1365 foredles. Norge har tradisjonelt kanalisert bistand til miljø og utvikling gjennom internasjonale
1366 organisasjoner. Det kan i tillegg være hensiktsmessig å ha noen bilaterale prosjekter for mer
1367 målrettet innsats rundt mangrove og for at norske fagmiljøer kan utvikle erfaring og
1368 kunnskap.

1369

1370 Venstre vil derfor:

- 1371 • Utvide regnskogsatsingen til å omfatte såkalt blå skog som mangrove
- 1372 • Ta initiativ til praktiske tiltak for å sikre mangroveskog i Sørøst-Asia gjennom praktisk
1373 bilateralt samarbeid med blant annet Myanmar og Indonesia
- 1374 • Arbeide for at mangrove-innsatsen skal tilsvare en virkning som er minst 10% av de
1375 nåværende årlige norske CO2-utslippene i tiden fram til 2030. Etter 2030 evalueres
1376 denne innsatsen sammen med alt annet norsk nasjonalt og internasjonalt arbeid for å
1377 redusere CO2-utslipp i samsvar med FNs klimapanel.

1378

1379

1380

LM-10

1381 *Forslag 17*
1382 *Forslagsstiller: Raymond Lodal (Alta Venstre)*
1383
1384

1385 **Venstres miljøpolitikk, avfall, plastpose**

1386
1387 Når folk bruker handleposer i forbindelse med kildesortering av husholdningsavfall, betrakter
1388 Venstre dette som en god gjenbruk av et ellers miljøfarlig produkt.
1389
1390
1391

1392 *Forslag 18*
1393 *Forslagsstiller: Agder Venstre og Rogaland Venstre*

1394
1395

1396 **Venstre vil ruste opp Sørlandsbanen**

1397
1398 **Sørlandsbanen er Europas tregeste langtogstrekning. Toget fra Oslo til Kristiansand**
1399 **og Stavanger kan bli Norges beste jernbaneprojekt. Det krever politisk handlekraft.**

1400
1401 Neste år er det lovet at utredningen om sammenkopling av Sørlandsbanen og Vestfoldbanen
1402 skal være ferdig. Venstre vil at utredningen følges opp med at prosjektet kommer med i
1403 Nasjonal Transportplan fra 2018. Venstre mener det samtidig er viktig at det gjøres grep for å
1404 styrke Sørlandsbanen med å få på plass dobbeltspor på Jærbanen mellom Sandnes og
1405 Egersund så snart som mulig.

1406
1407 Norges seineste togstrekning ligger på Sørlandsbanen. I Drangsdalen i Rogaland er det en
1408 strekning der toget nå kjører i 20 km i timen. Venstre ønsker at det snarlig må bli gjennomført
1409 tunnelprosjekt på strekningen for at denne flaskehalsen på banen forsvinner.

1410
1411 I 2018 åpner ny høyhastighetsbane på Vestfoldbanen mellom Larvik og Porsgrunn.
1412 En sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen ved en ny jernbanestrekning
1413 mellom Porsgrunn og Brokelandsheia i Gjerstad , vil skape direkte forbindelse til
1414 InterCitybanen fra Oslo og redusere dagens reisetid til Kristiansand med en time. Derved vil
1415 den bli et godt miljøvennlig alternativ til fly- og veitrafikk på strekningen. I dag er dette
1416 Europas tregeste fjerntogstrekning, ifølge Jernbaneforum Sør.

1417
1418 Like viktig er det at sammenkoplingen vil gi en betydelig nasjonal gevinst ved at den også
1419 blir første fase i utbyggingen av en framtidig kystjernbane . Det vil skape en helhetlig
1420 transportinfrastruktur der folk bor. Mer enn halvparten av Norges befolkning bor langs
1421 transportkorridoren mellom Oslo, Kristiansand og Stavanger. Utredninger har vist at denne
1422 strekningen dermed har landets aller største passasjergrunnlag og en vesentlig del av
1423 Norges næringsliv lokalisert langs strekningen. Derfor er det ikke uten grunn at strekningen
1424 blir karakterisert som Norges beste jernbaneprojekt.

1425
1426 Den nye Grenlandsbanen vil knytte de viktige næringsklyngene i Buskerud, Vestfold,
1427 Telemark, Agder og Rogaland sammen på en effektiv, bærekraftig og framtidsrettet måte.
1428 Effektiv transport og kort reisetid er avgjørende for om Sørlandet i framtida skal kunne
1429 utvikles til et attraktivt bo - og arbeidsmarked, og bli en del at et sammenhengende
1430 vekstområde som åpner seg når InterCity utbyggingen i Østlandsområdet og
1431 jernbaneutbyggingen i Stavangerområdet står ferdig. Raskere tog vil muliggjøre en sunn
1432 regionalutvikling langs kysten fra Vestfold til Rogaland og gi enorm vekst og næring langs en
1433 trase hvor mer enn halvparten av Norges befolkning bor og arbeider.

1434
1435
1436

1437 *Forslag 19*
1438 *Forslagsstiller: Vestfold Venstre*

1439
1440

1441 **Oslofjordkryssing på miljøets premisser**

1442
1443 **Statens Vegvesen har lagt fram en konseptvalgutredning (KVU) for Oslofjordkryssing i**
1444 **ytre korridor som i store deler peker i feil retning. Venstre kan ikke være med på at**
1445 **noe som kan bli vår generasjons største og mest kostbare kryssingsprosjekt kun**
1446 **baserer seg på biltrafikk.**

1447
1448 For det første er de skisserte løsningene for bru og tunnel direkte klimafiendtlige, for det
1449 andre vil de gi varige og uopprettelige skader for verneverdige områder og rik matjord på
1450 begge sider av fjorden.

1451
1452 Venstre mener at miljøvennlige ferger i høy grad kan være en langsiktig løsning for kryssing
1453 av Oslofjorden.

1454
1455 Allikevel ser Venstre at det kan ligge langsiktige verdier i å bygge ned barrieren mellom de to
1456 sidene av fjorden samt koble seg sammen den kontinentale infrastrukturen. I nasjonal
1457 sammenheng er det interessant å se på kryssing i sammenheng med IC-utbyggingen på
1458 begge sider av Oslofjorden, den nasjonale godsutredningen og KVU for godsterminalstruktur
1459 i Oslofjorden.

1460
1461 Det er viktig å få mer gods over fra veg til sjø og bane. I regional sammenheng vil en fast
1462 forbindelse i ytre Oslofjord vil skape et felles arbeids-, bolig- og servicemarked med 600 000
1463 innbyggere i et flerkjernet byområde.

1464
1465 Det er i disse perspektivene en eventuell fastforbindelse må sees. Derfor må en
1466 jernbaneforbindelse over fjorden forutsettes som en del av en ny forbindelse.

1467
1468 Videre vil en fastforbindelse først og fremst bli laget for de kommende generasjoner. Derfor
1469 må det stilles krav til at klima og miljøhensyn er førende. Hensynet til klima, nasjonalt viktige
1470 landskap, kulturmiljøer og biologisk mangfold må bli godt ivaretatt.s

1471
1472
1473

1474 *Forslag 20*
1475 *Forslagsstiller: Møre og Romsdal Venstre*

1476
1477

1478 **Verdens mest effektive og miljøvennlige sjøtransport**

1479

1480 **Venstre mener Norge kan bli den ledende eksportør av ferdig utviklet, testet og**
1481 **utprøvd grønn maritim miljøteknologi og fartøyer til alle verdens land og flåter. Vi kan**
1482 **visе vei ved å utvikle og implementere teknologi og løsninger for hvordan skipsfarten**
1483 **kan bruke nullutslippsteknologi å bli betydelige grønnere. Norge skal bli en**
1484 **foregangsnaşjon.**

1485

1486 Det viktig at vi legger til rette for at Norge kan etablere en miljøvennlig og effektiv kystfart, der
1487 kystflåten helt eller delvis er drevet med batterier, hybrid, LNG eller andre miljøvennlige
1488 drivstoff. Venstre vil ha en "Grønn Finansieringsmodell" for nybygg med lav eller
1489 nullutslippsteknologi innen den norske kystflåten og for den norske fergeflåten. For å
1490 etablere verdens mest effektive og miljøvennlige sjøtransport i norske farvann må hele den
1491 norske maritime verdikjeden løfte sammen. Myndigheter, lasteiere, speditører, rederier og
1492 leverandører. Norge kan etablere verdens mest effektive og miljøvennlige fartøyer.

1493

1494 Mange fergesamband er egnet for elektrifisering. Venstre mener staten må samordne
1495 tilbudene for ferger og hurtigbåter og stille krav om teknologi for minimalt med utslipp. For
1496 eksempel bygges nå verdens første elektriske bilferge i Norge og settes i drift på E39 Lavik –
1497 Oppedal i 2015. For å nå målet om 40% kutt i utslipp av klimagasser innen 2030 må det
1498 legges til rette for strøm i fra land ved alle større havner langs kysten i Norge også for å kutte
1499 unødvendige store lokale utslipp.

1500

1501 Venstre mener vi kan bruk norskekysten som «inkubator» for ny miljøvennlig teknologi og ta
1502 en ledende posisjon i dette nye voksende, grønne markedet. Venstre ser at de store
1503 omstillingene som er nødvendig globalt for å nå utslippsmålene, kan gjøres til Norges fordel.

1504

1505

1506

1507 *Forslag 21*
1508 *Forslagsstiller: Raymond Londal (Alta Venstre)*

1509
1510

1511 **Venstres skattepolitikk, drivstoffavgift**

1512

1513 Der det ikke finnes reelle transportalternativer, blir økning i drivstoffavgifta kun en merutgift
1514 for private og næringslivet. Derfor vil Venstre unngå landsomfattende miljøtiltak som rammer
1515 områder uten mulighet til å velge miljøvennlige alternativer. Fremfor å øke avgifter på
1516 uønsket forbruk, vil Venstre jobbe for at miljøvennlige alternativer blir billigere og mer
1517 brukervennlig.

1518

1519

1520

1521 *Forslag 22*
1522 *Forslagsstiller: Raymond Lodal (Alta Venstre)*

1523
1524

1525 **Venstres transportpolitikk, medfinansiering**

1526

1527 Statens vegvesen kan ikke planlegge et veiprojekt delfinansiert med bompenger uten at det
1528 finnes et bomfritt alternativ folk kan velge. Finnes ingen alternativer, har Statens vegvesen
1529 det fulle ansvaret for veiprojektet.

1530
1531
1532

1533 *Forslag 23*

1534 *Forslagsstiller: Finnmark Venstre, Nordland Venstre, Sør-Trøndelag Venstre, Møre og*
1535 *Romsdal Venstre*

1536

1537

1538 **Fisken tilhører kysten**

1539

1540 **Venstre vil sikre vårt felles eierskap til vår viktigste ressurs: fisken.**

1541

1542 Havressurslovens paragraf 2 stadfester at de villlevende marine ressursene ligger til
1543 fellesskapet i Norge. Landsmøtet i Venstre sier ja til dagens lovverk, som gir en god ramme
1544 for en forsvarlig, rettferdig og riktig forvaltning av våre felles marine ressurser.

1545

1546 Statens rolle er å regulere høstingen av havets ressurser, ikke å tildele enkeltaktører
1547 evigvarende fordeler. Venstre sier nei til Tveteråsutvalgets (NOU 2014:16) forslag til
1548 endringer i deltakerloven og kvotefordeling, som legger opp til en slik konsentrasjon av
1549 rettigheter. Vi vil spre ressurstilgangen, ikke konsentrere den på få hender. Venstre vil legge
1550 til rette for store og små aktører langs kysten, både på sjø og land.

1551

1552 Til tross for dagens lovverk, er det et faktum at praksis over tid har svekket kystsamfunnets
1553 mulighet til å delta i verdiskapningen, ved at leveringsforpliktelser knyttet til konsesjoner ikke
1554 er overholdt. Intensjonen i lovverket, at ressurstilgang og næringsaktivitet skal fordeles
1555 mellom et mangfold av aktører, undergraves av dagens praksis. Denne utviklingen må vi
1556 snu.

1557

1558 Målrettet FOU, teknologiutvikling, produktutvikling og markedsarbeid er de viktigste
1559 satsingsområdene for å øke verdiskapningen langs kysten. Sjømatnæringen er best tjent
1560 med samarbeid, i tillegg til forutsigbare langsiktige rammebetingelser som ligger i dagens
1561 lovgivning.

1562

1563

1564

1565 *Forslag 24*
1566 *Forslagsstiller: Oppland Venstre*

1567
1568

1569 **God folkehelse er avhengig av bærekraftig matproduksjon i** 1570 **Norge**

1571
1572 **Norge er et land med rikt og variert næringsliv. Matproduksjon er helt klart er en viktig**
1573 **næring og oppland Venstre er opptatt av at matprodusentene må få større politisk**
1574 **fokus av flere grunner.**

1575
1576 Matprodusentene er primærprodusenter, og de er premissleverandører for
1577 næringsmiddelindustrien som er Norges største industri på fastland. Uten de norske
1578 landbruksråvarene er næringsmiddelindustrien ikke liv laga, med de store tap av
1579 arbeidsplasser og ringvirkninger det måtte medføre.

1580
1581 Matproduksjonen i Norge er tufta på rike tradisjoner og kultur til glede for reiseliv og turister i
1582 tillegg til at det er en sterk del av vår identitet. En økende flora av lokalmat og gardsbasert
1583 matsalg er også et resultat av en sterk grunnmur av primærprodusenter.

1584
1585 Mat og helse er to områder som har stor innvirkning på våre liv, som til nå har fått for lite
1586 politisk fokus. Maten er kanskje den viktigste faktoren for hvordan folkehelsa utvikler seg.
1587 Vilråene matprodusentene produserer under har helt klart innvirkning på hvordan maten
1588 påvirker folkehelsa og må i framtida få et større politisk fokus. Flere og flere får øynene opp
1589 for dette både når det gjelder innhold i maten og ting som antibiotikaresistens og
1590 sjukdomsstatus. Det er på høy tid at politikken tar inn over seg at produksjonsøkonomien har
1591 stor påvirkning på det som blir produsert. Heldigvis har vi fortsatt en svært god status på
1592 dyrehelse og matkvalitet i Norge. Sett i lys av at sjølforsyningsgraden nå er under 40% har vi
1593 snart siste sjans til og ta vare på den Norske kunnskapen og videreutvikle det til det beste
1594 for alle, både forbruker og produsent.

1595
1596 Før var matsikkerhet et forsvarsargument for rikets sikkerhet, i framtida vil det i mye større
1597 grad bli et folkehelseargument.

1598
1599 Venstre mener helt klart at det er et politisk ansvar og jobbe for fortsatt norsk matsikkerhet
1600 og god folkehelse. Godt politisk lederskap må i framtida vise at det tas ansvar for disse
1601 politikkområdene på en kunnskapsbasert god måte. En matproduksjon med fokus på
1602 dyrevelferd og folkehelse vil være å sette FolkFørst.

1603
1604
1605

1606 *Forslag 25*
1607 *Forslagsstiller: Trondheim Venstre*

1608
1609

1610 **Ny erstatningsordning for beitedyr**

1611

1612 **Etter at våre store rovdyr ble fredet har konfliktnivået mellom utmarksbeite og rovvilt**
1613 **økt i samsvar med en stadig mer levedyktig bestand av rovdyrene. For å redusere**
1614 **konflikten og hindre at næringen blir økonomisk skadelidende av Norges forpliktelse**
1615 **til å opprettholde levedyktige bestander av rovdyr, har vi erstatningsordning for**
1616 **beitedyr tatt av rovvilt.**

1617

1618 Denne ordningen gir ingen økonomiske incentiver til å innføre tiltak som forhindrer tap til
1619 rovvilt, og fører ikke til et redusert konfliktnivå.

1620

1621 Det er vanskelig å dokumentere at beitedyr er tatt av rovdyr, derfor er beslutningen om
1622 erstatning skal utbetales er i stor grad overlatt til skjønn. Norsk Institutt for Naturforskning
1623 (NINA) har forsket på gaupers adferd over tiår, og konkluderer med at antall sau erstattet
1624 som tatt av gaupe ikke samsvarer med hva de reelle tallene er. NINA anslår at opptil ni
1625 ganger så mange sau blir erstattet som tatt av gaupe enn hva det er realistisk at gaupa kan
1626 ha tatt i enkelte regioner.

1627

1628 I Norge er det ikke rovdyr som er årsaken til de fleste tapene av beitedyr. Flertallet dør av
1629 andre årsaker som overbeiting etter for stor dyrebestand, påkjørsler, drukning eller
1630 forgiftning. Erstatningsordningen bør etter NINAs anbefaling endres til et objektivt og
1631 risikobasert system som gir økonomiske incentiver til å forhindre tap av beitedyr, uavhengig
1632 av om beitedyr blir tatt av rovdyr eller om dyrene dør av andre årsaker.

1633

1634

1635

1636 *Forslag 26*
1637 *Forslagsstiller: Ingeborg Briseid Kraft (Nordre Aker Venstre)*
1638
1639

1640 **Norge bør vente med å gi nye gruvetillatelser**

1641
1642 **I likhet med olje og gass er malm og metaller ressurser som bare kan utvinnes én**
1643 **gang. Det bør derfor utvinnes til riktig tid og på riktig måte.**
1644

1645 I dagens gruvedrift brukes bare en veldig liten del av fjellet, resten er overskuddsmasse som
1646 dumpes i naturen. Slike overskuddsmasser bør bli en ressurs, ikke et miljøproblem. Norske
1647 sand- og grusforekomster er snart brukt opp, og Norge går nå over til knust stein. De siste 30
1648 årene har eksport av knust stein økt betraktelig. Om noen år vil overskuddsmasser fra gruver
1649 kunne brukes til diker i land som er truet av havnivåstigning, og forskning på produkter som
1650 kan produseres av overskuddsmasser viser at det er mange muligheter. Overskuddsmasser
1651 ved gruvedrift bør utnyttes, og det bør innføres en avgift på deponi av masse fra gruver slik
1652 at det blir mer lønnsomt å utnytte overskuddsmassen til andre formål.
1653

1654 Metallprisene har vært for lave de siste 30 årene for ny gruvedrift i Norge. I dag er prisene så
1655 lave at gruveselskapene så vidt kan tjene penger, og det siste året har prisene gått
1656 ytterligere ned. Prisen på mineraler reflekterer ikke det faktum at mineralutvinning er
1657 miljøskadelig og bruker opp ikke-fornybare ressurser. Etter hvert som forekomsten av
1658 mineraler på land brukes opp i enda større grad, vil man bli nødt til å vende blikket mot
1659 havbunnen, muligens også mot asteroider. Dette er mineralressurser som er langt mer
1660 kostbare å utvinne, og fremtidige generasjoner vil måtte betale priser i en helt annen
1661 størrelsesorden. Samtidig vil man i fremtiden ha bedre, og mindre miljøskadelige metoder for
1662 å utvinne de resterende ressursene på land. Man har derfor mye å vinne på å dempe
1663 utvinningstakten av mineraler. Når olje- og gassreservoarene er tomme vil Norge dessuten
1664 trenge inntektene fra mineralutvinning enda mer enn vi gjør i dag.
1665

1666 Selv om en gruve er drivverdig, er det ikke nødvendigvis behov for økt utvinning av
1667 mineralet. Nye gullgruver vil berike gruveinvestorer og bidra til det lokale samfunnet i noen få
1668 år. Naturen blir varig skadet. Det er alltid et marked for gull, men ikke et reelt
1669 samfunnsmessig behov. Uttak av ikke-fornybare ressurser med stor negativ konsekvens for
1670 miljøet kan ikke bli styrt av markedet eller behovet for arbeidsplasser.
1671

1672 Oljeutvinningen ble en økonomisk suksess for Norge nettopp fordi man var streng med
1673 utenlandske investorer. Petroleums-skatten er i dag 50 %. Mineralskatten er mindre enn én
1674 prosent. Mineralressurser bør skattlegges som petroleumsressurser skattlegges i dag.
1675

1676 Venstre mener:

- 1677 • At ny gruvedrift alltid skal måles opp mot verdens ressurs-situasjon og økologi, og
- 1678 vurderes ut fra et reelt samfunnsmessig behov for økt produksjon av mineralet
- 1679 • At det må innføres en avgift på deponi av masse fra gruver som gjør det mer lønnsomt
- 1680 for gruveselskaper å utnytte overskuddsmassen til andre formål
- 1681 • At det ikke bør gis nye gruvetillatelser i Norge før prisen på mineraler er så høy at
- 1682 gruveselskaper har råd til å betale en mineralskatt på nivå med dagens skatt på
- 1683 petroleum
- 1684

1685 *Forslag 27*
1686 *Forslagsstiller: Solveig Schytz*

1687
1688

1689 **Nei til regjeringa sitt framlegg til ny postlov**

1690
1691 **Framlegget frå Samferdselsdepartementet til ny postlov og postforskrift har vært ute**
1692 **på høyring.**

1693
1694 Forslaget inneber full konkurranseutsetjing av posttenester, i tråd med det tredje
1695 postdirektivet til EU. Dermed vil regjeringa fjerna einskapsporto, altså at prisen på ei
1696 sending skal vera den same for like sendingar overalt i landet. I staden skal det innførast ein
1697 makspris.

1698
1699 Folk flest vil ikkje oppleva auka portokostnader, men konsekvensane særleg for små- og
1700 mellmomstore bedrifter i sistrakta i heile landet kan bli store.

1701
1702 Regjeringa sitt framlegg til ny postlov opphever Posten Norges sitt monopol på brevpost
1703 under 50 gram. Kravet om postombæring på laurdagar skal og fjernast.

1704
1705 Med konkurranse må nye produksjonsmiddel tilførast og dei totale produksjonskostnadene for
1706 tenestene vil auke. Det gjer posttenestene dyrare, særleg for folk og næringsliv i distrikta.
1707 Ved å innføre konkurranse på brevpost fjerner ein spleiselaget som gjer det mogleg at den
1708 lønsamme delen av postproduksjonen kan finansiere den ulønnsame. Konkurranse vil føre til
1709 at behovet for statleg finansiering aukar, alternativet er at brukar utanfor det sentrale
1710 austlandet må betale meir eller får dårlegare tenester.

1711
1712 Med fri konkurranse på lønsame postruter, vil dette kunna føra til lågare porto i sentrale
1713 strom, medan prisen i distrikta vil vere høg. Postdirektivet fører til at brev i større grad må
1714 prisast ut frå faktiske kostnader. Geografisk ulike prisar er konkurransvridande i disfavør av
1715 næringslivet i distrikta.

1716
1717 Oslo Economics har utreda behovet for statlege kjøp av posttenester fram mot 2025 og
1718 konsekvensar av innføringa av EUs 3. postdirektiv.

1719
1720 Innføring av det tredje postdirektivet vil føre til behovet for statleg kjøp av posttenester aukar
1721 meir enn dersom posten sin einerett vert oppretthaldt. Posten sin einerett sikrar Posten eit
1722 overskot i delar av postmarknaden som kan brukast til å finansiere ulønnsame deler av
1723 markedet. Ved ei liberalisering forsvinn denne finansieringskjelda.

1724
1725 Oslo Economics sine utrekningar indikerar at auka i statleg kjøp som følge av det tredje
1726 postdirektivet vil kunne utgjere opptil 1 milliard kroner per år i 2025. Di sterkare konkurransen
1727 vert, dess meir auker behovet for statleg kjøp av posttenester. Oslo Economic sin rapport
1728 tek utgangspunkt i gjennomsnittlege produksjonskostnader. Konkurransen i postmarknaden
1729 vil kome der kostnadane i utgangspunktet er lavast. Det vil seie at behovet for statleg kjøp av
1730 posttenester kan verte høgare enn det rapporten viser.

1731
1732 Venstre meiner

LM-10

- 1733 • at det er svært uheldig dersom ei ny postlov fører til auka totale kostnader for
- 1734 posttenester og auka behov for statleg finansiering av tenestene.
- 1735 • at det er viktig at framtidas postordning i Norge ikkje verkar kokurransevidande i disfavør
- 1736 av næringslivet i distrikta
- 1737 • at Norge ikkje bør innføre EU sitt 3.postdirektiv, og vil derfor ikkje støtte Regjeringa sitt
- 1738 framlegg til ny postlov.
- 1739
- 1740
- 1741

1742 *Forslag 28*
1743 *Forslagsstiller: Raymond Londal (Alta Venstre)*

1744
1745

1746 **Venstres næringspolitikk, eierskap, reindrift**

1747

1748 "Ingen eier fisken i havet, men noen eier reinen." Venstre mener reindrifutøvere har
1749 eiendomsrett over egen rein. Det skal særskilte grunner til for at staten kan pålegger noen å
1750 tvangsslakte egen rein. For mange rein i et område er ikke å regne som særskilt grunn for
1751 staten til å kreve tvangsslakt.

1752
1753
1754

1755 *Forslag 29*

1756 *Forslagsstiller: Hordaland Venstre, Kathrin Pabst, June Marcussen og Sara Sægvog Ruud*

1757

1758

1759 **Arven etter Castberg**

1760

1761 **De Castbergske barnelover , vedtatt for nøyaktig 100 år siden, representerte både et**
1762 **sosialpolitisk og rettslig nybrottsarbeid . De gjorde Norge til et foregangsland i**
1763 **kampen for barns livssituasjon og oppvekstvilkår. Foruten de viktigste pådriverne**
1764 **Katti Anker Møller og Johan Castberg, spilte Venstre en hovedrolle i gjennomføringen**
1765 **av en reformpolitikk som ble fundamentet for den norske velferdsstaten.**

1766

1767 Venstre forvalter, mer enn noe annet parti, arven etter Castberg med forpliktelsene til alltid å
1768 tale de svakeste sak.

1769

1770 Norge er på mange områder et godt land for de fleste innbyggerne. Men den glitrende
1771 fasaden skinner ikke like sterkt overalt. Noen steder har den også slått sprekker. Det gjelder
1772 situasjonen til en rekke barn og unge som opplever en marerittaktig tilværelse i stedet for et
1773 godt og trygt liv i sine egne hjem.

1774

1775 Det er avdekket at et skremmende høyt tall barn blir utsatt for vold og seksuelle overgrep,
1776 helt ned til spedbarnsalderen, av sine nærmeste omsorgspersoner, av de som skulle vært
1777 deres sikreste støtter i tilværelsen.

1778

1779 Foruten de seksuelle overgrep som de fleste vil møte med avsky, opplever flere barn enn
1780 nok mange vil erkjenne, vold i hjemmet, både mot seg selv og mellom de voksne
1781 omsorgspersonene. Forskning har for lengst slått fast at barn som utsettes for vold eller er
1782 vitne til vold i sine omsorgsbaser, risikerer å få store psykiske vansker og redusert livskvalitet
1783 som voksne.

1784

1785 Regjeringens handlingsplan mot vold og overgrep i nære relasjoner er et viktig skritt for å
1786 bekjempe dette angrepet på barns liv og helse, men det er også nødvendig med
1787 holdningsendringer i samfunnet. Det krever at temaet løftes opp av politisk vilje og
1788 prioritering, slik Castberg gjorde da han fikk gjennomslag for sine reformer.

1789

1790 Den andre sprekken i Norges idylliske fasade gjelder alle de elever som blir utsatt for
1791 krenkelser og mobbing. Elevundersøkelsen 2014 viser at 17000 elever i norsk skole opplever
1792 å bli mobbet en eller flere ganger i uken. For mange setter mobbing langvarige spor, flere
1793 faller ut av skolen på grunn av de psykiske vanskene mobbingen har påført, og noen får hele
1794 sin tilværelse ødelagt.

1795

1796 Djupedalutvalget (NOU 2015:2) har nylig fremlagt en rekke forslag for å motvirke den
1797 omfattende mobbingen som er avdekket. Foruten å fremme forslag, setter utredningen
1798 søkelyset på at elevers rettigheter ikke blir oppfylt, at skolekulturen har for liten fokus på
1799 nulltoleranse for mobbing og krenkelser, at foreldre og elever ikke integreres godt nok i
1800 arbeidet med skolens psykososiale miljø, samt systemsvikt og for lite tydelighet om den
1801 enkelte skoles ansvar for å forebygge og å vise handlekraft når mobbing har forgått.

LM-10

1802 En god skolepolitikk må også innebære at den enkelte skole blir mer inkluderende, mer
1803 opptatt av trygge skolemiljø og mer kompetent til å håndtere mobbing og krenkelser mot
1804 elevene.

1805
1806 Venstre vil, i Castbergs ånd, og med skolepolitikken som viktig satsningsområde, gi høyeste
1807 politiske prioritet til å bekjempe overgrep og vold mot barn i hjemmet og til å få slutt på den
1808 omfattende mobbingen i norsk skole.

1809
1810
1811

1812 *Forslag 30*

1813 *Forslagsstiller: Agder Venstre, Hordaland Venstre, Oppland Venstre, Sør-Trøndelag Venstre,*
1814 *Nordland Venstre, Rogaland Venstrekvinnelag, Terje Bjøro og Christian Grønlie Herzog.*

1815

1816

1817 **Hensynet til barna kommer først**

1818

1819 **Over hele landet har norske barn blitt sendt til land de aldri har vært i, fordi de har**
1820 **vokst opp uten det rettslige vernet vi andre tar som en selvfølge. Det er de**
1821 **«lengeværende asylbarna». De har blitt sendt ut på grunn av foreldrenes gjerninger,**
1822 **og fordi Norge har ført en asylpolitikk som har gjort det mulig.**

1823

1824 Venstre, KrF og regjeringa har inngått en avtale som skal sørge for effektiv, men rettferdig
1825 saksbehandling av asylsøknader, og rask utsendelse av såkalt «grunnløse» asylanter. Det er
1826 bred politisk enighet om at endringen innebærer en vesentlig forbedring av Norges
1827 asylpolitikk. Samtidig har samarbeidspartiene inngått en avtale om de barna som har vært
1828 lenge i Norge som følge av tidligere praksis.

1829

1830 Men stikk i strid med avtalens intensjon har mange av disse barna blitt kastet ut av landet før
1831 avtalen har trådt i kraft. Dette er barn som har vokst opp i Norge, som har levd norske liv, og
1832 som ikke kjenner noe annet land enn Norge. De har vært en del av vårt fellesskap, og Norge
1833 har et ansvar overfor disse barna, fordi vi har latt dem bli norske.

1834

1835 Statsråden har et ansvar for å ha feilinformert Stortinget, og for å ha brutt avtalen med
1836 Venstre og KrF. Men barnas skjebne er viktigere enn statsrådets. Venstre krever derfor at
1837 regjeringa henter barna hjem.

1838

1839 I disse dager er det hundre år siden Stortinget vedtok «de castbergske barnelover». Med
1840 dem ble Norge et foregangsland for å gi barn en rettsstilling uavhengig av foreldrene.
1841 Hensynet til den svake part var det som motiverte Johan Castberg til politisk handling – også
1842 der hvor ulike hensyn kolliderte med hverandre. Derfor var lovene kontroversielle den gang,
1843 mens vi i dag er stolte over å ha vært pionerer for å sette hensynet til barna først i politikken.
1844 Asylbarna har blitt sendt ut av landet fordi foreldrene ikke har respektert avslag på sine
1845 asylsøknader. Men Norge har også et ansvar for å ha praktisert en politikk som har skapt
1846 norske barn uten rettslig vern. Denne politikken har vi nå endret på. Derfor koster det oss lite
1847 å hente dem hjem igjen, mens prisen for å la det være vil være høy. Det vil være i strid med
1848 det prinsippet som ble vedtatt av Stortinget i 1915, som setter hensynet til barna først.
1849 Som Johan Castberg uttalte under stortingsbehandlingen i 1915: [...] for det er det viktigste;
1850 det er det, som ligger under og bærer denne sak, at det er retfærdighet den vil, og at den vil
1851 beskytte de smaa barn».

1852

1853 *Merknad: Forslaget sendes inn vel vitende om at stortingsgruppa står midt i forhandlinger om*
1854 *saken og gjør en iherdig innsats for asylbarna. Det tas derfor forbehold om at forslaget*
1855 *trekkes eller modifiseres på et seinere tidspunkt, avhengig av utfallet. Uansett mener vi det*
1856 *er viktig at Venstres landsmøte benytter anledningen til å vise at Castbergs prinsipp om*
1857 *hensynet til barna og den svake part fremdeles er førende for norsk politikk.*

1858

1859

1860

1861 *Forslag 31*
1862 *Forslagsstiller: Oppland Venstre*

1863
1864

1865 **Utsendingen av lenggeværende asylbarn fortsetter**

1866

1867 **Venstre er svært misfornøyd med justisministeren sin håndtering og oppfølging av**
1868 **avtalen om asylbarna.**

1869

1870 Venstre har over lang tid kjempet for en mer liberal flyktningpolitikk generelt og for
1871 lenggeværende asylbarn spesielt. Venstre ønsket en annen flyktningpolitikk enn den de rød-
1872 grønne i regjering førte. Dette fikk vi gjennomslag for i avtalen mellom regjeringen, Venstre
1873 og KrF. Vi fikk en ny og bedre politikk for asylbarna.

1874

1875 Venstre mener at den nye politikken har fått en alt for trang fødsel. Det er en svært alvorlig
1876 situasjon. Venstre er svært misfornøyd med justisministerens håndtering og oppfølging av
1877 asylbarnsaken.

1878

1879 Justisministeren har satt seg i en alvorlig situasjon. Asylbarna som er sendt ut er likevel den
1880 tapende part og er i en betydelig mer alvorlig situasjon. Venstre er mest bekymret for barna
1881 som alt er sendt ut, og ber Stortinget ta grep som gjør det mulig å hente tilbake barn med
1882 primærtilknytning til landet vårt.

1883

1884 Vi må snarest få klarlagt hvor mange barn som er returnert som kunne fått oppholdstillatelse.
1885 Det er vi som lokalpolitikere som møter familiene og barna som savner en utsendt venn.
1886 Venstre ber stortinget følge opp at den inngåtte avtalen mellom regjeringspartiene, KrF og
1887 Venstre blir iverksatt umiddelbart.

1888

1889

1890

1891 *Forslag 32*
1892 *Forslagsstiller: Rogaland Venstre*

1893
1894

1895 **Én felles nasjonal oppreisningsordning for tidligere**
1896 **barnevernsbarn**

1897
1898 **Et urovekkende høyt antall av landets tidligere barnevernsbarn har i lokale og**
1899 **regionale offentlige, uavhengige granskinger fortalt at de har vært utsatt for grov**
1900 **omsorgssvikt, fysiske, seksuelle og mentale overgrep mens de var under offentlig**
1901 **omsorg i landets barnehjem, skolehjem, spesialskole og fosterhjem. De var i**
1902 **utgangspunktet beskyttet mot omsorgssvikt og overgrep gjennom lovverk og**
1903 **forskrifter, men i dag vet vi at svikten disse barna ble utsatt for var gjennomgripende**
1904 **og skadelig. Skaden oppsto der og da men blir ofte tydeligere senere i livet. Som**
1905 **voksne sliter svært mange med ettervirkningene etter sine opphold; synlige og**
1906 **usynlige skader som viser seg gjennom blant annet høyere rusbruk og rusmisbruk,**
1907 **større grad av uførhet og psykiske lidelser enn øvrige befolkningsgrupper.**

1908
1909 Omtrent halvparten av landets kommuner har valgt å opprette oppreisningsordninger for
1910 denne gruppen og nesten 80 % av landets befolkning bor i disse kommunene. Stavanger
1911 kommune var i sin tid foregangskommune, Rogaland var foregangsfylke, og de aller fleste av
1912 kommunene og fylkene som etter hvert etablerte sine oppreisningsordninger brukte
1913 Stavanger og Rogalands ordning som modell. Modellen sikret størst mulig grad av
1914 likebehandling og rettferdighet for de tidligere barnevernsbarna, den sikret gode prosesser
1915 som førte til oppreisning for den enkelte, samtidig som den ga kommunene og det offentlige
1916 et unikt innblikk i en graverende systemsvikt og en mulighet til å utbedre sine
1917 barnevernstjenester i dag.

1918
1919 Venstre mener det er nødvendig å gi alle dem som ble utsatt for omsorgssvikt og/eller
1920 overgrep mens de var under offentlig omsorg, samme mulighet til oppreisning, uavhengig av
1921 hvilken kommune som plasserte dem, hvor de ble plassert eller når dette skjedde. Venstre
1922 mener at alle landets små og store kommuner skal kunne ha en mulighet til å delta i en felles
1923 nasjonal oppreisningsordning, med felles vedtekter, krav til prosess og innretning.

1924
1925 Venstre vil at det etableres en varig og nasjonal oppreisningsordning for tidligere
1926 barnevernsbarn. Ordningen administreres av fylkesmannen i det enkelte fylke.

1927
1928
1929

1930 *Forslag 33*
1931 *Forslagsstiller: Norges Venstrekvinne­lag*

1932
1933

1934 **Regjeringen må ta grep mot diskriminering av gravide i arbeidslivet**

1935
1936
1937 **Diskriminering av gravide og deres partnere er et alvorlig samfunnsproblem og skjer i langt flere sektorer enn bare i helsevesenet. Hele arbeidslivet trenger ambisiøse grep. Det skal være mulig både for kvinner og menn å kombinere arbeidsliv med familieliv uten å bli forskjellsbehandlet. Regjeringen må sikre rettighetene både til fast og midlertidig ansatte.**

1941
1942
1943 En fersk undersøkelse, gjennomført av TNS Gallup på vegne av Likestillings- og diskrimineringsombudet fra høst 2014, viser til at så mange som 55 prosent av alle kvinnelige og 20 prosent av alle mannlige arbeidstakere som har blitt spurt, har opplevd én eller flere former for diskriminering knyttet til graviditet eller foreldrepermisjon. Den hittil største omfangsundersøkelsen i Norge om diskriminering av foreldre som venter barn eller er i foreldrepermisjon beskriver en rekke situasjoner som er i strid med likestillingsloven.

1949
1950 12 prosent av kvinnene og 9 prosent av mennene oppgir å ha fått spørsmål på jobbintervju om de venter barn, noe som også skal regnes som direkte forskjellsbehandling etter § 4 tredje ledd, jf. likestillingsloven § 3 andre ledd nr. 2 hvor spørsmål om graviditet, adopsjon eller familieplanlegging i ansettelsesprosessen, uavhengig av søkerens kjønn, er lovstridig.

1954
1955 Undersøkelsen kartlegger også andre ubehagelige opplevelser respondentene har hatt i arbeidslivet når de får barn. 20 prosent av kvinnene sier at de har latt være å søke jobb når de var gravide, i frykt for å bli diskriminert eller å være en belastning for arbeidsgiver. Både kvinner og menn oppgir i tillegg at de har fått negative reaksjoner fra ledere på at de venter barn.

1960
1961 Derfor vil Venstre at:

- 1962 • alle gravide skal få informasjon om sine rettigheter i arbeidslivet ved første konsultasjon i svangerskapet, enten hos jordmor på helsestasjon eller hos fastlegen
- 1963 • arbeidsgivere i større grad blir oppfordret til å forholde seg til lovgivningen
- 1964 • myndighetene sørger for konkrete sanksjoner mot diskriminering av gravide hvis arbeidsgiveren bryter likestillingsloven
- 1965 • selskaper som blir dømt for diskriminering bør utelukkes fra offentlige anbud
- 1966 • LDO (Likestillings- og diskrimineringsombud) får mer ressurser til å stille opp som partshjelp, til saksbehandling i LDO og som saksomkostningsgarantist

1967
1968
1969
1970
1971
1972

1973 *Forslag 34*
1974 *Forslagsstiller: Ingeborg Briseid Kraft (Nordre Aker Venstre)*
1975
1976

1977 **Flere må få tilbud om nytt organ**

1978
1979 **Organtransplantasjon er aktuelt ved sykdom som har kommet så langt at pasienten vil**
1980 **ha begrenset levetid igjen uten et nytt organ. For en pasient som får tilbudet er det få**
1981 **eller ingen andre behandlingsmuligheter.**
1982

1983 Ventelistene på nye organer har aldri vært så lange som de var i 2014, og ved utgangen av
1984 året sto over 400 pasienter på venteliste. Samme år døde 12 pasienter mens de ventet på et
1985 nytt organ.
1986

1987 I 2014 var det 116 donasjoner fra avdøde givere. For å tilfredsstille dagens behov for nye
1988 organer må antallet økes til 120 – 130 donasjoner per år. Det forventes også at behovet vil
1989 øke som følge av livsstilssykdommer og av at flere får tilbud om transplantasjon.
1990

1991 Organdonasjon er kun mulig ved 0,4-0,5 % av alle dødsfall. Dersom avdøde har stilt seg
1992 positiv til organdonasjon, enten muntlig eller skriftlig, vil legene forsøke å følge avdødes
1993 ønske. Skulle imidlertid pårørende motsette seg donasjon, vil et slikt inngrep ikke foretas. I
1994 2014 sa 1 av 3 pårørende nei til organdonasjon i tilfeller der dette var mulig.
1995

1996 Venstre mener:

- 1997 • At Norge ikke kan la pasienter dø i påvente av et nytt organ, og at regelverket må endres
1998 slik at det åpner for at det kan gjennomføres flere organdonasjoner
- 1999 • At legene skal følge avdødes ønske i alle tilfeller der organdonasjon er mulig, uavhengig
2000 av hva pårørende mener
- 2001 • At det er legene som skal avgjøre hvorvidt det skal foretas en organtransplantasjon i
2002 tilfeller der man ikke kjenner avdødes ønske, og at avgjørelsen skal foretas på grunnlag
2003 av samfunnets behov for flere organer
2004
2005
2006

2007 *Forslag 35*
2008 *Forslagsstiller: Rogaland Venstre*
2009
2010

2011 **Unge må få mulighet til å skaffe seg egen bolig.**

2012
2013 **Bolig er et grunnleggende velferdsgode og boligpolitikken er en sentral del av statens velferdspolitik.**
2014
2015

2016 Økonomisk vekst, økt tilflytting til de store byene og for lite bo-ligbygging har skapt et stort prispress på bolig i deler av landet. Et stramt boligmarked kombinert med knapphet på studentboliger, leieboliger og boliger tilpasset ungdom har skapt en særlig utfordring for unge.
2017
2018
2019

2020
2021 Økt krav til egenkapital har ført til at mange unge ikke kommer seg inn på boligmarkedet. Vi er i ferd med å kunne utvikle et klasseskille der de som har foreldre som kan stille opp som garantist, får mulighet til å skaffe seg egen bolig, kommer seg raskere inn på boligmarkedet og dermed også sikrer seg egenkapital for senere investeringer fra for eksempel liten leilighet til større leilighet/enebolig. Ungdom som i utgangspunktet har økonomi til å betale lånekostnader, får ikke mulighet til å investere i egen bolig, da de ikke har klart å spare seg opp nødvendig egenkapital. Manglende utleieboliger fører også til økning i husleie, som igjen gir mindre mulighet for å spare opp nødvendig egenkapital.
2022
2023
2024
2025
2026
2027
2028
2029

2030 Finanstilsynet foreslår flere innstramminger i kravene som stilles for nye boliglån.
2031

2032 For å sikre at unge har mulighet til å komme inn på boligmarkedet, uavhengig av foreldrene sine mulighet for å stille opp, vil Venstre innføre et veiledende egenkapitalkrav på 10 prosent ved kjøp av bolig, men la bankene få utøve skjønn ved lånetilsagn bl.a. basert på utsikter til framtidig inntekt.
2033
2034
2035
2036

2037 Samtidig må beløpsgrensen til boligsparing for ungdom økes, og prosentsatsen i skattefradraget må økes fra 20 til 28 prosent.
2038
2039
2040
2041

2042 *Forslag 36*
2043 *Forslagsstiller: Terje Breivik og Sveinung Rotevatn*
2044
2045

2046 **Tid for ein ny bustadpolitikk**

2047
2048 **Den norske bustadmarknaden står overfor store utfordringar. Prisveksten er høg,**
2049 **gjeldsgraden er aukande og behovet for ny bustadar er stort. Noreg treng ein ny**
2050 **bustadpolitikk.**
2051

2052 Det vert bygd for lite bustadar. Gjennom mange år har prisveksten på bustadmarknaden vore
2053 svært høg. Ikkje minst i dei store byane er presset stort. Berre det siste året har veksten i
2054 bustadprisane vore på 8,7 prosent. Samstundes har veksten i hushaldningsgjelda over lang
2055 tid vore høgare enn inntektsveksten, og var på 6,2 prosent det siste året.
2056

2057 Årsakene til utviklinga på bustadmarknaden er fleire og samansette. I følgje
2058 Konkurransetilsynet er det eit problem at bustadmarknaden i byregionane er for konsentrert.
2059 Nokre få utviklarar kontrollerer store tomteareal. Enklare reguleringsprosessar lokalt kan
2060 legge betre til rette for fleire mindre aktørar, og betre konkurranse. Heilskapleg tenking rundt
2061 utbygging av kollektivknutepunkt er viktig for å sikre god arealutnytting. I områda rundt dei
2062 store byane er dette avgjerande for å dempe utbyggingspresset.
2063

2064 Ei særleg utfordring er mangelen på bustadar for svakarestilte grupper. Difor er det viktig å
2065 trappe opp den sosiale bustadbygginga og satse på rimelege utleigebustadar for dei som
2066 treng det. Bygginga av studentbustadar må dessutan haldast oppe på eit høgt nivå.
2067

2068 Nybygg er mange stadar svært dyrt samanlikna med bruktkjøp. Plan- og bygningslova må
2069 forenklast for å gjere nybygging billegare. Krava til utleigebustadar må endrast slike at fleire
2070 finn det føremålstjenleg å drive med utleige. Husbanken må styrkast for gjere terskelen for å
2071 kome inn på bustadmarknaden lågare for alle, og gjere det enklare å finansiere
2072 utleigebustadar.
2073

2074 Skattesystemet gjer det gunstigare å plassere pengar i eigendom enn til dømes i bedrifter.
2075 Noko som og bidreg til å forsterke det sosiale skiljet mellom dei som er innanfor og utanfor
2076 bustadmarknaden. Venstre ønskjer å bruke skattesystemet slik at det vert meir meir attraktivt
2077 å investere i bedrifter framfor eigendom. En slik omlegging skal primært skje gjennom
2078 positive skatteincitament for investeringar i bedrifter. Scheel - utvalet har peika på ulike tiltak
2079 Venstre vil vurdere på sjølvstendig grunnlag.
2080

2081 Utviklinga i bustadmarknaden har ført til at Finanstilsynet har kome med ei rekke forslag til
2082 innstramming i vilkåra for å innvilge bustadlån. Fleire av desse forslaga vil kunne få til dels
2083 dramatiske konsekvensar for tilgangen på lån for kundar som har god betalingsevne, men
2084 som manglar stor oppspart eigenkapital. Forslaga vil utvilsamt gjere det endå verre for unge
2085 utan velståande føresette å kome inn på bustadmarknaden.
2086

2087 Venstre meiner utgangspunktet må vere at bankane sjølve er best stilte til å vurdere kundane
2088 sin betalingsevne, og at fleksibilitet i utlånspraksis er viktig. Å berre behandle symptoma på
2089 ein bustadmarknad som ikkje fungerer optimalt er lite heldig. Ein må ta tak i dei
2090 grunnleggjande problema.

LM-10

2091

2092

Difor vil Venstre:

2093

- Forenkle plan- og bygningslova.

2094

- Styrkje Husbanken.

2095

- Bygge minst 2000 studentbustadar årleg med 50 prosent statstilskot.

2096

- Innføre ei ordning med heimkjøp av bustadar, der ein på sikt kan oppnå eigarskap til ein leigd kommunal bustad.

2097

2098

- Samordne statlege styresmakter si handsaming av arealplanar og sikre at eventuelle motsegner er koordinerte.

2099

2100

- Gjere det meir attraktivt å investere i bedrifter og verdiskaping framfor eigendom.

2101

2102

2103

2104 *Forslag 37*
2105 *Forslagsstiller: Oppland Venstre*
2106
2107

2108 **Fjellandet uten fjellpolitikk**

2109
2110 **Norske fjellkommuner blir sakte, men sikkert avfolket.**
2111

2112 Hele 89 norske kommuner har mer enn 50 prosent av arealet sitt i fjellet og betegnes av
2113 forskere som fjellkommuner. Ca. 95% av Norges landareal er utmark, hvorav 45% betegnes
2114 som fjell og vidde.
2115

2116 Norge kan med rette betegnes som et fjelland. Men i fjellkommunene bor det stadig mindre
2117 folk, bortsett fra når hyttefolket er på besøk. I noen kommuner er antall hytter mer enn det
2118 dobbelte av antall fastboliger.
2119

2120 Distriktpolitikk har lenge vært viktig i Norge, men lite av denne politikken har vært innrettet
2121 mot fjellkommunene. Kystbosetting og utviklingstiltak i Nord-Norge har stått høyt på den
2122 politiske dagsorden. Men i et av verdens fremste fjelland er lite lagt til rette for at folk kan og
2123 vil bo i fjellkommuner. Norske samfunnsforskere har også vært mye mindre opptatt av
2124 fjellpolitikk enn sine kolleger i andre europeiske fjelland. Nå har et europeisk forskernettverk
2125 sett på utfordringene i fjellbygdene.
2126

2127 Forskerne kritiserer bl a statsforvaltningen: Den er i for stor grad opptatt av å tolke juss og
2128 regelverk. Tilsvarende lite blir gjort for å finne løsninger på konflikter som oppstår mellom
2129 miljøhensyn og utviklingsbehov i fjellkommunene.
2130

2131 Konfliktnivået i fjellet er minst like høyt nå som det har vært før, rapporterer forskerne.
2132 I flere år har mye handlet om fritid og reiselivssatsing. Nasjonalparkene som nytt
2133 reiselivsprodukt er mye i vinden akkurat nå.
2134

2135 – På nasjonalt hold som hos Innovasjon Norge, og også blant rådmenn og ordførere i
2136 fjellkommunene, er det mye snakk om utvikling av reiselivet i fjellet. Det som kalles
2137 naturbasert turisme, skaper store forventninger.

2138 – Mange ordførere og rådmenn har merket seg medieoppslag om forskning som konkluderer
2139 med at fjellturisme kan skape gode inntekter, sier Overvåg, på Østlandsforskning.
2140

2141 Flere steder i fjellet viser imidlertid erfaringene til nå at det er veldig lite penger i dette.
2142

2143 Fjellkommunene er kommuner hvor utviklingen lenge har gått i retning av færre
2144 arbeidsplasser og fraflytting. Vi savner en norsk fjellpolitikk tufta på lokal råderett og som
2145 utløser fjellkommunenes utviklingspotensial
2146

2147 Venstre vil:

- 2148 • ha egen norsk fjellpolitikk – en tydeligere nasjonal politikk på hva vi ønsker å bruke
- 2149 fjellområdene til.
- 2150 • at politiske ambisjoner om vern og bruk blir til praktisk politikk.
- 2151
- 2152

2153 *Forslag 38*
2154 *Forslagsstiller: Oppland Venstre*

2155
2156

2157 **Venstre krever distriktspolitikk**

2158

2159 **Den blåblå regjeringen mangler en helhetlig distriktspolitikk. Uten en tydelig plan**
2160 **opplever vi en avvikling av distriktsarbeidsplasser. Venstre ønsker å snu denne**
2161 **utviklingen.**

2162

2163 Statlige etater bruker innsparingspålegg til å sentralisere virksomheter. Venstre ser at alt for
2164 mange av effektiviseringstiltakene ender med at man sentraliserer tilbudene og
2165 arbeidsplassene. Lista er lang over sentraliseringsforslag fra statlige etater: NRK, politiet,
2166 skatteetaten, fengselsvesen mm. Regjeringen har ikke lenger føringer for å unngå
2167 konsentrasjon av statlige arbeidsplasser til de største byområdene. Fortsetter denne trenden
2168 og nyetableringene også skjer sentralt får vi en problemskapende vekst i hovedstaden
2169 samtidig som distriktene utarmes.

2170

2171 Venstre mener at Norge trenger både en strukturreform og en demokratireform for å motvirke
2172 en stadig økende sentralisering og for å fordele makt og ressurser bedre. Hvis
2173 kommunereformen skal være en reform som flytter makt utover i landet, må utflytting av
2174 statlige arbeidsplasser også følge med. Statsetatene ser nå ut til å gjennomføre en
2175 sentraliserende strukturreform, stikk i strid med ambisjonen i kommunereformen og hva folk
2176 ønsker.

2177

2178 Venstre krever at vi bruker hele landet!

2179 Nye statlige etableringer bør skje utenfor storbyene.

2180 Det skal lages en plan for utflytting av eksisterende statlige arbeidsplasser.

2181

2182

2183

2184 *Forslag 39*
2185 *Forslagsstiller: Agder Venstre*

2186
2187

2188 **Mennesker i sentrum – Bærekraftig politikk for byer og** 2189 **tettsteder**

2190
2191
2192

Venstre vil ta grep for å styrke landets bysentra og tettsteder.

2193 Mangfoldet av byer og tettsteder er en viktig kvalitet ved den norske samfunnsstrukturen.
2194 Ved at handel, servicevirksomhet og kulturtilbud er konsentrert i levende by- og tettstedsmiljø,
2195 oppnås betydelige samfunns- og miljøgevinster. Forskere har pekt på at synergien som
2196 skapes mellom kultur, politikk, næring og skole fører til innovasjon og utvikling som vil være
2197 en viktig innstatsfaktor for å møte utfordringene i morgendagens samfunn.

2198
2199 Handels- og servicetilbudet til det private næringslivet er en viktig del av slike helhetlige
2200 miljøer. Derfor er Venstre sterkt bekymret for en utvikling hvor stadig mer av
2201 næringsvirksomheten flyttes ut til bilbaserte handelssentra utenfor byene og de tradisjonelle
2202 tettstedene.

2203
2204 Venstre vil ta grep for å snu denne utviklingen. Vårt mål er å få flere mennesker i sentrum.

- 2205
- 2206 • Venstre vil arbeide for at handelssentra utenfor byene får tilsvarende eller mer strenge
  - 2207 restriksjoner som de som gjelder for biltrafikk til byene, i form av bompenger og
  - 2208 parkeringsavgift.
  - 2209 • Venstre vil styrke kulturtilbudet i byer og tettsteder.
  - 2210 • Venstre vil regulere mer areal i byene til mennesker. Vi vil ha flere gågater og færre
  - 2211 parkeringsplasser på gatenivå. Venstre vil prioritere og legge bedre til rette for ferdsel til
  - 2212 fots. Mange gående er en viktig forutsetning for attraktive bymiljø, og for et levende
  - 2213 handels- og servicetilbud i sentrum.
  - 2214 • Venstre vil gjøre det tryggere å ferdes i byer og tettsteder, ved å redusere fartsgrensen
  - 2215 og etablere flere fartsdempende tiltak.
  - 2216 • Venstre vil styrke og prioritere kollektivtrafikken. Vi er åpne for å ta i bruk rushtidsavgift
  - 2217 for å regulere biltrafikk og for å sørge for bedre økonomisk grunnlag for kollektivtrafikken.
  - 2218 • Venstre vil satse sterkt på sykkel som transportmiddel. Det vil vi gjøre ved å sørge for
  - 2219 sammenhengende sykkelvegnett i alle byer og tettsteder, hvor syklistene gis sin egen
  - 2220 plass i trafikkbildet. Vi vil prioritere transportsyklistene gjennom trafikkregulering. Vi
  - 2221 ønsker å legge til rette for bysykkelordninger.
  - 2222 • Belønningsordning for byer som kan dokumentere resultater fra sin kollektivsatsing og
  - 2223 satsing på sykkel som transportmiddel skal videreføres, utvides og styrkes.
  - 2224 • Venstre vil gjøre det mer attraktivt for flere befolkningsgrupper å bo i byene og i
  - 2225 tettstedene.
  - 2226 • Venstre vil fjerne eller redusere minimumskrav til parkeringsplasser for nybygg i sentrale
  - 2227 strøk, og heller vurdere å innføre maksimumskrav.
  - 2228 • Venstre vil verdsette og ta vare på kulturarven som autentisk historisk bygningsmiljø i
  - 2229 byer og tettsteder representerer.

2230
2231
2232

2233 *Forslag 40*
2234 *Forslagsstiller: Hordaland Venstre*

2235
2236

2237 **Regionreform er nødvendig**

2238

2239 **Venstre vil understreke hvor viktig det er at kommunereformen også blir en**
2240 **regionreform.**

2241

2242 Et flertall i Stortinget har fastslått at det fortsatt skal være tre folkevalgte forvaltningsnivåer,
2243 og at en vurdering av oppgavefordelingen til det regionale nivået må gjøres som ledd i det
2244 pågående kommunereformarbeidet.

2245

2246 Venstre mener at det er behov for et sterkt folkevalgt regionalt nivå som kan erstatte dagens
2247 fylkeskommuner. Oppgavefordelingen mellom de tre nivåene må avklares før antall regioner
2248 fastsettes. Venstre har imidlertid merket seg den såkalte landsdelsmodellen, som er ett av
2249 alternativene i utredningen til Møteforskning. Det innebærer at dagens fylkeskommuner blir
2250 erstattet med syv folkevalgte regioner, samt at det blir et betydelig færre antall kommuner
2251 enn det er i dag.

2252

2253 Venstre mener at det nye regionale folkevalgte nivået må videreføre dagens
2254 fylkeskommunale ansvar for samferdsel og videregående opplæring. Videre bør de nye
2255 regionene få ansvaret for spesialisthelsetjenesten og helseforetakene, samt overta det
2256 statlige barnevernet (Bufetat).

2257

2258 Det vil også være naturlig å overta oppgaver fra andre statlige regionale myndigheter, samt
2259 de mer skjønnsmessige/politiske oppgaver fra fylkesmannsembetene. Fylkesmannen bør
2260 konsentrere seg om faglig veiledning og tilsyn av kommunene. I tillegg kan regionene
2261 utforme en regional kultur- og næringspolitikk, en regional areal- og miljøpolitikk, samt gis
2262 ansvaret for regional beredskap og sikkerhet.

2263

2264 Dette er grep som vil bety en omfattende og reell maktoverføring fra dagens statlige
2265 regionale tjenestenivå til et folkevalgt regionnivå. Dette vil være i tråd med de beste
2266 intensjoner med reformarbeidet. Skal reformene ha noen hensikt, må resultatet bli en synlig
2267 demokratireform snarere enn en mer teknisk forvaltnings reform.

2268

2269 Innenfor en regionmodell som her skisseres, kan de største bykommunene eventuelt
2270 håndtere noen regionfunksjoner, mens de øvrige kommuner, i en forstørret og mer robust
2271 utgave enn dagens, også vil kunne få nye oppgaver og økt innflytelse. I den forbindelse må
2272 vi ta et oppgjør med generalistkommuneprinsippet. Kommunene er og vil forbli ulike med
2273 ulike forutsetninger for å løse ulike oppgaver. Det er mer demokratisk å differensiere
2274 oppgavene enn å satse på ytterligere udemokratisk interkommunalt samarbeid, fordi den
2275 enkelte kommune ikke makter en oppgave alene.

2276

2277

2278

2279 *Forslag 41*
2280 *Forslagsstiller: Sogn og Fjordane Venstre*

2281
2282

2283 **På tide å flytte ut**

2284

2285 **Stortinget har vedtatt at statlege arbeidsplassar skal desentraliserast. Venstre krev**
2286 **fortgang i prosessen og meiner dette er ein sentral premiss for kommune- og**
2287 **regionreforma.**

2288

2289 Førre gong Venstre sat i regjering flytta vi Luftfartstilsynet, Sjøfartsdirektoratet, Direktoratet
2290 for arbeidstilsynet, Konkurransetilsynet, Post- og teletilsynet, Medietilsynet og Direktoratet for
2291 beredskap og samfunnssikkerhet ut av Oslo.

2292

2293 Sidan den gong har knapt ein einaste statleg kompetansearbeidsplass blitt lagt utanfor
2294 Oslo/Akershus, medan omlag 7000 nye arbeidsplassar har blitt oppretta i hovudstaden.
2295 Raudgrøn motvilje til utflytting synest no å bli følgd opp av blå-blå vrangvilje.

2296

2297 Våren 2014 vedtok Stortinget, etter initiativ frå Venstre, at regjeringa skal lokalisere statlege
2298 arbeidsplassar slik at ein kan redusere presset i Oslo-regionen og styrke fagmiljø og
2299 kompetanse i heile landet. Stortinget har sagt sitt; proppen sit i regjeringslokala.

2300

2301 Venstre krev no fortgang i prosessen. Vi meiner kloke hovud finst i heile landet, og at
2302 desentralisering av statlege arbeidsplassar er eit viktig verkemiddel for å ta desse hovuda i
2303 bruk. Det er også eit sjølvstendig poeng at ikkje all makt og mynde blir samla på same stad.

2304

2305 Statlege arbeidsplassar må lokaliserast slik at dei saman med vekst i næringslivet skapar
2306 heilskaplege bu- og arbeidsmarknadsregionar med eit mangfald av arbeidsplassar.

2307

2308 Venstre har tidlegare peika på at Statens landbruksforvaltning, Norges vassdrags- og
2309 energidirektorat sitt hovudkontor og Direktoratet for naudkommunikasjon kan vere aktuelle
2310 utflyttingskandidatar. Statlege etatar som skal samlast i færre einingar må lokaliserast
2311 utanfor dei største byane.

2312

2313 Venstre forventar at regjeringa respekterer Stortinget sitt vedtak, og krev at det skjer ei rask
2314 og målretta desentralisering av statlege arbeidsplassar og kompetansemiljø i samband med
2315 kommune- og regionreforma.

2316

2317

2318

2319 *Forslag 42*
2320 *Forslagsstiller: Nordland Venstre*

2321
2322

2323 **Kompetansearbeidsplasser ut i distriktet!**

2324
2325 **Behovet for kompetansestillinger er voksende og gjør seg gjeldende over hele landet.**
2326 **Dette gjelder både arbeidsplasser som krever høyere formell utdanning og**
2327 **arbeidsplasser som krever fagutdanning. Venstre mener kompetansearbeidsplasser er**
2328 **avgjørende for verdiskapende aktivitet i distriktene.**
2329

2330 I 2010 ble det oppnevnt et utvalg som ble bedt om å fremme konkrete forslag til tiltak for å
2331 sikre at kompetansearbeidsplasser ble spredd over hele landet. Utvalget ga sin innstilling i
2332 NOU 2011:3 Kompetansearbeidsplasser - drivkraft for vekst i hele landet. Rapporten
2333 konkluderer blant annet at veksten i kompetansearbeidsplasser er ujevnt fordelt mellom
2334 sentrale strøk og andre regioner.
2335

2336 Utvalget mente at det er mulig å påvirke de sterke sentraliseringskreftene, men at dette
2337 krever en betydelig innsats. En helhetlig og koordinert politikktutforming er nødvendig og må
2338 følges opp av gode og målrettede tiltak.
2339

2340 Fagarbeidere med høy kompetanse er en bærebjelke i det norske samfunnet. For å bidra til
2341 økt kompetanse i distriktene er man avhengig av å øke kvaliteten og gjennomføringsgraden
2342 på yrkesfag. Den yrkesfaglige utdanningen skal være en kombinasjon av praktisk og
2343 teoretisk opplæring. I dag opplever mange elever at det teoretiske har liten relevans for det
2344 fagbrevet de skal oppnå. For å øke kvaliteten og gjennomføringsgraden på yrkesfag må
2345 kombinasjonen mellom teori og praksis forbedres, samtidig som det må bli lettere å ansette
2346 lærlinger.
2347

2348 Venstre krever:

- 2349 • en konkret oppfølging av NOU 2011:3 Kompetansearbeidsplasser – drivkraft for vekst i
- 2350 hele landet.
- 2351 • en distrikts- og regionalpolitikk som retter seg i sterkere grad inn mot etablering av
- 2352 kompetansearbeidsplasser i distriktene for å oppnå en jevnere geografisk fordeling.
- 2353 • at ny statlig virksomhet som hovedregel skal legges ut i regionene for å oppnå distrikts-
- 2354 og regionalpolitiske mål.
- 2355 • at det etableres flere regionale trainee-ordninger som virkemiddel for å rekruttere og
- 2356 beholde unge, nyutdannede arbeidstakere.
- 2357 • at det satses på tiltak som øker interesse for høyere utdanning hos ungdom fra
- 2358 distriktene som har lavest studietilbøyelighet.
- 2359 • at teoriopplæringen revurderes for hvert yrkesfag og at teoriundervisningen rettes mot
- 2360 selve fagutdanningen.
- 2361 • at arbeidsgiveravgiften for lærlinger fjernes.

2362
2363
2364

2365 *Forslag 43*
2366 *Forslagsstiller: Vefsn Venstre*
2367
2368

2369 **Kompetansearbeidsplasser ut i distriktet!**

2370
2371 **Staten er Norges største arbeidsgiver og har derfor et særlig ansvar for å sikre en god**
2372 **geografisk spredning av kompetansearbeidsplasser! Behovet for kompetansestillinger**
2373 **er voksende og gjør seg gjeldende over hele landet. Venstre mener derfor at**
2374 **geografisk spredning av verdiskapende aktivitet er en forutsetning for full utnyttelse**
2375 **av tilgjengelig arbeidskraft. Det er også helt nødvendig for opprettholdelse av**
2376 **attraktive distrikter.**

2377
2378 Det ser ut til at steder med et mangfold av offentlige eller private kompetansearbeidsplasser
2379 har en synergieffekt på rekruttering, noe som har stor betydning for mindre byer og
2380 tettsteder.

2381
2382 I 2010 ble det oppnevnt et utvalg som ble bedt om å fremme konkrete forslag
2383 til tiltak for å sikre at kompetansearbeidsplasser og nye statlige arbeidsplasser ble spredd
2384 over hele landet. Utvalget ga sin innstilling i NOU 2011:3 Kompetansearbeidsplasser -
2385 drivkraft for vekst i hele landet.

2386
2387 Rapporten konkluderer blant annet at veksten i kompetansearbeidsplasser er ujevnt fordelt
2388 mellom sentrale strøk og andre regioner. Fire av ti statlige nyansettelser skjer i Oslo. Av de
2389 nesten 3.000 nye statlige arbeidsplassene som ble opprettet i 2014 endte 1.300 opp i
2390 hovedstaden.

2391
2392 Utvalget mente at det er mulig å påvirke de sterke sentraliseringskreftene, men at dette
2393 krever en betydelig innsats. En helhetlig og koordinert politikktutforming er nødvendig og må
2394 følges opp av gode og målrettede tiltak.

2395
2396 Vi ser i dag at Staten som arbeidsgiver er med på å fjerne kompetansearbeidsplasser fra
2397 distriktene. En kan som eksempel viser til lokalisering av Politiet, Domstolene og
2398 Skatteetaten. Dette er en utvikling vi i Venstre ønsker å snu!

2399
2400 Venstre krever:

- 2401 • en konkret oppfølging av Nou 2011:3 Kompetansearbeidsplasser – drivkraft for vekst i
- 2402 hele landet.
- 2403 • en distrikts- og regionalpolitikk som retter seg i sterkere grad inn mot etablering av
- 2404 kompetansearbeidsplasser i distriktene for å oppnå en jevnere geografisk fordeling.
- 2405 • at ny statlig virksomhet skal som hovedregel legges ut i regionene for å oppnå distrikts-
- 2406 og regionalpolitiske mål.
- 2407 • at det etableres flere regionale trainee-ordninger som virkemiddel for å rekruttere og
- 2408 beholde unge, nyutdannede arbeidstakere.
- 2409 • at det satses på tiltak som øker interesse for høyere utdanning hos ungdom fra
- 2410 distriktene som har lavest studietilbøyelighet.

2411
2412
2413

2414 *Forslag 44*
2415 *Forslagsstiller: Vardø Venstre*

2416
2417

2418 **Stopp sentraliseringen av statlige arbeidsplasser**

2419

2420 **Venstre ber regjeringen følge opp Stortingets klare vedtak om at nye statlige**
2421 **arbeidsplasser i hovedsak skal etableres utenfor Oslo og styrke regionene over hele**
2422 **landet.**

2423

2424 Regjeringen fører dessverre en politikk som medfører stadig sterkere sentralisering av makt
2425 og offentlige arbeidsplasser. Et godt eksempel på dette er Helseministerens nylige forslag
2426 om sentralisering av akuttmottak og Regjeringens innføring av EUs tredje postdirektiv.

2427

2428 Venstre registrerer en stadig sterkere privatisering og monopolisering av verdier og
2429 ressurser, og er sterkt kritisk til en slik politikk, som medfører en stadig økende avfolking av
2430 distriktene. Sjømatindustriutvalget (Tvetvåterutvalget) forslag om endring av deltakerloven,
2431 må av den grunn forkastes.

2432

2433 Venstre er tydelig på at en sterk og levedyktig bosetting er den viktigste faktoren for både
2434 strategisk beredskap og oljevernberedskap langs vår langstrakte kyst. Dette kan ikke
2435 sentrale myndigheter lukke øynene for.

2436

2437 Den store verdiskapingen som distriktene faktisk står for, må komme de samme distriktene til
2438 gode på en slik måte at det går an å opprettholde en stabil bosetting og gode levekår som
2439 kommer hele samfunnet til gode.

2440

2441

2442

2443 *Forslag 45*
2444 *Forslagsstiller: Snåsa Venstre*
2445
2446

2447 **Søndagsåpne butikker – ikke noe vi behøver!**

2448
2449 **Regjeringen foreslår at vi skal ha søndagsåpne butikker, og argumenterer med at**
2450 **dette vil rydde opp i et kronglete regelverk. Dessuten mener de at det er markedet som**
2451 **skal bestemme når folk skal handle. Vi har til en viss grad søndagsåpne butikker i dag**
2452 **med den såkalte Brustadbu, Systemet i dag fungerer bra, det er få som klager.**
2453

2454 Søndagen er for de aller fleste av oss annerledesdagen med ro og sann frihet, noe som for
2455 de fleste av oss er kjærkomment. Søndagen innbyr til å gjøre andre ting, nettopp fordi
2456 stengte butikker og mindre jobbaktivitet får folk til å ha en dag med rolig familiehygge, gå
2457 turer, slappe av, besøke museer, gå på skøytebanen med barna med mer.
2458

2459 Noen mener at kommunene må få bestemme om søndagsåpne butikker skal tillates eller
2460 ikke. Dette har vi ikke tro på vil fungere. Hvis dagligvarehandelen eller kjøpesenteret i en
2461 kommune holder åpent blir det vanskelig for nabokommunen å kreve søndagsstengt. Dette
2462 handler om handelslekkasje mellom kommunene, ingen vil tape markedsandeler!
2463 Søndagsåpne butikker vil ødelegge for mange småbedrifter, som ikke har økonomi til å holde
2464 åpent enda en dag i uka! Hva med nærbutikken eller bygdebutikken som så vidt holder hodet
2465 over vannet økonomisk? I Danmark førte innføring av søndagsåpne butikker til en dramatisk
2466 nedgang i antall distriktsbutikker. Skjer dette her til lands vil folk måtte reise lengre for å
2467 handle, det vil gå utover nærbutikkens oppgave som møteplass i lokalsamfunnet samt
2468 tilleggstjenestene som post, apotek og bank.
2469

2470 Videre vil søndagsåpne butikker kunne gi:

- 2471 • Økt trafikk, støy, overforbruk og CO2 -utslipp med biler, der også lastebiler med ferske
- 2472 varer skal til butikken på søndag.
- 2473 • Økt fokus på forbruk, noe som ikke er bærekraftig.
- 2474 • Redusert uteaktivitet med friluftsliv for god folkehelse.
- 2475 • Mister en hviledag som kan være god mot stress, noe som ser ut til å bli den nye
- 2476 folkesykdommen.
- 2477 • Redusert mulighet for et familieliv med tid med barna og omsorg for hverandre. Mange
- 2478 familier vil kjenne at de blir splittet mellom å ordne ting på kjøpesenteret og gjøre andre
- 2479 familieaktiviteter.
- 2480 • Mulig krav om søndagsåpne barnehager.

2481
2482 Venstre mener:

- 2483 • Venstre ønsker ikke søndagsåpne butikker, heller ikke at kommunene selv skal få
- 2484 bestemme.
- 2485 • Søndagsåpne butikker bryter fundamentalt med Venstres ståsted der det enkeltes
- 2486 menneskes personlige frihet er utgangspunktet og vårt ansvar for fellesskapet, for miljøet
- 2487 og for hverandre er viktige verdier.
- 2488
- 2489
- 2490

2491 *Forslag 46*
2492 *Forslagsstiller: Norges Unge Venstre*

2493
2494

2495 **En liberal kamp mot ekstremisme**

2496

2497 **Ekstreme, antidemokratiske ideer og bevegelser setter det liberale demokratiet under**
2498 **press. Venstre mener det trengs økt innsats for at ekstremisme konfronteres, slik at**
2499 **slike ideer ikke skal kunne slå rot i samfunn. Venstre mener at det er helt nødvendig at**
2500 **denne kampen skjer innenfor det liberale demokratiets rammer og spilleregler, og at**
2501 **forebygging mot årsakene er den mest effektive veien mot å redusere ekstremisme i**
2502 **alle former.**

2503

2504 Kampen mot ekstremisme er vanskelig og kompleks, og vil måtte løses Venstre mener den
2505 beste måten å være tøff mot ekstremisme, er å være tøff mot årsakene bak ekstremisme.

2506 Kampen mot ekstremisme bør derfor være en frihetskamp, der målet er mer frihet til
2507 enkeltindividet og et mer åpent og pluralistisk samfunn.

2508

2509 Det er derfor uakseptabelt at frihet innskrenkes som følger av enkeltindividers handling eller
2510 intensjoner om handling. Venstre tar derfor sterk avstand fra personer eller grupper som
2511 bidrar til stigmatisering, konflikt og fremmedgjøring gjennom å skyver ansvaret for
2512 enkeltindividers handlinger på grupper basert på opprinnelse eller religion. Venstre sier også
2513 klart nei til at rettsstaten undergraves gjennom masseovervåkning. Alle former for
2514 overvåkning av enkeltindivider må kunne rettferdiggjøres ovenfor en uavhengig domstol.

2515

2516 Venstre mener at ytringsfriheten bør utvides slik at ekstreme eller hatfulle ideer og
2517 fordommer kan utfordres i det offentlige rom, fremfor å forsvinne i en underskog av digitale
2518 bakrom. Den såkalte rasismeparagrafen og andre lover som hindrer ytringsfrihet bør fjernes,
2519 med unntak lover som sanksjonerer mot konkrete trusler om vold.

2520

2521 Kampen mot ekstremisme er også en fattigdomskamp. Faktorer som dårlige vilkår for
2522 oppvekst, omsorgssvikt, lav utdanning og lav inntekt medfører enkeltindividers handlingsrom
2523 svekkes og kan bidra fremmedgjøres fra samfunnet de er en del av. Venstre vil derfor
2524 intensivere kampen mot barnefattigdom, frafall i skolen, og gi tilbud om integrering, arbeid
2525 og/eller skole for personer som søker beskyttelse i Norge fra dag en - uavhengig av om gitt
2526 opphold.

2527

2528 Ekstremisme kjenner ingen landegrenser og er et globalt utfordring, og kan ikke takles uten
2529 en felles innsats fra alle land som verdsetter demokrati og menneskerettigheter. Venstre vil
2530 derfor støtte og oppfordre til mer intensivert kamp for utdanning og demokratiutvikling, og
2531 mot fattigdom. Det vil også kreves økt ansvar ved humanitære katastrofer, og økt direkte
2532 konfrontasjon mot grupper som har eller er i ferd med å etablere kontroll over områder - om
2533 nødvendig med makt.

2534

2535 Venstre stiller seg kritisk til å sanksjonere mot personers tilstedeværelse og deltakelse i
2536 krigsområder, men er åpen for at Norge skal kunne utlevere norske borgere som blir tiltalt for
2537 krigsforbrytelser i andre land, gitt at dette ikke medfører dødsstraff. Fremmedkrigere som
2538 returnerer til Norge må få tilbud om oppfølging og re-integrering.

2539

2540 *Forslag 47*
2541 *Forslagsstiller: Norges Unge Venstre*

2542
2543

2544 **Retten til å bestemme over eget liv**

2545
2546 **Aktiv dødshjelp er blant samfunnets viktigste spørsmål, men også blant de aller mest**
2547 **omstridte. Debatter som omhandler liv og død har alltid vært utfordrende å ta, da de er**
2548 **både etisk og praktisk vanskelige.**
2549

2550 Allerede i 1968 kom Dr. theol. Tor Aukrust på banen med forslaget om aktiv dødshjelp i
2551 Norge. Han mente vi stod overfor nye utfordringer, og uttalte blant annet: «Jeg har ikke bedt
2552 om å få leve: Er jeg da under enhver omstendighet nødt til å tviholde på noe som er
2553 påtvunget meg? Er jeg nødt til å leve dersom livet blir uutholdelig og meningsløst?» Venstre
2554 mener mennesker som opplever livet på den måten bør få mulighet til selv å velge det bort,
2555 og vil derfor under gitte vilkår åpne for aktiv dødshjelp.
2556

2557 Det er straffbart i Norge å hjelpe et annet menneske med å ta livet sitt, men dette er lov i
2558 Sveits, Nederland, Belgia, Luxembourg og deler av USA. Hvert år reiser nordmenn ut av
2559 landet, ofte vekk fra flere av sine nærmeste, for å benytte seg av tilbudene der ute. Nesten
2560 samtlige lider av uheldelig livstruende sykdom, og må gjennom opptil flere års lidelse
2561 under sykdomsforløp og behandling. I behandlingen av disse bør Norge se til landene som
2562 har gjennomført legaliseringen. Likevel er det hull i lovgivningene som ikke bør videreføres
2563 her. Blant annet er det viktig at prosessen etter inngrepet er ryddig, men god, og ikke baserer
2564 seg kun på legenes egne rapporter, slik noen land gjennomfører det.
2565

2566 Venstre anerkjenner at åpning for aktiv dødshjelp bringer flere nye problemstillinger på
2567 banen. Mange elementer kan spille inn i pasientens avgjørelse, og det er viktig å legge opp
2568 til at vedkommende kan ta et informert og personlig valg. Dødssyke pasienter må skjermes
2569 fra ytre press og aldri tilbys aktiv dødshjelp uten selv å ønske mer informasjon om dette
2570 alternativet. For Venstre er det viktig at ingen skal oppleve lovendringen som en oppfordring
2571 fra samfunnet, men som en siste mulighet for de som føler de har levd ferdig livets gode
2572 dager. Selv om helsevesenet selvfølgelig skal tilby tilstrekkelig smertestillende behandling,
2573 oppfølging og hjelp, opplever noen at medikamentene ikke strekker til og at livet kun blir
2574 smertefullt å leve.
2575

2576 Venstre mener at alle mennesker har rett på verdighet, også ved livets slutt. Alle mennesker
2577 er forskjellige, og ønsker friheten til å ta egne valg for egne liv. For noen er det bedre å
2578 avslutte livet i kontrollerte former, med sine nærmeste rundt seg, enn å oppleve smerten det
2579 å leve videre ville medført. Alle mennesker og sykdomsopplevelser er forskjellige, og vi kan
2580 ikke la noen ta valget på vegne av et annet menneske. Derfor bør helsepersonell få
2581 administrere livsavsluttende behandling til pasienter som uttrykkelig ønsker å avslutte sitt
2582 eget liv.
2583

2584 Venstre vil:

- 2585 • Åpne for aktiv dødshjelp i tilfeller hvor livreddende behandling ikke er mulig
- 2586 • Sikre at pasienter alltid tilbys tilstrekkelig smertestillende behandling og helsehjelp før
- 2587 aktiv dødshjelp kan vurderes

LM-10

- 2588
2589
- At ingen leger skal måtte utføre inngrepet mot sin vilje

2590 *Forslag 48*
2591 *Forslagsstiller: Norges Venstrekvinnelag*

2592
2593

2594 **La folk selv bestemme hvem de er**

2595

2596 **Identitet er noe som er veldig viktig for de aller fleste. Systemet burde derfor tilpasses**
2597 **til individene, og ikke motsatt slik det er i dag; at individene må innordne seg etter**
2598 **systemet.**

2599

2600 Fortsatt finnes det mange forventninger som følger med de tradisjonelle
2601 kjønnsrollemønstrene. De fleste av oss føler seg fornøyd med å være det kjønn vi er født
2602 som, og tenker ikke så mye over det. Noen velger å skifte fysisk kjønn, til det kjønn de føler
2603 at de er mentalt født som. For denne gruppen er det veldig viktig å ha et medisinsk tilbud
2604 som muliggjør dette.

2605

2606 Noen føler at de ikke hører hjemme i noen av kjønnskategoriene, og har en kjønnsidentitet
2607 som ligger et sted i mellom mann og kvinne. For denne gruppen er det også viktig med en
2608 kjønnsidentitet. Mange i denne gruppen synes det er viktig at andre forstår at de ikke føler
2609 seg fullt og helt som mann eller kvinne. Derfor burde det være en selvfølge at de som
2610 opplever at de ikke føler seg hjemme i noen av kjønnskategoriene, får mulighet til å endre sitt
2611 juridiske kjønn til en tredje kjønnskategori.

2612

2613 Personer som ikke ønsker å defineres som enten kvinne eller mann bør få muligheten til å få
2614 utstedt legitimasjon hvor det står en X under kjønn, slik som man får i Australia. Dette vil
2615 bidra til å føre oss nærmere et mer likestilt samfunn.

2616

2617 I dag må man gjennomgå kjønnskifteoperasjon og steriliseres for å skifte kjønn juridisk.
2618 Venstre mener dette er et grovt overtramp når det gjelder individuell frihet til å selv
2619 bestemme hvem man er. Derfor bør personer kunne skifte juridisk kjønn uten å måtte ta en
2620 full kjønnsoperasjon.

2621

2622 Venstre mener at:

- 2623 • kravet om sterilisering ved bytte av juridisk kjønn er et klart brudd på
- 2624 menneskerettighetene.
- 2625 • det må være mulig å endre juridisk kjønn, uten krav om diagnose og/eller medisinsk
- 2626 behandling.
- 2627 • myndighetene må anerkjenne at det eksisterer flere enn to kjønn, og at dette må
- 2628 gjenspeiles ved flere enn to avkrysningsmuligheter i alle offentlige dokumenter og
- 2629 identifikasjonspapirer.

2630

2631

2632

2633 *Forslag 49*
2634 *Forslagsstiller: Østfold Venstre*
2635
2636

2637 **Bosetting, nå!**

2638
2639 **Venstre støtter helhjertet opp om regjeringens initiativ til rask bosetting av flyktninger**
2640 **med innvilget asylstatus. Dette er en forutsetning for god integrering, som i sin tur**
2641 **også er et bidrag i kampen mot radikalisering. Bosetting gir mening, håp og**
2642 **muligheter for et godt varig eller midlertidig opphold i Norge.**
2643

2644 Dessverre er ikke alle kommunene like flinke til å følge opp regjeringens politikk, heller ikke i
2645 kommuner der regjeringspartiene bidrar i styrende flertallskonstellasjoner. I noen kommuner
2646 erfarer Venstres representanter vilje til samarbeid om en offensiv bosettingspolitikk. Andre
2647 steder er våre representanter sørgelig alene om å ville imøtekomme anmodningene om
2648 bosetting av det ønskede antall flyktninger.
2649

2650 Rask bosetting av flyktninger med innvilget asylstatus er helt avgjørende for vellykket
2651 integrering i form av muligheten til å ta ansvar for eget liv. Uten bosetting er resultatet
2652 forlenget opphold i ventemottak uten mulighet for deltagelse i det samfunnet som ønsker å ta
2653 imot en. Dette forlenger uvissheten, meningsløsheten og avmakten som følger med et liv på
2654 flukt.
2655

2656 Den undersøkelsen som Aftenposten presenterte i mars, viser at vi nordmenn er rause nok til
2657 å se positivt på å ta imot flyktninger samtidig som vi er skeptiske til integreringspolitikken.
2658 Dette burde få alle lokalpolitikere, også fra andre partier enn Venstre, til å se betydningen av
2659 rask bosetting.
2660

2661 Tilskuddsordningene er slik innrettet at kommunen mottar mest den første perioden. Flere
2662 flyktninger, og dermed mer penger, gjør det lettere å bygge opp et godt mottaksapparat i
2663 kommunen som kan hjelpe til med bolig, arbeid og inkludering i nærmiljøet. Slik øker vi også
2664 sjansene for at de som i utgangspunktet trenger hjelp, får mulighet til å etablere seg og bidra
2665 til mangfold og verdiskaping. Derfor er også bosetting av flere flyktninger i egen kommune i
2666 seg selv et tiltak til bedre integrering.
2667

2668 Mangfoldet og flyktingestrømmen er en del av vår virkelighet. Vellykket integrering ved rask
2669 bosetting er en forutsetning og et enkelt grep for å gjøre mangfoldet til en rikdom og ikke et
2670 problem.
2671

2672
2673

2674 *Forslag 50*

2675 *Forslagsstiller: Erlend Horn, Idun Bortne, Per-Arne Larsen, Njaal Neckelmann, Åsta Årøen*

2676

2677

2678 **Lokaldemokratiet har talt - Syriske kvoteflyktninger er**

2679 **velkomne!**

2680

2681 **Krigen i Syria er nå i sitt femte år. 7,6 millioner syrere er internt fordrevne i sitt eget**

2682 **hjemland. Ifølge FNs høykommissær for flyktninger, er det til sammen over 3,9**

2683 **millioner registrerte syriske flyktninger i nabolandene Tyrkia, Libanon, Jordan, Egypt**

2684 **og Irak.**

2685

2686 2 millioner syriske flyktninger oppholder seg i Tyrkia. Libanon, et land på størrelse med

2687 Rogaland, har tatt imot 1,2 millioner flyktninger. Libanon har i perioder tatt imot rundt 10.000

2688 flyktninger i uken. Hver fjerde Libanesiske innbygger er nå en syrisk flyktning, hvorav

2689 brorparten oppholder seg som leilendinger under uverdige forhold i provisoriske

2690 flyktningeleirer.

2691

2692 Situasjonen er gjentatte ganger beskrevet som den verste humanitære krisen siden andre

2693 verdenskrig.

2694

2695 Flyktningkonvensjonen legger særlig vekt på viktigheten av internasjonal byrde- og

2696 ansvarsfordeling for å unngå de negative konsekvenser en slik massiv flyktningestrøm ville

2697 kunne ha på mottakerlandene. Den voldsomme belastningen på Syrias naboland kan føre til

2698 ytterligere svekket stabilitet i området, en situasjon som vil kunne få alvorlige

2699 sikkerhetsmessige konsekvenser også i Europa.

2700

2701 Verdenserklæringen om menneskerettigheter fastslår retten til en sosial og internasjonal

2702 orden som kan ivareta de andre grunnleggende rettigheter og friheter som er uttrykt i denne.

2703

2704 Syrias naboland og FNs høykommissær for flyktninger opplever hittil svært liten vilje fra

2705 Norge og Europa til å leve opp til dette ansvaret. Kun 2 % av de syriske flyktningene utenfor

2706 Syria er blitt tatt imot andre steder enn i nabolandene.

2707

2708 UDI og Justisdepartementet hevdet blant annet i august 2014 at kapasitetsproblemer i

2709 kommunene forhindret dem i å ta imot 123 syke og skadete syrere. Men flere norske

2710 kommuner, som Bergen, Trondheim, Oslo, Stavanger, Tromsø og Larvik, har ytret et ønske

2711 om å ta imot disse, og slik leve opp til Norges internasjonale forpliktelser. Flere kommuner

2712 reagerte ytterligere på at de aldri fikk forespørsel om dette i utgangspunktet.

2713

2714 Et krafttak for syriske flyktninger ville ikke vært uten presedens i Norge. Under balkankrigen

2715 på nittitallet gav Norge på kollektivt grunnlag 13.000 bosniere midlertidig beskyttelse, senere

2716 fikk også 8000 Kosovo-flyktninger det samme.

2717

2718 Samarbeidsavtalen som ligger til grunn mellom Venstre, KrF og regjeringspartiene slår fast at

2719 Norge skal leve opp til sine internasjonale forpliktelser og hjelpe flyktninger. I Venstres

2720 stortingsprogram for 2013-2017 ønsker man videre å øke antallet kvoteflyktninger fra FN.

2721

2722 Det norske lokaldemokratiet har talt. Venstre støtter opp om et norsk krafttak for å leve opp til
2723 forpliktelsene nedfelt i Flyktningkonvensjonen og Verdenserklæringen om
2724 menneskerettigheter, og for å sikre syriske flyktninger de grunnleggende rettigheter og
2725 friheter fratatt dem som følge av konflikten.

2726
2727

2728 Venstre ønsker:

- 2729 • at Norge tar imot minst 10.000 syriske kvoteflyktninger i 2015 og 2016
- 2730 • at statlige myndigheter i større grad aktivt oppsøker potensielle vertskapskommuner for
2731 disse
- 2732 • å styrke det norske humanitære bidraget i regionen rundt Syria

2733
2734
2735

2736 *Forslag 51*
2737 *Forslagsstiller: Troms Venstre*

2738
2739

2740 **Nord-Norge i front**

2741
2742 **Nord-Norge har store natur- og menneskelige ressurser som kan bidra til en fantastisk**
2743 **utvikling av landsdelen. Venstre vil ta i bruk ressursene på en bærekraftig måte for å**
2744 **sikre grønn vekst.**

2745
2746 Norge har etter press fra Venstre satt seg et ambisiøst klimamål om å redusere de nasjonale
2747 klimagassutslippene med 40 prosent innen 2030. For å nå dette målet kreves det at Norge
2748 faser ut sin avhengighet av petroleumsnæringen, og utvikler et nytt grønt næringsliv. Ingen
2749 andre steder i landet ligger det bedre til rette for det enn i Nord-Norge.

2750
2751 Venstre vil utvikle det store potensialet for økt bærekraftig verdiskaping innenfor områder
2752 som fiskeri, havbruk, nye marine næringer, mineraler, reiseliv, fornybar energi, rom- og
2753 jordobservasjon.

2754
2755 Venstre forventer at tilrettelegging for tradisjonelle og nye marine næringer blir prioritert høyt
2756 på alle forvaltningsnivå hva gjelder bruk av kystsonen, og spesielt de verdifulle og sårbare
2757 havområdene ved Lofoten, Vesterålen og Senja.

2758 **Forskning og utdanning**

2759 Venstre krever et Kyst-Mareanoprojekt for kartlegging av ressurser innenfor grunnlinjen
2760 som kan bidra til en bærekraftig kystsoneforvaltning. I tillegg til tradisjonelt fiske og havbruk
2761 ligger enorme muligheter innenfor marin bioprospektering, som kan gi høyt etterspurte
2762 produkter til næringsmidler og medisin, med lave transportkostnader.

2763
2764 Nyvinninger fordrer økt finansiering av utdanning, forskning, innovasjonsarbeid og
2765 leverandørutvikling både på fagskole- og universitetsnivå. Venstre mener den planlagte
2766 fusjonen mellom Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet, Høgskolen i Harstad
2767 og Høgskolen i Narvik vil være en viktig premis for kvalitativ kunnskapsbygging i nord.
2768 Venstre forventer at den planlagte utvidelsen av Framsenteret (trinn 2) kommer på plass i
2769 revidert nasjonalbudsjett for 2015 og tilrettelegger for samlokalisering av sterke
2770 kunnskapsbedrifter og -institusjoner.

2771
2772
2773 Man må aldri tape av syne at Forsvarets tilstedeværelse i Troms i første rekke begrunner
2774 seg i strategiske vurderinger. Forsvaret er også en utdanningsinstitusjon og har i Nord-Norge
2775 de aller beste øvingsforhold. Relasjonen mellom Forsvaret og "forsvarskommunene" fordrer
2776 et godt sivil-militært samspill. Det er viktig å legge til rette for at befal og medflyttere kan finne
2777 det attraktivt å bosette seg i "forsvarskommunene" og dermed begrense pendlingen.
2778 Barnehager, arbeidsplasser og utdanningsmuligheter er avgjørende for at familier skal slå
2779 seg ned. Det sivil-militære utdanningssamarbeidet gjennom studiesenteret i indre Troms har
2780 smuldret bort, helt i motstrid med intensjonene da det ble etablert. Samarbeidet må
2781 reetableres, for begge parter vil være tjent med at det også tilrettelegges for sivile
2782 studietilbud på universitetsnivå gjennom studiesenteret.

2783
2784

2785 **Transportløsninger som nordområdegrep**

2786 Framtidas infrastruktur for økt transport av fisk og mineraler må på plass. Det vil være en
2787 svært viktig nasjonalt nordområdesatsing. Foruten høyere veistandard til bedriftene kreves
2788 havner for økt internasjonal trafikk, og jernbane for gods til og fra inn- og utland. Venstre
2789 krever at jernbanestrekningen Tromsø-Ofofbanen kommer inn i neste NTP, som ledd i
2790 realiseringen av en sammenhengende nordnorgebane.

2791
2792 Venstre vil også arbeide for gode og effektive transportmuligheter i byene i fylket. Stat,
2793 fylkeskommune og kommunene må i fellesskap utarbeide gode bymiljøpakker som
2794 investerer i grønn og moderne transport gjennom bedre og billigere kollektivtrafikk, flere
2795 gang- og sykkelveier samt bedre tilrettelegging for miljøvennlig drivstoff.

2796
2797
2798

LM-11 Innkomne saker

Det er meldt 1 sak innan fristen.

a. Landsmøtekostnader i Venstre

Forslagsstiller: Norges Unge Venstre

Landsmøtet i Venstre er et stort arrangement som krever mye ressurser. Forslagsstillerne har forståelse for at mange kriterier må ligge til grunn for å kunne gjennomføre landsmøtet på best mulig måte, men har de siste årene sett at landsmøtet har blitt veldig dyrt for enkelte fylkeslag og sideorganisasjoner.

Venstres landsmøte skal være mulig å delta på for alle. Med det prisnivået Venstres landsmøte har ligget på de siste årene nærmer vi oss kostnader som gjør det vanskelig for enkelte å delta. Noen fylker opererer med egenandel, mens andre dekker alle utgifter.

Landsstyret i Venstre vedtar hvor landsmøtet skal være og hvilke kostnader det skal ha, etter innhenting av pristilbud fra sekretariatet i Venstres hovedorganisasjon.

Forslagsstillers forslag til vedtak:

Landsmøtet ber landsstyret i sterkere grad hensynta samtlige fylkeslag og sideorganisasjoners økonomiske situasjon når landsmøtested og landsmøtekostnad debatteres og vedtas.

Landsstyrets innstilling:

Uten innstilling fra landsstyret – vedtas aktivt

LM-12 Tema for LM 2016

Etter vedtektene § 9 skal Landsmøtet fastsetja hovudsak for det påfølgjande landsmøtet og leggja rammes for å førebu saka.

Tidlegare landsmøtetema i år utan handsaming av stortingsvalprogram har vore:

2004: "En global politikk i en global økonomi"

2006: Prinsippprogram

2007: Prinsippprogram og skolepolitisk manifest

2008: "Det sosiale og liberale kunnskapssamfunnet 2010"

2010: "Det fleirkulturelle Noreg – moglegheiter og utfordringar"

2011: "Verdiskaping for framtidig velferd"

2012: "Velferd når du treng det"

2014: "Menneskerettar"

2015: "Kunnskap, klima og grønn vekst"

I 2016 er det eitt år til stortingsvalet, og landsmøtet vert arrangert i Tønsberg i Vestfold. På tidspunktet landsmøtet vert halde, har programkomiteen vore i arbeid i om lag eit år.

Det har lenge vore eit ønskje om å utvide rammene for involvering av organisasjonen i programarbeidet. Trass i fleire høve til innspel og påkobling vert dei fleste aktive i utforminga av programmet i siste ledd – fram mot landsmøtet. Å bruke to påfølgjande landsmøter kan dermed vere ein måte å sikre engasjement i prosessen fram til at utkasta frå programkomiteen skal leverast seinare same haust.

Det vil også gjere det mogeleg å tenke nytt rundt politikktvikling på landsmøtet, utover dei rammene vedtektene gjev for politiske fråsegner.

Landsstyrets innstilling:

Tema for LM 2016 vert "Liberal politikk for framtida" med særleg vekt på oppvekst, og skal sjåast i samanheng med programarbeidet. Sentralstyret får fullmakt til å vedta endeleg opplegg og prosess.

LM-13 Val av valnemnd og redaksjonsnemnd**Landsstyrets innstilling:****Valnemnd for neste periode:**

Espen Ophaug	(leiar)	(Oslo)
Ketil Kjenseth		(Oppland)
Roar Sollied		(Troms)
Idun Bortne		(Hordaland)
Eva Kvelland		(Agder)
Gunhild Berge Stang		(Sogn og Fjordane)
Runar Bålsrud		(Akershus)
Ingrid Keenan		(Oslo)
Hanne Moe Reitan		(Sør-Trøndelag)
1. vara: Ragnhild Helseth		(Møre og Romsdal)
2. vara: Aina Dahl		(Vestfold)
3. vara: Svein Abrahamsen		(Rogaland)
4. vara: May Valle		(Nordland)

Redaksjonsnemnd for LM 2016:

Rebekka Borsch	(leiar)	(Buskerud)
Sjur Skjævesland		(Hedmark)
André N. Skjelstad		(Nord-Trøndelag)
Unni Fuglestad		(Rogaland)
Arnt Gunnar Tønnessen		(Agder)

+ 1 fra hver sideorganisasjon som oppfyller kriteriene for landsstyrerepresentasjon

1. vara: Jan Fjellstad		(Troms)
2. vara: Frøydis Austigard		(Møre og Romsdal)

Revisor:

Erik A. Bell, Lundes revisjonskontor DA